

ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

για τον Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία

**Καταγραφή φαινομένων,
ζητημάτων και
κρουσμάτων ρατσισμού,
διακρίσεων, ξενοφοβίας
αλλά και Ερευνητικών
Μελετών ή Καλώς
Πρακτικών Διοίκησης
στους 6 κρίσιμους τομείς
της Απασχόλησης, της
Νομοθεσίας, της
Εκπαίδευσης, της Στέγασης,
της Ρατσιστικής Βίας και
της Υγείας & Πρόνοιας**

Ετήσια έκθεση 2025

Νάσος Θεοδωρίδης

Πίνακας Περιεχομένων

1. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	3
A) Παραβιάσεις δικαιωμάτων σε επίπεδο απασχόλησης (εργασιακές συνθήκες και αμοιβές εργασίας).....	3
B) Καλές πρακτικές.....	16
2. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.....	17
A) Εξελίξεις σε επίπεδο ελληνικής νομοθεσίας.....	17
3. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	27
A) Κρούσματα διακρίσεων στο χώρο της Εκπαίδευσης.....	27
B) Καλές Πρακτικές.....	31
4. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ.....	38
A) Ενδεικτική περιπτωσιολογία κρουσμάτων που σχετίζονται με ρατσιστική βία.....	38
B) Παρεμβάσεις θεσμικών οργάνων σχετικά με θέματα ρατσιστικής βίας, Δικαστικές αποφάσεις και Καλές Πρακτικές.....	52
5. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ.....	57
A) Κέντρα υποδοχής αιτούντων άσυλο.....	57
B) Ζητήματα παραβίασης του δικαιώματος στη στέγαση και στο άσυλο.....	72
Γ) Καλές Πρακτικές.....	104
Δ) Δικαστικές αποφάσεις, εκθέσεις, γνωματεύσεις και έρευνες για ζητήματα Στέγασης / Διαμονής.....	104
6. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	168
A) Κρούσματα παραβιάσεων του δικαιώματος σε υγεία και Πρόνοια.....	168
B) Καλές πρακτικές.....	173

1. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Α) Παραβιάσεις δικαιωμάτων σε επίπεδο απασχόλησης (εργασιακές συνθήκες και αμοιβές εργασίας)

1. Έρευνα σχετικά με την εργασιακή επισφάλεια και την παραβίαση εργασιακών δικαιωμάτων των μεταναστών στην Ελλάδα

Παραβίαση εργασιακών δικαιωμάτων, εργασιακή επισφάλεια λόγω του νομικού καθεστώτος και συστημικά εμπόδια που αποτρέπουν την επίσημη απασχόληση των μεταναστών και των προσφύγων καταγράφει η έρευνα «Αποκαλύπτοντας τους αθέατους εργαζόμενους μετανάστες» που δημοσιοποίησαν στις 14/2/2025 οι οργανώσεις SolidarityNow και Generation 2.0 RED¹.

Η έρευνα έγινε στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη σε δείγμα 228 ατόμων με καταγωγή από 36 χώρες και εξετάζει την επικράτηση και τον αντίκτυπο της αδήλωτης και υποδηλωμένης εργασίας των μεταναστών και των προσφύγων στην Ελλάδα.

Σε Στρογγυλή Τράπεζα παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας από τις δύο οργανώσεις.

Τα ευρήματα, όπως αναφέρει η σύνοψη της έρευνας, έχουν ως εξής:

Παρόλο που το 70% των ερωτηθέντων απασχολούνταν επίσημα, πολλοί αντιμετώπιζαν σημαντικές παραβιάσεις των εργασιακών τους δικαιωμάτων. Προέκυψαν ζητήματα όπως οι μισθολογικές απο- κλίσεις, οι διευρυμένες ώρες εργασίας, και οι απλήρωτες υπερωρίες ακόμη και μεταξύ εκείνων που είχαν επίσημες συμβάσεις.

Από την άλλη πλευρά, το 30% των ερωτηθέντων απασχολούνταν σε θέσεις αδήλωτης εργασίας, κυρίως στον κατασκευαστικό κλάδο και στον κλάδο οικιακής εργασίας. Τα άτομα αυτά υπέστησαν σοβαρή εκμετάλλευση, που συμπεριλαμβάνει χαμηλότερες οικονομικές απολαβές και αποκλεισμό από κοινωνικές παροχές.

¹https://www.efsyn.gr/oikonomia/ergasiaka/463159_apokalyptontas-toys-atheatoys-ergazome-noys-metanastes-episfaleia

Οι παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων ήταν ανησυχητικά συνήθεις, με το 63% των συμμετεχόντων να αναφέρουν τουλάχιστον ένα περιστατικό εργασιακής εκμετάλλευσης. Κοινά θέματα μεταξύ ερωτηθέντων περιλάμβαναν τη μη καταβολή επιδομάτων, την άρνηση παροχής άδειας ασθενείας και την ανεπαρκή ή ανύπαρκτη απόδοση αποζημίωσης στην περίπτωση εργατικών ατυχημάτων.

Οι μετανάστες χωρίς χαρτιά και οι αιτούντες άσυλο αναδείχθηκαν ως η πιο ευάλωτη ομάδα, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μετανάστες χωρίς χαρτιά δεν μπορούν να εργαστούν με επίσημη σύμβαση, ενώ οι αιτούντες άσυλο έχουν δικαίωμα να εργαστούν μόνο αφού συμπληρωθούν δύο μήνες μετά την κατάθεση του αιτήματος ασύλου τους. Σημειώνεται ότι οι αιτούντες άσυλο αποτελούν το 40% των αδήλωτων εργαζόμενων.

Αρκετά εμπόδια κατά την απασχόληση επιδεινώνουν περαιτέρω αυτές τις προκλήσεις. Οι γλωσσικοί περιορισμοί αναδείχθηκαν ως το σημαντικότερο εμπόδιο, επηρεάζοντας το 45% των ερωτηθέντων. Άλλα κρίσιμα ζητήματα αφορούσαν τις ασταθείς διαδικασίες χορήγησης εγγράφων, όπως την έκδοση ΑΜΚΑ (22%), και την περιορισμένη πρόσβαση σε επαγγελματικά δίκτυα ή ευκαιρίες εργασίας (41%). Οι μόνες μητέρες και οι αιτούντες άσυλο ήταν σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση, καθώς συχνά αναγκάζονταν να αποδεχθούν επισφαλείς ή άτυπες εργασιακές συμφωνίες λόγω των συνθηκών.

Ο αντίκτυπος των παραπάνω στον βιοπορισμό των ατόμων αυτών αποδείχτηκε ιδιαίτερα σημαντικός, με τις παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων να επηρεάζουν το 40% των ερωτηθέντων. Οι συνέπειες περιλάμβαναν απλήρωτες άδειες, δυσκολίες στην ανανέωση αδειών διαμονής και περιορισμένη πρόσβαση σε επιδόματα ανεργίας. Πολλοί δεν προχώρησαν σε καταγγελία των παραβιάσεων αυτών, με το 35% να επικαλείται φόβους για απώλεια της εργασίας τους, περιορισμένη ενημέρωση σχετικά με τους μηχανισμούς καταγγελίας, και γλωσσικά εμπόδια ως βασικούς αποτρεπτικούς παράγοντες.

Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την επείγουσα ανάγκη συστημικών μεταρρυθμίσεων για την καταπολέμηση της εκμετάλλευσης, τη μείωση των εμποδίων στην απασχόληση, και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων μεταναστών και προσφύγων στην ελληνική αγορά εργασίας.

Οι βασικές συστάσεις περιλαμβάνουν την ενίσχυση του θεσμού της Επιθεώρησης Εργασίας και των μηχανισμών επιβολής του, τον εξορθολογισμό και την επέκταση της πρόσβασης προς τη νόμιμη απασχόληση, το σχεδιασμό προσαρμοσμένων προγραμμάτων κατάρτισης στην ελληνική γλώσσα, και την παροχή οικονομικά προσβάσιμων λύσεων στέγασης για τη μείωση των επισφαλών συνθηκών διαβίωσης.

2. Προβλήματα μετάκλησης μεταναστών εργατών στην Ελλάδα

Σύμφωνα με έρευνα του ινστιτούτου PULSE που παρουσιάστηκε στην Εφημερίδα Συντακτών στις 15 Φεβρουαρίου 2025, πενιχρά αποτελέσματα έχει η προσπάθεια της κυβέρνησης να καλύψει με μετανάστες τη μεγάλη έλλειψη εργατικών χεριών στην ελληνική αγορά εργασίας². Είτε πρόκειται για μετακλήσεις μεταναστών με τη συνήθη διαδικασία, την αίτηση των εργοδοτών στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις κάθε περιφέρειας και εν συνεχεία την προώθηση του αιτήματος στις πρεσβείες μας στο εξωτερικό που αναλαμβάνουν να εγκρίνουν ή να απορρίψουν τους ενδιαφερόμενους μετανάστες, είτε πρόκειται για τις ειδικές διμερείς συμφωνίες μετάκλησης με το Μπανγκλαντές και την Αίγυπτο, είτε για τη νομιμοποίηση μεταναστών που ζουν ήδη στην Ελλάδα, σύμφωνα με την τροπολογία του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου πριν από έναν χρόνο, οι κυβερνητικές πρωτοβουλίες δεν απέδωσαν τα προσδοκώμενα.

Για τη διετία 2023-2024 οι περιφέρειες είχαν συγκεντρώσει και υποβάλει αιτήματα εργοδοτών για 380.000 μετακλήσεις, κυρίως στον πρωτογενή τομέα (246.000 αιτήματα, από τα οποία 168.609 για εποχική εργασία, 69.420 για εξαρτημένη και 8.184 για αλιεργάτες), στα καταλύματα και την εστίαση (80.316 αιτήματα), στις υπηρεσίες (19.249), στη βιομηχανία (18.258) και στις κατασκευές (12.884).

Μάλιστα, στον κατασκευαστικό τομέα, το 42% των επιχειρήσεων αναφέρει ως βασικότερο πρόσκομμα στη λειτουργία του την έλλειψη εργατικού δυναμικού (σύμφωνα με το Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας του IOBE για τον Δεκέμβριο του 2024), ενώ ο IOBE εκτιμά ότι τη διετία 2024-2026 ο αριθμός των εργαζομένων στις κατασκευές πρέπει να αυξηθεί 51.000 με 55.000, προκειμένου να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να αντεπεξέλθουν έγκαιρα στη μεγάλη αύξηση κατασκευαστικών εργασιών.

Με ΚΥΑ τον Απρίλιο του 2023, η κυβέρνηση έβαλε ανώτατο όριο μετακλήσεων τις 167.925, αριθμός που δεν καλύπτει ούτε τα μισά αιτήματα των εργοδοτών, ενώ τον Μάρτιο του 2024 αναγκάστηκε να εγκρίνει επιπλέον 32.507 μετακλήσεις μέχρι το τέλος του έτους.

Για το 2025, η κυβέρνηση με την πράξη υπουργικού συμβουλίου 56 ενέκρινε στις 23 Δεκεμβρίου 2024 ανώτατο όριο 89.290 μετακλήσεων. Από αυτές, οι 45.620 αφορούν εποχική εργασία εξάμηνης διάρκειας (η μεγάλη πλειονότητα, 36.000, ανειδίκευτους εργάτες γεωργίας, κτηνοτροφίας, δασοκομίας και αλιείας), οι 41.670 εξαρτημένη εργασία ειδικευμένη ή ανειδίκευτη (οι περισσότερες, 16.000, αφορούν ανειδίκευτους εργάτες γεωργίας, κτηνοτροφίας, δασοκομίας και αλιείας, ενώ οι 4.950 αφορούν εργάτες κατασκευών οικοδομών) και οι 2.000 απασχόληση υψηλής εξειδίκευσης. Οι 9.000 από τις μετακλήσεις του 2025 γίνονται στο πλαίσιο των διμερών συμφωνιών με το Μπανγκλαντές και την Αίγυπτο.

²https://www.efsyn.gr/ellada/dikaionomata/463223_poiotai-kai-giati-kratane-demena-ta-xena-heria-ergasias#goog_rewarded

Η έγκριση ανώτατου ορίου μετακλήσεων δεν σημαίνει αυτομάτως την έλευση των εργατών. Αντιθέτως, η διαδικασία διέπεται από μεγάλες καθυστερήσεις, γραφειοκρατικά προσκόμματα και αναφορές για διαφθορά, με πολλές μετακλήσεις να ολοκληρώνονται συχνά μετά το τέλος της σεζόν. Ο Ενιαίος Αγροτικός Σύλλογος Ιεράπετρας, ένας από τους αγροτικούς συλλόγους που είχαν επισημάνει δημοσίως τους κινδύνους από την έλλειψη εργατικών χεριών, σημείωνε στις αρχές Αυγούστου ότι οι αγρότες της Ιεράπετρας είχαν υποβάλει περισσότερα από 2.500 αιτήματα, αλλά υποδέχτηκαν μόνο λίγες δεκάδες εργάτες γης, τους περισσότερους μετά το τέλος της περιόδου («Φάμπρικα με τις μετακλήσεις μεταναστών – Καταγγελίες για καθυστερήσεις και γκρίζες ζώνες», Αφροδίτη Τζιαντζή, in.gr, 7/8/2024).

Ενώ ο νόμος προβλέπει προθεσμία δέκα ημέρες στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις για να απορρίψουν το αίτημα του αγρότη ή να το προωθήσουν στις ελληνικές πρεσβείες στο εξωτερικό, στην πράξη η διαδικασία διαρκεί μέχρι και πέντε μήνες. Στη συνέχεια, ενώ ο νόμος ορίζει στην πρεσβεία προθεσμία δύο μήνες για να εξετάσει αν πληροί τα προβλεπόμενα κριτήρια ο ενδιαφερόμενος μετανάστης, στην πράξη ο χρόνος είναι πολύ μεγαλύτερος, με τη διαδικασία να φτάνει συχνά τους εννέα μήνες, όταν η άδεια εποχικής εργασίας για τους μετακλητούς εποχικούς εργάτες είναι εξάμηνης διάρκειας.

Αιτία, η έλλειψη επαρκούς προσωπικού για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων τόσο στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις όσο και στις προξενικές αρχές στο εξωτερικό, αλλά και οι γραφειοκρατικές απαιτήσεις μιας διαδικασίας μη ψηφιοποιημένης και μη απλουστευμένης.

Ο Χρήστος Γιαννακάκης, β' αντιπρόεδρος της Εθνικής Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΘΕΑΣ), επισημαίνει επιπλέον το μεγάλο οικονομικό κόστος της διαδικασίας, καθώς παρεμβαίνουν μεσάζοντες, νόμιμα ή κάτω από το τραπέζι. Επισημαίνει ότι τη συμπλήρωση και την κατάθεση των έγγραφων αιτήσεων αναλαμβάνουν δικηγορικά γραφεία με κόστος που φτάνει τα 400 ευρώ ανά αίτηση, καθώς δεν έχει προχωρήσει το απλοποιημένο ηλεκτρονικό σύστημα που θα επέτρεπε στους αγρότες να κάνουν μόνοι τους τη διαδικασία. Επιπλέον, στην ξένη χώρα πολυεθνικές εταιρείες ενοικίασης εργαζομένων χρεώνουν μέχρι και 8.000 ευρώ ανά εργαζόμενο για να του βρουν δουλειά στην Ελλάδα, ενώ επαναλαμβανόμενες καταγγελίες αναφέρουν ότι μέρος των χρημάτων καταλήγει στις τσέπες εκπροσώπων του ελληνικού κράτους στις πρεσβείες.

Οι αγρότες επισημαίνουν αγκυλώσεις που καθιστούν ασύμφορο το ταξίδι των μεταναστών. «Αν μετακαλέσω εργάτη για τα χωράφια με εργόσημο για ασφάλιση, δεν μπορεί να απασχοληθεί σε άλλη επιχείρηση με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Αν τελειώσει η δουλειά στα χωράφια, δεν μπορεί να τον πάρουμε σε άλλη δουλειά με την κατάλληλη ασφάλιση. Ο εργάτης γης είναι σύνθετη διαδικασία. Δεν μπορεί να δώσει τόσα λεφτά να έρθει να δουλέψει πέντε μήνες για 50 ευρώ την ημέρα. Πρέπει να μπορεί να μετακινηθεί σε άλλη περιοχή για άλλες εποχικές εργασίες. Επιπλέον, χρειάζεται να δίνονται γρήγορα οι άδειες διαμονής και απασχόλησης και να δούμε τη μετάκληση με εθνική βίζα, διαφορετικά έρχονται στην Ελλάδα και φεύγουν για τη

Δυτική Ευρώπη. Δεν μπορούμε να δώσουμε εμείς τις αμοιβές της Γερμανίας», σημειώνει ο κ. Γιαννακάκης.

Ως προς τις διμερείς συμφωνίες, η συμφωνία με το Μπανγκλαντές (προβλέπει μετάκληση περίπου 4.000 Μπανγκλαντεσιανών εργατών τον χρόνο και άδειες διαμονής σε περίπου 15.000 Μπανγκλαντεσιανούς που μένουν ήδη στην Ελλάδα) έχει λίγα αποτελέσματα στο σκέλος της μετάκλησης, καθώς δεν υπάρχει ελληνική πρεσβεία ή προξενείο στο Μπανγκλαντές και οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να ταξιδεύουν στην υποστελεχωμένη πρεσβεία μας στο Νέο Δελχί της Ινδίας, επωμιζόμενοι τα έξοδα του ταξιδιού και τη διαδικασία της έκδοσης βίζας. Σύμφωνα με όσα ανέφεραν ενδιαφερόμενοι σε μελέτη του ΕΛΙΑΜΕΠ, άτομα που είχαν υποβάλει αίτηση τον Απρίλιο του 2023 δεν είχαν πάρει κλήση για συνέντευξη μέχρι τον Μάρτιο του 2024, ενώ σημειώνεται ένας γενικός δισταγμός στην έκδοση βίζας σε εποχικούς μετανάστες, από τον φόβο ότι δεν θα μείνουν στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε ο υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου Νίκος Παναγιωτόπουλος στις αρχές Νοεμβρίου κατά τη διαδικασία του κοινοβουλευτικού ελέγχου, με βάση τη συμφωνία με το Μπανγκλαντές έχουν δοθεί 6.193 άδειες διαμονής σε Μπανγκλαντεσιανούς που μένουν στην Ελλάδα, έχουν απορριφθεί 1.716 αιτήσεις και εκκρεμεί η εξέταση άλλων 2.264.

Ούτε όμως η συμφωνία για μετάκληση 5.000 εργατών γης από την Αίγυπτο, που ξεκίνησε να εφαρμόζεται τον Ιούνιο με το άνοιγμα της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, έχει αποδώσει τα αναμενόμενα, παρ' όλο που την επιλογή των μεταναστών από την Αίγυπτο δεν την κάνουν τα ελληνικά προξενεία αλλά οι αιγυπτιακές αρχές.

Ο υπουργός σημείωσε ότι έχει ξεκινήσει διαβούλευση με την Ινδία και το Βιετνάμ και ότι υπάρχει επεξεργασία διμερών συμφωνιών με τη Μολδαβία, την Αρμενία, τη Γεωργία και τις Φιλιππίνες, ενώ εξετάζονται τρόποι επιτάχυνσης της διαδικασίας.

Πολλοί μετανάστες χωρίς χαρτιά φαίνεται πως δεν έχουν τα αναγκαία δικαιολογητικά για να αποδείξουν ότι έμεναν τρία χρόνια στη χώρα ή ότι εργάζονταν, καθώς μπορεί να είναι αυτοαπασχολούμενοι ή να δουλεύουν σε συνθήκες μαύρης εργασίας

Ως προς τη δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής σε όσους μετανάστες ζουν στην Ελλάδα τουλάχιστον τρία χρόνια και έχουν εξασφαλίσει προοπτική εργασίας, σύμφωνα με την τροπολογία που εισηγήθηκε η κυβέρνηση τον Δεκέμβριο του 2023, η ρύθμιση αφορά μερικές δεκάδες χιλιάδες. Πολλοί μετανάστες χωρίς χαρτιά φαίνεται πως δεν έχουν τα αναγκαία δικαιολογητικά για να αποδείξουν ότι έμεναν τρία χρόνια στη χώρα ή ότι εργάζονταν, καθώς μπορεί να είναι αυτοαπασχολούμενοι ή να δουλεύουν σε συνθήκες μαύρης εργασίας. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του υπουργείου Μετανάστευσης, μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου είχαν υποβληθεί 31.707 αιτήσεις για άδεια διαμονής και είχαν δοθεί 4.911 άδειες, ενώ καθυστερεί η επεξεργασία των αιτήσεων.

Ο καθηγητής Απόστολος Καψάλης, μεταδιδακτορικός ερευνητής εργατικής μετανάστευσης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και συγγραφέας του βιβλίου «Μετανάστες εργάτες γης: καθεστώςτα εξαίρεσης στην εργασία και στην κινητικότητα» (εκδ. Απαρσις), αναφέρεται στο παράδοξο να παραμένουν κενές θέσεις εργασίας στην Ελλάδα τη στιγμή που η ανεργία βρίσκεται κοντά στο 10% και Έλληνες και μετανάστες εργαζόμενοι φεύγουν στο εξωτερικό.

«Είναι τόσο απορρυθμισμένη η ελληνική αγορά εργασίας και τόσο ανεπαρκείς οι αμοιβές και οι όροι απασχόλησης που δεν είναι δυνατό να προσδοκά κανείς ότι μπορεί να ζήσει επαρκώς και αξιοπρεπώς από τη μισθωτή εργασία», σημειώνει. Μιλά για «αντιδημοκρατικό και αυταρχικό πλαίσιο εργασίας που έχει εγκαθιδρυθεί μετά τα μνημόνια, χωρίς συλλογικές συμβάσεις, με το εργοδοτικό δικαίωμα να έχει καταστεί αποκλειστικός ρυθμιστής και την εργοδοτική αυθαιρεσία να αποτελεί τον κανόνα». Προσθέτει ότι η επιλογή του επαγγέλματος αντιπροσωπεύει την ικανοποίηση ονείρων, προσδοκιών και δεξιοτήτων, «αλλά σήμερα υπάρχει στην αγορά εργασίας έλλειψη ελευθερίας, δημιουργικότητας και δυνατότητας ανάπτυξης της προσωπικότητας».

Υπογραμμίζει τα στοιχεία από την τελευταία απογραφή (τα στοιχεία της απογραφής όπως και της ΕΛΣΤΑΤ τα επεξεργάστηκε ο επιστημονικός συνεργάτης του ΙΝΕ ΓΣΕΕ, Γιώργος Κρητικίδης) που δείχνουν πως δεν αποκλείεται να έχουν φύγει από τη χώρα περισσότεροι από 600.000 άνθρωποι τη δεκαετία της οικονομικής κρίσης. Τα στοιχεία δείχνουν ότι έχουν μειωθεί την τελευταία δεκαετία σημαντικά οι μετανάστες από τις βαλκανικές χώρες (οι Αλβανοί μετανάστες μειώθηκαν 22%, οι Βούλγαροι 53% και οι Ρουμάνοι 39%). Αντίστοιχα, η αύξηση μεταναστών από τις ασιατικές και αφρικανικές χώρες (Μπανγκλαντεσιανοί +55%, Αιγύπτιοι +19%, Ινδοί +9,3%) είναι μικρότερη σε απόλυτο αριθμό και δεν αντισταθμίζει το αρνητικό ισοζύγιο.

Επιπλέον, η ανεργία των μεταναστών, αν και έχει μειωθεί σημαντικά και τείνει να επανασυγκλίνει με αυτήν των Ελλήνων, ιδίως στον ανδρικό πληθυσμό, εν τούτοις παραμένει υψηλή. Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, το πρώτο τρίμηνο του 2024 η ανεργία στους Έλληνες άνδρες ήταν 7,6% και στους Έλληνες μετανάστες 10,5%, ενώ στις Ελληνίδες 12% και στις μετανάστριες 20%. Αυτό σημαίνει ότι ούτε οι μετανάστες πηγαίνουν να εργαστούν σε επαγγέλματα όπου εργάζονταν μέχρι πρότινος, όπως ο αγροτικός τομέας και οι οικοδομές.

«Το ζήτημα της αξιοπρεπούς συνταξιοδότησης δεν πρέπει να υποτιμηθεί», λέει ο κ. Καψάλης. Αναφέρεται στον νόμο Κατρούγκαλου του 2017 για το ασφαλιστικό, που προϋποθέτει τουλάχιστον 20 χρόνια νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα για να μπορεί να πάρει σύνταξη ο μετανάστης και προβλέπει υψηλές μειώσεις για κάθε έτος μη νόμιμης διαμονής. Ο κ. Καψάλης μιλά για εγκληματικό και ληστρικό νόμο που επιπλέον επιφέρει απροθυμία στους μετανάστες δεύτερης γενιάς να εργαστούν στην Ελλάδα, καθώς βλέπουν να πηγαίνουν χαμένοι οι κόποι μιας ζωής των δικών τους.

Ανησυχεί μάλιστα ότι θα επιδεινωθεί η τάση φυγής, ιδίως στην επαρχία, μετά τις μεγάλες καταστροφές από τις πλημμύρες και τις πυρκαγιές στον Εβρο, τη Θεσσαλία,

την Εύβοια και τη Ρόδο, με απρόβλεπτες συνέπειες, καθώς η παρουσία μεταναστών στην επαρχία συγκράτησε τον γηγενή πληθυσμό στον τόπο του. «Οι αγρότες μπορούν να νοικιάσουν χωράφια σε φωτοβολταϊκά ή να δώσουν ένα σπίτι για βραχυχρόνια μίσθωση. Οι μετανάστες δεν έχουν τέτοια περιουσία. Αν όμως φύγουν οι μετανάστες, με τι εργάτες θα καλλιεργήσουν οι αγρότες τα επόμενα τρία χρόνια, ώστε να ανακάμψει η παραγωγή;», αναρωτιέται.

Σημειώνει ότι λύση μπορεί να δοθεί μόνο μέσω της χορήγησης και διατήρησης αδειών διαμονής, μέσω της αναγνώρισης καθολικού εγγυημένου εισοδήματος και για τους μετανάστες και μέσω της παροχής προγραμμάτων ελληνομάθειας στους μετανάστες για να μπορούν να ενταχθούν.

Οι αποκαλύψεις για τις συνθήκες διαμονής σε πρόχειρα παραπήγματα στα φραουλοχώρα της Μανωλάδας πριν από χρόνια, η άρνηση καταβολής των αμοιβών, όπως και οι πυροβολισμοί εναντίον εργατών γης που διεκδίκησαν δεδουλευμένα και ο ξυλοδαρμός τους δεν είναι δυστυχώς μεμονωμένα φαινόμενα. Στις αγροτικές ενώσεις φτάνουν καταγγελίες για αγρότες που κατακρατούν τα διαβατήρια των μεταναστών με την άφιξή τους, για να μη φύγουν μόλις δουν τι άθλιες συνθήκες τους περιμένουν, ενώ έχουν καταγραφεί περιστατικά άρνησης καταβολής αμοιβών με απειλή ή και χρήση βίας.

Η τελευταία «Αναφορά για την Κατάσταση στη Μανωλάδα» του Παρατηρητηρίου για τη Μανωλάδα, της οργάνωσης Generation 2.0 RED, καταγράφει συνθήκες στα φραουλοχώρα «ιδιαίτερα δυσχερείς, χωρίς να παρουσιάζουν καμία βελτίωση», με «αυτοσχέδιες παράγκες από καλάμια, σίδερα και νάιλον θερμοκηπίου», δύσκολα προσβάσιμες μέσα από τα λασπόνερα της βροχής.

Σημειώνει επίσης ότι η συντριπτική πλειονότητα παραμένει χωρίς έγγραφα, με το ιδιότυπο καθεστώς της απασχόλησης μεταναστών χωρίς χαρτιά με εργόσημο που επιτρέπει την πληρωμή και την ασφάλισή τους, εξασφαλίζοντας βεβαιώσεις αναβολής απομάκρυνσης, όχι όμως άδεια διαμονής. Η εκτίμηση της δημοτικής αρχής έκανε λόγο για 2.500 εργάτες γης στην περιοχή, περίπου τους μισούς από τους 5.000 που χρειαζόνταν ιδανικά.

3. Απόσυρση διάταξης νομοσχεδίου σχετικά με προθεσμία υποβολής αιτήσεων για νομιμοποίηση εργαζόμενων μεταναστών

Χωρίς καμία εμφανή διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς, αμφίβολο αν υπήρξε ουσιαστική διαβούλευση και με τα συναρμόδια υπουργεία, ο νέος ακροδεξιός υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου Μάκης Βορίδης εμφανίστηκε στις 19 Μαρτίου 2025 στην Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής, όπου συζητούνταν το νομοσχέδιο του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη για

την αναδιοργάνωση της ΕΛ.ΑΣ., προκειμένου να σπεύσει να δείξει τη διαφοροποίησή του από την πολιτική των προκατόχων του, και ιδίως του Δημήτρη Καιρίδη³.

Ο κ. Βορίδης ανακοίνωσε ότι αποσύρει τη διάταξη του νομοσχεδίου η οποία παρέτεινε μέχρι το τέλος του Σεπτεμβρίου 2025 την προθεσμία υποβολής αιτήσεων για νομιμοποίηση μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα περισσότερο από τρία χρόνια και έχουν βρει εργοδότη (άρθρο 205, παρ. 2). Πρόκειται για τη διαδικασία νομιμοποίησης εργαζόμενων μεταναστών με χορήγηση τριετούς άδειας διαμονής, σύμφωνα με τον νόμο που είχε εισηγηθεί ο πρώην υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου Δημήτρης Καιρίδης, σε μια προσπάθεια να ικανοποιήσει τις τεράστιες και πιεστικές ανάγκες εργοδοτών για εργατικά χέρια.

Η προθεσμία υποβολής αίτησης έληξε τον Δεκέμβριο του 2024, ωστόσο, σύμφωνα με πληροφορίες, υπήρχε οδηγία προς τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις να κάνουν δεκτές τις αιτήσεις που θα υποβάλλονταν μετέπειτα, καθώς αναμενόταν ότι θα δοθεί παράταση.

Σε πρώτο ενικό, ο υπουργός είπε, σύμφωνα με δημοσιεύματα, ότι διαγράφεται η διάταξη «γιατί θέλω να σκεφτώ αν υπάρχει αναγκαιότητα όντως μιας τέτοιας παράτασης, και σε κάθε περίπτωση αυτή η παράταση, εάν τελικώς αποφασίσω να τη δώσω, θα πρέπει να συνδεθεί με περιοριστικότερες πολιτικές αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης από τούδε». Συμπλήρωσε: «Επομένως, θα έρθει συνδυαστικά, αν αποφασίσω τελικά να τη φέρω, προκειμένου να εναρμονιστεί με τη γενικότερη πολιτική μας για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης».

Λίγο αργότερα, από την ψηφιακή πλατφόρμα του υπουργείου αφαιρέθηκε η σχετική επιλογή για τις τριετείς άδειες διαμονής.

Παραμένει βέβαια ασαφές τι ισχύει στην πράξη και αν έχει αναδρομική ισχύ η απόσυρση της παράτασης, αν πιάνει δηλαδή και τις αιτήσεις που είχαν υποβληθεί και είχαν γίνει δεκτές μετά τον Δεκέμβριο του 2024, σύμφωνα με τις οδηγίες του υπουργείου, για τις οποίες μάλιστα είχαν πληρώσει παράβολο κάποιων εκατοντάδων ευρώ οι ενδιαφερόμενοι. Την ίδια στιγμή παραμένει άλυτο το πρόβλημα των τεράστιων καθυστερήσεων στην έκδοση και την ανανέωση των αδειών διαμονής, η λύση στο οποίο έχει πολλάκις εξαγγελθεί από την κυβέρνηση αλλά αγνοείται, με αποτέλεσμα να ταλαιπωρούνται χιλιάδες νόμιμοι μετανάστες. Αλλά και το πρόγραμμα της μετάκλησης εργαζόμενων μεταναστών, που υποτίθεται ότι θα επεκτεινόταν σε πολλές άλλες χώρες με διμερείς συμφωνίες, εξακολουθεί να βαλτώνει, με υποστελεχωμένες τις αποκεντρωμένες διοικήσεις Αθήνας και Θεσσαλονίκης όπως και τα ελληνικά προξενεία και τις πιεστικές ανάγκες στην αγορά εργασίας να παραμένουν.

4. Οκτώ μετανάστες θύματα εργασιακού trafficking στην Ηλεία

³ https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/466610_apofasizo-kai-aposyro

Στην απελευθέρωση οκτώ μεταναστών, οι οποίοι είχαν πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων, προχώρησαν οι αστυνομικοί στην περιοχή της Νέας Μανωλάδας, στην Ηλεία, στις 17 Απριλίου 2025 ενώ συνελήφθη πρόσωπο που κατηγορείται για παράνομη κατακράτηση⁴.

Ειδικότερα, κατόπιν ενημέρωσης του κέντρου της Διεύθυνσης Αστυνομίας Ηλείας από τον ευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης 112, αστυνομικοί του τμήματος Βουπρασίας μετέβησαν σε σπίτι στην περιοχή της Νέας Μανωλάδα Ηλείας, από όπου απελευθέρωσαν τους οκτώ αλλοδαπούς, οι οποίοι βρίσκονταν κλειδωμένοι όλοι μαζί σε ένα μικρό δωμάτιο, χωρίς να κατέχουν τα διαβατήριά τους και τα υπόλοιπα ταξιδιωτικά έγγραφα.

Στη συνέχεια, οι αστυνομικοί εντόπισαν και συνέλαβαν τον άνδρα που τους κατακρατούσε παράνομα, ενώ ταυτοποίησαν τα στοιχεία δεύτερου άνδρα που διέπραξε το αδίκημα της εμπορίας προσώπων. Σύμφωνα με την αστυνομία, ο δεύτερος μετέφερε τους αλλοδαπούς από περιοχή της Λακωνίας στην Ηλεία και αφαίρεσε τα διαβατήριά τους για να τους εξαναγκάσει, μαζί με συνεργούς του, να εργαστούν ως εργάτες γης.

5. Διακοπή παροχής φαγητού σε μετανάστες εργάτες στο Ελληνικό

Το φαγητό σε μετανάστες εργάτες ινδικής καταγωγής που φέρνει μέσω γραφείου εύρεσης εργασίας (in group) έκοψε ο ΑΒΑΞ σύμφωνα με όσα κατήγγειλε στις 8/2/2025 το Σωματείο Εργαζομένων στο έργο του Ελληνικού-Αγίου Κοσμά με ανακοίνωσή του⁵.

Όπως αναφέρει, πιο συγκεκριμένα, το φαγητό ήταν μέρος της συμφωνίας, η οποίας, εκτός του μισθού, προβλέπει και δωρεάν διαμονή και ιδιωτική ασφάλιση. Το Σωματείο επισημαίνει, ακόμα, ότι προχώρησε σε παρέμβαση τόσο στην «in group», όσο και στον ΑΒΑΞ, όπου «και οι δύο παίζουν τον παπά», όπως αναφέρει χαρακτηριστικά.

«Αποποιούνται την ευθύνη τους για την χορήγηση φαγητού που όπως λένε το έδιναν για ανθρωπιστικούς λόγους και επειδή θα φέρουν κι άλλους που δεν θα υπάρχει συμφωνία για φαγητό, θα είναι άδικο κάποιοι να τρώνε και κάποιοι όχι, οπότε καλύτερα, κατά την άποψή τους, να μην τρώει κανένας!», τονίζει, ακόμα, προσθέτοντας:

⁴https://www.rosa.gr/koinonia/nea-manolada-apeleftherothikan-okto-metanastes-thymata-trafficking/?fbclid=IwY2xjawIvXJRleHRuA2FlbQlXMAABHpyGxFAv8tM_U4rAWUDpotOaKFKtuA4ko0D6TNQOgoj4CFSz7Yq5Y4Uh1Q56_aem_au2B-NXx6FUU2PV-bprmA

⁵https://www.imerodromos.gr/ergo-ellinikoy-agioy-kosma-o-avax-kovei-to-fagito-se-metanastes-ergates-poy-fernei-apo-tin-india-meso-grafeiow-eyresis-ergasias/?fbclid=IwY2xjawITfw5leHRuA2FlbQlXMqABHTPszHwb4dMb3MAVonpk1yzez_xGlpCuzhlDLJzDxmHd8AUrivOmisvTQ_aem_Z8E3KlcwQzG00y9zmaUTFw

«Το ποιος έχει την ευθύνη, ο δουλέμπορος ή ο AVAX ας τα βρούνε μεταξύ τους. Οι συνάδελφοι έχουν προσληφθεί από την εταιρία και αυτή έχει την υποχρέωση να τους παρέχει το φαγητό, όπως άλλωστε έκανε εδώ και 7 μήνες.

Όσοι νομίζουν ότι με την τακτική που ακολουθούν, με την εισαγωγή εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες, θα κάνουν τις οικοδομές στην χώρα μας, το Κατάρ της Μεσογείου -στο οποίο πέραν τον χιλιάδων νεκρών, καταπατήθηκε και κάθε έννοια εργατικού δικαίου- δεν ξέρουν τι τους γίνεται.

Κάθε μέρα γίνεται όλο και πιο φανερός ο σκοπός των εταιριών να καθηλώσουν τα μεροκάματα, να μην αποδίδουν όπως πρέπει τις ασφαλιστικές εισφορές, με μοναδικό σκοπό την αύξηση της κερδοφορίας τους. Αυτός είναι και ο λόγος όπου όλοι μαζί οι μεγαλοκατασκευαστές αρνούνται να υπογράψουν την Συλλογική Σύμβαση της Ομοσπονδίας μας». Το φαγητό σε μετανάστες εργάτες ινδικής καταγωγής που φέρνει μέσω γραφείου εύρεσης εργασίας (in group) έκοψε ο ΑΒΑΞ σύμφωνα με όσα καταγγέλλει το Σωματείο Εργαζομένων στο έργο του Ελληνικού-Αγίου Κοσμά με ανακοίνωσή του.

Όπως αναφέρει, πιο συγκεκριμένα, το φαγητό ήταν μέρος της συμφωνίας, η οποίας, εκτός του μισθού, προβλέπει και δωρεάν διαμονή και ιδιωτική ασφάλιση. Το Σωματείο επισημαίνει, ακόμα, ότι προχώρησε σε παρέμβαση τόσο στην «in group», όσο και στον ΑΒΑΞ, όπου «και οι δύο παίζουν τον παπά», όπως αναφέρει χαρακτηριστικά.

«Αποποιούνται την ευθύνη τους για την χορήγηση φαγητού που όπως λένε το έδιναν για ανθρωπιστικούς λόγους και επειδή θα φέρουν κι άλλους που δεν θα υπάρξει συμφωνία για φαγητό, θα είναι άδικο κάποιοι να τρώνε και κάποιοι όχι, οπότε καλύτερα, κατά την άποψή τους, να μην τρώει κανένας!», τονίζει, ακόμα, προσθέτοντας:

«Το ποιος έχει την ευθύνη, ο δουλέμπορος ή ο AVAX ας τα βρούνε μεταξύ τους. Οι συνάδελφοι έχουν προσληφθεί από την εταιρία και αυτή έχει την υποχρέωση να τους παρέχει το φαγητό, όπως άλλωστε έκανε εδώ και 7 μήνες.

Όσοι νομίζουν ότι με την τακτική που ακολουθούν, με την εισαγωγή εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες, θα κάνουν τις οικοδομές στην χώρα μας, το Κατάρ της Μεσογείου -στο οποίο πέραν τον χιλιάδων νεκρών, καταπατήθηκε και κάθε έννοια εργατικού δικαίου- δεν ξέρουν τι τους γίνεται.

Κάθε μέρα γίνεται όλο και πιο φανερός ο σκοπός των εταιριών να καθηλώσουν τα μεροκάματα, να μην αποδίδουν όπως πρέπει τις ασφαλιστικές εισφορές, με μοναδικό σκοπό την αύξηση της κερδοφορίας τους. Αυτός είναι και ο λόγος όπου όλοι μαζί οι μεγαλοκατασκευαστές αρνούνται να υπογράψουν την Συλλογική Σύμβαση της Ομοσπονδίας μας».

6. Καταγγελία μετανάστη εργάτη για καταναγκαστική εργασία σε τάνκερ ανοιχτά του Γυθείου

Δραματική έκκληση απεύθυνε στις 26 Αυγούστου 2025 με ηχητικό μήνυμα το οποίο έστειλε μέσω του κινητού του στην «Κίνηση Ενωμένοι Ενάντια στον Ρατσισμό και την Φασιστική Απειλή (KEEPΦΑ)», ο πακιστανός μετανάστης εργάτης Αλί Φαριάντ, καταγγέλλοντας ότι εργάζεται παρά τη θέλησή του στο τάνκερ Vilamoura ανοιχτά του Γυθείου⁶.

Σύμφωνα με όσα αναφέρει, βρέθηκε εκεί αφού αναζήτησε εργασία ως ελαιοχρωματιστής στο Πέραμα Αττικής, όπου συνάντησε πρόσωπο που του πρότεινε να τον προσλάβει για μερικά ημερομίσθια. Αφού μετέβη στο τάνκερ και διαπίστωσε ότι η εργασία στην οποία βρέθηκε δεν ήταν αυτό που του είχαν προτείνει, ζήτησε να αποχωρήσει διότι δε μπορούσε να την κάνει. Η εργασία δεν ήταν ελαιοχρωματισμοί, ούτε εκείνος ήθελε να βρίσκεται στη θάλασσα σε πλοίο. Τότε, σύμφωνα με την καταγγελία, του απαγορεύτηκε η έξοδος και δέχτηκε απειλές για τη ζωή του και ρατσιστικές ύβρεις.

Σε σχετική κοινή τους ανακοίνωση η KEEPΦΑ και η Πακιστανική Κοινότητα Ελλάδας «Η Ενότητα», τονίζουν:

«Ζητάμε την παρέμβαση των αρχών για την άμεση μεταφορά του μετανάστη εργάτη με ασφάλεια στη στεριά. Ήταν απαγωγή, όχι πρόσληψη αυτό που αντιμετώπισε ο μετανάστης εργάτης! Οι εφοπλιστές έχουν δικιά τους νομιμότητα την οποία εκτιμά δεόντως η κυβέρνηση. Έχουν τους στόλους τους, σκιώδεις ή μη, να αρμενίζουν και να μεταφέρουν ακόμη και 1 εκατομμύριο βαρέλια ρωσικό πετρέλαιο, σχεδιάζοντας διαδρομές στα πλοία κατά τη βούληση τους έστω και αν κινδυνεύουν οι ζωές των ναυτικών. Το πλοίο Vilamoura μετέφερε ρωσικό πετρέλαιο και στα ανοιχτά της Λιβύης, όταν στις 26/6/2025 εκρηκτικός μηχανισμός (νάρκη-γάντζος), σύμφωνα με τα ρεπορτάζ, του προκάλεσε τεράστια βλάβη και έτσι μεταφέρθηκε στον Λακωνικό κόλπο. Είναι ελληνικών συμφερόντων, του εφοπλιστή Γιώργου Οικονόμου, με σημαία Νήσων Μάρσαλ και έδρα το Μαρούσι.

Η κυβέρνηση από την άλλη στοχοποιεί τους μετανάστες που έρχονται στη χώρα ως «παράνομους» και προωθεί το νέο ρατσιστικό νομοσχέδιο των Βορίδη-Πλεύρη. Στέλνει φρεγάτες για να καταδιώκουν τις βάρκες των προσφύγων από τη Λιβύη και βάζει το Λιμενικό να κάνει επαναπροωθήσεις, όπως αυτές που έπνιξαν τους 600 πρόσφυγες στην Πύλο.

⁶https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/482920_metanastis-ergatis-kataggellei-katanagkastiki-ergasia-se-tanker-anoihta

Περιττεύουν τα σχόλια για τις νόμιμες (!) μπίζνες των εφοπλιστών στα νότια της Πελοποννήσου! Ας μας πει ο Θ. Πλεύρης, τι συνθήκες επικρατούν στα κάτεργα σαν το Vilamoura για τους εργάτες; Αυτές που θέλει να φέρει ο ίδιος με το νέο ρατσιστικό νομοσχέδιο με το οποίο θα γίνει καθεστώς η ακόμη πιο άγρια εκμετάλλευση όσων έχουν νόμιμη εργασία!

Η ρατσιστική εκστρατεία του Θ. Πλεύρη έχει αποθρασύνει κάθε ρατσιστή εργοδότη να αντιμετωπίζει τους μετανάστες εργάτες με απειλές ακόμη και για την ζωή τους.

Υπάρχουν τεράστια ερωτηματικά για το πως βρίσκονται εκεί και με τι συνθήκες εργάζονται οι μετανάστες εργάτες στο Vilamoura».

7. Εξάρθρωση πανελλαδικού κυκλώματος καταναγκαστικής εργασίας μεταναστών

Άλλη μια υπόθεση καταναγκαστικής εργασίας μεταναστών υπό απειλή, ήρθε στο φως της δημοσιότητας στις 8 Οκτωβρίου 2025, μετά από συλλήψεις της ΕΛ.ΑΣ⁷.

Η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος (ΔΑΟΕ) εξάρθρωσε εγκληματική οργάνωση που εμπλέκεται σε καταναγκασμό μεταναστών σε εργασία με ελάχιστες αμοιβές υπό απειλή και υπό απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης. Κατά τη διάρκεια της επιχείρησης, έγιναν 170 προσαγωγές και 13 συλλήψεις, μεταξύ των οποίων και ο φερόμενος ως αρχηγός του κυκλώματος. Παράλληλα, συνελήφθησαν ακόμη έξι άτομα για άλλα αδικήματα. Συνελήφθη μεταξύ άλλων και μία γυναίκα πολίτις Νεπάλ, η οποία φέρεται να εντόπιζε ευάλωτα άτομα ως υποψήφια θύματα της συμμορίας.

Τα μέλη της συμμορίας φέρονται να μετακινούσαν στη Ελλάδα πολίτες άλλων χωρών -κυρίως Πακιστάν, Μπανγκαντές και Νεπάλ-, αφαιρώντας και στερώνοντας τους τα έγγραφα ταυτοπροσωπίας τους, με σκοπό να τους εξαναγκάζουν σε δουλειά ως εργάτες γης με ελάχιστες αμοιβές. Η πρακτική αυτή συνιστά ένα σύγχρονο κύκλωμα δουλείας, με θύματα οικονομικώς και κοινωνικώς ευάλωτα.

Οι συλλήψεις πραγματοποιήθηκαν σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Μεσσηνία, Ηλεία, Βοιωτία και Αργολίδα. Κατασχέθηκαν οχήματα, χρηματικά ποσά, διαβατήρια

⁷https://www.efsyn.gr/ellada/astynomiko/487139_nea-manolada-kykloma-ypodoylosis-metana-ston-me-13-syllipseis-eikonesbinteo#goog_rewarded

και ποσότητες τοξικών ουσιών, αποτυπώνοντας την έκταση της εγκληματικής δράσης. Η ΕΛ.ΑΣ. συνεχίζει τις έρευνες για τον εντοπισμό τυχόν συνεργών και έδωσε στη δημοσιότητα βίντεο και φωτογραφίες από την επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε:

B) Καλές πρακτικές

1. Ρομά γυναίκες σε πρόγραμμα επαγγελματικής ενδυνάμωσης του Δήμου Φαρσάλων

Κατά τη διάρκεια του 2025, η κοινωνιολόγος Βασιλική Λιάπη και η παιδαγωγός Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Τσιάμπα Μαρία του Παραρτήματος Ρομά Κέντρου Κοινότητας Δήμου Φαρσάλων μαζί με νεαρές κοπέλες Ρομά που ολοκλήρωσαν τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και συμμετείχαν ενεργά στο δωρεάν πρόγραμμα ενδυνάμωσης για γυναίκες του Δήμου Φαρσάλων, με τη συμμετοχή γυναικών από τον Δήμο Αριστοτέλη Χαλκιδικής⁸.

Το πρόγραμμα υλοποίησε ο οργανισμός επαγγελματικής ενδυνάμωσης γυναικών «WHEN», σε συνεργασία με την «Ελληνικός Χρυσός», τη δωρεά του «World Gold Council» και τη συμμετοχή του Δήμου Φαρσάλων.

Η δράση προσέφερε στις συμμετέχουσες νέες γνωριμίες, ιδέες, γνώσεις και εργαλεία προσωπικής ανάπτυξης.

Οι συμμετέχουσες αντάλλαξαν απόψεις και εμπειρίες. Στο διαδραστικό εργαστήριο ενδυνάμωσης και μέσα από την αλληλεπίδραση των γυναικών από δύο διαφορετικούς Δήμους της Ελλάδας δόθηκε το έναυσμα για αυτοβελτίωση και η έμπνευση για δράση στην κοινότητα.

⁸ <https://www.eleftheria.gr/roma-gynaikes-se-programma-enisxysis/>

2. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Α) Εξελίξεις σε επίπεδο ελληνικής νομοθεσίας

1. Νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση ορίζει ως ασφαλή τρίτη χώρα την Τουρκία, παρά την απόφαση του ΣτΕ

Νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) που ορίζει και πάλι «ασφαλή τρίτη χώρα την Τουρκία» για πρόσφυγες από πέντε εθνικότητες εξέδωσε στις 8 Απριλίου 2025 η κυβέρνηση, πριν καν δημοσιευτεί η απόφαση του ΣτΕ που ακύρωνε την προηγούμενη ΚΥΑ με το ίδιο ακριβώς περιεχόμενο⁹.

Η νέα ΚΥΑ του υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου Μάκη Βορίδη και του υπουργού Εξωτερικών Γιώργου Γεραπετρίτη φέρει ημερομηνία 8 Απριλίου 2025, δημοσιεύεται στο ΦΕΚ 1727 της ίδιας ημερομηνίας και χαρακτηρίζει ασφαλή τρίτη χώρα την Τουρκία για πρόσφυγες με καταγωγή από τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπανγκλαντές και τη Σομαλία.

Η απόφαση επικαλείται νέα εισήγηση του διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου από τις 3 Απριλίου 2025 (60337/3.4.2025). Το ΣτΕ είχε ακυρώσει την προηγούμενη ΚΥΑ εν μέρει, επειδή είχε κρίνει ότι βασιζόταν στην προηγούμενη εισήγηση του διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, η οποία δεν ήταν επαρκώς τεκμηριωμένη...

«Η παρούσα εξεδόθη με πλήρη αιτιολογία, σε συμμόρφωση με την κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας», ισχυρίζεται σε χθεσινό δελτίο Τύπου το υπουργείο Μετανάστευσης. Ο ισχυρισμός μένει βέβαια να αποδειχθεί, καθώς δεν έχει δημοσιοποιηθεί η νέα εισήγηση του διοικητή, ενώ θεωρείται εξαιρετικά αμφίβολο πως μπορεί πράγματι να τεκμηριωθεί ότι είναι ασφαλής τρίτη χώρα η Τουρκία.

«Μόνο εντελώς αυθαίρετα, όπως και έγινε το 2021, μπορεί να χαρακτηριστεί η Τουρκία ασφαλής χώρα. Τούτο μάλιστα επιβεβαιώθηκε με τον πλέον ευκρινή τρόπο με τις πρόσφατες διώξεις πολιτικών αντιπάλων του Τούρκου προέδρου, μεταξύ των οποίων και του πλέον σημαντικού, αυτού του δημάρχου Κωνσταντινούπολης [...]

⁹https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/468785_theoroy-n-asfali-triti-hora-tin-toyrkia-para-tin-apofasi-toy-ste

«Μια χώρα είναι ασφαλής όταν μεταχειρίζεται τους κατοίκους της εν γένει κατά τρόπο που σέβεται τα δικαιώματά τους και παρέχει επαρκείς δικλείδες προστασίας σε περίπτωση παραβίασής τους», σημειώνει σε άρθρο του στην εφημερίδα «Εποχή» ο δικηγόρος Βασίλης Παπαδόπουλος, πρόεδρος της οργάνωσης Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, που είχε προσφύγει στο ΣτΕ κατά της ΚΥΑ μαζί με την οργάνωση Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο.

Επιπλέον, η νέα ΚΥΑ δείχνει να παραβλέπει τη δεύτερη αιτία της ακύρωσης της ΚΥΑ από το ΣτΕ, ότι δηλαδή η Τουρκία έχει παγώσει τις απελάσεις από την Ελλάδα και άρα «οι αρμόδιες ελληνικές αρχές, όπως έγινε δεκτό με την απόφαση του Δικαστηρίου της Ε.Ε. της 4.10.2024 [...] δεν δύνανται να απορρίπτουν αιτήσεις διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτες [...] με την αιτιολογία ότι η Τουρκία είναι ασφαλής τρίτη χώρα», όπως ανέφερε ο πρόεδρος του ΣτΕ.

Το υπουργείο, αγνοώντας πλήρως αυτό το σκέλος της απόφασης, ισχυρίζεται στο δελτίο Τύπου ότι η νέα ΚΥΑ «θα επιτρέψει την άμεση απόρριψη αιτήσεων ασύλου όσων εκ των ανωτέρω ατόμων έχουν εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα από την Τουρκία, και την επιστροφή τους».

Ο κ. Παπαδόπουλος σε ανάρτησή του στο facebook μιλά για «μία επιπλέον ανακρίβεια, που προφανώς μπήκε απλά για λόγους συνήθους εντυπωσιασμού» καθώς ο ισχυρισμός του υπουργείου «βεβαίως δεν ισχύει, καθώς ουδείς/ουδεμία έχει επιστρέψει τουλάχιστον από τον Μάρτη του 2020 και εφεξής».

2. Νέα ρατσιστική αυστηρή νομοθεσία σχετικά με διαμονή αλλοδαπών, απελάσεις και φυλακίσεις

Ο νέος νόμος του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, που ψηφίστηκε τον Αύγουστο του 2025, καταργεί την άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους σε όσους μένουν επτά χρόνια στην Ελλάδα, κάνει πιο αυστηρό το ποινικό πλαίσιο αντιμετώπισης της παράνομης εισόδου στη χώρα, προβλέποντας ποινή φυλάκισης δύο έτη και πρόστιμο 5.000 ευρώ, με τρόπο που όμως θεωρείται από ανθρώπους του πεδίου αμφιλεγόμενος ως προς το ευρωπαϊκό δίκαιο¹⁰.

Κάνει επίσης πιο αυστηρή την ποινική και διοικητική αντιμετώπιση της παραμονής στη χώρα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης μετά τη σύλληψη, προθεσμία που μειώνεται σε 14 ημέρες από 25 ημέρες.

Αν μετά την προθεσμία αυτή συλληφθεί στη χώρα ο ενδιαφερόμενος, προβλέπεται διοικητική κράτηση που αυξάνεται από τρεις μήνες σε τουλάχιστον δύο χρόνια ή, σε περίπτωση επιβαρυντικών περιστάσεων, από έξι μήνες σε τουλάχιστον τρία χρόνια,

¹⁰

https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/479347_aystiropoiisi-poinon-prostimon-kai-apelaseon

ενώ αυξάνεται η χρηματική ποινή από 1.500 ευρώ σε 5.000 ευρώ και σε περίπτωση επιβαρυντικών περιστάσεων από 3.000 ευρώ σε 10.000 ευρώ.

Σε περίπτωση που συλλαμβάνεται κάποιος να βρίσκεται ξανά στη χώρα ύστερα από την απέλασή του, το νομοσχέδιο προβλέπει ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή 10.000 ευρώ χωρίς τη δυνατότητα μετατροπής της ποινής ή αναστολής, παρά μόνο αν δηλώσει ο ενδιαφερόμενος ότι θέλει να φύγει από τη χώρα. Η αναστολή ισχύει με την αναχώρηση.

Το υπουργείο συνόδεψε την κατάθεση του νομοσχεδίου στη διαβούλευση με κάρτες που συνοψίζουν με τρόπο συνθηματολογικό τις βασικές επιδιώξεις: «Αυστηροποιούμε τους κανόνες, παίρνουμε μέτρα, βάζουμε τέλος στην παράνομη μετανάστευση», «Φυλακή ή επιστροφή», «Η παράνομη παραμονή δεν μπορεί να μετατρέπεται σε δικαίωμα».

Συγκεκριμένα, βάσει των προβλέψεων του νομοσχεδίου, μετανάστες ή αιτούντες άσυλο των οποίων η αίτηση έχει απορριφθεί τελεσίδικα και δεν συμμορφώνονται με την απόφαση απέλασης θα υπόκεινται σε ποινή φυλάκισης έως και τριών ετών, χωρίς δυνατότητα αναστολής, καθώς και σε χρηματικό πρόστιμο έως 10.000 ευρώ. Παράλληλα, προβλέπεται η δυνατότητα διοικητικής κράτησης – δηλαδή κράτησης χωρίς προηγούμενη δικαστική απόφαση – σε κλειστές δομές τύπου Αμυγδαλέζας, για χρονικό διάστημα από 12 έως 18 μήνες.

Καταργείται, επίσης, η πρόβλεψη για αυτοδίκαιη χορήγηση άδειας διαμονής μετά από επτά έτη παράνομης παραμονής στη χώρα, ενώ οι ποινές για παράνομη είσοδο αυστηροποιούνται με πρόβλεψη για φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών – και έως τριών ετών σε επιβαρυντικές περιπτώσεις – καθώς και χρηματικά πρόστιμα που φτάνουν τις 10.000 ευρώ. Οι ποινές αυτές δεν θα επιδέχονται αναστολή ή μετατροπή σε χρηματική ποινή, παρά μόνο στην περίπτωση συνεργασίας του αιτούντος άσυλο με τις αρχές για την οικειοθελή αποχώρησή του ή την απέλασή του από την Ελλάδα.

Στο στόχαστρο τίθενται και τα – ήδη καταργηθέντα στην πράξη – επιδόματα που λαμβάνουν οι αιτούντες άσυλο από ευρωπαϊκούς πόρους, ενώ επιδιώκεται η επιδείνωση των ήδη άθλιων συνθηκών διαβίωσης στις κατ' ευφημισμόν «δομές φιλοξενίας», με περιορισμό ακόμα και του συσσιτίου!

Η προθεσμία για οικειοθελή αναχώρηση από την Ελλάδα μειώνεται σε μόλις 14 εργάσιμες ημέρες, με δυνατότητα παράτασης – σε εξαιρετικές περιπτώσεις – σε έως και 60 ημέρες, ενώ οι υπό απέλαση μετανάστες θα παρακολουθούνται με ηλεκτρονικά μέσα («βραχιολάκι»).

Τέλος, εισάγεται διαδικασία ιατρικής εκτίμησης ηλικίας για αλλοδαπούς που δηλώνουν ότι είναι ανήλικοι χωρίς αποδεικτικά έγγραφα.

Διακηρυγμένος στόχος των ρυθμίσεων είναι να επιδεινώσει τις συνθήκες διαβίωσης των εν Ελλάδι προσφύγων και μεταναστών σε τέτοιον βαθμό, ώστε να λειτουργούν αποτρεπτικά προς όσους επιχειρήσουν το παράτολμο ταξίδι προς την κολασμένη «γη της Επαγγελίας». Μάταιος κόπος: Όσοι ρισκάρουν τη ζωή των ίδιων και των παιδιών τους διασχίζοντας με καρυδότσουφλα τη Μεσόγειο έχουν φτάσει ήδη στο σημείο όπου δεν έχουν τίποτα να χάσουν.

Ειδικότερα, επέρχονται αρνητικές αλλαγές στο καθεστώς διαμονής, που παραβιάζουν με βάνανσο τρόπο τα ανθρώπινα δικαιώματα:

Η πιο σημαντική εξέλιξη είναι ότι ποινικοποιείται η παράτυπη παραμονή με ποινές φυλάκισης έως 2 έτη και πρόστιμα έως 10.000 ευρώ. Το κράτος μεταχειρίζεται ανθρώπους που προσπαθούν να επιβιώσουν ως εγκληματίες, δημιουργώντας στρατιές φυλακισμένων χωρίς κανένα ποινικό αδίκημα πέραν της «αόρατης» ζωής τους, παρακάμπτοντας πλήρως το γεγονός ότι το κράτος είναι υπεύθυνο και επιλέγει ποιους πολίτες νομιμοποιεί και ποιες/ους όχι.

Είναι χαρακτηριστικό ότι καταργούνται πλήρως οι άδειες διαμονής λόγω παρατεταμένης παρουσίας. Η δυνατότητα νομιμοποίησης ανθρώπων που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα για 3, 7 ή και περισσότερα χρόνια εξαφανίζεται. Το μήνυμα είναι σαφές: όσα χρόνια κι αν είσαι εδώ, δεν έχεις καμία θέση στην ελληνική κοινωνία. Καταδικάζουν χιλιάδες ανθρώπους σε μόνιμη επισφάλεια, στην παρανομία, στη μαύρη εργασία χωρίς καμία προστασία. Με αυτή τη ρύθμιση, το κράτος ακυρώνει κάθε έννοια κοινωνικής ένταξης και ουσιαστικά καταδικάζει ανθρώπους σε μόνιμη παρανομία, επισφάλεια και εργασιακή εκμετάλλευση. Πρόκειται για ένα ταξικό και ξενοφοβικό μέτρο που δεν στοχεύει στη “τάξη”, αλλά στη διατήρηση ενός φτηνού και αόρατου εργατικού δυναμικού χωρίς δικαιώματα.

Αυξάνεται η διάρκεια διοικητικής κράτησης από 18 σε 24 μήνες, με δυνατότητα επέκτασης. Δηλαδή φυλακές χωρίς δίκη – με μοναδικό λόγο την απουσία νομιμοποιητικών εγγράφων. Κράτηση η οποία, εάν δεν εξελιχθεί σε απέλαση, μπορεί να παρατείνεται επ’ αόριστον. Το ελληνικό κράτος επενδύει σε αποθήκες ψυχών αντί για δομές ένταξης.

Διευρύνεται η έννοια της “ασφαλούς τρίτης χώρας”, ώστε να διευκολυνθούν μαζικές απορρίψεις αιτήσεων ασύλου και επιστροφές σε χώρες όπου οι ζωές των προσφύγων εξακολουθούν να απειλούνται. Με τον τρόπο αυτό, παρακάμπτεται το δικαίωμα στην εξατομικευμένη εξέταση του ασύλου, όπως ορίζεται από το διεθνές δίκαιο.

Οι νέες ρυθμίσεις για τις «επιστροφές» του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου αποτελούν τομή στο σταθερό πλαίσιο μιας διαχρονικά αντεργατικής, κατασταλτικής και θεσμικά ρατσιστικής μεταναστευτικής πολιτικής. Για πρώτη φορά στα νομοθετικά χρονικά ποινικοποιείται η παραμονή στο ελληνικό έδαφος χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, καθιστώντας τη «μη ύπαρξη» ολόκληρων ομάδων πολιτών τρίτων χωρών θεμιτό πολιτικό στόχο.

Σύμφωνα με τη νέα προτεινόμενη μορφή του άρθρου 83 του ν. 3386/2005: “Ο πολίτης τρίτης χώρας, που εξέρχεται ή επιχειρεί να εξέλθει από το ελληνικό έδαφος ή εισέρχεται ή επιχειρεί να εισέλθει ή παραμένει σε αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ”. Η ποινή δεν μετατρέπεται και δεν αναστέλλεται με κανένα τρόπο. Αν η διάταξη αυτή περάσει, κάθε αλλοδαπός που εντοπίζεται στην ελληνική επικράτεια χωρίς χαρτιά θα δικάζεται με τη διαδικασία του αυτοφώρου και θα φυλακίζεται, με μόνη προοπτική αποφυλάκισής του την απέλαση. Αυτό σημαίνει ότι χιλιάδες άνθρωποι που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα επί πολλά χρόνια, αλλά λόγω συνθηκών έχουν απωλέσει τη νομιμότητά τους, κινδυνεύουν με φυλακή. Οι φυλακές και τα στρατόπεδα-"προαναχωρητικά κέντρα" θα γεμίσουν από χιλιάδες κόσμο που το μόνο του "έγκλημα" θα είναι ότι δεν προβλέπεται εκ του νόμου διαδικασία νομιμοποίησης.

Δεν πρόκειται απλώς για «αναμόρφωση» της Οδηγίας 2008/115/EK, αλλά για de facto ακύρωσή της. Αν και όχι πρωτοφανές, πρόκειται για μια απροσχημάτιστη contra legem νομοθετική πρωτοβουλία, σε πλήρη απόκλιση τόσο από το γράμμα όσο και από το πνεύμα του ενωσιακού και διεθνούς δικαίου.

Στην «πρωτοπορία» της ακόμα σκληρότερης ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ενσωματώνει επιλεκτικά διατάξεις από την Πρόταση Κανονισμού για τη θέσπιση κοινού ευρωπαϊκού συστήματος για τις επιστροφές, παραβλέποντας τη – διόλου αμελητέα - λεπτομέρεια ότι η εν λόγω Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν έχει ακόμα εγκριθεί και ως εκ τούτου δεν έχει καμία νομική ισχύ.

Στις 31 Ιουλίου 2025, το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών (ΕΦΜ), ως δευτεροβάθμιο όργανο που εκπροσωπεί κοινότητες μεταναστών και μεταναστριών, και εργάζεται πάνω από δύο δεκαετίες για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους στην Ελλάδα, κατέθεσε τις ακόλουθες βασικές παρατηρήσεις και προτάσεις:

1. «Ποινικοποίηση της «παράτυπης» διαμονής

Η πρόβλεψη ποινικής μεταχείρισης για την παράτυπη διαμονή αποτελεί σοβαρή παραβίαση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αντί για ποινές φυλάκισης, προτείνουμε τη δημιουργία ρεαλιστικών διαδρόμων τακτοποίησης. Η αυστηροποίηση των διαδικασιών και η διογκούμενη γραφειοκρατία δεν ενισχύουν την «τάξη και ασφάλεια», αλλά οδηγούν σε μεγαλύτερη παρατυπία.

2. Κατάργηση του άρθρου για τους «εξαιρετικούς λόγους»

Η κατάργηση της δυνατότητας νομιμοποίησης μακροχρόνια διαμενόντων στερεί από χιλιάδες ανθρώπους μια δίκαιη και ρεαλιστική δυνατότητα τακτοποίησης. Εκτός από

τους αιτούντες άσυλο, υπάρχουν χιλιάδες περιπτώσεις αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα για μεγάλα χρονικά διαστήματα, των οποίων η αίτηση ανανέωσης μπορεί να απορριφθεί για διάφορους λόγους που στις περισσότερες περιπτώσεις δεν ευθύνονται οι ίδιοι. (π.χ. Προσωρινή απώλεια ασφαλιστικής ικανότητας, Διοικητικές αστοχίες ή καθυστερήσεις).

Μέχρι σήμερα, οι περιπτώσεις αυτές μπορούσαν να υπαχθούν στην αίτηση άδειας για εξαιρετικούς λόγους, η οποία λειτουργούσε ως δίκτυ προστασίας για ανθρώπους με αποδεδειγμένες ρίζες και συνεχή παρουσία στη χώρα.

Η κατάργηση αυτής της δυνατότητας δημιουργεί αδιέξοδα και οδηγεί σε διολίσθηση στη μη νομιμότητα, χωρίς ουσιαστικό όφελος για την κοινωνία ή το κράτος.

Φαίνεται να λησμονείται ότι η μεταναστευτική πραγματικότητα της χώρας δεν αφορά μόνο αιτούντες άσυλο, αλλά και μακροχρόνιους κατοίκους, εργαζόμενους/νες, οικογενειάρχες και νέους/νέες που μεγάλωσαν στην Ελλάδα. Η πολιτεία οφείλει να λαμβάνει υπόψη τη διαφορετικότητα του μεταναστευτικού πληθυσμού και να αναγνωρίζει την πραγματική τους ένταξη και προσφορά.

Προτείνουμε να προβλεφθεί η δυνατότητα υποβολής αίτησης για άδεια διαμονής σε όσους: είτε είχαν στο παρελθόν οριστικό τίτλο διαμονής και έκτοτε εξέπεσαν της νομιμότητας είτε μπορούν να αποδείξουν με οποιονδήποτε τρόπο συνεχή παρουσία στην Ελλάδα τα τελευταία επτά (7) έτη.

3. Παρατεταμένη διοικητική κράτηση

Η πρόβλεψη διοικητικής κράτησης έως και 24 μηνών αντίκειται στις αρχές της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας. Ζητούμε τον σαφή περιορισμό της διάρκειας κράτησης και την υιοθέτηση εναλλακτικών μηχανισμών, σύμφωνων με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις της χώρας.

4. Ασφαλή Τρίτα Κράτη και διαδικασίες επιστροφής

Η επέκταση του πλαισίου επιστροφών σε χώρες που χαρακτηρίζονται «ασφαλή τρίτα κράτη» χωρίς αυστηρά και αντικειμενικά κριτήρια ενέχει σοβαρούς κινδύνους για την προστασία της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας. Ζητούμε: Αυστηρή εξατομίκευση κάθε υπόθεσης, Ρητές εξαιρέσεις για ευάλωτες ομάδες, Οποιαδήποτε επιστροφή σε Τρίτη χώρα (πλην της χώρας καταγωγής) να γίνεται υπό αυστηρές προϋποθέσεις και πάντα με γνώμονα τα ανθρώπινα δικαιώματα.

5. Απουσία πολιτικών ένταξης

Το Σχέδιο Νόμου αγνοεί πλήρως τη διάσταση της κοινωνικής ένταξης και της αναγνώρισης της πραγματικότητας χιλιάδων ανθρώπων που ζουν, εργάζονται και συνεισφέρουν στη χώρα εδώ και χρόνια. Προτείνουμε: Θεσμοθέτηση μιας νέου τύπου άδειας διαμονής βάσει εργασίας, οικογενειακής ζωής και μακροχρόνιας παρουσίας, Μηχανισμούς ρεαλιστικής τακτοποίησης για όσους και όσες έχουν για κάποιο λόγο βγει εκτός συστήματος, ανάπτυξη ενεργών πολιτικών ένταξης, ως αναγκαία προϋπόθεση για την κοινωνική συνοχή, τη δημοκρατική σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη.

Ζητούμε την ουσιαστική αναθεώρηση του Σχεδίου Νόμου, ώστε να διασφαλίζεται η ισορροπία μεταξύ προστασίας, κοινωνικής ένταξης και λειτουργικής διαχείρισης της μετανάστευσης, χωρίς ποινικοποίηση, αποκλεισμούς και απορρύθμιση του ήδη δύσκολου πλαισίου διαμονής.

Μια μεταναστευτική πολιτική που επιδιώκει βιωσιμότητα και νομιμότητα, δεν μπορεί να οικοδομείται πάνω στον αποκλεισμό, την αδιαφάνεια και την αβεβαιότητα.

Είναι σαφές πως η μεταναστευτική πολιτική της χώρας πηγαίνει ακόμα περισσότερο προς μία κατεύθυνση αυστηροποίησης και αποκλεισμού. Μια τέτοια προσέγγιση, όμως, κινδυνεύει να προκαλέσει περισσότερα προβλήματα απ' όσα προσπαθεί να λύσει.

Η αυστηροποίηση των διαδικασιών, η αποδυνάμωση της νόμιμης παραμονής και η διογκωμένη γραφειοκρατία δεν οδηγούν σε «τάξη και ασφάλεια», αλλά σε μεγαλύτερη παρατυπία. Χιλιάδες άνθρωποι που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα εδώ και χρόνια – πολλοί από αυτούς γονείς παιδιών που γεννήθηκαν εδώ – κινδυνεύουν να βρεθούν ξαφνικά χωρίς νόμιμο καθεστώς, όχι γιατί το θέλουν, αλλά γιατί το σύστημα τούς το αφαιρεί. Μια πολιτική που καθιστά αδύνατη την ένταξη και την συμπερίληψη δεν είναι ούτε λειτουργική ούτε δίκαιη.

Αντί να ενισχύει τη συνοχή, η κατεύθυνση αυτή δημιουργεί συνθήκες αποκλεισμού. Σε μια εποχή που η κοινωνική συνοχή είναι πιο αναγκαία από ποτέ, δεν μπορούμε να μιλάμε για ανάπτυξη και σταθερότητα χωρίς τη συμμετοχή όλων των ανθρώπων που ζουν και συνεισφέρουν στη χώρα.

Οι ίδιοι οι θεσμοί της Πολιτείας αναγνωρίζουν αυτή την ανάγκη. Αντίστοιχες φωνές από τον χώρο της οικονομίας, της τοπικής αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας των πολιτών υπογραμμίζουν ότι η ένταξη, η συμπερίληψη και η σταθερότητα των μεταναστευτικών πληθυσμών είναι προς το συμφέρον όλων.

Αντί για περισσότερη καταστολή και αστάθεια, χρειαζόμαστε ένα πλαίσιο που θα εξασφαλίζει ορατότητα, νομιμότητα, συμμετοχή και προοπτική για όσους ήδη αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας.

Οι μετανάστες και οι μετανάστριες δεν είναι πρόβλημα -είναι μέρος της λύσης.

Ζητάμε ακόμα μια φορά τη χάραξη ουσιαστικής μεταναστευτικής πολιτικής, καθώς και τη δημιουργία ενός σχεδίου κοινωνικής ένταξης, ως μία πολιτική ανθρωπισμού και ισοπολιτείας. Έτσι μόνο μπορεί να επιτευχθεί μια κοινωνία που σέβεται και προάγει τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων, ανεξαρτήτως καταγωγής ή εθνικότητας, προωθώντας την κοινωνική συνοχή. Μια δημοκρατική κοινωνία δεν χτίζεται αποκλείοντας ανθρώπους που ήδη ζουν σε αυτήν.».

3. Νέα αντιπροσφυγική διάταξη για τη διαπίστωση της ηλικίας των αιτούντων άσυλο

Στις 22/8/2025 οι υπουργοί Μετανάστευσης και Ασύλου Θάνος Πλεύρης και Υγείας Άδωνις Γεωργιάδης υπέγραψαν την υπουργική απόφαση για την εφαρμογή νέου πλαισίου για τη διαπίστωση της ηλικίας πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, σε περιπτώσεις όπου ανακύπτει αμφιβολία σχετικά με την ανηλικότητά τους¹¹. Στόχος της ρύθμισης είναι η εξασφάλιση της ορθής καταγραφής και η ενίσχυση της διαφάνειας στις διαδικασίες υποδοχής και εξέτασης αιτημάτων ασύλου.

Στην περίπτωση που η αρχή ή ο φορέας αμφιβάλλει για την ανηλικότητα πολίτη τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς, σε οποιοδήποτε στάδιο των διαδικασιών υποδοχής και υπαγωγής γίνεται παραπομπή στη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας.

Η διαπίστωση πραγματοποιείται άπαξ και αυθημερόν, με συνδυασμό τριών μεθόδων:

- Ιατρική αξιολόγηση σωματικής ανάπτυξης.
- Ψυχοκοινωνική αξιολόγηση από ειδικό επιστήμονα.
- Ακτινογραφία αριστερού καρπού/χεριού για τον προσδιορισμό οστικής ηλικίας.

Σε περίπτωση διάστασης μεταξύ των αποτελεσμάτων, υπερισχύει η εκτίμηση της ακτακτινογραφίας. Η διαδικασία διεξάγεται μόνο με έγγραφη συναίνεση του αιτούντος ή του νόμιμου εκπροσώπου του. Η άρνηση συμμετοχής συνιστά μαχητό τεκμήριο ενηλικότητας, χωρίς ωστόσο να εμποδίζει την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας.

4. Κατάργηση του όρου περί «παράτυπης» μετανάστευσης από τα νομοθετικά κείμενα και αντικατάστασή του από τον όρο περί «παράνομης» μετανάστευσης

¹¹https://migration.gov.gr/koino-deltio-typov-ton-ypovrgeion-metanasteysis-kai-asyloy-kai-ygei-as-neo-plaisio-gia-ti-diapistosi-tis-anilikotitas-aitoynton-asylo/?fbclid=IwY2xjawMV6DpleHRuA2FlbQIxmQABHolG87oW1XR_rpgRhe0KVtNhRsOgkU-jBb5uVkibsAXc-OATt0EGPdA3GPMh_aem_A4de0q9UBjFf-sbNbzWDdw

Εγκύκλιο με την οποία δίνεται σαφής κατεύθυνση για την εφαρμογή του άρθρου 27 του Ν. 5226/25, που προβλέπει ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο ετών για όσους παραμένουν παράνομα στη χώρα, υπέγραψε στις 12/9/2025 ο υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου, Θάνος Πλεύρης¹².

Με την εγκύκλιο, όπως αναφέρουν πηγές του υπουργείου, καθίσταται σαφές ότι από εδώ και στο εξής καταργείται σε όλα τα έγγραφα ο όρος «παράτυπη μετανάστευση», ο οποίος αντικαθίσταται με τον όρο «παράνομη μετανάστευση». Οι ίδιες πηγές υποστηρίζουν ότι αυτή η αλλαγή κρίνεται αναγκαία ώστε να αντανakλάται το νέο νομοθετικό πλαίσιο που ενισχύει τη διάκριση ανάμεσα στη νόμιμη και την παράνομη παραμονή στη χώρα.

Παράλληλα, δόθηκε εντολή να ενημερωθούν άμεσα όλοι οι φιλοξενούμενοι στις δομές ότι σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης ασύλου τους θα τελούν υπό διοικητική κράτηση που θα έχει διάρκεια έως 24 μήνες, ενώ θα αντιμετωπίζουν και ποινή φυλάκισης από δύο έως πέντε χρόνια.

«Η μόνη διέξοδος ώστε να μην εκτίσουν την ποινή είναι η οικειοθελής επιστροφή στη χώρα καταγωγής τους», τονίζουν οι πηγές του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, προσθέτοντας ότι στόχος της εγκυκλίου είναι να αποτυπωθεί με σαφήνεια το πλέγμα μέτρων που προβλέπει η νέα νομοθεσία, καθώς και να διασφαλιστεί η άμεση συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία. Για αυτόν τον λόγο ορίζεται ότι έπειτα από κάθε τυχόν απόρριψη αίτησης ασύλου οι διοικητές των δομών φιλοξενίας οφείλουν να ενημερώνουν άμεσα τις αρμόδιες Αρχές.

5. Θέσπιση ειδικού Αστυνομικού Σώματος μόνο για Ρομά

Στα τέλη Οκτωβρίου 2025 ξεκίνησε περιπολίες το ειδικό αστυνομικό σώμα για την παραβατικότητα των Ρομά¹³. Οι ειδικά εκπαιδευμένοι ένστολοι και μάχιμοι αστυνομικοί, που θα υπάγονται στη Διεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος (ΔΑΟΕ), δεν εγκαταστάθηκαν μέσα στους καταυλισμούς των Ρομά, αλλά περιπολούν με διακριτά τζιπ και βανάκια εντός τους και στα περίξ σε 24ωρη βάση.

Το μέτρο έρχεται ως ακόμα ένα επεισόδιο του πολυδιαφημισμένου δόγματος «νόμος και τάξη», ωστόσο ήδη οι Ενώσεις των Ρομά μιλάνε για φυλετική διάκριση και στοχοποίηση που δεν θα βοηθήσει σε τίποτα στην ένταξη, ενώ αντιδράσεις και αντιρρήσεις έρχονται και από Ενώσεις Αστυνομικών.

Πίσω από αυτή τη ρητορική κρύβεται η πάγια πρακτική των κυβερνήσεων, ειδικά της παρούσας, να φορτώνουν σε μια ολόκληρη κοινότητα την ευθύνη για την εγκληματικότητα, αντί να εξετάζουν τις βαθύτερες αιτίες της. Εξάλλου, χιλιάδες

¹²https://www.kathimerini.gr/politics/563809492/metanasteytiko-egkyklios-pleyri-katargeitai-o-oros-paratypi-metanasteysi/?fbclid=IwY2xjawMy67dleHRuA2FlbQIxmQABHn-875tkkColS1sUHVqTNR45qUIBvsRxbqzwCfWalQ77_pVyzW4LISV3UXB_aem_y9I1ULDn5T8UTSGKMCqnwA

¹³ https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/485639_erhetai-panopli-astynomia-roma

οικογένειες Ρομά ζουν σε συνθήκες που παραπέμπουν περισσότερο σε τρίτο κόσμο παρά σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία, παρά τα κονδύλια για ένταξη, βλέπει σε σχετικές εκθέσεις φτωχά αποτελέσματα στη χώρα μας. Αντί για κοινωνική πολιτική, η κυβέρνηση επιλέγει να δημιουργήσει άλλο ένα «ειδικό σώμα» αστυνομίας, σαν να πρόκειται για εξωτερική απειλή και όχι για Έλληνες πολίτες με ίσα δικαιώματα. Εξάλλου, δεν λείπουν ήδη οι αστυνομικές επιχειρήσεις σε καταυλισμούς Ρομά όποτε αυτό απαιτηθεί και η λέξη «άβατο» χαρακτηρίζεται από αστυνομικές πηγές υπερβολική.

3. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Α) Κρούσματα διακρίσεων στο χώρο της Εκπαίδευσης

1.Ανακοίνωση εκπαιδευτικών ενάντια στον εκτοπισμό εκατοντάδων παιδιών προσφύγων από τα σχολεία

Την έντονη διαμαρτυρία τους για την έξωση προσφυγικών οικογενειών και την κατά συνέπεια έξοδο πολλών προσφυγόπουλων από τα σχολεία εξέφρασαν στις 13/5/2025 οι εκπαιδευτικοί του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού¹⁴.

Αναλυτικά η ανακοίνωση έχει ως εξής

«Οι υπογράφουσες και υπογράφοντες καταδικάζουμε την πρόσφατη εντολή της ηγεσίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου να επιβάλλει με συνοπτικές διαδικασίες την έξωση από τις ελεγχόμενες δομές διαμονής της ενδοχώρας όσων προσφυγικών οικογενειών έχουν λάβει απορριπτική απόφαση στον δεύτερο βαθμό, καθώς και των οικογενειών αναγνωρισμένων προσφύγων.

Αποδοκιμάζουμε το σχετικό τελεσίγραφο της ηγεσίας του ΥΜΑ που κοινοποιήθηκε μέσω των κατά τόπους διοικητών των δομών πριν από λίγες μέρες, καθότι η κίνηση αυτή συνεπάγεται τον επαναλαμβανόμενο ξεριζωμό εκατοντάδων μαθητ(ρι)ών μας ανά την επικράτεια. Τον νέο εκτοπισμό εκατοντάδων παιδιών που προσπαθούν να

¹⁴https://www.news247.gr/ellada/oi-ekpaideftikoi-sep-enantia-stis-exoseis-me-sinoptikes-diadikasies-oxi-sto-ektopismo-ekaton-tadon-paidion/?fbclid=IwY2xjawKQvgBleHRuA2FlbQlXMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR4iOaWzIF3DSuB3jjRNTGXiSdpqEOzsOrlN0nWHrQz3fYqELhQPYpnmRW1bzA_aem_LloadvicjDqvR8JrLwmw

ξεπεράσουν τις οδυνηρές εμπειρίες της προσφυγιάς, που παλεύουν καθημερινά να σταθούν όρθια κάτω από συνθήκες ακραίας φτώχειας, απαξίωσης και κοινωνικού αποκλεισμού, με το όνειρο να ζήσουν με ειρήνη και ευημερία και που στο σχολείο αποκτούν και πάλι το δικαίωμα στην παιδικότητά τους.

Διαμαρτυρόμαστε ενάντια στην κακοποιητική πολιτική «μηδενικής ανοχής» που πετάει αυτά τα παιδιά και τις οικογένειές τους στον δρόμο, χωρίς να τους παράσχει καμία εναλλακτική λύση, την στιγμή μάλιστα που υπάρχουν κενές θέσεις στέγασης σε όλες τις δομές της ενδοχώρας. Διεκδικούμε να εφαρμοστούν τώρα σοβαρές πολιτικές ένταξης προς όφελος όλων μας: στέγαση με αξιοπρεπείς συνθήκες εντός του αστικού ιστού και πρόσβαση στη δημόσια υγεία και στην εκπαίδευση για όλες και όλους.

Να σταματήσουμε επιτέλους την συστημική και συστηματική απαξίωση των προσφυγικών ζώων. Να υπερασπιστούμε τις μαθήτριες και τους μαθητές μας Σε μια γερασμένη χώρα σαν την δικιά μας, δεν έχουμε την πολυτέλεια να χάσουμε κανένα παιδί. Τα παιδιά είναι ο «πλούτος» κάθε κοινωνίας και οι ζωές τους είναι πολύτιμες. Γι' αυτό, « όλα τα παιδιά είναι παιδιά μας». Καλούμε να υπογράψουν τη δήλωση και να στηρίζουν τις κινητοποιήσεις οι σύλλογοι εκπαιδευτικών, γονέων και τα μαθητικά συμβούλια στα σχολεία, οι φοιτητικοί σύλλογοι, οι τοπικές ΕΛΜΕ και ΣΕΠΕ, τα σωματεία των εργαζομένων, οι προοδευτικές συλλογικότητες, καθώς και κάθε συνειδητοποιημένος άνθρωπος που αγωνίζεται για μια συνεκτική και δίκαιη κοινωνία.».

2.Αυθαίρετες και καταπιεστικές πρακτικές στα σχολεία της μειονότητας στη Δυτική Θράκη

Στις 19/2/2025 στα μέλη των διοικητικών συμβουλίων του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ροδόπης και της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας δεν επιτράπη να επισκεφθούν τα σχολεία της μειονότητας στη Δυτική Θράκη¹⁵. Σε γραπτή ανακοίνωση που εξέδωσε ο Σύλλογος Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ροδόπης, αναφέρεται ότι η εν λόγω πρόκληση είναι παράνομη και δεν έχει καμία νομική βάση και τονίζεται ότι ο σύλλογος δεν έχει συναντήσει τέτοια κατάσταση κατά τις επισκέψεις του σε μειονοτικά σχολεία για περισσότερα από 30 χρόνια και ότι η απόφαση αυτή αποτελεί πρωτοφανή πρακτική σε όλη τη χώρα.

Στην ανακοίνωση αναφέρεται ότι η αντιπροσωπεία, η οποία αποτελούνταν από μέλη των διοικητικών συμβουλίων του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ροδόπης και της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας, επισκέφθηκε τα δημόσια σχολεία της Δυτικής Θράκης στις 19 Φεβρουαρίου 2025 χωρίς κανένα πρόβλημα, αλλά εμποδίστηκε να εισέλθει στα μειονοτικά σχολεία λόγω της αυθαίρετης, αυταρχικής και παράνομης εντολής της Διευθύντριας Περιφερειακής

¹⁵<https://empros.gr/2025/02/apagorefsan-ston-syllogo-ekpaideftikon-protovathmias-ekpaidefsi-srodopis-na-episkefthei-meionotika-scholeia/>

Εκπαίδευσης. Επισημαίνεται στην ανακοίνωση ότι η Διευθύντρια Περιφερειακής Εκπαίδευσης δικαιολόγησε την απαγόρευση αυτή στηριζόμενος σε ειδική νομοθεσία που αφορά τα μειονοτικά σχολεία, αλλά δεν διευκρίνισε σε ποια νομική ρύθμιση στηρίζεται και ισχυρίστηκε ότι οι επισκέψεις μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο με άδεια του Υπουργείου Παιδείας. Σημειώνεται ότι η μόνη ενημέρωση που έγινε μετά από 24 ώρες ήταν ότι η εν λόγω πρακτική στηρίζεται σε τοπική εγκύκλιο της Διευθύντριας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, η οποία δεν αναφέρεται σε καμία ειδική νομοθεσία και είναι γεμάτη ανακρίβειες και αυθαίρετες οδηγίες.

3.Νέες ρυθμίσεις για 24ωρη αστυνόμευση σε καταυλισμούς Ρομά

Με εικοσιτετράωρες περιπολίες της Ελληνικής Αστυνομίας σε καταυλισμούς Ρομά και την εξαγγελία πρόσληψης 50 τσιγγάνων αστυνομικών, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη επιχείρησε στις 24 Σεπτεμβρίου 2025 να παρουσιάσει ένα νέο πλάνο αστυνόμευσης και διαμεσολάβησης¹⁶. Οι ίδιοι οι Ρομά, όμως, μιλούν για στοχοποίηση, στιγματισμό και για μέτρα που διευρύνουν το χάσμα αντί να χτίζουν εμπιστοσύνη.

Ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη ανακοίνωσε πως τον Νοέμβριο του 2025 μπαίνει σε λειτουργία ένα νέο σχέδιο αστυνόμευσης που αφορά τους καταυλισμούς ρομά. Από τις δημόσιες τοποθετήσεις του Υπουργού προκύπτει πως Αστυνομικοί της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος θα περιπολούν 24 ώρες το 24ωρο σε συγκεκριμένους οικισμούς. Μερικές ημέρες αργότερα ανακοινώθηκε η πρόσληψη Ρομά Αστυνομικών. Συγκεκριμένα ο κ. Χρυσοχοΐδης διευκρίνισε πως “η αστυνομία θα προσλάβει περίπου 50 ένστολους αστυνομικούς, άοπλους, ειδικών καθηκόντων, οι οποίοι θα είναι κοντά στα Αστυνομικά Τμήματα των περιοχών που ζουν αυτές οι ευάλωτες ομάδες και θα παίξουν τον ρόλο του κοινωνικού διαμεσολαβητή, αυτή θα είναι η αποστολή τους”.

Τα συλλογικά όργανα εκπροσώπησης των Ελλήνων Ρομά έχουν ήδη εκφράσει τις ενστάσεις τους, καθώς τα μέτρα ανακοινώνονται μετά τις παραπλανητικές ανακοινώσεις της Ελληνικής Αστυνομίας πως “το 70%-75% της εγκληματικότητας προέρχεται από τους Ρομά”. Η Αλεξάνδρα Καραγιάννη, δικηγόρος και Ειδική Γραμματέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Πανελλαδικής Συνομοσπονδίας Ελλήνων Ρομά – ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΣΕ μιλώντας στο NEWS 24/7 έκανε λόγο για παραβίαση της αρχής της ισότητας και των μη διακρίσεων. “Το μέτρο για αστυνόμευση στους καταυλισμούς επί 24ωρου βάσεως στιγματίζει και είναι προβληματικό” λέει και αναρωτιέται “γιατί δεν ανακοινώνεται κάτι παρόμοιο για άλλες περιοχές της Αττικής όπου υπάρχει οργανωμένο έγκλημα αλλά δεν υπάρχουν οικισμοί ρομά;”

¹⁶<https://www.news247.gr/magazine/reportage/katastoli-stous-katavlistmous-roma-stin-astinomia/>

Η κ. Καραγιάννη υποστηρίζει ότι η ανακοίνωση για πρόσληψη 50-100 Ρομά αστυνομικών έγινε για να κατευνάσει τις αντιδράσεις, ωστόσο η κοινότητα είναι θετικά διακείμενη, υπό προϋποθέσεις, καθώς αποτελεί πάγιο αίτημά της. “Η δράση αυτή προωθεί την αρχή της κοινοτικής αστυνόμευσης, της διαπολιτισμικής αστυνόμευσης και της κοινωνικής διαμεσολάβησης. Μπορεί να συμβάλει στην πρόσβαση από και προς τις κοινότητες και να αποκαταστήσει τη σχέση εμπιστοσύνης που υπάρχει ανάμεσα σε κοινότητες Ρομά και Ελληνική Αστυνομία”. Οι Ρομά αστυνομικοί μπορούν να λειτουργήσουν και ως θετικό πρότυπο μέσα στην κοινότητά τους, πρόσθεσε η κ. Καραγιάννη “ώστε άλλοι νεαροί Ρομά να αποφύγουν τον δρόμο της παραβατικότητας στον οποίο οδηγεί η περιθωριοποίηση και η γκετοποίηση”. Ωστόσο, την προβληματίζει η υλοποίηση του μέτρου. “Θα είναι ισότιμοι αστυνομικοί; Τι καθήκοντα θα έχουν;”.

Ο Χρήστος Ηλιάδης, κοινωνικός επιστήμονας ειδικευμένος στα ζητήματα των Ρομά στην Ελλάδα, έχει εργαστεί ως εκπαιδευτής διαπολιτισμικών διαμεσολαβητών Ρομά από το Συμβούλιο της Ευρώπης. “Βασική αρχή είναι ο διαμεσολαβητής να είναι ανεξάρτητος και να λειτουργεί ως ενδιάμεσος μεταξύ των κοινοτήτων και των θεσμών. Διαφορετικά θα λειτουργήσει ως Δούρειος Ίππος, θα χάσει την αξιοπιστία του και θα προκαλέσει εσωτερικές συγκρούσεις. Οι εξαγγελίες δε φαίνεται να λαμβάνουν υπόψην καμία από τις παραπάνω αρχές” σημειώνει ο ίδιος, δεδομένου ότι διαρροές στελεχών της ΕΛΑΣ κάνουν λόγο και για Ρομά – μυστικούς αστυνομικούς.

Η αποτελεσματικότητα της διαπολιτισμικής διαμεσολάβησης έγκειται κυρίως στον προληπτικό της χαρακτήρα, όπως εξήγησε ο κ. Ηλιάδης. “Από τις εξαγγελίες δεν προκύπτει κανένας σχεδιασμός προληπτικής αστυνόμευσης”. Καταλήγει πως ενώ επί της αρχής η ένταξη Ρομά στο σώμα της Αστυνομίας φαίνεται να είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, επί της ουσίας δεν είναι. “Δεν εξαγγέλθηκε ως μέτρο συμπερίληψης, αλλά ως μέτρο στοχοποίησης των οικισμών με φυλετικό προφίλ. Γιατί μόνο αστυνομικοί -χωρίς όπλο μάλιστα, σαν να τους φοβόμαστε- και γιατί όχι διαμεσολαβητές και σε άλλες υπηρεσίες;” τόνισε.

B) Καλές Πρακτικές

1.Βράβευση μαθητών Ρομά ως παράδειγμα κοινωνικής ένταξης

Στις 8 Απριλίου 2025 δύο μαθητές Ρομά του Βόλου, ο ένας εκ των οποίων έχει πλέον αποφοιτήσει από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, βραβεύτηκαν ως παραδείγματα κοινωνικής ένταξης, σε διήμερη εκδήλωση που διοργανώνουν από κοινού Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Μαγνησίας, Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος και Αλμυρού και το παράρτημα Ρομά Αλιβερίου, με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Ρομά¹⁷.

Πρόκειται για τον Παναγιώτη Καρακώστα, ο οποίος ολοκλήρωσε τον κύκλο των σπουδών του και κατάφερε να αποφοιτήσει από το Τμήμα ΙΑΚΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και τη Μαρίνα Κωστούρη, μαθήτρια του 2ου Γενικού Λυκείου Ν. Ιωνίας, οι οποίοι θα τιμηθούν για την προσπάθειά τους να ενταχθούν ως ισότιμα μέλη στην κοινωνία και ως παραδείγματα προς μίμηση για τους νέους της φυλής τους.

Η βράβευση έγινε στο πλαίσιο διήμερης εκδήλωσης για την ιστορία των Ρομά, στην οποία συμπράττουν μαθητές Ρομά και μη, από πέντε γυμνάσια της πόλης, το 2ο Γυμνάσιο Ν. Ιωνίας, το 1ο, 3ο 5ο και 8ο Γυμνάσια Βόλου στα οποία έχουν ενταχθεί και φοιτούν από φέτος Ρομά μαθητές, στο πλαίσιο πρωτοποριακής πρωτοβουλίας της Δ.Δ.Ε. Μαγνησίας για την αποτροπή γκετοποίησης. Οι μαθητές συνεργάστηκαν μεταξύ τους, μελέτησαν και παρουσιάζουν την ιστορία των Ρομά, μέσα από τραγούδια, παραμύθια αλλά και ιστορικά στοιχεία για τους διωγμούς που υπέστησαν, το Ολοκαύτωμα και τη συμβολή τους στην Εθνική Αντίσταση.

Εκ μέρους της Δ.Δ.Ε. Μαγνησίας, ο κ. Αθανάσιος Γκίκας τόνισε ότι «η Δ.Δ.Ε. Μαγνησίας στηρίζει έμπρακτα τη φοίτηση των Ρομά μαθητών στα γυμνάσια του Βόλου, μέσω της ίδρυσης τάξεων ΖΕΠ (Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας), της μέριμνας για την ασφαλή και καθημερινή μετακίνησή τους, καθώς και της οργάνωσης εκδηλώσεων που αναδεικνύουν τον ιδιαίτερο πολιτισμικό τους χαρακτήρα και την ιστορία τους, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ιστορικής μας κληρονομιάς».

Η συντονίστρια του παραρτήματος Ρομά του Δήμου Βόλου, Ιουλία Τριανταφύλλου, αναφέρθηκε στην έρευνα που έγινε από τους μαθητές, οι οποίοι αναζήτησαν την παρουσία των Ρομά στην ιστορία και αυτή θα παρουσιάσουν στην εκδήλωσή τους μέσα από τραγούδια, παραμύθια και ιστορικά γεγονότα.

Στη σημαντική παρουσία των Ρομά στην κοινωνία, που δεν αποτελούν ένα ξένο κομμάτι, αλλά κομμάτι της κοινωνίας, αναφέρθηκε εκ μέρους της Ι.Μ.Δ., ο πατέρας

¹⁷https://www.taxydromos.gr/magnesia/volos/1184222/vraveyoy-n-mathites-roma-os-paradeigmata-koinonikis-entaxis/?fbclid=IwY2xjawJdA9BleHRuA2FlbQlXMQABHnzbcb07_Q9QlT3dJHCw00ma9DMxLqg62D4ZfslEwVCsuin1jl1Jo2pZ7E4_aem_ChvET4gl6hHYhnmhI9MsCiA

Μάξιμος, υπογραμμίζοντας τη δεκαετή προσπάθεια που εξελίσσεται για την ένταξή τους.

Πρόκληση με δυνατές εμπειρίες χαρακτήρισε από την πλευρά της, η προϊσταμένη των Γενικών Αρχείων του Κράτους Μαγνησίας, Αννίτα Πρασά, την πρόσκληση ένταξης στο δίκτυο. Τα ΓΑΚ Μαγνησίας άνοιξαν τις πόρτες τους στους Ρομά μαθητές οι οποίοι αναζήτησαν την ιστορία των προγόνων τους και συμμετείχαν ενεργά στα δύο εργαστήρια ιστορίας που έγιναν και τα αποτελέσματα των οποίων θα παρουσιαστούν στην προσεχή εκδήλωση. «Διαχρονικά η φυλή των Ρομά συνέβαλε στη διαμόρφωση της ιστορίας και οι μαθητές ένιωσαν περηφάνεια. Συμμετείχαν στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στην Αντίσταση, ενώ υπέστησαν κι εκείνοι διωγμούς από τους Ναζί, όπως οι Εβραίοι», ανέφερε η κ. Πρασά.

Στο κομμάτι αυτό της ιστορίας των Ρομά, της συμμετοχής τους δηλαδή στην Εθνική Αντίσταση, θα εστιάσει το 2ο Γυμνάσιο Ν. Ιωνίας, όπως ανέφερε ο διευθυντής του σχολείου Σωτήρης Ρετσινάς, υπογραμμίζοντας ότι βρέθηκε ακόμη και καπετάνιος Ρομά που συμμετείχε στην αντίσταση.

Η συστηματική προσπάθεια που γίνεται για την ένταξη των Ρομά στην κοινωνία μέσα από την εκπαίδευση, αυτή την περίοδο «τορπιλίζεται» από το άνοιγμα της τουριστικής σεζόν.

Όπως ανέφερε ο κ. Ρετσινάς, ήδη πολλοί μαθητές, από την 1η Απριλίου, ακολουθούν τις οικογένειές τους στα νησιά που πηγαίνουν να εργαστούν για σεζόν, τόσο στις Βόρειες Σποράδες, όσο και στις Κυκλάδες, αφήνοντας το σχολείο, στο οποίο θα επιστρέψουν τον Οκτώβριο, με τη λήξη της σεζόν.

2.Δράσεις και εκδηλώσεις από το παράρτημα Ρομά του Κέντρου Κοινότητας του Δήμου Ρόδου

Κατά τη σχολική χρονιά 2025 -2026, το Παράρτημα Ρομά του Κέντρου Κοινότητας του Δήμου Ρόδου αποτέλεσε σημείο αναφοράς και εξυπηρέτησης των ευάλωτων πολιτών όπως οι Ρομά¹⁸. Πέρα από την καθημερινή υποστήριξη τους, σχεδιάζει και υλοποιεί προγράμματα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της τοπικής κοινότητας, προκειμένου να αμβλυνθούν οι κοινωνικές ανισότητες και να καταπολεμηθούν στερεότυπα και προκαταλήψεις, πάντα με σεβασμό στις αρχές της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης.

Με την υποστήριξη του Τομέα Κοινωνικής Πολιτικής, Αλληλεγγύης και Ισότητας υλοποιήθηκαν με επιτυχία μια σειρά από δράσεις και εκδηλώσεις. Αναλυτικότερα:

¹⁸https://www.rodiki.gr/article/527940/draseis-kai-ekdhlwseis-apo-to-kentro-koinothtas-me-pararthma-roma-toy-dhmoy-rodoy?fbclid=IwY2xjawIn_alleHRuA2FlbQIxMQABHv5sf8xakosAW_kQM4b8XdbY5R6LuvuftpKKFDDIEGryZ-Bt_4w-ETG1pdMG_aem_lwX78Evf0rD1g075-6BtyQ

Βιωματικό εργαστήριο με τίτλο «Το λουλούδι της ισότητας» σε μαθητές και μαθήτριες των Δημοτικών σχολείων Μαλώνας, Μάσσαρι, 7ο και 13ο πόλεως Ρόδου στο Δημαρχιακό Μέγαρο

Βιωματικό εργαστήριο με τίτλο «Όλοι Διαφορετικοί – Όλοι ίδιοι» σε μαθητές και μαθήτριες των Δημοτικών σχολείων 11ο, 12ο και 14ο πόλεως Ρόδου στο Δημαρχιακό Μέγαρο

Εκδήλωση στο 15ο Νηπιαγωγείου Ρόδου με θέμα «Η συνεργασία στο νηπιαγωγείο» με χρήση διαδικτυακού παραμυθιού για την ανάπτυξη της ομαδικότητας

Δράση με θέμα «Σχολικός Εκφοβισμός και Παρατηρητές» σε όλα τα τμήματα του 1ου Πειραματικού Σχολείου Ρόδου

Βιωματικό εργαστήριο στους μαθητές και τις μαθήτριες του 21ου Νηπιαγωγείου Ρόδου με τίτλο «Όλοι Διαφορετικοί – Όλοι ίδιοι» με την αφήγηση του παραμυθιού «Το μικρό αγόρι και τα 4 αυγά»

Ομιλία σε εκπαιδευτικούς, γονείς και κηδεμόνες του Νηπιαγωγείου Ασγούρου για την εφαρμογή ορίων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας

Παρουσίαση και ομιλία για τον σχολικό εκφοβισμό σε γονείς και κηδεμόνες των μαθητών και μαθητριών του 7ου Γυμνασίου Ρόδου για την ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου

Συμμετοχή στις εκδηλώσεις της Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας Ρόδου με τη δράση «Wall of Inspiration» όπου περαστικοί από την Πλατεία Κύπρου είχαν την ευκαιρία να γράψουν σε τεχνητό τοίχο, μηνύματα εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη και την έμπνευση τους από Γυναίκες

Στο πλαίσιο της δράσης «Δες το Θετικά» πραγματοποιήθηκαν εβδομαδιαίες συναντήσεις ομαδικών συνεδριών συμβουλευτικής στο ΚΑΠΗ Μεσαιωνικής Πόλης για την ενδυνάμωση των ηλικιωμένων

Συμμετοχή σε εκπομπή τοπικού τηλεοπτικού καναλιού, στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας δικαιωμάτων ΑΜΕΑ, σχετική με θέματα αναπηρίας, συμπερίληψης και κοινωνικής ένταξης των ΑμεΑ.

Δράση για μαθητές/τριες Ρομά σε συνεργασία με την Ε.Υ.Θ.Υ.Τ.Α. Ρόδου, με στόχο την ασφαλή χρήση μεταφορικών μέσων (σχολικό λεωφορείο, χρήση ζώνης ασφαλείας κ.α) με θεωρητικό και βιωματικό χαρακτήρα διάρκειας 3 ημερών

Σε εβδομαδιαία βάση πραγματοποιούν στον καταυλισμό Καρακόνερο, συνεδρίες ομαδικής συμβουλευτικής σε συνεργασία με στελέχη της κινητής μονάδας του ΚΕΘΕΑ με στόχο τη ψυχοκοινωνική υποστήριξη των ωφελούμενων

Τα στελέχη του Κέντρου Κοινότητας με Παράρτημα Ρομά, πέρα από τις εκδηλώσεις, συνεργάζονται ενεργά με τα υπόλοιπα επιστημονικά στελέχη της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής και Υγείας του Δήμου Ρόδου για το βέλτιστο όφελος των

εξυπηρετούμενων. Έτσι σε τακτά χρονικά διαστήματα και ανάλογα με τις ανάγκες συνεργάζονται με τα στελέχη του Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών και του Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας για θέματα παροχής εργασιακής συμβουλευτικής, με τους Κοινωνικούς Λειτουργούς των Δομών Φιλοξενίας Αστέγων και του προγράμματος «Στέγαση και Εργασία για τους Αστέγους», με σκοπό την από κοινού εφαρμογή πολιτικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου της έλλειψης στέγης.

Κατά την προετοιμασία του Σχεδίου Δράσης «εστια-ΖΩ στην Π.Ε. Ρόδου» πρότειναν υποψήφια νοικοκυριά από την υπηρεσία τους για την ένταξή τους στο πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία για τους Αστέγους ΙΙ».

Παράλληλα, για την επιμόρφωση τους τα στελέχη συμμετέχουν σε διαδικτυακές συναντήσεις, εκπαιδεύσεις, σεμινάρια με στόχο την αποτίμηση και την προώθηση βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής.

3.Δράσεις πολιτισμού και συμπερίληψης των παιδιών Ρομά στο Δημοτικό Σχολείο Δοκιμίου στο Αγρίνιο

Δράσεις πολιτισμού και συμπερίληψης, με αφορμή της Παγκόσμια Ημέρα Ρομά πραγματοποίησε με μεγάλη επιτυχία το Δημοτικό Σχολείο Δοκιμίου στο Αγρίνιο, την Τετάρτη 9 Απριλίου 2025¹⁹.

Ο στόχος της εκδήλωσης που πραγματοποιήθηκε σήμερα στη σχολική κοινότητα ήταν να αναδειχθεί ο πολιτισμός, η ιστορία και οι παραδόσεις των Ρομά, προάγοντας ταυτόχρονα τη συμπερίληψη και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα.

Μέσα από μουσική, χορό, αφηγήσεις και εικαστικές δημιουργίες, οι παρευρισκόμενοι είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν καλύτερα τον πλούτο της πολιτιστικής κληρονομιάς των Ρομά, ενώ ενισχύθηκε το μήνυμα της ισότητας και της αρμονικής συνύπαρξης.

Η εκδήλωση είχε συνδιοργανωθεί από τη Διευθύντρια του σχολείου και τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς του Τμήματος Ένταξης καθώς και της Ζώνης Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας.

Στην εκδήλωση συμμετείχαν μαθητές Ρομά του σχολείου και μαθητές μη-Ρομά από τις Δ' και Γ' τάξεις του σχολείου, ενισχύοντας τη διαπολιτισμική συνεργασία και τη δημιουργία δεσμών φιλίας. Οι μαθητές ένωσαν τις φωνές και τις καρδιές τους μέσω μουσικής, χορού και εικαστικών έργων.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ιστορική αναδρομή στον πολιτισμό των Ρομά. Η παρουσίαση αυτή ανέδειξε τη μακρά και πλούσια ιστορία της κοινότητας των Ρομά, με

¹⁹https://sinidisi.gr/agrinio-driseis-politismoy-kai-symperilipsis-ton-paidion-roma-sto-dimotiko-scholeio-dokimioy/?fbclid=IwY2xjawJgeoJleHRuA2FlbQIxMQABHjwH0HvBGesdWbKUKaj9w6pYMmnV0mcRHkztLU9356naB2rl8ovXQdnLwThz_aem_h_Xf_vyw2L7dOCPHVlyA9g

σκοπό να κατανοήσουν οι μαθητές και οι παρευρισκόμενοι την πολιτιστική τους κληρονομιά και τη σημασία των παραδόσεών τους.

Αξιοσημείωτο ήταν επίσης ότι ακούστηκαν διάλογοι και ποιήματα τόσο στα Ελληνικά όσο και στη Ρομανί, αναδεικνύοντας τη γλωσσική και πολιτιστική σύνθεση των μαθητών Ρομά. Ιδιαίτερη στιγμή αποτέλεσε ο διάλογος φιλίας μεταξύ μαθητή Ρομά και μαθήτριας μη-Ρομά, όπου μέσα από την αλληλοκατανόηση και την αποδοχή αναδείχθηκε ότι η φιλία μπορεί να ανθίσει όταν γκρεμίζονται τα τείχη των προκαταλήψεων.

Στη συνέχεια, οι μαθητές Ρομά είχαν την ευκαιρία να αναβιώσουν το έθιμο «Έντερλέζι», που γιορτάζεται την άνοιξη και συνδέεται με την εορτή του Αγίου Γεωργίου. Η παρουσίαση του εθίμου είχε σκοπό να φέρει τους μαθητές κοντά στη γιορτή της κοινότητας και να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τη σημασία των παραδόσεων για την κοινωνική συνοχή και την ταυτότητα των Ρομά.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης προβλήθηκε βίντεο με Έλληνες και Ελληνίδες Ρομά που κατάφεραν να σπάσουν τα στεγανά της κοινότητας και να φτάσουν στην ανώτατη εκπαίδευση, αποτελώντας πηγή έμπνευσης για όλους.

Επιπλέον, καταξιωμένοι Ρομά καλλιτέχνες, όπως ο Μάκης Μπέκος (δεξιοτέχνης σολίστ στο κλαρίνο) και ο Αντώνης Χαλάτσης (τραγουδιστής), μοιράστηκαν τις εμπειρίες τους μέσω βίντεο, τονίζοντας πως το ταλέντο από μόνο του δεν αρκεί, αλλά απαιτεί γνώσεις και εκπαίδευση για να γίνει πραγματικότητα. Με αυτόν τον τρόπο, δόθηκε έμφαση στην αξία της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής επιτυχίας, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να συνεχίσουν τη φοίτησή τους και να κυνηγήσουν τα όνειρά τους.

Η εκδήλωση παρακολουθήθηκε με ενδιαφέρον από γονείς Ρομά και μη-Ρομά, μαθητές και εκπαιδευτικούς του Δημοτικού Σχολείου Δοκιμίου, από μαθητές του Νηπιαγωγείου Δοκιμίου, καθώς και από μαθητές του Τμήματος ΖΕΠ του 2ου και 6ου Γυμνασίου Αγρινίου.

4.Εκδηλώσεις για την κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών Ρομά του Δήμου Αγρινίου

Στις 9 και 10 Απριλίου 2025, στο πλαίσιο στοχευμένων παρεμβάσεων που υλοποιούνται για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης των μαθητών Ρομά, καθώς και για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, πραγματοποιήθηκαν δύο ιδιαίτερες δράσεις από τα Παραρτήματα Ρομά του Δήμου Αγρινίου σε συνεργασία με τη σχολική κοινότητα²⁰.

²⁰<https://www.agriniopress.gr/ekdiloseis-gia-tin-koinoniki-kai-ekpaideytiki-entaxi-ton-paidion-roma-toy-dimoy-agriniou/>

Την Τετάρτη 9 Απριλίου 2025, η Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Προστασίας και Δημόσιας Υγείας Γεωργία Μπόκα μαζί με στελέχη της Διεύθυνσης συμμετείχαν σε εκδήλωση του Δημοτικού Σχολείου Δοκιμίου. Η εκδήλωση είχε ως σκοπό την ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς, της ιστορικής συνέχειας και των παραδοσιακών αξιών της κοινότητας των Ρομά, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσπάθειας ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης και εμπέδωσης του σεβασμού προς τη διαφορετικότητα. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης παρουσιάστηκαν επιμελημένα πολιτιστικά δρώμενα – μουσικά και χορευτικά, αφηγηματικές δράσεις και εικαστικές δημιουργίες – που ανέδειξαν τον πλούτο του πολιτισμικού αποθέματος των Ρομά.

Ενώ την Πέμπτη 10 Απριλίου 2025 επισκέφθηκαν το 13ο Νηπιαγωγείο Αγρινίου στο πλαίσιο των δράσεων ενίσχυσης της συμπερίληψης των παιδιών Ρομά και στήριξης της προσχολικής τους εκπαίδευσης. Η δράση ολοκληρώθηκε με τη διανομή χειροποίητων δημιουργιών αλλά και παιχνιδιών.

Η Γεωργία Μπόκα εξέφρασε την ειλικρινή της εκτίμηση προς τους εκπαιδευτικούς για τη θερμή φιλοξενία και την ουσιαστική εκπαιδευτική προσφορά, υπογραμμίζοντας τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν τέτοιου είδους πρωτοβουλίες στην αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων αλλά και στη διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής των παιδιών Ρομά στη σχολική ζωή.

Και οι δύο δράσεις ολοκληρώθηκαν με γόνιμο διάλογο ανάμεσα στα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και τα στελέχη του Δήμου, σχετικά με τον ρόλο της εκπαίδευσης αλλά και της συνεχούς συνεργασίας, με στόχο τη θεμελίωση της ισονομίας, της κοινωνικής συνοχής και της ειρηνικής συνύπαρξης όλων των πολιτών της περιοχής.

5.Ίδρυση Τμήματος εκμάθησης αγγλικής γλώσσας στον πληθυσμό Ρομά της περιοχής του Ρεθύμνου

Την έναρξη λειτουργίας τμήματος εκμάθησης Αγγλικών στον πληθυσμό Ρομά της περιοχής του Ρεθύμνου, ανακοίνωσε στις 7/5/2025 η Διεύθυνση Κοινωνικών Υπηρεσιών και η αρμόδια αντιδήμαρχος Δρ. Άννα Ελευθεριάδου- Γκίκα, μετά και την σχετική διερεύνηση αναγκών που διενεργείται πλέον από την Κινητή Μονάδα του Κέντρου Κοινότητας²¹.

Το Κέντρο Κοινότητας θα υλοποιήσει τη συγκεκριμένη δράση εκμάθησης Αγγλικών για τους ενήλικες ενδιαφερόμενους του πληθυσμού Ρομά η οποία θα ξεκινήσει αύριο Πέμπτη και θα πραγματοποιείται κάθε Πέμπτη 15:30- 17:30μ.μ. στην αίθουσα του Κέντρου Κοινότητας (Γραφείο Διαπολιτισμικής Μεσολάβησης) που βρίσκεται στην Παλιά πόλη Ρεθύμνου, επί της οδού: Βερνάρδου Εμμανουήλ 8 (πλησίον Ωδείου).

²¹https://www.rthess.gr/ellada/rethymno-tmima-ekmathisis-anglikon-ston-plithysmo-roma/?fbclid=IwY2xjawK14IJleHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR5LC1kP-FabVPjOFY01yu0EAWNb_PTw0OP0KarKmx1uddGh0-Pg9WEp19Tiaw_aem_yCnwLxy3hq738yejzg-otg

Βασικός στόχος του Κέντρου Κοινότητας, σύμφωνα με την κυρία Γκίκα, καθώς και της Κινητής του Μονάδας, είναι να υποστηρίζει ποικιλοτρόπως τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και να υλοποιεί δράσεις που βελτιώνουν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και συμβάλλουν στην κοινωνική τους ένταξη.

Σημαντική είναι η προσφορά από τους εθελοντές της Κοινωνικής Υπηρεσίας για την στήριξη της παραπάνω δράσης και η διάθεση συνεργασίας τους, τους οποίους μάλιστα ευχαριστεί η δημοτική αρχή.

4. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Α) Ενδεικτική περιπτώσιολογία κρουσμάτων που σχετίζονται με ρατσιστική βία

1.Βίντεο τραμπουκισμού μικρού παιδιού της μειονότητας της Θράκης

Περιστατικό άγριου τραμπουκισμού ενός 10χρονου παιδιού της μειονότητας της Θράκης από φασιστικά στοιχεία στην Κομοτηνή που δημοσιοποιήθηκε στις 7 Ιανουαρίου 2025 προκάλεσε έντονη οργή και αποτροπιασμό²².

Στις 8 Ιανουαρίου 2025, σχετική παραγγελία για έρευνα στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Ροδόπης απέστειλε η Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου Γεωργία Αδειλίνη. Η παραγγελία έχει ως εξής : «Σας αποστέλλουμε το συνημμένο δημοσίευμα του in.gr με τίτλο «Πες ζήτω ο Κασσιδιάρης, πες το ρε» – φασιστοειδή τραμπουκίζουν τρομαγμένο μικρό παιδί στην Κομοτηνή, στο οποίο περιλαμβάνεται σχετικό βίντεο, που φέρεται ότι δημοσιεύθηκε ως ανδραγάθημα σε story στο Instagram από τους «Εθνικιστές Κομοτηνής» και παρακαλούμε να διενεργήσετε κατεπείγουσα προκαταρκτική εξέταση προς διερεύνηση τυχόν αυτεπαγγέλτως διωκόμενων πράξεων, να μας ενημερώσετε δε σχετικά.».

Στο βίντεο εμφανίζεται ένα τρομοκρατημένο παιδί, πιθανότατα μέλος κάποιας μειονότητας, καθισμένο στο έδαφος και προσπαθώντας να προστατευτεί, ενώ ακροδεξιοί του φωνάζουν: «Πες “Ζήτω ο Κασσιδιάρης, πες το ρε!”». Στη συνέχεια οι δράστες γελούν και συνεχίζουν να τρομοκρατούν το παιδί, φωνάζοντάς του «Φύγε, τρέχα».

Αναφορά για φασιστικές επιθέσεις έχει κάνει και η διαχειριστική συνέλευση του Ανοιχτού Αναγνωστηρίου στην Αλεξανδρούπολη μέσω αναρτήσεων στο Instagram. Όπως αναφέρουν τα μέλη του αυτοοργανωμένου χώρου, φασιστικά στοιχεία προχώρησαν σε καταστροφή πολιτικού και πολιτιστικού υλικού, επιθέσεις στα social media και αναγραφή φασιστικών συμβόλων στο Αναγνωστήριο.

²²<https://www.koutipandoras.gr/article/sokaristiko-vinteo-apo-tin-komotini-akrodexioi-traboukisan-mikro-paidi-tou-elegan-na-fonaxei-zito-o-kassidiaris/>

2.Επίθεση ακροδεξιών με φωτοβολίδες σε χώρο φιλοξενίας διασωθέντων μεταναστών στο Ρέθυμνο

Απαράδεκτα περιστατικά ρατσιστικής βίας σημειώθηκαν στις 22 Ιουνίου 2025 στο Ρέθυμνο, έξω από το γήπεδο του Τσεσμέ, όπου φιλοξενούνταν προσωρινά 501 μετανάστες, μεταξύ των οποίων και ανήλικα παιδιά, όταν ακροδεξιοί επιτέθηκαν πετώντας φωτοβολίδες προς τους διασωθέντες που μεταφέρθηκαν από τη νότια Κρήτη.²³

Σύμφωνα με βίντεο που δημοσίευσε το τοπικό μέσο daynight.gr, φωτοβολίδες εκτοξεύθηκαν μέσα στον χώρο του γηπέδου όπου φιλοξενούνται οι μετανάστες.

Παράλληλα, ομάδα κατοίκων πραγματοποίησε συγκέντρωση διαμαρτυρίας, εκφράζοντας την αντίθεσή της στη μετατροπή της αθλητικής εγκατάστασης σε προσωρινό κέντρο φιλοξενίας. Όπως ανέφερε η ΕΡΤ, οι διαμαρτυρόμενοι ήταν πολίτες με ακραίες πολιτικές πεποιθήσεις, δηλαδή ακροδεξιοί.

Νωρίτερα το απόγευμα, κάτοικοι της περιοχής προχώρησαν σε αποκλεισμό του δρόμου προς τον Πλατανιά, στο πλαίσιο των κινητοποιήσεών τους.

Στον χώρο βρέθηκαν δυνάμεις της αστυνομίας και του λιμενικού, καθώς και εθελοντές του Ερυθρού Σταυρού, προκειμένου να προσφέρουν βοήθεια όπου χρειαστεί.

Όπως αναφέρει το goodnet.gr, οι μετανάστες εντοπίστηκαν στοιβαγμένοι στο αμπάρι πλοίου, το οποίο βρέθηκε το βράδυ του Σαββάτου να πλέει ανοιχτά, ανάμεσα στους Καλούς Λιμένες και την Αγία Γαλήνη.

Συνολικά διασώθηκαν 501 άτομα, εκ των οποίων δύο είναι γυναίκες και επτά ανήλικα παιδιά. Αναλυτικά, πρόκειται για 372 άτομα από την Αίγυπτο, 77 από το Σουδάν, 42 από το Μπαγκλαντές, πέντε από την Ερυθραία και πέντε από το Πακιστάν.

Πάντως, σε ανακοίνωσή του, ο Σύλλογος Γονέων του 10^{ου} Δημοτικού Σχολείου Τσεσμέ Ρεθύμνου τόνισε ότι δεν θα επιτρέψει σε κανέναν “κρυμμένο πίσω από την ταμπέλα «κάτοικος της περιοχής», στο όνομα του λαού, των γονέων ή των εργαζομένων του Ρεθύμνου, να χύνει ρατσιστικό δηλητήριο ενάντια στους κατατρεγμένους και ενάντια σε ανθρώπους που από το υστέρημά τους πηγαίνουν είδη πρώτης ανάγκης στον καταυλισμό”.

Αναλυτικά η ανακοίνωση έχει ως εξής :

“Οι πρόσφυγες και μετανάστες που έφτασαν σήμερα στα νότια του νομού έχουν ξεριζωθεί από τις χώρες τους λόγω των πολεμικών επεμβάσεων των Δυτικών Κρατών. Είναι θύματα των πολέμων και τις φτώχειας που επικρατεί στις χώρες τους.

²³<https://tvxs.gr/news/ellada/rethymno-akrodexioi-epitethikan-me-fotovolidες-se-choro-filoxenias-diasothenton-metanaston/>

Με αγανάκτηση παρακολουθήσαμε, πόσο ανέτοιμο ήταν το κράτος, η περιφέρεια και οι δήμοι για να υποδεχθούν τέτοιες ροές, παρόλο ότι εδώ και καιρό είναι γνωστό ότι η Κρήτη αποτελεί πλέον πύλη εισόδου προς την ΕΕ για τους εκτοπισμένους/ες.

Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες δεν είναι «μπάζα» για να ψάχνουμε ένα μέρος να τους «αποθέσουμε». Με ευθύνη όλου του κρατικού μηχανισμού, τοπικού και κεντρικού, οδηγήθηκαν στο γήπεδο του Τσεσμέ, σε χώρο ακατάλληλο από όλες τις απόψεις.

Δηλώνουμε ότι δεν επιτρέπουμε σε κανέναν, κρυμμένο πίσω από την ταμπέλα «κάτοικος της περιοχής», στο όνομα του λαού, των γονέων ή των εργαζομένων του Ρεθύμνου, να χύνει ρατσιστικό δηλητήριο ενάντια στους κατατρεγμένους και ενάντια σε ανθρώπους που από το υστέρημά τους πηγαίνουν είδη πρώτης ανάγκης στον καταυλισμό. Ταυτόχρονα στεκόμαστε δίπλα στη τοπική κοινότητα, στις ανησυχίες και τους προβληματισμούς της για όλη αυτή την εξέλιξη.

Απαιτούμε, εδώ και τώρα με ευθύνη του κράτους να βρεθεί κατάλληλος χώρος φιλοξενίας, με αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης ώστε να γίνουν γρήγορα όλες οι απαραίτητες διαδικασίες και να τους δοθούν τα απαραίτητα έγγραφα για να φτάσουν στον τόπο προορισμού τους.

Φέρνουμε την αστυνομική διεύθυνση του Ρεθύμνου προ των ευθυνών της ώστε να μην επιτραπεί σε κανέναν "αγανακτισμένο" να απειλεί τη ζωή και την ακεραιότητα του κάθε ανθρώπου. Να συλληφθούν πάραυτα όσοι δημόσια καλλιεργούν μίσος και προτρέπουν σε βία. Για οτιδήποτε συμβεί στους ανθρώπους αυτούς αποκλειστική ευθύνη θα έχουν οι δυνάμεις ασφαλείας που χτες το βράδυ δεν είχαν εξασφαλίσει τις απαραίτητες δυνάμεις και "έκαναν" πως δεν έβλεπαν τα ακροδεξιά στοιχεία.

Καλούμε κάθε σύλλογο, κάθε σωματείο και συλλογικότητα της πόλης να πάρει θέση απέναντι στον κανιβαλισμό αλλά και να σταθεί δίπλα στους ανθρώπους αυτούς με οποιοδήποτε υλικό μέσο διαθέτει ώστε να τους ανακουφίσουμε όσο περισσότερο μπορούμε."

3.Θύμα ξυλοδαρμού ηλικιωμένος Αιγύπτιος ψαράς στη Θεσσαλονίκη

Θύμα ξυλοδαρμού από τρεις κουκουλοφόρους κατήγγειλε πως έπεσε στις 4/2/2025 ηλικιωμένος Αιγύπτιος ψαράς, στη Νέα Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης²⁴.

Για την υπόθεση συνελήφθησαν δύο νεαροί Έλληνες, κατά τις πρώτες πληροφορίες 18-19 ετών, ενώ ο τρίτος αναζητείται.

²⁴https://www.imerodromos.gr/thessaloniki-thyma-xylodarmoy-enas-ilikiomenos-aigyptios-psaras-apo-treis-koykoyloforoys/?fbclid=IwY2xjawIQ50lleHRuA2FlbQIxMQABHT_W0vaDf52tE6OWpcnMQ--7EHkMlsINOrm1nNVq7HZ7kePiKyf4PHk1Dg_aem_9oYKa4Qzn_VRqPkuG5G0qQ

Το ηλικιωμένο θύμα απευθύνθηκε στο Κέντρο Υγείας της περιοχής για την παροχή των πρώτων βοηθειών. Όπως κατήγγειλε, το περιστατικό συνέβη την ώρα που ετοιμαζόταν να πάει για δουλειά στην ιχθυόσκαλα, ενώ οι δράστες εκτόξευσαν ύβρεις εναντίον του με ρατσιστικό περιεχόμενο. Οι δύο συλληφθέντες αντιμετωπίζουν κατηγορίες για επικίνδυνη σωματική βλάβη και εξύβριση, με την επιβαρυντική διάταξη περί ρατσισμού.

4.Ιατροδικαστική επιβεβαίωση ότι ο θάνατος του μετανάστη Καμράν στο Αστυνομικό Τμήμα Αγίου Παντελεήμονα οφείλεται σε άγριο ξυλοδαρμό από αστυνομικούς ενώ ήταν κρατούμενος

Στις 16/7/2025, με ανακοίνωση της η αντιρατσιστική οργάνωση ΚΕΕΡΦΑ δημοσιοποίησε ότι η ιατροδικαστής Αστερία Παπαβδή συμμετείχε εκ μέρους της οικογένειας στην πραγματογνωμοσύνη για τον θάνατο του Μοχάμεντ Καμράν Ασίκ, στις 21 Σεπτέμβρη 2024, στο ΑΤ Αγίου Παντελεήμονα και κατέληξε σε συμπεράσματα-καταπέλτη για τις ευθύνες των αστυνομικών στα αστυνομικά τμήματα, όπου κρατήθηκε παράνομα και περιφερόταν στα ΑΤ Πατησίων, Γαλατσίου, Ομόνοιας, Κολωνού και Αγ. Παντελεήμονα, σε συνθήκες εξπρές του μεσονυχτίου²⁵.

Η πραγματογνωμοσύνη συμπεραίνει κατηγορηματικά ότι ο θάνατος του Μοχάμεντ Καμράν Ασίκ ήταν αποτέλεσμα της μεταχείρισης του στα χέρια αστυνομικών, τον οποίο βασάνισαν με άγριους ξυλοδαρμούς, χρησιμοποιώντας πότε τις γροθιές και τις κλωτσιές τους και πότε τα γκλομπς σε όλο το σώμα του. Άλλωστε στις σχετικές φωτογραφίες το σώμα είναι γεμάτο από τα σημάδια της βίας. Ακόμη και τα χέρια του όπου τον είχαν δεμένο με τις χειροπέδες ήταν βαριά τραυματισμένα. Επίσης, απέκλεισε τον αυτοτραυματισμό καθώς τα σημεία όπου έγιναν μπορούν να προέλθουν από άλλα χέρια που κρατούν «θλώντα όργανα» και όχι τα δικά του.

Είναι ανατριχιαστικός ο κατάλογος των σημείων του σώματος του. Έφερε τραύματα τόσο δύο έως τριών ημερών πριν από το θάνατό του στο ΑΤ Αγίου Παντελεήμονα όσο και μιας εβδομάδας τα οποία μαρτυρούν ότι οι ξυλοδαρμοί των αστυνομικών τον συνόδευσαν σε κάθε ΑΤ, όπου τον περιφέρονε υπό κράτηση από τις 13/9-21/9! Άλλωστε και η ιατροδικαστική έκθεση αναφέρει ως αιτία θανάτου τον ξυλοδαρμό καταγράφοντας την σωρεία χτυπημάτων που δέχτηκε.

Η Αστερία Παπαβδή εμπεριστατωμένα αξιολογεί την ύπαρξη ζητημάτων υγείας και καταλήγει στο συμπέρασμα:

«Ο θάνατος του MUHAMMAD KAMRAN ASHIQ στις 21.09.2024 επήλθε σε έδαφος ισχαιμικών του μυοκαρδίου, η οποία αποτελεί αυτοτελή αιτία θανάτου, ανεξαρτήτως

²⁵<https://www.aftodioikisi.gr/koinonia/keerfa-iatrodikastis-epivevaionei-oti-o-thanatos-toy-kamran-ofeiletai-se-agrio-xylodarmo-apo-astynomikoy-eno-itan-kratoymenos/>

της ύπαρξης υποκειμένου παθολογικού υποστρώματος, από άλλο όργανο, εν προκειμένω από την παρουσία λιπώδους διήθησης του ήπατος. Η ισχαιμία του μυοκαρδίου στο παρόν περιστατικό, ελλείπει ευρημάτων ύπαρξης στεφανιαίας νόσου αποδίδεται στο συναισθηματικό και σωματικό στρες του προηγηθέντος ξυλοδαρμού, ενόψει και της απουσίας ευρημάτων στεφανιαίας νόσου».

5.Καταγγελία για αστυνομική βία κατά κωφού Ρομά στα Άνω Λιόσια

Άλλο ένα περιστατικό ρατσιστικής και μισαναπηρικής βίας και αστυνομικής αυθαιρεσίας έλαβε χώρα το Σάββατο 07/06/2025, στα Άνω Λιόσια, όπου αστυνομικά όργανα επιτέθηκαν στον κωφό Ρομά Γ.Σ.²⁶

Σε βίντεο που ο ίδιος το θύμα έδωσε στη δημοσιότητα, καταγράφεται ξεκάθαρα η επίθεση από ένστολο της ΕΛ.ΑΣ.

Σε επόμενο βίντεο, τραυματιοφορείς του ΕΚΑΒ τον «περιθάλπουν»: του τοποθετούν αυχενικό κολάρο, χωρίς να τον ακινητοποιήσουν ξαπλωμένο, του ζητούν με νοήματα να καθίσει, και τον μεταφέρουν σε φορείο.

Στο τρίτο βίντεο, στην είσοδο του νοσοκομείου, το πίσω μέρος του ασθενοφόρου δεν ανοίγει και το θύμα μεταφέρεται από την πλαϊνή πόρτα – σηκωμένο από το φορείο, χωρίς καμία πρόβλεψη για αξιοπρεπή και ασφαλή μεταχείριση.

6.Μήνυση κατά της Αφροδίτης Λατινοπούλου για το αδίκημα της δημόσιας υποκίνησης μίσους κατ' εξακολούθηση σε βάρος των Ρομά.

Στις 30 Ιουνίου 2025 δύο Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τέσσερις φορείς Ρομά κατέθεσαν στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών μήνυση κατά της Ευρωβουλευτριάς και Προέδρου του πολιτικού κόμματος Φωνή Λογικής Αφροδίτης Λατινοπούλου για το αυτεπάγγελτα διωκόμενο αδίκημα της δημόσιας υποκίνησης μίσους κατ' εξακολούθηση κατά των Ρομά με τις παρακάτω αναφερόμενες δημόσιες δηλώσεις της²⁷.

Στις 9 Νοεμβρίου 2024, η Αφροδίτη Λατινοπούλου δημοσίευσε ένα απόσπασμα δήλωσής της στο οποίο επισημαίνει πως οι Ρομά «χρόνια λαμβάνουν επιδόματα για να κλέβουν, να ληστεύουν, δεν πληρώνουν φόρους, παντρεύουν τα ανήλικα παιδιά τους,

²⁶https://www.rosa.gr/koinonia/nea-katangelia-gia-astynomiki-via-epitethikan-se-kofo-rom-sta-ano-liosia/?fbclid=IwY2xjawK3C5hleHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR7nVmA-txhSWEc2ZWGOkVv1nqebzL5-XCzZY_nYL-sET0ry1KccI4FFJtlw aem_02fBQmYhb0N5Qq0R8iWmPg

²⁷https://www.rosa.gr/politiki/minysi-kata-latinopoulou-gia-dimosia-ypokinisi-misous-kata-roma/?fbclid=IwY2xjawLZP4ZleHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR4ve6zfewhMxG6hOX1j6bpVY3NzE6TQHEtmbKQTP-KSFev1Vdwl4tOmzY-3lw aem_s5wV8yWf4K781nEtSWAFXA

επιτίθενται σε γιατρούς στα νοσοκομεία, δεν πηγαίνουν σχολείο, οπλοφορούν, «πουλάνε» την ψήφο τους, καταπατούν ξένη ιδιοκτησία για να στήσουν τους καταυλισμούς τους και ασχολούμαστε με το να μην τους αποκαλέσουμε «γύφτους» και παρεξηγηθούν. Και η κυβέρνηση τους χαϊδεύει».

Σε άλλο παραλήρημα μίσους και λασπολογίας, η Ευρωβουλευτρια κατηγόρησε τους Ρομά για τη μη ολοκλήρωση της Σύμβασης 717 και το σιδηροδρομικό έγκλημα στα Τέμπη. Μιλώντας στο Ορεν, η Λατινοπούλου είχε πει: «Αυτοί οι οποίοι ληστεύουν και μάλιστα το κάνουν και μπροστά στις κάμερες και λένε ότι με αυτόν τον τρόπο ζουν και επιβιώνουν... Όλοι γνωρίζουν ότι κλέβουν και λεηλατούν κομμάτια σιδηροδρόμων. Δεν θα μάθουμε σήμερα την αλήθεια. Κλέβουν κομμάτια και αυτό που κάνουν είναι να μεταπωλούν για να γίνεται ένα παραεμπόριο ουσιαστικά παράνομο. Τώρα θα μάθουμε τι κάνουν οι γύφτοι στην Ελλάδα;».

Στις 30 Ιουνίου, η πρόεδρος της «Φωνής Λογικής», μιλώντας στο Action24, έκανε ακόμα ένα ρατσιστικό σχόλιο. «Πολεμάμε να φύγουμε από την εγκληματικότητα των γύφτων, τους οποίους έχει υπερασπιστεί πολλές φορές στα δικαστήρια η Κωνσταντοπούλου. Άρα, λοιπόν, από αυτά πολεμάμε είναι αυτά που πρεσβεύει. (...) Εγώ τους λέω γύφτους, εσείς μπορείτε να τους πείτε όπως θέλετε και οι ίδιοι έτσι αποκαλούνται πάντως».

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έκαναν την μήνυση είναι το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι και η ΑΜΚΕ «PRO BONO PUBLICO – ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΛΟ» και οι φορείς Ρομά είναι το πολιτικό κόμμα Δημοκρατικό Κίνημα Ευπαθών Ομάδων (ΔΗ.ΚΕ.Ο.), η Ομοσπονδία Μακεδονίας Θράκης Θεσσαλίας Ηπείρου Ελλήνων Ρομ, η ΑΜΚΕ «Act.Rom» (που έχει μέλη Ρομά και μη Ρομά) και ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Νέοι Ορίζοντες Ελλήνων Ρομά». Οι εκπρόσωποι των τεσσάρων φορέων Ρομά δήλωσαν επίσης παράσταση για την υποστήριξη της κατηγορίας.

7. Ξυλοδαρμός και μαχαίρωμα μετανάστη σε πρατήριο καυσίμων

Μεθόδους μαφίας και ωμή ρατσιστική βία εις βάρος ενός μετανάστη εργαζόμενου σε πρατήριο υγρών καυσίμων κατήγγειλε στις 15/5/2025 η Κίνηση Ενωμένοι Ενάντια στον Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή (KEEPΦΑ)²⁸. Σύμφωνα με την καταγγελία, το θύμα ξυλοκοπήθηκε άγρια από μπράβους που λειτουργούσαν υπό τις διαταγές του εργοδότη και ιδιοκτήτη του βενζινάδικου, με την πρόφαση πως ο εργαζόμενος μετανάστης είχε φτάσει στο σημείο να κλέψει ένα χρηματικό ποσό, κατά τη διάρκεια της βάρδιας του.

²⁸https://www.documentonews.gr/article/keerfa-mpravoi-apigagan-xylokopisan-agria-kai-maxa-iro-san-metanasti-ergazomeno-se-pratirio-kaysimon/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawKS42NleHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR4L2RbFERZdF8LhfGNRkxkIY4SLnw5QwL1SvllZG7ZQCaaZFzmxlv44ww8DkQ_aem_LR07gpqcuPIrUdUrWtPW3A#Echobox=1747317882

Η καταγγελία συνοδεύεται και από το ανάλογο αποδεικτικό υλικό που δεν αφήνει καμία αμφιβολία πως το πρόσωπο που έκλεψε τα χρήματα από το βενζινάδικο δεν ήταν ο άτυχος μετανάστης.

Συγκεκριμένα , όπως έχει καταγραφεί σε βίντεο φαίνεται πως ένας άντρας αγνώστων στοιχείων εισβάλλει στο πρατήριο υγρών καυσίμων και κινείται σαν να γνωρίζει το χώρο ώσπου φτάνει στο γραφείο που ήταν τα λεφτά που εκλάπησαν.

Την ίδια στιγμή το θύμα, που ονομάζεται Φαρούκ Χαμζά, βρισκόταν σε άλλο σημείο του βενζινάδικου μην έχοντας οπτική επαφή με τον κλέφτη. Όμως στην πορεία της βάρδιας του κατάλαβε πως έλειπε ένα μεγάλο χρηματικό ποσό και κάλεσε τον υπεύθυνο για να καταγγείλει το περιστατικό. Από εκεί και μετά ο ίδιος απλώς συνέχισε να εργάζεται στο πόστο του μέχρι την λήξη της βάρδιας του.

Όταν έληξε η βάρδια και ήρθε ο αντικαταστάτης του, ο μετανάστης εργάτης έφυγε από το πρατήριο υγρών καυσίμων και κατευθύνθηκε προς το σπίτι του. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχε έρθει η αστυνομία, ενώ υπάρχουν αμφιβολίες αν κι εφόσον είχε κληθεί.

Αφού λοιπόν ο Φαρούκ Χαμζά πήγε σπίτι του, δύο μπράβοι εισέβαλαν μέσα και όπως κατήγγειλε τον ξυλοκόπησαν κατηγορώντας τον ως δράστη της κλοπής στο πρατήριο καυσίμων. Επιπλέον τον χτύπησαν με μαχαίρι και του αφαίρεσαν το κινητό για να μην μπορεί να καλέσει την αστυνομία. Στη συνέχεια ένας εκ των μπράβων μετέφερε τον μετανάστη εργάτη στο βενζινάδικο, τον απομόνωσε σε ένα δωμάτιο και ξεκίνησε ξανά να τον χτυπάει. Παρενέβη ένας συνάδελφος του Φαρούκ, ο οποίος δέχτηκε κι εκείνος με τη σειρά του χτυπήματα.

Μετά από τον ξυλοδαρμό, την απαγωγή και το μαχαίρωμα, ήρθε και μήνυση από μεριάς του εργοδότη του και ο κ. Χαμζά κρατείται και αναμένεται να παραπεμφθεί στο αυτόφωρο αύριο Παρασκευή 16 Μαΐου. Έχει καταθέσει όμως μήνυση κι ίδιος με τη σειρά του, όμως δεν είναι γνωστό αν έχουν συλληφθεί ο εργοδότης και οι μπράβοι.

Η ανακοίνωση της ΚΕΕΡΦΑ έχει ως εξής :

Ο Φαρούκ Χαμζά, εργαζόμενος σε βενζινάδικο-πλυντήριο αυτοκινήτων στα Πατήσια, την Δευτέρα 12 Μάη, χτυπήθηκε άγρια από μπράβους του αφεντικού-συζύγου της ιδιοκτήτριας της εταιρίας, με σιδηρογροθιές και μαχαιριά στο κεφάλι. Τα γεγονότα, σύμφωνα με επώνυμες καταγγελίες που έγιναν στην ΚΕΕΡΦΑ, εξελίχθηκαν ως εξής: Την Δευτέρα 12 Μάη, κατά τη διάρκεια της νυχτερινής βάρδιας, στην οποία εργάζεται εδώ και τρία χρόνια, ο Φαρούκ Φαϊζάλ, στις 3.15 πμ, πήρε ένα αυτοκίνητο, που άφησε ένας πελάτης στην είσοδο του βενζινάδικου για να το παρκάρει σε συγκεκριμένη θέση του πλυντηρίου για να το καθαρίσει το πρωί της επόμενης μέρας. Όταν επέστρεψε, διαπίστωσε ότι έλειπαν χρήματα από το γραφείο όπου και τα άφηνε, όταν έκανε εισπράξεις από πελάτες. Εκτιμούσε ότι ήταν περίπου 3.600 ευρώ. Εκείνη την ώρα ειδοποίησε την υπεύθυνη αλλά δεν υπήρξε καμία κλήση της Αστυνομίας από την εταιρεία. Ο Φαρούκ συνέχισε την βάρδια του, η οποία κανονικά έληγε στις 8 π.μ. αλλά

καθυστέρησε γιατί άργησε να έρθει ο εργάτης της επόμενης βάρδιας. Στις 10 π.μ. περίπου, έφυγε για να πάει σπίτι του το οποίο είναι κοντά στο βενζινάδικο. Μόλις μπήκε μέσα, εισέβαλαν δύο μπράβοι που τον έβριζαν χυδαία και του ζητούσαν να τους δώσει τα λεφτά που τάχα έκλεψε. Μάλιστα μίλαγαν στο τηλέφωνο με το αφεντικό, που τους έλεγε να τον τσακίσουν στο ξύλο μέχρι να τους πει που τα έχει, υποστηρίζοντας ότι ήταν 10.000 ευρώ. Ο ίδιος τους έλεγε ότι δεν έκλεψε τίποτα. Στο τέλος τον μαχαίρωσαν προκαλώντας του τραύμα στο αυτί, αφού του αφαίρεσαν το κινητό για να μην ειδοποιήσει την Αστυνομία, όπως τους είπε ότι θα κάνει.

Ένας εκ των δύο τον έσυρε με τη βία στο βενζινάδικο, τον έβαλε μέσα σε ένα δωμάτιο και άρχισε να τον χτυπά ξανά. Όταν ο Φαρούκ προσπάθησε να τηλεφωνήσει στην Αστυνομία δέχθηκε ξανά επίθεση. Παρενέβη τότε ο εργάτης της βάρδιας για να τον σταματήσει και δέχτηκε και αυτός χτύπημα στο πρόσωπο. Είναι άγνωστο αν κατάφερε να ειδοποιήσει ο Φαρούκ την Αστυνομία ή το έκαναν κάποιοι γείτονες που άκουσαν τις κραυγές. Η υπεύθυνη της εταιρίας ζητούσε από τον Φαρούκ να μην κάνει μήνυση στο αφεντικό. Ο Φαρούκ προχώρησε σε μήνυση για τον ξυλοδαρμό και το μαχαίρωμα και μηνύθηκε κατόπιν από το αφεντικό ενώ η υπεύθυνη ζητούσε από τον Φαρούκ να αποσύρει τη μήνυση και να συνεχίσει να δουλεύει, ξεχνώντας τον βασανισμό που υπέστη. Δε γνωρίζουμε αν το αφεντικό έχει συλληφθεί μαζί με τους μπράβους που έστειλε για να «ξεκαθαρίσουν» αυτοδικαίως την υπόθεση. Ο Φαρούκ κρατείται και αναμένεται να παραπεμφθεί στο αυτόφωρο, την Παρασκευή 16 Μάη. Πάντως το βίντεο του βενζινάδικου στις 3.15πμ δείχνει σαφέστατα άλλο άτομο να αφαιρεί τα χρήματα από το γραφείο του βενζινάδικου.

Γιατί άραγε δεν ειδοποιήθηκε η Αστυνομία αμέσως μετά την κλοπή; Γιατί επιλέχθηκε η μαφιόζικη μέθοδος του ξυλοδαρμού από μπράβους; Δεν είναι το πρώτο κρούσμα ρατσιστικής αντιμετώπισης εργοδοτών σε βενζινάδικο. Η δικαιοσύνη δεν είναι υπόθεση των μαφιόζων των αφεντικών. Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα σε δίκαιη αντιμετώπιση από τις αρχές. Ιδιαίτερα εκείνος ο οποίος επεδίωξε να το πράξει, προσπαθώντας να ειδοποιήσει τις αρχές ενώ η εργοδοσία προτίμησε τις γροθιές και τα μαχαίρια των μπράβων. Εκεί οδηγεί ο ρατσιστικός αποκλεισμός μεταναστών σε μια σειρά από εργασίες, όπου απουσιάζει ο συνδικαλισμός και βασιλεύει η μαύρη εργασία. Η Μανωλάδα δεν είναι παρελθόν, την ξαναγεννά η ρατσιστική πολιτική της κυβέρνησης, εκείνη που πνίγει πρόσφυγες στα σύνορα, όπως στην Πύλο και δολοφονεί μετανάστες στα αστυνομικά τμήματα, όπως έγινε με τον Μοχάμεντ Καμράν στον Άγιο Παντελεήμονα. Να αφεθεί ελεύθερος ο μετανάστης εργάτης Φαρούκ Χαμζά, να συλληφθεί και να δικαστεί το αφεντικό και οι μπράβοι του.

8.Σωματική βία κατά μετανάστη εργάτη σε βενζινάδικο στα Πατήσια της Αθήνας

Σύμφωνα με την ανακοίνωσή της αντιρατσιστικής οργάνωσης ΚΕΕΡΦΑ στις 14/5/2025, ο Φαρούκ Χαμζά, μετανάστης εργάτης σε βενζινάδικο-πλυντήριο

αυτοκινήτων στα Πατήσια, χτυπήθηκε άγρια από μπράβους της εργοδοσίας με σιδηρογροθιές και μαχαιριά στο κεφάλι²⁹.

Η ΚΕΕΡΦΑ περιγράφει αναλυτικά τα γεγονότα όταν, κατά τη διάρκεια της νυχτερινής βάρδιας, ο Φαρούκ διαπίστωσε ότι έγινε κλοπή στο γραφείο του βενζινάδικου, την ώρα που ο ίδιος πάρκαρε αυτοκίνητο πελάτη. «Εκτιμούσε ότι ήταν περίπου 3600 ευρώ», αναφέρει. Παρότι ειδοποίησε την υπεύθυνη, δεν έγινε καμία κλήση στην Αστυνομία. Συνέχισε έτσι κανονικά τη βάρδια του και το πρωί επέστρεψε στο σπίτι του κοντά στο βενζινάδικο. «Μόλις μπήκε μέσα, εισέβαλαν δύο μπράβοι που τον έβριζαν χυδαία και του ζητούσαν να τους δώσει τα λεφτά που τάχα έκλεψε», συνεχίζει η ανακοίνωση. «Μάλιστα μίλαγαν στο τηλέφωνο με το αφεντικό, που τους έλεγε να τον τσακίσουν στο ξύλο μέχρι να τους πει που τα έχει, υποστηρίζοντας ότι ήταν 10.000 ευρώ. Ο ίδιος τους έλεγε ότι δεν έκλεψε τίποτα. Στο τέλος τον μαχαίρωσαν προκαλώντας του τραύμα στο αυτί, αφού του αφαίρεσαν το κινητό για να μην ειδοποιήσει την Αστυνομία, όπως τους είπε ότι θα κάνει.

Ένας εκ των δύο τον έσυρε με τη βία στο βενζινάδικο, τον έβαλε μέσα σε ένα δωμάτιο και άρχισε να τον χτυπά ξανά. Όταν ο Φαρούκ προσπάθησε να τηλεφωνήσει στην Αστυνομία δέχθηκε ξανά επίθεση. Παρενέβη τότε ο εργάτης της βάρδιας για να τον σταματήσει και δέχτηκε και αυτός χτύπημα στο πρόσωπο. Είναι άγνωστο αν κατάφερε να ειδοποιήσει ο Φαρούκ την Αστυνομία ή το έκαναν κάποιοι γείτονες που άκουσαν τις κραυγές.

Η υπεύθυνη της εταιρίας ζητούσε από τον Φαρούκ να μην κάνει μήνυση στο αφεντικό. Ο Φαρούκ προχώρησε σε μήνυση για τον ξυλαδαρμό και το μαχαίρωμα και μηνύθηκε κατόπιν από το αφεντικό ενώ η υπεύθυνη ζητούσε από τον Φαρούκ να αποσύρει τη μήνυση και να συνεχίσει να δουλεύει, ξεχνώντας τον βασανισμό που υπέστη.

Η ΚΕΕΡΦΑ δίνει στη δημοσιότητα και το βίντεο από το βενζινάδικο που «δείχνει σαφέστατα άλλο άτομο να αφαιρεί τα χρήματα από το γραφείο». Και καταλήγει: «Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα σε δίκαιη αντιμετώπιση από τις αρχές. Ιδιαίτερα εκείνος ο οποίος επεδίωξε να το πράξει, προσπαθώντας να ειδοποιήσει τις αρχές ενώ η εργοδοσία προτίμησε τις γροθιές και τα μαχαίρια των μπράβων. Εκεί οδηγεί ο ρατσιστικός αποκλεισμός μεταναστών σε μια σειρά από εργασίες, όπου απουσιάζει ο συνδικαλισμός και βασιλεύει η μαύρη εργασία. Η Μανωλάδα δεν είναι παρελθόν».

9.Ρατσιστική δολοφονία δύο Ρομά από πρώην πολιτευτή της Χρυσής Αυγής

²⁹ <https://ergatiki.gr/article.php?id=36682&issue=1673>

Άγρια ρατσιστική δολοφονία εκτυλίχθηκε νωρίς το πρωί της 9^{ης} Φεβρουαρίου 2025 στο χωριό Γόννοι στα Τέμπη του νομού Λάρισας. Τα θύματα ήταν δύο Ρομά από τη Μαγνησία, και είχαν δοσοληψίες με τον δράστη³⁰.

Ακολουθώς ο φερόμενος ως δράστης παρέμεινε ταμπουρωμένος μέσα στο ξυλουργείο που διατηρεί και στη συνέχεια αυτοκτόνησε. Ο δράστης ήταν πρώην τοπικό στέλεχος και υποψήφιος της Χρυσής Αυγής.

Προηγουμένως ο δράστης τηλεφώνησε στην αστυνομία ομολογώντας το διπλό έγκλημα και στη συνέχεια ταμπουρώθηκε μέσα στο ξυλουργείο του, με τους διαπραγματευτές να προσπαθούν για σχεδόν 8 ώρες να τον πείσουν να βγει έξω και να μην αυτοκτονήσει. Ο ένας νεκρός εντοπίστηκε έξω από την πόρτα του ξυλουργείου, πεσμένος μπρούμυτα κάτω στο έδαφος, ενώ ο δεύτερος ήταν μέσα στο ξυλουργείο, όπου είχε ταμπουρωθεί ο 60χρονος.

10.Επίθεση κατά εργατών από το Μπαγκλαντές στην Αργυρούπολη

Τα ξημερώματα της Τετάρτης 5 Μαρτίου 2025 δύο μετανάστες εργάτες από το Μπαγκλαντές, δέχτηκαν δολοφονική ρατσιστική επίθεση κοντά στο Μετρό της Αργυρούπολης³¹. Τους σταμάτησαν τρία μηχανάκια στα οποία επέβαιναν άτομα με κράνη και μαχαίρια, τους ξυλοκόπησαν και τους μαχαίρωσαν 4 φορές τον έναν και 3 τον άλλον, ενώ μετά τους πήραν και τα κινητά. Στη συνέχεια μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο και πλέον είναι καλά στην υγεία τους.

Η μεθοδολογία της ρατσιστικής επίθεσης θυμίζανε τις πρακτικές των ταγμάτων εφόδου της Χρυσής Αυγής.

11. Ξυλοδαρμός μετανάστη από το Πακιστάν

Την 1^η Σεπτεμβρίου 2025 η αντιρατσιστική οργάνωση ΚΕΕΡΦΑ έφερε στο φως της δημοσιότητας τον ξυλοδαρμό μετανάστη από το Πακιστάν, και εξέδωσε την ακόλουθη ανακοίνωση³²:

«Το Σάββατο 30 Αυγούστου, έξω από το σπίτι του, περίπου στις 19.00 ο μετανάστης εργάτης πολίτης Πακιστάν Ραφίκ Μοχάμεντ δέχτηκε επίθεση με σιδηρολοστό, από άτομο που εμφανίστηκε ως φίλος του εργοδότη του. Ο Ραφίκ, που εργάζεται σε

³⁰<https://www.agriniopress.gr/i-anakoinosi-tis-el-as-gia-to-diplo-foniko-kai-tin-aytocheiria-sti-larisa/>

³¹ Δελτίο Τύπου της αντιρατσιστικής οργάνωσης ΚΕΕΡΦΑ, 6/3/2025

³²https://www.rosa.gr/koinonia/metanastis-zitise-ta-dedoulevmena-tou-xylokopithike-kai-synelifthi/?fbclid=IwY2xjawMjOGlleHRuA2FlbQlXMQABHqcSZRB4-iE-SwTD8aNrmavOBSOJ5GbgVSsoA4kU8abRonL_kB1gOMDVkc2U_aem_dHgf3-MxwXC-z_bvmVZcg

συνεργείο καθαρισμού εξατμίσεων, είχε απαιτήσει να του καταβληθούν τα δεδουλευμένα του από την δουλειά του. Ο εργοδότης του, αρνήθηκε να τα καταβάλει. Δούλεψε για δύο χρόνια με ωράριο 9μιση ώρες καθημερινά, και 30 ευρώ ημερομίσθιο! Ο εργοδότης, του χρωστούσε τα δώρα και τις υπερωρίες.

Το επόμενο βήμα ήταν η εμφάνιση του “φίλου” με την τραμπούκικη ρατσιστική επίθεση. Άρχισε να φωνάζει κατά του Ραφίκ και τους αντιλήφθηκαν οι συγκατοικοί του, που αναφέρουν τον παρακάτω διάλογο:

- “Μαλ...α Πακιστανέ, γιατί ζητάς τα λεφτά από το φίλο μου; Να φύγεις. Να πας στη χώρα σου”.
- “Εσύ ποιος είσαι; Τι πρόβλημα έχεις εσύ με εμένα; Είναι δικό μου θέμα, το τι ζητώ από τον εργοδότη μου. Γιατί ρωτάς εσύ”;

Ακολούθησαν πολλαπλά χτυπήματα με γροθιές, και στη συνέχεια με τον σιδηρολοστό.

Όταν έφτασε η Αστυνομία, ο Ραφίκ υπέδειξε τον σιδηρολοστό με τον οποίο χτυπήθηκε στο κεφάλι και σε άλλα σημεία του σώματος του. Η Αστυνομία προσήγαγε στο ΑΤ τον Ραφίκ μέσα στα αίματα, και τον γιο του, μαζί με τον επιτιθέμενο. Η κατάληξη ήταν η σύλληψη και η απαγγελία κατηγοριών σε βάρος των μεταναστών. Δεν έχει δοθεί ακόμη ενημέρωση στη δικηγόρο των θυμάτων για τις κατηγορίες.

Δεν πρόκειται για μεμονωμένο περιστατικό. Η κυβέρνηση δημιουργεί ένα εχθρικό περιβάλλον για τους μετανάστες εργάτες με το νέο ρατσιστικό νομοσχέδιο του Πλεύρη, για να επιβάλει εργασιακές συνθήκες τύπου Μανωλάδας και άγριας εκμετάλλευσης, με εργάτες χωρίς δικαιώματα. Αυτό αποθρασύνει την εργοδοσία, να προχωρά σε τραμπούκικες ενέργειες».

12.Ρατσιστικός ξυλοδαρμός μετανάστη στην Καλλιθέα Αττικής

Άλλη μια καταγγελία ρατσιστικής βίας από εργοδότη σε εργαζόμενο έφερε στο φως της δημοσιότητας η οργάνωση ΚΕΕΡΦΑ στις 17/9/2025³³. Πιο αναλυτικά, ο μετανάστης από το Πακιστάν, Αμίρ Σεχζάτ, κατήγγειλε στην οργάνωση ότι το βράδυ της 15^{ης} Σεπτεμβρίου 2025, ενημέρωσε τον εργοδότη του ότι προτίθεται να παραιτηθεί, καθώς δε μπορούσε να ανταποκριθεί στον υπερβολικό φόρτο εργασίας που του δόθηκε στη μπουραρία που εργαζόταν στη Καλλιθέα (ενδεικτικά επιπλέον της κουζίνας, μαγειρέμα, πιάτα, σέρβις και καθαριότητα).

³³https://www.efsyn.gr/ellada/dikaionomata/485008_kataggelia-keerfa-ergodotis-xylokopise-met-anasti-ergati-stin-kallithea

Ωστόσο, ο εργοδότης του αρνήθηκε και τον απείλησε πως δε θα πάρει χρήματα και πως θα ζητήσει απέλαση από την αστυνομία.

Αφού ήρθαν δύο άγνωστα σε εκείνον άτομα προς ενίσχυση του εργοδότη, ο τελευταίος άρχισε να τον δέρνει πολύ άσχημα με αποτέλεσμα ο εργαζόμενος να φοβάται ακόμη και για τη ζωή του. Μάλιστα, οι απειλές του δεν τελείωσαν εκεί καθώς την επομένη, ο εργοδότης του τον απείλησε με μη καταβολή των δεδουλευμένων του αν δεν δουλέψει για μια εβδομάδα.

Η οργάνωση τονίζει ότι ο μετανάστης μάγειρας Αμίρ Σαχζάτ αντιμετώπισε το στυγνό πρόσωπο του εργοδοτικού ρατσισμού. Το αφεντικό του δε δέχτηκε την απόφαση του να φύγει διότι δεν άντεχε την υπερβολική πίεση στη δουλειά. Απαιτούσε, εκτός από τα καθήκοντα στην κουζίνα-μαγείρεμα και ετοιμασία πιάτων, να κάνει τον λαντζέρη, τον σερβιτόρο και τον καθαριστή!

Όπως κατήγγειλε στην ΚΕΕΡΦΑ, ο Αμίρ Σαχζάτ:

«Τη Δευτέρα 15/9 στις 0.30πμ τέλειωσα τη βάρδια μου. Είπα στο αφεντικό ότι δε θέλω να δουλέψω άλλο διότι μου ζητά πολλά και δεν αντέχω την κούραση. Μου ζήτησε να κάτσω άλλη μια βδομάδα. Δεν ήθελα και ζήτησα τα λεφτά μου. Μου είπε δε θα πάρεις τίποτα αν δεν έρθεις αύριο στη δουλειά και απαιτούσε να πάρω τα κλειδιά για να έρθω και να ανοίξω το μαγαζί. Του είπα ότι δε θα έρθω.

Τότε μου είπε: «Θα φωνάξω την Αστυνομία για να σε διώξω. Μπορώ να σε στείλω πίσω στο Πακιστάν. Εκεί δεν θα έχεις να φας». Ήρθαν δύο άτομα. Δε φορούσαν στολές αστυνομικών. Μου ζητούσαν να κάνω αυτό που μου είπε το αφεντικό, να πάρω τα κλειδιά και να έρθω στη δουλειά.

Τότε, είπε στον άλλο εργαζόμενο να κλείσει τις πόρτες για να μη μπορώ να φύγω. Με άρπαξε από τον λαιμό και με πίεζε. Πόναγα πολύ και φοβήθηκα ότι θα σκοτώσει. Άρχισε να με χτυπά με γροθιές στο κεφάλι και το σώμα και μου χτύπησε το μάτι. Ξέρει μποξ και χτυπούσε γρήγορα και δυνατά, μπορεί και 1015 φορές. Με χτύπησε και με κλωτσιές στο σώμα.»

Την επόμενη μέρα, σα να μη συνέβη τίποτα, το αφεντικό του τηλεφωνούσε για να πάει στη δουλειά και του είπε μάλιστα ότι, αν δεν έρθει να δουλέψει για μια βδομάδα, δε θα του δώσει ότι του χρωστάει και ότι το ξύλο που έφαγε το προκάλεσε ο ίδιος! Ο μετανάστης έχει καταγγείλει την επίθεση που δέχτηκε στο Τμήμα Ρατσιστικής Βίας της ΕΛΑΣ.

13.Βάνανσος ξυλοδαρμός μετανάστη εργάτη στον Ασπρόπυργο από ακροδεξιούς

Ακόμη ένα σοβαρό περιστατικό ρατσιστικής βίας κατήγγειλε στις 6 Οκτωβρίου 2025 η αντιρατσιστική οργάνωση ΚΕΕΡΦΑ, φέρνοντας στο φως τον άγριο ξυλοδαρμό

μετανάστη στον Ασπρόπυργο από ομάδα ακροδεξιών³⁴. Η οργάνωση καταγγέλλει επίσης την προκλητική αδιαφορία της αστυνομίας.

Σύμφωνα με την καταγγελία «ανήμερα της Γενικής Απεργίας της 1ης Οκτώβρη, ομάδα φασιστοειδών στον Ασπρόπυργο αναβίωσε τη δράση των ταγμάτων εφόδου της Χρυσής Αυγής, βάζοντας στο στόχαστρό της μετανάστη εργάτη από το Πακιστάν».

Αναλυτικά, όσα κατήγγειλε ο Αλί Αχμέντ έχουν ως εξής:

«Επιβιβάστηκα στο λεωφορείο 855 στις 8.43μμ στην στάση Καραϊσκάκη. Ομάδα φασιστοειδών βρίσκονταν μέσα στο λεωφορείο. Ένας από αυτούς σηκώθηκε και μου είπε: “Δώσε μου το ελαστικό του ποδηλάτου” το οποίο κρατούσα στα χέρια. “Γιατί να στο δώσω” απάντησα και αρνήθηκε. Ένας άλλος μαζί του με ρώτησε: “Από Πακιστάν είσαι ή από Ινδία;” Απάντησα: “Από το Πακιστάν.”

Τότε ένας με πλησίασε και φώναζε: “Fuck Pakistan, fuck Palestine, fuck Muslim.” Ένας άλλος με έφτυσε στο πρόσωπο. Ήμουν αρκετά κοντά στον οδηγό του λεωφορείου. Δεν ξέρω αν φοβήθηκε. Δεν τους είπε κάτι.

Κάποιος ήταν αρχηγός και πήγε πίσω να βρει τους άλλους. Εγώ σηκώθηκα να κατέβω λίγο πριν από το σπίτι μου γιατί φοβήθηκα τι άλλο μπορούν κάνουν.

Κατέβηκα στην 1η στάση Φούσα και περπάτησα για να μπω σε ένα στενό κοντά στο σπίτι μου. Με είχαν ακολουθήσει όμως μια τριάδα από αυτούς. Τότε αιφνιδιαστικά με σταμάτησαν και άρχισαν να με χτυπάνε με γροθιές με κάτι στα δάχτυλα τους. Με χτύπησαν στο πρόσωπο και το κεφάλι τουλάχιστον 15 φορές. Με έριξαν κάτω και άρχισαν να με κλωτσάνε στο σώμα. Έτρεχε αίμα από το στόμα. Έφυγαν τρέχοντας.

Ήρθαν φίλοι μου και με βοήθησαν. Τηλεφώνησαν στην Αστυνομία. Δεν έστειλαν περιπολικό αλλά μου ζήτησαν να πάω στο τμήμα Ασπρόπυργου να καταγγείλω».

Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η ΚΕΕΡΦΑ, και σύμφωνα με την καταγγελία του Αλί: «αντί να παρέμβουν άμεσα και να αναζητήσουν τους δράστες της φασιστικής επίθεσης, ζήτησαν από το θύμα να καταθέσει αργότερα μήνυση με παράβολο 100 ευρώ(!). Είναι προκλητικό ότι η Αστυνομία αναβίωσε τις παλιές μεθόδους αντιμετώπισης των θυμάτων ρατσιστικής βίας των φασιστών του παρελθόντος. Με το ΑΤ Ασπρόπυργου να είχε μετατραπεί σε παράρτημα της Χρυσής Αυγής. Πρακτικά η ακροδεξιά και οι φασίστες έχουν πάρει θάρρος από την κλιμάκωση της ρατσιστικής εκστρατείας και των μέτρων αστυνόμευσης του Χρυσοχοΐδη, της συγκάλυψης του εγκλήματος της Πύλου και της πλήρους υποστήριξης της κυβέρνησης στη γενοκτονία των Παλαιστινίων, πολιτικές που χειροκροτούν τα ορφανά της Χρυσής Αυγής».

«Ο Αλί Αχμέντ προχωρά σε καταγγελία στο Τμήμα Ρατσιστικής Βίας της Αστυνομίας με δική του πρωτοβουλία και όχι αξιολόγησης από το ΑΤ Ασπρόπυργου. Δεν περιμένουμε

³⁴https://www.rosa.gr/koinonia/keerfa-akrodexioi-xylokopisan-vanafsa-metanasti-ergati-ston-a-spyrgo/?fbclid=IwY2xjawNRMZ1leHRuA2FlbQlXMQABHjIIObAD-cn1HApu2h9vaQF75TZE85-DdW3jiUCM3HF17YBC8w4li2wpl57q_aem_tE8bXHFFL7TFnAEFZC4T4Q

από τον υπουργό Προ.Πο, Χρυσοχοϊδη να παρέμβει, καθώς η στοχοποίηση των μεταναστών είναι η πρώτη του προτεραιότητα και γνωστή η ασυλία που παρείχε στα τάγματα εφόδου της Χρυσής Αυγής όταν μαχαίρωναν στον Άγιο Παντελεήμονα, τη Νίκαια και τον Ασπρόπυργο».

Β) Παρεμβάσεις θεσμικών οργάνων σχετικά με θέματα ρατσιστικής βίας, Δικαστικές αποφάσεις και Καλές Πρακτικές

1.Επιβολή ποινής με αναστολή στον αστυνομικό που δολοφόνησε το 16χρονο Ρομά Κώστα Φραγκούλη

Σε φυλάκιση 3 ετών με 3ετή αναστολή καταδικάστηκε στις 12/6/2025 ο 37χρονος αστυνομικός, που είχε παραπεμφθεί σε δίκη ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Βέροιας, επειδή πυροβόλησε και τραυμάτισε θανάσιμα τον 16χρονο Ρομά Κώστα Φραγκούλη, κατά τη διάρκεια αστυνομικής καταδίωξης, τον Δεκέμβριο του 2022 στη δυτική Θεσσαλονίκη³⁵.

Ύστερα από πολυήμερη ακροαματική διαδικασία, το Δικαστήριο αποφάσισε να μεταβάλει την κατηγορία από κακούργημα σε πλημμέλημα και συγκεκριμένα από ανθρωποκτονία με ενδεχόμενο δόλο σε ανθρωποκτονία που τελέστηκε καθ' υπέρβαση της νόμιμης άμυνας, από αμέλεια.

Επίσης, οι δικαστές, τακτικοί και λαϊκοί, αθώωσαν τον κατηγορούμενο για την πράξη της εκτέλεσης παράνομων πυροβολισμών, κρίνοντας ότι έγιναν επί σκοπώ άμυνας.

Νωρίτερα, στην απολογία του, ο κατηγορούμενος αστυνομικός, με βαθμό αστυφύλακα, ανέφερε ότι ενήργησε σε καθεστώς άμυνας, εξαιτίας του κινδύνου που, όπως είπε, διέτρεχαν οι συνάδελφοί του δικυκλιστές από την πορεία που ακολουθούσε το αγροτικό αυτοκίνητο με οδηγό το ανήλικο θύμα. Ο ίδιος υπεραμύνθηκε των ενεργειών του, υπό τις επικρατούσες συνθήκες, επισημαίνοντας -μεταξύ άλλων- ότι οι δύο διαδοχικές βολές που έριξε (η μία πέτυχε τον ανήλικο στο κεφάλι, τραυματίζοντάς τον θανάσιμα) έγιναν με πρόθεση να πλήξει τα ελαστικά του οχήματος.

Την επιτρεπτή μεταβολή της κατηγορίας από κακούργημα σε πλημμέλημα ζήτησε στην αγόρευσή της και η εισαγγελέας της έδρας, εισήγηση που τελικώς έγινε αποδεκτή από τους δικαστές με ψήφους 6-1 (μειοψήφησε ένας ένορκος που είχε την άποψη ότι ο αστυνομικός θα έπρεπε να κηρυχθεί αθώος). Η υπεράσπιση του 37χρονου αστυνομικού δεν αιτήθηκε την αναγνώριση ελαφρυντικών, ζητώντας να επιβληθεί εφέσιμη ποινή, όπως κι έγινε.

³⁵<https://www.news247.gr/ellada/thessaloniki-gia-plimmelima-katadikastike-o-dolofonos-tou-kosta-fragkouli/>

Συγγενείς και φίλοι του θύματος που βρέθηκαν στη δικαστική αίθουσα εξέφρασαν τη δυσαρέσκειά τους για την ετυμηγορία. Διά των συνηγόρων του, ο πατέρας του Κώστα Φραγκούλη ζήτησε από το δικαστήριο να του αποδοθούν τα ρούχα που φορούσε ο γιος του κατά την καταδίωξη (και είχαν κατασχεθεί ενόψει της προανάκρισης), αίτημα που έγινε δεκτό.

Ήταν τα ξημερώματα 5ης Δεκεμβρίου του 2022, όταν ο 16χρονος Ρομ, Κώστας Φραγκούλης έφυγε από βενζινάδικο, χωρίς να πληρώσει το αντίτιμο των 20 ευρώ για το καύσιμο που είχε βάλει στο αγροτικό του αυτοκίνητο.

Οι τέσσερις αστυνομικοί της ομάδας ΔΙΑΣ που ήταν μέσα στο βενζινάδικο ξεκινούν να τον καταδιώκουν, παρά το γεγονός ότι ο υπάλληλος του πρατηρίου καυσίμων, ανέφερε στην Άμεση Δράση, ότι δεν επιθυμούσε περαιτέρω ενέργειες.

Κατά την διάρκεια της καταδίωξης, αστυνομικός της ΔΙΑΣ πυροβόλησε δύο φορές κατά του Φραγκούλη, με την μία σφαίρα να βρίσκει τον 16χρονο στο κεφάλι και την δεύτερη να καρφώνεται σε πόρτα ξενοδοχείου.

Ο αστυνομικός δήλωσε πως στόχος του ήταν τα λάστιχα του αυτοκινήτου και όχι ο 16χρονος, παρά το γεγονός ότι αρχικά έκανε λόγο για προειδοποιητικό πυροβολισμό στον αέρα. Μάλιστα, οι αστυνομικοί κατά την επικοινωνία τους με το κέντρο, δεν έκαναν σε κανένα σημείο λόγο για πυροβολισμούς από μέρους τους.

Μόλις ένα χρόνο μετά την δολοφονία του Νίκου Σαμπάνη, πάλι από άνδρες της ομάδας ΔΙΑΣ, επεισόδια ξέσπασαν σε όλη την χώρα με τα μέλη της κοινότητας των Ρομά να ζητούν δικαιοσύνη.

Σύμφωνα με τα ιατροδικαστικά ευρήματα, ο 16χρονος έφερε βαριές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, συνέπεια του τραύματος που του προκάλεσε η σφαίρα που δέχθηκε από το υπηρεσιακό όπλο του κατηγορούμενου αστυνομικού της ομάδας ΔΙΑΣ.

Κατά τα ίδια ευρήματα, διαπιστώθηκε μόνο πύλη εισόδου της σφαίρας, για την οποία υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση αφαίρεσης και έκτοτε νοσηλευόταν διασωληνωμένος.

2.Καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για υπόθεση αστυνομικής βίας κατά Ρομά

Στις 21 Ιανουαρίου 2025 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) καταδίκασε την Ελλάδα για υπόθεση αστυνομικής βίας κατά Ρομά. Η υπόθεση αφορούσε περιστατικό του Οκτώβρη του 2016, με θύματα τρεις Ρομά, το

οποίο η Ελληνική Αστυνομία έθεσε στο αρχείο απαλλάσσοντας τους εμπλεκόμενους αστυνομικούς³⁶.

Το Δικαστήριο του Στρασβούργου αναγνώρισε σοβαρές παραβιάσεις των διαδικαστικών υποχρεώσεων του κράτους να διερευνήσει τόσο την κακομεταχείριση όσο και τον πιθανό ρατσιστικό χαρακτήρα της.

Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, σε δύο πορίσματα του οποίου στηρίχθηκε το ΕΔΔΑ και κάνει εκτενή αναφορά, διαπιστώθηκε έλλειμμα ανεξαρτησίας της ποινικής δίκης από την πειθαρχική διαδικασία και έλλειμμα ιατροδικαστικής εξέτασης καθώς δεν διενεργήθηκε για τον παθόντα παρά τις καταγγελίες για βασανιστήρια από τους αστυνομικούς και τις σχετικά ιατρικές αναφορές από το νοσοκομείο όπου μεταφέρθηκε.

Οι παραβάσεις της Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) από τις αστυνομικές αρχές, σύμφωνα με το ΕΔΔΑ:

- Αποτυχία των αρχών να διερευνήσουν αποτελεσματικά υπόθεση απάνθρωπης κι εξευτελιστικής μεταχείρισης. Πρόκειται για παραβίαση του διαδικαστικού σκέλους του άρθρου 3 και για τους τρεις προσφεύγοντες,
- Παραβίαση του ουσιαστικού σκέλους του άρθρου 3 – για δύο εκ των πολιτών που προσέφυγαν – το οποίο προβλέπει απαγόρευση απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης και παραβίαση του άρθρου 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 14 που αφορά στην αποτυχία των αρχών να διερευνήσουν αποτελεσματικά τυχόν ρατσιστικό κίνητρο σε υπόθεση απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης για όλους τους προσφεύγοντες.

Για το λόγο αυτό η Αρχή ανέπεμψε το πόρισμα της ΕΔΕ που διενεργήθηκε από την ΕΛΑΣ για συμπλήρωση λόγω διοικητικών πλημμελειών κατά την έρευνα με έμφαση στο διαφανόμενο έλλειμμα ανεξαρτησίας της ποινικής δίκης από την πειθαρχική διαδικασία και το έλλειμμα ιατροδικαστικής εξέτασης.

Τα γεγονότα ήταν τα εξής :

Στις 8 Οκτωβρίου 2016, οι αιτούντες ήταν επιβάτες σε αυτοκίνητο που ενεπλάκη σε αστυνομική καταδίωξη, η οποία κατέληξε σε σύγκρουση. Αφού εγκατέλειψαν το αυτοκίνητο, κρύφτηκαν σε μπαλκόνι ξένης ιδιοκτησίας, όπου τελικά συνελήφθησαν. Σύμφωνα με τους ίδιους, οι αστυνομικοί τούς εξύβρισαν με ρατσιστικούς χαρακτηρισμούς και άσκησαν υπέρμετρη βία -μεταξύ άλλων ξυλοδαρμό- κατά τη σύλληψή τους, τη μεταφορά τους στο Αστυνομικό Τμήμα Άνω Λιοσίων και την κράτησή τους.

Ο πρώτος αιτών υπέστη σοβαρό τραυματισμό στα γεννητικά όργανα και νοσηλεύτηκε σε ΜΕΘ με πόνο στο στήθος, ενώ, οι άλλοι δύο αιτούντες υπέστησαν εκδορές, μώλωπες και τραυματισμούς στον αυχένα. Σύμφωνα με τους ίδιους, ζήτησαν

³⁶<https://www.makthes.gr/eyropaiko-dikastirio-dikaiomaton-toy-anthropoy-katadiki-tis-elladas-gia-ypothesi-astynomikis-vias-741099>

επανειλημμένα ιατροδικαστική εξέταση, η οποία δεν διενεργήθηκε έγκαιρα. Από την πλευρά τους, οι αιτούντες κατήγγειλαν ότι οι αστυνομικοί επιτέθηκαν εναντίον τους εξαιτίας της Ρομά καταγωγής τους και προσπάθησαν να τους εκφοβίσουν για να ομολογήσουν, ενώ, έκαναν αναφορά και για ελλείψεις στις διοικητικές και ποινικές έρευνες που ακολούθησαν.

Το Ελληνικό Παρατηρητήριο του Ελσίνκι προσέφυγε στη δικαιοσύνη και παρά τον σχηματισμό δικογραφίας δεν διατάχθηκε ιατροδικαστική εξέταση. Το ΕΔΔΑ θεωρεί ότι οι προσφεύγοντες υπέστησαν αναμφίβολα ηθική βλάβη που δεν μπορεί να αποζημιωθεί μόνο με τα πορίσματα των παραβιάσεων. «Λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της υπόθεσης και αποφαινόμενο επί δίκαιης βάσεως, το Δικαστήριο επιδικάζει σε κάθε έναν από τους πρώτους και τρίτους προσφεύγοντες 20.000 ευρώ και στον δεύτερο προσφεύγοντα 12.000 ευρώ για ηθική βλάβη, συν τυχόν φόρο που μπορεί να επιβληθεί» και καλεί το ελληνικό δημόσιο να καταβάλει τα ποσά της αποζημίωσης εντός τριών μηνών.

3.Ποινές κάθειρξης σε οκτώ Έλληνες που κρατούσαν παράνομα και εκβίαζαν μετανάστες

Ποινές που φτάνουν τα 69 χρόνια κάθειρξης (με εκτιτέα τα 20) επέβαλε το Τριμελές Εφετείο Κακουρηγμάτων Θεσσαλονίκης στις 8 Ιουλίου 2025 σε μέλη συμμορίας που κατηγορούνταν ότι κρατούσαν ομήρους επτά παράτυπους μετανάστες από το Μαρόκο και ασκώντας σωματική βία εναντίον τους, ζητούσαν χρήματα από συγγενείς τους για να τους απελευθερώσουν³⁷.

Η υπόθεση αποκαλύφθηκε τον Ιανουάριο του 2025, με τις διωκτικές αρχές να φτάνουν στα ίχνη των δραστών, όταν συγγενικό πρόσωπο θύματος έλαβε στο κινητό του τηλέφωνο βίντεο με ξυλοδαρμό, οπότε απευθύνθηκε στο 112, τον ευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης.

Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, οι επτά Μαροκινοί κρατούνταν δύο 24ωρα σε εγκαταλελειμμένο σπίτι στα Διαβατά Θεσσαλονίκης. Είχαν φτάσει τις προηγούμενες μέρες στην Ελλάδα διασχίζοντας τον ποταμό Έβρο με τη βοήθεια άγνωστου διακινητή, αφού πλήρωσαν σε κύκλωμα που δραστηριοποιείται στην απέναντι πλευρά του Έβρου. Στη συνέχεια, φαίνεται να κινήθηκαν πεζή μέχρι τη Ροδόπη, όπου τους παρέλαβαν μέλη της συμμορίας και τους μετέφεραν με αυτοκίνητο στη Θεσσαλονίκη – δύο εξ αυτών στο πορτ – μπαγκάζ του οχήματος.

³⁷https://www.documentonews.gr/article/thessaloniki-poines-katheirxis-se-okto-ellines-poy-kratoysan-paranoma-kai-ekviazan-metanastes/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawLagoRleHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR6N_S0-uD0BV-zcD_iyo9kSWKO0rjNNs4rsV6qU-xVKkJRJ8XmHDYRAToAwRg_aem_SZM_bd4nnT29N44pyceDQw#Echobox=1752008376-1

Στο εδώλιο του κατηγορουμένου παραπέμφθηκαν να δικαστούν οκτώ Έλληνες (κάποιοι με συγγενικές σχέσεις μεταξύ τους) κι ένας Πακιστανός. Ανάλογα με τον βαθμό εμπλοκής τους στην υπόθεση τιμωρήθηκαν με ποινές από φυλάκιση 11 ετών (με εκτιτέα τα 8) μέχρι κάθειρξη 69 ετών. Η μεγαλύτερη ποινή επιβλήθηκε σε κατηγορούμενο που ομολόγησε την εμπλοκή του στην παράνομη προώθηση των αλλοδαπών στην ενδοχώρα. Στην πλειονότητά τους πάντως κράτησαν αρνητική στάση απέναντι στο κατηγορητήριο.

Όλοι επέστρεψαν στις φυλακές μετά την ετυμηγορία του δικαστηρίου. Κρίθηκαν ένοχοι, κατά περίπτωση, για προώθηση και μεταφορά παράτυπων μεταναστών, συμμορία, παράνομη παρακράτηση, σωματικές βλάβες, απόπειρα εκβίασης κ.ά., ενώ αθωώθηκαν για κάποιες πράξεις, όπως ληστεία, αρπαγή, παραβίαση προσωπικών δεδομένων.

4. Σύλληψη αξιωματικού του Λιμενικού Σώματος για ερωτικές πράξεις με ανήλικους Ρομά έναντι χρημάτων

Σε σύλληψη ενός αξιωματικού του Λιμενικού Σώματος στον Βόλο προχώρησαν στις 9 Νοεμβρίου 2025 αστυνομικοί της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων μετά από εντατικές έρευνες υπό άκρα μυστικότητα³⁸.

Καταγγελίες που έφτασαν στην ΕΛΑΣ ανέφεραν ότι ο 60χρονος λιμενικός είχε ερωτικές επαφές με ανήλικους Ρομά, με τους οποίους έδινε ερωτικά ραντεβού, μετά από συμφωνία έναντι χρηματικής αμοιβής.

Οι πληροφορίες θέλουν ο εν ενεργεία λιμενικός να προσέγγιζε ανήλικα παιδιά Ρομά και να τους έδινε χρήματα προκειμένου να ικανοποιήσουν τις αρρωστημένες σεξουαλικές ορέξεις του.

Σύμφωνα με πληροφορίες, στο πλαίσιο των ερευνών ορισμένα από τα φερόμενα ανήλικα θύματά του επιβεβαίωσαν τις καταγγελίες.

³⁸<https://www.in.gr/2025/11/08/greece/synelifthi-aksiomatikos-tou-limenikou-ston-volo-gia-e-rotikes-prakseis-anilikous-roma-enanti-xrimaton/>

5. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ

Α) Κέντρα υποδοχής αιτούντων άσυλο

1.Απαράδεκτες συνθήκες υποσιτισμού παιδιών στο Κέντρο Κράτησης της Σάμου

Υποσιτισμένα παιδιά ανακάλυψαν στις 3 Απριλίου 2025 οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα στην Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (ΚΕΔ) της Σάμου. Όπως αναφέρουν σε ανακοίνωσή τους διέγνωσαν έξι κρούσματα υποσιτισμού σε παιδιά έξι μηνών έως έξι ετών.³⁹

Σημειώνουν ότι αυτή είναι η πρώτη φορά που εντοπίζουν κρούσματα υποσιτισμού στη συγκεκριμένη δομή από την έναρξη της δράσης τους εκεί το 2021 και τονίζουν ότι «η οικονομική βοήθεια για τους αιτούντες άσυλο έχει ανασταλεί τους τελευταίους εννέα μήνες – από τον Ιούνιο – με αποτέλεσμα οι οικογένειες να μην έχουν τα μέσα να αγοράσουν τα απαραίτητα τρόφιμα για τα παιδιά τους».

Στην αναφορά των ΓΧΣ απάντησαν «πηγές» του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου «ότι σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται για γενικευμένο υποσιτισμό λόγω συνθηκών διαβίωσης, αλλά για μεμονωμένα περιστατικά που απαιτούν εξειδικευμένη ιατρική παρακολούθηση».

Δηλαδή, το υπουργείο παραδέχεται ότι υπάρχουν υποσιτισμένα παιδιά αλλά αφού δεν πεινάνε όλα, δεν υπάρχει πρόβλημα; Ακόμη, σύμφωνα με το υπουργείο «τα συγκεκριμένα περιστατικά έχουν ήδη εξεταστεί από τις αρμόδιες υγειονομικές υπηρεσίες της δομής και, όπου κρίθηκε απαραίτητο, έγιναν παραπομπές στο Νοσοκομείο Σάμου».

Το ερώτημα είναι, αν δεν έκαναν αναφορά οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα, τα παιδιά θα συνέχιζαν να υποσιτίζονται;

Η ανακοίνωση των Γιατρών Χωρίς Σύνορα έχει ως εξής

«Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα εντόπισαν τα πρώτα κρούσματα υποσιτισμού σε παιδιά στην Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (ΚΕΔ) της Σάμου από την έναρξη της δράσης τους στη δομή το 2021. Έξι παιδιά, ηλικίας από έξι μηνών έως έξι ετών, διαγνώστηκαν με σοβαρό ή μέτριο οξύ υποσιτισμό — περιπτώσεις που απαιτούν άμεση ιατρική παρέμβαση. Μια

³⁹https://www.documentonews.gr/article/ypositismena-paidia-sti-domi-prosfygon-samoy-vrika-n-oi-giatroi-xoris-synora-paradoxi-apo-to-ypourgeio/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawlhRKFlHRuA2FlbQIxMQABHnC_DjyUINkhUALvoUS531LefoK5lGKrOVLuB4YWF7bdAenj4xn4nq5GgDZ- aem_jnloLOaoV_wEqeEm2TM15Q#Echobox=1744053899

κρίση που μπορεί να προληφθεί: Ελλιπής παιδιατρική φροντίδα και επισιτιστική ανασφάλεια. Οι προσφυγικές οικογένειες στη Σάμο αντιμετωπίζουν ακραίες δυσκολίες, έχοντας ήδη υπομείνει επικίνδυνα ταξίδια διασχίζοντας πολλές χώρες. Η παρατεταμένη επισιτιστική ανασφάλεια, σε συνδυασμό με την ανεπαρκή πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη, θέτει τα παιδιά σε σοβαρό κίνδυνο. Παρά τη ζωτική επικινδυνότητα του υποσιτισμού, η παιδιατρική φροντίδα παραμένει ανεπαρκής, όχι μόνο εντός της ΚΕΔ αλλά και σε ολόκληρο το νησί της Σάμου. «Τα παιδιά αποτελούν περίπου το 25% του πληθυσμού της ΚΕΔ, ωστόσο η παιδιατρική φροντίδα παραμένει ανεπαρκής, όχι μόνο εντός του Κέντρου αλλά και σε ολόκληρο το νησί της Σάμου. Παρά τις σοβαρές ανάγκες, η προσβασιμότητα σε βασική ιατρική φροντίδα είναι περιορισμένη, και αυτό θέτει σε κίνδυνο την υγεία των παιδιών», δήλωσε η Χριστίνα Ψαρρά, Γενική Διευθύντρια των Γιατρών Χωρίς Σύνορα. Επιπλέον, η κρίση επιδεινώνεται από το γεγονός ότι οι αιτούντες άσυλο στερούνται οικονομικής βοήθειας τους τελευταίους εννέα μήνες, μετά την αναστολή της τον Ιούνιο. Οι οικογένειες έχουν μείνει χωρίς τα μέσα να προμηθευτούν τρόφιμα, γεγονός που θέτει την υγεία των παιδιών σε ακόμη μεγαλύτερο κίνδυνο. Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα καλούν τις ελληνικές αρχές και τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προχωρήσουν άμεσα σε ενέργειες για την προστασία των παιδιών προσφύγων: Να διασφαλίσουν επαρκή παιδιατρική περίθαλψη και διατροφική υποστήριξη στη Σάμο. Να επαναφέρουν την οικονομική ενίσχυση ώστε οι οικογένειες να μπορούν να αγοράζουν βασικά τρόφιμα για τα παιδιά τους. «Κανένα παιδί δεν πρέπει να υποφέρει από υποσιτισμό εξαιτίας της συστημικής αμέλειας. Απαιτούνται άμεσα μέτρα για την αποτροπή περαιτέρω επιδείνωσης της υγείας των παιδιών και για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους» ανέφερε η Χριστίνα Ψαρρά. Από το 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έχουμε μόνιμη παρουσία στη Σάμο και παρέχουμε πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών σεξουαλικής αναπαραγωγικής υγείας και φροντίδας ψυχικής υγείας στους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες που διαμένουν εντός και εκτός της Κλειστής Ελεγχόμενης Δομής (ΚΕΔ). Μια κινητή μονάδα λειτουργεί τρεις φορές την εβδομάδα εντός της ΚΕΔ, με Γενικό Ιατρό, Μαία, Ψυχολόγο, Υπεύθυνους Προαγωγής Υγείας και Διαπολιτισμικούς Διαμεσολαβητές που παρέχουν την απαραίτητη φροντίδα στους ανθρώπους που μένουν εκεί. Η ομάδα μας συνεργάζεται στενά με το σύστημα υγείας, ειδικά για τις παραπομπές σε νοσοκομεία και για τα ευάλωτα περιστατικά. Επίσης, ένα Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας στο Βαθύ παρέχει εξειδικευμένη πρωτοβάθμια περίθαλψη, υπηρεσίες ψυχικής υγείας και κοινωνικο-νομική υποστήριξη. Υπηρεσίες προαγωγής της υγείας παρέχονται στο πλαίσιο της ΚΕΔ, ενώ μια εξειδικευμένη ομάδα προσφέρει ιατρικές/ψυχολογικές πρώτες βοήθειες και είδη πρώτης ανάγκης στους νεοαφιχθέντες αιτούντες άσυλο στο νησί. Τέλος, μια ιατρική ομάδα παρεμβαίνει σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης κατά τη διάρκεια της άφιξης των αιτούντων άσυλο στις ακτές του νησιού».

Από τον Οκτώβριο του 2024, φορείς και οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο προσφυγικό έχουν συσπειρωθεί με στόχο την ενημέρωση του κοινού σχετικά με την τρέχουσα ανθρωπιστική κρίση που μαστίζει το ΚΥΤ της Σάμου, συγκεκριμένα, την Ασφαλή Ζώνη όπου διαμένουν ασυνόδευτα προσφυγόπουλα. Μεταξύ άλλων, η ΜΚΟ

Human Rights Legal Project, η οποία υπερασπίζεται τα δικαιώματα των μετακινούμενων ανθρώπων μέσω της παροχής δωρεάν νομικής αρωγής, καταβάλλει διαρκείς προσπάθειες να ρίξει φως στις κραυγαλέες παραβιάσεις δικαιωμάτων που λαμβάνουν χώρα στα σύνορα της Ευρώπης. Από τον Νοέμβριο του 2024, η HRLP έχει έρθει σε επαφή με 38 ασυνόδευτα ανήλικα τα οποία διαμένουν στην Ασφαλή Ζώνη του KYT της Σάμου, συλλέγοντας μαρτυρίες, φωτογραφίες και βίντεο, με σκοπό να δώσει διάσταση στις άθλιες συνθήκες διαβίωσης που επικρατούν στην κλειστή δομή.

Συγκεκριμένα, η οργάνωση κατήγγειλε επανειλημμένα τον υπερπληθυσμό της “Ασφαλούς Ζώνης” (σ’ έναν χώρο δυναμικότητας 200, ο αριθμός των παιδιών που κρατούνταν ήταν υπερδιπλάσιος), την έλλειψη επαρκούς ρουχισμού, κρεβατιών και κλινοσκεπασμάτων (πολλά παιδιά κοιμούνταν στο πάτωμα για μακρά διαστήματα), την έλλειψη ιατρικής και ψυχολογικής περίθαλψης εν μέσω επιδημίας δερματικών λοιμώξεων που πλήττουν το 80% των παιδιών, τις άθλιες συνθήκες υγιεινής και την προσβολή από κοριούς και ακάρεα, την παράνομη, de facto κράτηση των ανηλίκων (διάρκειας από 53 έως 125 ημέρες), την έλλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση, την έλλειψη διορισμένων κηδεμόνων και την καταχρηστική συμπεριφορά των αστυνομικών που εργάζονται εντός της ασφαλούς ζώνης.

Παρά τις διαρκείς προσπάθειες της κοινωνίας των πολιτών για διαφάνεια, ακεραιότητα και λογοδοσία οι αρμόδιες αρχές συνέχιζαν να ολιγωρούν, θέτοντας σε άμεσο κίνδυνο την υγεία και την ασφάλεια εκατοντάδων παιδιών. Ως ανταπόκριση, η HRLP αποφάσισε να αναζητήσει την απόδοση ευθυνών και να ασκήσει πίεση στην ελληνική κυβέρνηση, καταθέτοντας αίτηση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ) για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων.

Συγκεκριμένα, η οργάνωση εκπροσώπησε 4 ασυνόδευτους ανήλικους, οι οποίοι κρατούνταν παράνομα εντός της Ασφαλούς Ζώνης για διάστημα έως και 4 μηνών, υποστηρίζοντας πως οι συνθήκες κράτησής τους ισοδυναμούν με απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση και εκθέτουν τα παιδιά σε άμεσο κίνδυνο ανεπανόρθωτης βλάβης. Η HRLP τόνισε, επίσης, ότι περισσότεροι από 400 ανήλικοι κρατούνταν υπό τις ίδιες άθλιες συνθήκες στην εν λόγω δομή, δίνοντας έμφαση στην υποχρέωση της ελληνικής κυβέρνησης να διασφαλίσει την ασφάλεια και αξιοπρεπή διαβίωση όλων των παιδιών που διαμένουν στο KYT Σάμου.

Κατόπιν αλληλογραφίας με την HRLP και την ελληνική κυβέρνηση, στις 5 Φεβρουαρίου, το ΕΔΔΑ έκανε δεκτή την αίτηση της HRLP για ασφαλιστικά μέτρα, αναγνωρίζοντας ότι οι 4 ανήλικοι διατρέχουν άμεσο κίνδυνο ανεπανόρθωτης βλάβης, και καλώντας την ελληνική κυβέρνηση να τους παράσχει επαρκή τροφή, νερό, ρουχισμό και ιατρική περίθαλψη, να διασφαλίσει την προστασία τους από κακομεταχείριση και να εξασφαλίσει την ταχεία μεταφορά τους σε καταφύγιο για ανήλικους. Η παρέμβαση φαίνεται εν μέρει να καρποφόρησε, καθώς, σύμφωνα με την τελευταία ενημέρωση που έλαβε η HRLP στις 14 Μαρτίου, αυτή τη στιγμή διαμένουν στην Ασφαλή Ζώνη περίπου 200 ασυνόδευτα ανήλικα.

Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθιστά δεσμευτική τη συνθήκη της Γενεύης του 1951 για τους Πρόσφυγες και το αντίστοιχο Πρωτόκολλο του 1967, πράγμα που σημαίνει πως όλα τα κράτη-μέλη της υποχρεούνται να προστατεύουν τους αιτούντες άσυλο στην επικράτειά τους και να τους μεταχειρίζονται σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα, εξασφαλίζοντας «επαρκές επίπεδο διαβίωσης» και «αποδεκτές συνθήκες διαμονής». Μεταξύ άλλων, οι ελάχιστες προϋποθέσεις για αποδεκτές συνθήκες διαμονής περιλαμβάνουν τα δικαιώματα σε επαρκή στέγαση, ελεύθερη μετακίνηση, εκπαίδευση και επικερδή απασχόληση, πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και δημόσια αρωγή. Στο ΚΥΤ της Σάμου, όλα τα παραπάνω δικαιώματα παραβιάζονται κατάφωρα.

Παρότι η Ελλάδα έχει επικυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, αποτυγχάνει επανειλημμένα να τηρήσει τις υποχρεώσεις της για την υποδοχή και την προστασία των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο που διαμένουν στη χώρα. Ως αποτέλεσμα, οι συνθήκες διαβίωσης στις χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ Κλειστές Δομές στα νησιά του Αιγαίου συνιστούν άμεση απειλή για την υγεία, την ασφάλεια και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια των μετακινούμενων ανθρώπων στην Ελλάδα.

2.Αυταρχική και επιθετική συμπεριφορά προς τους πρόσφυγες από το διοικητή της Δομής Φιλοξενίας Σύρων του Δήμου Ανδραβίδας – Κυλλήνης Ηλείας

Εκρηκτική ήταν στις 21 Ιουλίου 2025 η κατάσταση στην δομή φιλοξενίας Σύρων και άλλων προσφύγων στην Μυρσίνη του δήμου Ανδραβίδας – Κυλλήνης Ηλείας, εξαιτίας της συνεχιζόμενης αυταρχικής και επιθετικής συμπεριφοράς προς τους φιλοξενούμενους πρόσφυγες, του νεοδημοκράτη νέου διοικητή Ανδρέα Κάτσεων που διόρισε αιφνιδιαστικά η κυβέρνηση, στη θέση του Σύρου γιατρού και πρώην δήμαρχου Ναμπίλ Μοράντ⁴⁰.

Η παρουσία του νέου διοικητή, ο οποίος σύμφωνα με πληροφορίες από το εσωτερικό της Νέας Δημοκρατίας , αποτελεί προτίμηση του Μάκη Βορίδη, πυροδότησε ένα εκρηκτικό μείγμα στην μέχρι πρότινος απόλυτα ήσυχη δομή φιλοξενίας προσφύγων στην Μυρσίνη Ηλείας, που επί σειρά ετών λειτουργούσε ως δομή- πρότυπο σε όλη την χώρα.

Σύμφωνα με πληροφορίες, μετά το σοβαρότατο επεισόδιο που προκάλεσε στις 19 Ιουλίου 2025 σε βάρος 27χρονου Σύρου πρόσφυγα με λευχαιμία, αρνιόταν πεισματικά να αφουγκραστεί τα προβλήματα των φιλοξενούμενων με αποτέλεσμα, στις 21 Ιουλίου, οι τελευταίοι να συγκεντρωθούν έξω από το γραφείο του με πανό και να εκφράσουν την έντονη διαμαρτυρία τους για την απαράδεκτη – όπως καταγγέλλουν – στάση του.

⁴⁰https://www.documentonews.gr/article/myrsini-hleias-se-diadilosi-oi-prosfyges-kata-toy-neo-y-neodimokrati-dioikiti-foto/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawLrruNleHRuA2FlbQIxMQABHp3reTvM2TV-7jIzLkTBXCRXF0S45xoiUoAz-4isp78FPobSqQrY1SGrcPh-aem_rHQ5mCEArislXh4u6QdvFw#Echobox=1753123354

Μάλιστα, ο 27χρονος είχε συλληφθεί και παραπεμφθεί στο αυτόφωρο, αλλά αθωώθηκε πανηγυρικά. Σύμφωνα με πληροφορίες ο εισαγγελέας ήταν επικριτικός προς την αψυχολόγητη στάση που κράτησε ο νεοδιορισμένος από την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας διοικητής σε βάρος τους 27χρονου .

Το πρωτοφανές περιστατικό προκάλεσε αναταραχή στο εσωτερικό της δομής και πολλοί είναι αυτοί που εξέφρασαν φόβους ότι η κατάσταση μελλοντικά ενδέχεται να βγει εκτός ελέγχου καθώς ο νέος διοικητής δεν έχει καμία απολύτως σχέση με την διοίκηση δομής μεταναστών και προσφύγων.

Ο νέος διοικητής της δομής στέλεχος της Νέας Δημοκρατίας , δεν έχει καμία απολύτως σχέση με το λεπτό ζήτημα της διαχείρισης προσφύγων καθώς ο ίδιος είναι υπηρεσιακός παράγοντας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και μάλιστα προϊστάμενος στο Τμήμα Υδάτων !

Μιλώντας στο Documentonews.gr οι πρόσφυγες της δομής ανέφεραν ότι δεν θα επιστρέψουν σε καμία περίπτωση να συνεχιστεί αυτή η συμπεριφορά σε βάρος τους από τον νέο διοικητή και υπογράμμισαν ότι είναι τουλάχιστον άδικη η αιφνιδιαστική απομάκρυνση του ομοεθνή τους επίσης Σύρου πρόσφυγα και γιατρού Ναμπιλ Μοράντ ο οποίος όλα αυτά τα χρόνια που ήταν διοικητής κρατούσε ισορροπίες και έδινε λύσεις ακόμη και στα πιο δύσκολα προβλήματα.

3.Αυτοκτονία μετανάστη από το Πακιστάν στο Κέντρο Κράτησης της Αμυγδαλέζας, λόγω της πολύμηνης κράτησης του

Στις 28 Μαρτίου 2025 πέθανε ο 30χρονος μετανάστης εργάτης γης Χασίρ Λατίφ, ο οποίος διαγνώστηκε εγκεφαλικά νεκρός παρά τις προσπάθειες των γιατρών της ΜΕΘ του Ογκολογικού νοσοκομείου Αγίων Αναργύρων να τον επαναφέρουν⁴¹. Ο Λατίφ είχε κάνει απόπειρα αυτοκτονίας στις 20 Μαρτίου στο κολαστήριο της Αμυγδαλέζας, καθώς δεν άντεξε το εγκλεισμό του για δεύτερη φορά σε κέντρο κράτησης.

Συγκεκριμένα, μετά την κράτησή του επί 18 μήνες στην Κόρινθο, ο εργάτης γης από το Πακιστάν κρατείτο ξανά, αυτή τη φορά στην Αμυγδαλέζα, όπου είχε παραμείνει ήδη για ένα εξάμηνο, όταν επιχείρησε να τερματίσει τη ζωή του.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των συγκρατούμενών του, που προσπάθησαν να του παράσχουν τις πρώτες βοήθειες, επιχείρησε να κρεμαστεί με ένα σεντόνι.

Η ΚΕΕΡΦΑ-Κίνηση Ενωμένοι Ενάντια στον Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή ζητεί να καταργηθεί η 18μηνη κράτηση των μεταναστών, “αυτό το ρατσιστικό εργαλείο εξόντωσης των μεταναστών στα χέρια της κυβέρνησης”.

⁴¹https://www.documentonews.gr/article/egkefalika-nekros-o-xasir-latif-poy-epixeirise-na-kre-mastei-stin-amygdaleza/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0w5etnEvoDaGtX-tMRR9BL9TR5UOoM2CYrL0_4cs2gnBiRmjJVPKwmtgY_aem_v0Nz_Fc_hLD-LCSRuDuN-A#Echobox=1743193348

“Πάνω απ’όλα” σημειώνει, “είναι αδιανόητη η τιμωρία ανθρώπων, μεταναστών, με 18μηνη φυλάκιση και μάλιστα με δυνατότητα παράτασης η και επανάληψης νέου 18 μηνου χωρίς την διάπραξη κανενός εγκλήματος παρα μόνο την έλλειψη χαρτιών”.

Κατήγγειλε ακόμη την απουσία ιατρικού προσωπικού στην Αμυγδαλέζα: “Σε μία πολυάριθμη φυλακή προσφύγων είναι σαφές ότι υπάρχει ανάγκη για μία στελέχωση μονάδας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, με ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς, ικανής να καταγράφει νοσήματα και να βοηθά ιδιαίτερα ευάλωτους πληθυσμούς γυναικών, εφήβων αλλά και ανθρώπων που συνωστίζονται σε κοντεϊνερ χωρητικότητας 2-3 ατόμων στα οποία στοιβάζονται 2-3 οικογένειες. Ικανή να παρεμβαίνει σε έκτακτα περιστατικά”, αναφέρει. Δυστυχώς όμως, αυτά δεν ισχύουν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών».

4.Επισημάνση του Συνηγόρου του Πολίτη περί μη νόμιμης λειτουργίας του Κέντρου Υποδοχής στη Μαλακάσα

Στις 17 Ιουλίου 2025 ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε για τρίτη φορά τους τελευταίους πέντε μήνες στο υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου και άλλα δύο συναρμόδια υπουργεία την απόφαση του ΣτΕ ότι δεν λειτουργεί νόμιμα το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης στη Μαλακάσα και τους ζητά να εφαρμόσουν την απόφαση του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου και να απαντήσουν στις επισημάνσεις που τους έχει στείλει η Ανεξάρτητη Αρχή ήδη από τον Φεβρουάριο του 2025⁴².

Τον Απρίλιο του 2023, η Ολομέλεια του ΣτΕ (απόφαση 1532/2023: «Ακύρωση πράξεων σύστασης, χωροθέτησης, κατασκευής, κατακύρωσης του αποτελέσματος του σχετικού διαγωνισμού και περιβαλλοντικής αδειοδότησης της “δομής Μαλακάσας” στο στρατόπεδο Γερακίνη του Δήμου Ωρωπού») ακύρωσε, ύστερα από αίτηση του Δήμου Ωρωπού, την απόφαση που πήρε το 2020 ο τότε υπουργός Μετανάστευσης Νότης Μηταράκης να συσταθεί προσφυγική δομή στο στρατόπεδο Γερακίνη στη Μαλακάσα.

Οι λόγοι που επικαλείται το ΣτΕ για την ακύρωση είναι ότι, μολονότι η έκταση έχει κηρυχθεί αναδασωτέα, η διοίκηση δεν έκανε έρευνα για την εγκατάσταση της δομής σε άλλες κατάλληλες θέσεις και επιπλέον ότι δεν τηρήθηκαν οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Η απόφαση του ΣτΕ, η οποία, όπως επισημαίνει ο Συνήγορος του Πολίτη, έχει καταστεί αμετάκλητη, επιδόθηκε στα συναρμόδια υπουργεία (υπουργείο Μετανάστευσης, υπουργείο Εσωτερικών, υπουργείο Περιβάλλοντος, υπουργείο Εθνικής Οικονομίας) στις 25 Ιανουαρίου 2024. Ωστόσο, έναν χρόνο αργότερα, στις 2 Φεβρουαρίου 2025, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμαινε με επιστολή του στα

⁴² https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiosyni/479248_neo-kampanaki-gia-ti-malakasa

υπουργεία ότι δεν είχαν συμμορφωθεί με την απόφαση, παρότι έχουν υποχρέωση άμεσης συμμόρφωσης με τις δικαστικές αποφάσεις, και υπενθύμιζε ότι η Ανεξάρτητη Αρχή έχει την αρμοδιότητα να ερευνά υποθέσεις άρνησης συμμόρφωσης της διοίκησης με τελεσίδικη ή προσωρινά εκτελεστή απόφαση.

Ζητούσε, δε, να ενημερωθεί «για τα μέτρα τα οποία ενδεχομένως έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν κατά το μεταβατικό διάστημα για τη μετεγκατάσταση των προσφύγων σε δομές, τα οποία θα διασφαλίζουν την ασφαλή και αξιοπρεπή τους διαβίωση, λαμβάνοντας υπόψη και την ειδικότερη φροντίδα που απαιτείται για τα ευάλωτα πρόσωπα».

Συμπληρώνει: «Επίσης, παρακαλούμε να μας γνωρίσετε εάν έχει ληφθεί η αναγκαία μέριμνα, ώστε τα παιδιά που πιθανά φιλοξενούνται στη δομή της Μαλακάσας να συνεχίσουν απρόσκοπτα τη φοίτησή τους στα σχολεία των αντίστοιχων βαθμίδων εκπαίδευσης, μετά τη μετεγκατάστασή τους σε άλλη δομή».

Πολύ αισιόδοξος έδειξε ότι ήταν ο Συνήγορος του Πολίτη με εκείνη την επιστολή του. Διότι μέχρι σήμερα ούτε ενημέρωση έχουν δώσει τα υπουργεία για μέτρα μετεγκατάστασης των προσφύγων, και μάλιστα των ευάλωτων και των παιδιών, στο μεταβατικό διάστημα μέχρι να κλείσει η δομή, ούτε έχει ανακοινωθεί το κλείσιμο της δομής, αλλά και ούτε έχει υπάρξει απάντηση στην Ανεξάρτητη Αρχή.

Ο Συνήγορος επανήλθε με νέα επιστολή στις 23 Απριλίου, ενημερώνοντας για το ζήτημα, «σε συνέχεια του πρόσφατου κυβερνητικού ανασχηματισμού», τον τότε υπουργό Μετανάστευσης Μάκη Βορίδη και τους συναρμόδιους υπουργούς. Και εκείνη η επιστολή δεν είχε καλύτερη τύχη. Εξ ου και ο Συνήγορος επανέρχεται στις 15 Ιουλίου, θέτοντας το ζήτημα σε δελτίο Τύπου, επισημαίνοντας ότι «αναμένεται η ανταπόκριση της διοίκησης» στα έγγραφα της Ανεξάρτητης Αρχής.

Τέλος, αίτηση στο Συμβούλιο Συμμορφώσεως του ΣτΕ υπέβαλε ο Δήμος Ωρωπού μέσω δικηγορικής εταιρείας, ζητώντας να συμμορφωθούν τα συναρμόδια υπουργεία με την απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ που ακυρώνει τη σύσταση και λειτουργία της προσφυγικής δομής στη Μαλακάσα. «Παρά την έκδοση της αποφάσεως αυτής η διοίκηση εξακολουθεί έως σήμερα να λειτουργεί την εν λόγω δομή, αναγκάζοντας τον Δήμο Ωρωπού να υποβάλει στο ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της χώρας την ανωτέρω αίτηση, ζητώντας την άμεση διακοπή της λειτουργίας της», επισημαίνει ανακοίνωση της δικηγορικής εταιρείας.

5.Περιγραφή των άθλιων συνθηκών διαβίωσης στην προσφυγική Δομή της Σάμου από γερμανική εφημερίδα και τηλεόραση

Ρεπορτάζ της δημόσιας γερμανικής τηλεόρασης στο οποίο αναφέρεται άρθρο της Deutsche Welle που δημοσιεύτηκε στις 31 Ιουλίου 2025, καταγράφει τις άθλιες

συνθήκες τόσο στην προσφυγική Δομή στη Σάμο, όσο και στην Αθήνα, μεταξύ προσφύγων, που επεστράφησαν από τη Γερμανία και ζουν στον δρόμο⁴³.

Συγκλονιστικά στοιχεία φέρνει στο φως ρεπορτάζ της εκπομπής «Report Mainz» της γερμανικής Νοτιοδυτικής Ραδιοφωνίας SWR, τμήματος του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού δικτύου ARD για τις συνθήκες που επικρατούν στα κέντρα μεταναστών στη Σάμο, αλλά και συνολικά για την πολιτική αποτροπής, που ακολουθούν τόσο η γερμανική όσο και η ελληνική κυβέρνηση.

Με αφορμή την απόφαση του Ομοσπονδιακού Γερμανικού Διοικητικού Δικαστηρίου που θεωρεί ότι οι συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα «δεν είναι απάνθρωπες και μειωτικές» και επιτρέπουν τις επιστροφές από τη Γερμανία ατόμων που έχουν λάβει άσυλο εκεί, και τις οποίες σκοπεύει να αυξήσει η κυβέρνηση Μερτς, το ρεπορτάζ ξεκινά από το Βερολίνο.

Ο δημοσιογράφος συναντά τον Χάμζα, έναν Παλαιστίνιο, ο οποίος τον Αύγουστο του 2023 δραπέτευσε από τα χέρια της Χαμάς, η οποία όπως λέει τον είχε βασανίσει και κατάφερε να περάσει τελικά στη Σάμο, όπου έμεινε σε κέντρο υποδοχής και ταυτοποίησης και στη συνέχεια επί τρεις περίπου μήνες στον δρόμο. Τελικά κατάφερε να φτάσει στη Γερμανία, αλλά τώρα απειλείται με απέλαση στην Ελλάδα, σύμφωνα με την απόφαση που εκδόθηκε τον περασμένο Μάιο.

Ο ίδιος δηλώνει ότι η ιδέα του προκαλεί τρόμο, πανικό, απελπισία. «Αυτό που έζησα στην Σάμο ήταν μια φυλακή. Και όχι μια καλή φυλακή. Οι φυλακές μπορεί τουλάχιστον να είναι στοιχειωδώς καθαρές. Εκεί υπάρχουν συνθήκες που δεν αξίζουν σε ανθρώπινα όντα».

Η δημοσιογραφική ομάδα της εκπομπής ταξιδεύει στη συνέχεια στη Σάμο, στην Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (CCAC) για να διαπιστώσει αν ευσταθούν οι καταγγελίες του Χάμζα. Το αίτημα προς τις ελληνικές αρχές για είσοδό τους στο κέντρο παρέμεινε αναπάντητο.

Το ρεπορτάζ δείχνει το «διαφημιστικό» βίντεο της ελληνικής κυβέρνησης από την ολοκλήρωση της υπερσύγχρονης και πεντακάθαρης Δομής τον Σεπτέμβριο του 2021, η οποία κόστισε 40 εκατομμύρια και χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ.

«Αλλά πώς είναι η κατάσταση μέσα σήμερα;» αναρωτιέται ο δημοσιογράφος. Η εκπομπή κατάφερε να εξασφαλίσει εικόνες από κινητό, τραβηγμένες από πρόσφυγες που δείχνουν μια άθλια και ντροπιαστική κατάσταση: παντού σκουπίδια, βρωμιά, σπασμένοι διάδρομοι, εγκαταστάσεις υγιεινής που δεν λειτουργούν, χωρίς νερό και χωρίς συντήρηση.

⁴³https://www.documentonews.gr/article/deutsche-welle-apanthropi-metacheirisi-prosfygon-se-ellada-kai-germania/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawL6QvtleHRuA2FlbQlXMQABHgHNAzm_5bcfdCvLE88qhjNxi3--TPq7fTTvVm8tE1nA73Pv-GFxsrXM2F8_aem_E6TlSjc3vSU5CjvkpETjEA#Echobox=1754037491

Τις εικόνες επιβεβαιώνουν και δύο «κρατούμενοι», οι οποίοι μάλιστα υποστηρίζουν ότι η κατάσταση από τότε που τραβήχτηκαν τα συγκεκριμένα βίντεο έχει επιδεινωθεί. Οι συνθήκες διαβίωσης εντός Δομής είναι απαράδεκτες, η ιατρική φροντίδα ανύπαρκτη. «Ήρθαμε εδώ για να χτίσουμε μια νέα ζωή. Όχι για να καταστραφούμε. Ωρες ώρες σκέφτομαι να γυρίσω πίσω» λέει ο ένας από αυτούς.

Στην εκπομπή μιλά και μια εκπρόσωπος των Γιατρών χωρίς Σύνορα που διατηρούν μια μονάδα αρωγής μερικά χιλιόμετρα από την Δομή και έχουν από την αρχή του χρόνου εξυπηρετήσει περίπου 7.000 περιστατικά. Τα συνηθέστερα προβλήματα αφορούν δερματικές ασθένειες, μολύνσεις του αναπνευστικού, κινητικές δυσκολίες, συμπτώματα που συνηθίζονται σε κλειστούς χώρους κράτησης άλλοτε λόγω συγχρωτισμού και άλλοτε λόγω έλλειψης βασικών κανόνων υγιεινής.

«Τον Απρίλιο οι ΓΧΣ κατήγγειλαν έξι περιστατικά υποσιτισμού παιδιών. Όλα στη Σάμο. Όλα με ευθύνη της ελληνικής κυβέρνησης» υπογραμμίζει το ρεπορτάζ της γερμανικής τηλεόρασης.

Οι άθλιες συνθήκες στο Κέντρο της Σάμου έχουν απασχολήσει συχνά και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Μόνο μέσα στο 2025 έχουν υπάρξει τρεις σχετικές αποφάσεις. Όπως λέει ένας Έλληνας εθελοντής πρόσφατα η οργάνωση κατόρθωσε να βγάλει από τη Δομή 46 παιδιά, αφού χρειάστηκε μια απλή φωτογραφία που έδειχνε τις συνθήκες για να αποφανθεί σχετικά το Δικαστήριο. «Η απόφαση ζητά να εξασφαλιστεί η παροχή νερού στους ανθρώπους. Αυτό είναι ντροπιαστικό για τη χώρα μου».

Όταν η εκπομπή Report Mainz απευθύνθηκε στο αρμόδιο ελληνικό υπουργείο, ρωτώντας για όλα αυτά, δεν έλαβε καμιά απάντηση. Απάντησε όμως η Κομισιόν λέγοντας πως «η υπερπλήρωση της Κλειστής Δομής οδήγησε σε χειροτέρευση των συνθηκών» και μιλά αόριστα για μια «εκτενή ανακαίνιση της Δομής» χωρίς να αναφέρει λεπτομέρειες σχετικά.

Ο Μάρκους Ένγκλερ από το Γερμανικό Κέντρο Ερευνών για τη Μετανάστευση εκτιμά «ότι δεν πρόκειται για θέμα έλλειψης πόρων ή χωρητικότητας των κέντρων (...) Η ελληνική κυβέρνηση ακολουθεί συνειδητά μια πολιτική αποτροπής μέσω κακών συνθηκών διαβίωσης».

Επόμενος σταθμός του ρεπορτάζ η Αθήνα και η Πλατεία Βικτωρίας, όπου συχνάζουν πολλοί από τους πρόσφυγες που απελάθηκαν από την Γερμανία, αφού όποιος επιστρέφεται και έχει ήδη λάβει άσυλο δεν μπορεί να μείνει πλέον σε κάποια δομή και πέφτει σε μια «βαθιά τρύπα» όπως την χαρακτηρίζει ο Γερμανός δημοσιογράφος.

Ο «Μούζα» από το Νότιο Σουδάν βρισκόταν μέχρι τις αρχές Ιουλίου στο κρατίδιο της Ρηνανίας-Παλατινάτου, αλλά απελάθηκε. «Δεν ξέρω πού θα κοιμηθώ απόψε. Δεν έχω τίποτα. Στη Γερμανία είχα κάπου να μείνω. Με την απέλαση κατέστρεψαν τη ζωή μου».

Πρόσφυγες σαν και αυτόν είναι συνήθως χωρίς χαρτιά, οπότε δεν μπορούν και να βρουν νόμιμη εργασία. Την εικόνα επιβεβαιώνουν αρκετοί που μίλησαν στην εκπομπή, λέγοντας ότι συχνά χρειάζεται να περιμένουν για μήνες μέχρι να αποκτήσουν κάποια έγγραφα «νομιμότητας». «Πολλοί νοσταλγούν τη Γερμανία» σημειώνει το ρεπορτάζ.

6.Προβλήματα υδροδότησης στην Προσφυγική Δομή της Σάμου

Όχι μόνο ελλειμματική αλλά και παράτυπα χρηματοδοτούμενη αποδεικνύεται η σύμβαση για την υδροδότηση της Κλειστής Ελεγχόμενης Δομής στη Σάμο, όπως δημοσιοποιήθηκε στις 30 Απριλίου 2025⁴⁴. Το αποτέλεσμα ήταν να κατατεθεί στη Βουλή φωτογραφική νομοθετική ρύθμιση προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα.

Συγκεκριμένα, με ρύθμιση υπό τον τίτλο «Διευθέτηση οικονομικών εκκρεμοτήτων του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου» νομιμοποιήθηκε τυπικά μια άκρως προβληματική Σύμβασης που είχε υπογράψει εσπευσμένα η υπηρεσιακή γραμματέας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Πρόκειται για σύμβαση παροχής υδροδότησης στην ΚΕΔ Σάμου, της οποίας τις δαπάνες έρχεται η διάταξη να νομιμοποιήσει εκ των υστέρων. Ειδικότερα, πρόκειται για σύμβαση ύψους 467.023,05 ευρώ, η οποία όφειλε να διέλθει τον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου προ της υπογραφής της (αρ. 324 ν. 4700/2020). Σε περίπτωση που δεν συνέβαινε αυτό, η σύμβαση που υπογράφεται θεωρείται απολύτως άκυρη και δεν νομιμοποιούνται οι δαπάνες αυτής.

Πάντως, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, η δομή θα υδροδοτούνταν από γεώτρηση που ανοίχτηκε ειδικά για αυτόν τον σκοπό. Η λειψυδρία όμως των τελευταίων ετών, καθώς και κάποια βλάβη στο σύστημα της γεώτρησης, οδήγησαν τη διοίκηση στην αναζήτηση λύσης στη μεταφορά νερού με βυτιοφόρα. Εξέλιξη που ασφαλώς αποδείχτηκε ανεπαρκέστατη, δεδομένου του μεγάλου αριθμού εγκλωβισμένων προσφύγων που κρατούνται εκεί.

Αποτέλεσμα, η υδροδότηση του πληθυσμού να γίνεται μόνο λίγες ώρες κάθε μέρα με συνέπειες στη γενική υγεία των προσφύγων μιας και είναι σχεδόν αδύνατο στις λίγες αυτές ώρες οι άνθρωποι να μπορέσουν να κάνουν έστω ένα μπάνιο. Χαρακτηριστικές είναι και οι εικόνες που κατά καιρούς δημοσιεύονται από τις τουαλέτες, οι οποίες δείχνουν την αθλιότητα που επικρατεί εκεί, μιας και τις περισσότερες ώρες νερό τρεχούμενο δεν υπάρχει ούτε για δείγμα.

⁴⁴https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/470800_mpacei-nera-i-symbasi-ydrodotisis-tis-ked-sa-moy

Αλλά αυτά είναι τα αποτελέσματα μιας πολιτικής που φορτώνει ολόκληρους οικισμούς σε νησιά των οποίων οι υποδομές δεν μπορούν να αντέξουν. Και το πρόβλημα είναι ότι τα παθήματα δεν γίνονται μαθήματα, αφού κάπως έτσι σχεδιάζουν να υδροδοτήσουν και τη δομή στη Βάστρια, αν ποτέ εγκαινιαστεί το έργο.

7.Αθλιες συνθήκες κράτησης για μετανάστες και πρόσφυγες στον Εκθεσιακό Χώρο που λειτουργεί ως προσωρινό Κέντρο Κράτησης στην Αγυιά Χανίων

Στον Εκθεσιακό Χώρο που λειτουργεί ως προσωρινό Κέντρο Κράτησης στην Αγυιά Χανίων, περισσότερα από 1000 άτομα διαβιούσαν μέχρι και το τέλος Σεπτεμβρίου 2025 σε απαράδεκτες συνθήκες, κάτι που καταγγέλλεται από τους υγειονομικούς του Κέντρου Υγείας Χανίων και τους εθελοντές του Ερυθρού Σταυρού μέχρι και από τους λιμενικούς που είναι επιφορτισμένοι με τη φύλαξη τους⁴⁵. Είναι χαρακτηριστικό ότι στον χώρο υπάρχουν μόνο 12 τουαλέτες. Περίπου 350 άνθρωποι βρίσκονταν φυλακισμένοι και ξεχασμένοι για πάνω από ένα μήνα, χωρίς κανείς να τους έχει ενημερώσει για την τύχη τους. Ακόμα και ο περιφερειάρχης Κρήτης μίλησε για «μη ανθρώπινες συνθήκες κράτησης».

Η ξεκάθαρα ρατσιστική πολιτική του υπουργού Θάνου Πλεύρη εγκλωβίζει τους φτωχούς μετανάστες σε ένα άθλιο χώρο από την έναρξη των μαζικών αφίξεων καραβιών προς την Κρήτη από τη Λιβύη τον Γενάρη του 2025.

«Την πρώτη και κύρια αιτία για την κατάσταση που επικρατεί την έχει η κυβέρνηση και ο ακροδεξιός υπουργός Μετανάστευσης» δηλώνει, ο Γιώργος Πιαγκαλάκης, πρώην περιφερειακός σύμβουλος. Ιδιαίτερη μνεία κάνει στο ρόλο πολλών Μέσων Ενημέρωσης που «προσπαθούν να εμφανίσουν όλους τους Κρητικούς ως ρατσιστές και ότι πχ τάχα στη Γαύδο πήραν το νόμο στα χέρια τους και προσπάθησαν να σπρώξουν στα ανοιχτά σκάφος με μετανάστες, ενώ ξεκάθαρα ο στόχος τους ήταν να βγάλουν το σκάφος από το σημείο που έπεσε προκειμένου να φτάσει στο λιμάνι όπου εκεί τους προσφέρεται βοήθεια. Η πραγματική Κρήτη δεν είναι αυτή του “Φραπέ”, των μαφιόζων και των ομάδων ακροδεξιών και φασιστών».

Ένας εκ των ανθρώπων που καθημερινά βρίσκονται δίπλα στους μετανάστες είναι ο γιατρός Στέφανος Ντουκάκης, διευθυντής του 2^{ου} Κέντρου Υγείας Χανίων που επισημαίνει πως «δυστυχώς, και αυτό είναι τρομερό, οι άνθρωποι αυτοί δεν προαυλίζονται!» συμπληρώνοντας πως ανάμεσα στους μετανάστες κυριαρχεί η απογοήτευση, ο θυμός, η αγανάκτηση, ο πόνος αλλά και τα λοιμώδη νοσήματα λόγω έλλειψης καθαρού αέρα.

Ο Υπουργός Θάνος Πλεύρης όχι μόνο δεν έδωσε καμία απάντηση στις καταγγελίες για εκδικητική συμπεριφορά και την κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

⁴⁵https://prin.gr/2025/09/agia/?fbclid=IwY2xjawM-xk1leHRuA2FlbQIxMQABHlPy233zI_caMZYKVX4e5YHLj3epLP_OOakfXL7DJMB61pQ30B66iQAV7WVsi_aem_d8XLZuQdf6b6r-T3wENMbA

αλλά απειλεί με ακόμα πιο αυταρχική και ακραία αντιμετώπιση των μεταναστών και προσφύγων που έρχονται από τη Λιβύη προς την Κρήτη. Παράλληλα σχεδιάζει την παράταση της αναστολής των αιτημάτων χορήγησης ασύλου «ανάλογα με τις ροές» όπως δηλώνει.

Στην Κρήτη των εκατοντάδων χιλιάδων κλινών, των άδειων σπιτιών και των ανεκμετάλλευστων δημόσιων κτηρίων θεωρείται... φυσιολογικό από την κυβέρνηση να στοιβάζονται άνθρωποι σε χώρους ακατάλληλους ακόμα και για ζώα και την ίδια στιγμή να σπέρνεται ρατσιστικό δηλητήριο για εισβολές και αποβάσεις.

8.Απαράδεκτες υποδομές στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας

Η βροχή του Οκτωβρίου 2025 αποκάλυψε σε όλο τους το μεγαλείο τις ασυντήρητες και αφημένες στην τύχη τους υποδομές του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας, όπου έχουν συσσωρευτεί τους τελευταίους μήνες πρόσφυγες και μετανάστες που στερήθηκαν τη δυνατότητα να καταγραφεί το αίτημά τους για άσυλο⁴⁶. Οι άνθρωποι αυτοί, αντί να βρίσκονται στα κέντρα υποδοχής προκειμένου να καταγραφεί το αίτημά τους για άσυλο, εξακολουθούν να κρατούνται στην Αμυγδαλέζα και σε άλλα κέντρα κράτησης.

Βίντεο που έχει στη διάθεσή της η «Εφημερίδα Συντακτών» από την Αμυγδαλέζα δείχνει τουαλέτες χαλασμένες, πόρτες των κοντέινερ να έχουν χαλάσει ή να λείπουν, στερώντας κάθε έννοια ιδιωτικότητας και ασφάλειας, τρύπιες οροφές των κοντέινερ να στάζουν νερά, με τους κρατούμενους να χρησιμοποιούν πλαστικά δοχεία για να μην πλημμυρίσουν.

Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες αναφέρουν ότι δεν λειτουργεί ο κλιματισμός, ότι κοιμούνται σε χαλασμένα κρεβάτια και στρώματα, σκεπασμένοι με πρόχειρα πλαστικά καλύμματα καθώς δεν τους έχουν δοθεί σκεπάσματα.

Κρατούμενος έδειχνε πληγές στα πόδια του από έντομα, άλλοι παραπονιούνται ότι τα κοντέινερ είναι γεμάτα κατσαρίδες και έντομα, ενώ την εμφάνισή τους κάνουν συχνά φίδια.

⁴⁶https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/488721_konteiner-poy-mpazoy-n-brohi-stin-amygdal-eza-binteo

9.Αίτημα ΕΣΠ προς Συνήγορο του Πολίτη για διενέργεια αυτοψίας στην Κλειστή Δομή Σιντικής Σερρών σχετικά με αναφορές για ακατάλληλες συνθήκες κράτησης.

Στις 14 Νοεμβρίου 2025, κατόπιν καταγγελιών από αιτούντες άσυλο στην εν λόγω δομή, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ζήτησε την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη για τη διενέργεια αυτοψίας ως προς τις συνθήκες κράτησής τους⁴⁷.

Συγκεκριμένα και σύμφωνα με τα αναφερόμενα :

1. Ως προς την σίτιση

Παρέχεται μία (1) μόνον μερίδα φαγητού ημερησίως ανεπαρκής για τις ανάγκες διατροφής. Η μερίδα αυτή συνίσταται, συνήθως, σε μικρή και συχνά ανεπαρκώς μαγειρεμένη ποσότητα ρυζιού, δύο αυγά βραστά, καθώς και δύο φέτες ψωμιού.

2. Ως προς την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Η πρόσβαση δε σε ιατρό καθυστερεί σημαντικά, με αποτέλεσμα οι ασθενείς να εξετάζονται μετά την πάροδο αρκετών ημερών, οπότε, σε πολλές περιπτώσεις, τα συμπτώματα έχουν ήδη υποχωρήσει ή έχουν επιδεινωθεί. Κρατούμενοι αναφέρουν ότι όταν ζητούν ιατρική εξέταση ή χορήγηση αναλγητικών αντιμετωπίζονται με ειρωνεία ή αδιαφορία.

3. Ως προς τις συνθήκες υγιεινής και ρουχισμού

Οι διαθέσιμες τουαλέτες είναι εξαιρετικά περιορισμένες σε σχέση με τον αριθμό των διαμενόντων στην εν λόγω Κλειστή Δομή. Το λουτρό πραγματοποιείται με κρύο και συχνά ακάθαρτο, όπως αναφέρεται, νερό, χωρίς τη δυνατότητα χρήσης σαπουνιού ή σαμπουάν. Δεν διατίθενται ενδύματα ή υποδήματα· ως εκ τούτου, πολλοί διαμένοντες κυκλοφορούν ακόμη και σε χαμηλές θερμοκρασίες με θερινή ενδυμασία (κοντομάνικα, βερμούδες, σαγιονάρες).

4. Ως προς τις συνθήκες διαμονής, ύπνου και καθαριότητας

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα, κάθε κοντέινερ φιλοξενεί έως και δεκατέσσερα (14) άτομα, εκ των οποίων τουλάχιστον οκτώ (8) κοιμούνται σε κρεβάτια και οι υπόλοιποι έξι (6) στο δάπεδο, χωρίς στρώματα ενώ η κατανομή των κλινών γίνεται βάσει ανεπίσημης ιεραρχίας («παλαιότητα» ή σωματική ισχύς). Κατά τη διάρκεια

⁴⁷https://gcr.gr/el/news/item/aitima-esp-pros-synigoro-toy-politi-gia-dienergeia-aytopsi-as-stin-kleisti-domi-sintikis-serron-schetika-me-anafores-gia-akatalliles-synthikes-kratiseis/?fbclid=IwY2xjawOERehleHRuA2FlbQIxMABicmlkETF3Y09nUzZBc0prcWdYMml5c3J0YwZhchBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHmZ-5MjSTwE200Cc4TzKx-9LebRySnZFEHttqULRVXYEdXq819UdPEF0ral_aem_RW7LCiAm3VgfNRsgq8-6ow&brid=5873zGhUnre1Km-dRHXYw

βροχοπτώσεων παρατηρούνται εισροές υδάτων εντός των κοντίνερ. Εντοπίζεται εκτεταμένη παρουσία εντόμων (κοριών, ψειρών), ενώ οι κάδοι απορριμμάτων παραμένουν διαρκώς υπερπλήρεις, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ανθυγιεινών συνθηκών και έντονης δυσοσμίας.

5. Αναφέρθηκαν επίσης περιστατικά εφαρμογής αστυνομικών μέτρων πειθαρχικού χαρακτήρα, τα οποία φέρεται να υπερέβησαν το αναγκαίο και πρόσφορο μέτρο καθώς και περιπτώσεις άσκησης ψυχολογικής πίεσης και εκφοβισμού.

Υπενθυμίζεται ότι εντός της Ελεγχόμενης Δομής Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο (ΕΔΠΦΑΑ) που λειτουργεί η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥΤ), έχει διαμορφωθεί Ειδική Εγκατάσταση Κράτησης (ΕΕΚ), που έχει παραχωρηθεί στην ελληνική αστυνομία και προσιδιάζει σε Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης (ΠΡΟΚΕΚΑ).

Στο χώρο αυτό, ήδη από την περίοδο της αναστολής του ασύλου, ο αριθμός των κρατούμενων υπερβαίνει την επίσημη χωρητικότητα της δομής και καταγγέλλονται άθλιες συνθήκες κράτησης καθώς και «σοβαρές ελλείψεις και ανεπάρκειες των στοιχειωδών υποδομών ασφάλειας».

Όπως έχει ήδη δε επανειλημμένα επισημανθεί τα προαναχωρησιακά κέντρα κράτησης (ΠΡΟΚΕΚΑ) *«δεν παρέχουν το κατάλληλο περιβάλλον για την κράτηση αλλοδαπών για μακρά χρονικά διαστήματα»* και *«Οι εγκαταστάσεις δεν [είναι] κατάλληλα προσαρμοσμένες για την κράτηση αλλοδαπών υπηκόων»*, βλ. CPT/Inf (2024) 21 – Part, <https://rm.coe.int/1680b0e4e3>.

Καλούμε τις αρμόδιες Υπηρεσίες να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ως προς τις συνθήκες κράτησης και την παροχή κατάλληλων συνθηκών υποδοχής στην Κλειστή Δομή Σιντικής Σερρών.

Τέλος, υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και το Δίκαιο της Ένωσης, η κράτηση πολιτών τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων αιτούντων άσυλο για διοικητικού λόγους είναι ένα μέτρο το οποίο εφαρμόζεται αποκλειστικά και μόνο κατ' εξαίρεση και υπό την προϋπόθεση ότι δεν είναι εφικτή η εφαρμογή άλλων μέτρων. Η αδιάκριτη, μαζική και χωρίς ατομική αξιολόγηση κράτηση όλων των νεοεισερχόμενων πολιτών τρίτων χωρών και μάλιστα σε συνθήκες σε απολύτως ακατάλληλες συνθήκες δεν είναι σύμφωνη με την ελληνική νομοθεσία και το Δίκαιο της Ένωσης.

B) Ζητήματα παραβίασης του δικαιώματος στη στέγαση και στο άσυλο

1.Άθλιες συνθήκες διαβίωσης για εκατοντάδες πρόσφυγες που έφτασαν στην Κρήτη τον Ιούλιο του 2025

Στις 7 Ιουλίου 2025 περίπου 300 μετανάστες που έφτασαν με πλοιάρια στην Κρήτη μεταφέρθηκαν με σκάφος της Frontex στο λιμάνι της Παλαιοχώρας Χανίων, ενώ άλλοι 150 διασώθηκαν από παρακείμενο φορτηγό πλοίο⁴⁸. Από τις 4 Ιουλίου έως τις 7 Ιουλίου, πάνω από 1.200 άτομα εντοπίστηκαν μέσα σε τρεις ημέρες σε θαλάσσια περιοχή νότια της Γαύδου, αλλά και σε παράκτιες περιοχές του Δήμου Γόρτυνας Ηρακλείου.

Οι πρόσφυγες και μετανάστες που έχουν ξεριζωθεί από τις πατρίδες τους εξαιτίας της εκμετάλλευσης και των πολέμων, φτάνοντας στην Κρήτη αντιμετώπισαν άθλιες συνθήκες, καθώς στοιβάζονται σε ακατάλληλους χώρους που πλέον έχουν γεμίσει ασφυκτικά, ενώ γίνονται και μπαλάκι από νομό σε νομό με ευθύνη του κεντρικού κράτους και των τοπικών αρχών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι 450 άνθρωποι που διασώθηκαν στην Αγία Γαλήνη: ενώ ξεκίνησαν να μεταφέρονται στον προσωρινό χώρο της Αγυιάς στον Ν. Χανίων, όπως είχε αποφασιστεί αρχικά, στη μέση της διαδρομής ειδοποιήθηκε το λεωφορείο ότι ο χώρος στα Χανιά είναι γεμάτος και δεν χωράνε.

Οι πρόσφυγες επέστρεψαν πίσω στην πόλη του Ρεθύμνου και στοιβάχτηκαν στο εμπορικό λιμάνι της πόλης, όπου τους πέταξαν κυριολεκτικά να κοιμηθούν στον λιμενοβραχίονα, εκτεθειμένοι σε πολλαπλούς κινδύνους χωρίς την απαραίτητη φροντίδα και περίθαλψη. Το πιο τραγικό από όλα είναι ότι ανάμεσά τους βρίσκονταν και 15 παιδιά.

2.Απάνθρωπες συνθήκες για τους πρόσφυγες στο Λατζιμά Ρεθύμνου

Τον Ιούλιο του 2025 στο χώρο της Κιτρένωσης, στον Λατζιμά Ρεθύμνου, παρέμεναν στοιβαγμένοι 180 ξεριζωμένοι σε απάνθρωπες συνθήκες, περιμένοντας την μεταφορά τους σε Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης της Βόρειας Ελλάδας, κάτι που έλαβε χώρα τις επόμενες μέρες⁴⁹.

Κλιμάκιο βουλευτών επισκέφτηκε το χώρο και η εικόνα που αντίκρισαν έδειξε τις απάνθρωπες συνθήκες που επικρατούν: κυριολεκτικά οι ξεριζωμένοι είναι πεταμένοι σε έναν χώρο που δεν τους εξασφαλίζει καμία υγειονομική προστασία. Πρόκειται για μια εγκαταλελειμμένη αποθήκη χωρίς κανέναν εξαερισμό και υποδομή για την

⁴⁸https://www.imerodromos.gr/ekatonrades-xerizomenoi-prosfyges-stin-kriti-stoivazontai-se-exoterikoys-choroys-en-meso-kaysona-i-kyvernisi-ferei-akeraii-tin-eythyni/?fbclid=IwY2xjawLZSK5leHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR4C0KH5j42SWQeQxrh08_tlaAphpr6I39ffU9GLdj5spZOUawjfx-prKBAJ_A aem GbhOVWycQGdqLH5xMwGsEA

⁴⁹https://www.imerodromos.gr/apanthropes-synthikes-gia-toys-xerizomenoys-poy-stoivazontai-ston-latzima-rethymnoy/?fbclid=IwY2xjawLmemRleHRuA2FlbQIxMQABHuoQSe2ZHRMQF-ZJS5AG1RdncwmreyFgva2UP6Gobsvycp9Wj1t3_ud Iv n aem M8xQb3GIN8MXHdju02ZfSA

ανθρώπινη φιλοξενία αυτών των ανθρώπων. Δεν υπήρχαν χώροι υγιεινής, χώρος για να φάνε και οι περισσότεροι κοιμούνται στο πάτωμα, σε χάρτινες κούτες.

3.Εξευτελιστικές συνθήκες στη μεταγωγή μεταναστών από την Κρήτη προς την Καβάλα τον Ιούλιο του 2025

Καταγγελίες για τους ακατάλληλους χώρους μέσα το πολεμικό πλοίο “ΧΙΟΣ” που αξιοποιείται για την μεταγωγή μεταναστών, έγιναν στις 29/7/2025 από την Ένωση Αστυνομικών Υπαλλήλων του νομού Ηρακλείου⁵⁰.

Οι αστυνομικοί καταγγέλλουν τον μικρό και ακατάλληλο χώρο του πλοίου, όπου σε συνθήκες ακραίας ζέστης η κατάσταση γίνεται ασφυκτική. Φωτογραφίες μαρτυρούν την έντονη δυσφορία τόσο των αστυνομικών όσο και των αλλοδαπών. Σε ένα ταξίδι από την Κρήτη με προορισμό την Καβάλα, που διήρκεσε 35 ώρες, οι επιβαίνοντες στοιβάχτηκαν σε έναν απελπιστικά μικρό χώρο χωρίς εξαερισμό. Η επικίνδυνη αυτή και εξαντλητική μεταγωγή ώθησε τους αστυνομικούς να καταγγείλουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε η μεταγωγή.

Αναλυτικά και σύμφωνα με την ανακοίνωση:

«Η Ένωση μας έγινε αποδέκτης σοβαρών καταγγελιών σχετικά με μαζική μεταγωγή μεταναστών με το πολεμικό πλοίο “ΧΙΟΣ”, από την Κρήτη προς την Καβάλα.

Σύμφωνα με τις αναφορές συναδέλφων μας, η κατάσταση επί του πλοίου ήταν αποπνικτική και απάνθρωπη, τόσο για τους μετανάστες όσο και για τους αστυνομικούς συνοδούς. Η θερμοκρασία στο εσωτερικό του πλοίου φέρεται να ξεπέρασε τους 43°C, ενώ ο αερισμός ήταν σχεδόν ανύπαρκτος, με αποτέλεσμα την έντονη δυσφορία όλων των επιβαινόντων.

Η διάρκεια του ταξιδιού, που άγγιξε τις 35 ώρες, επιβάρυνε ακόμη περισσότερο τις συνθήκες. Είναι χαρακτηριστικό ότι, σύμφωνα με μαρτυρίες, αναγκάστηκαν να ανοίξουν τη νύχτα την πόρτα του πλοίου εν πλω, ώστε να μην καταρρεύσουν λόγω της έλλειψης αέρα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μεταγωγή είχε αρχικά προγραμματιστεί για το Σάββατο 26 Ιουλίου, αλλά αναβλήθηκε για την επόμενη ημέρα, φερόμενα λόγω τεχνικών προβλημάτων με τη μπουκαπόρτα του πλοίου.

Επιπρόσθετα, οι συνάδελφοι διατάχθηκαν να πραγματοποιήσουν τη μεταγωγή χωρίς να έχουν προηγουμένως ενημερωθεί επαρκώς για τον τελικό προορισμό, το ακριβές πρόγραμμα και το χρονοδιάγραμμα της αποστολής. Ως αποτέλεσμα, δεν τους δόθηκε η

⁵⁰https://www.ekriti.gr/kriti/enosi-astynomikon-ypallilon-irakleioy-apanthropes-synthikes-sti-metagogi-metanaston-foto?sfnsn=mo&fbclid=IwY2xjawL2OR9leHRuA2FlbQIxMQABHiH8zz8qgNVv91_zT0tcFPtaTwH_URn8WQQ8_YD3Pc0VgTOEIUtcQsNT2q9F_aem_G7t1o-ksa4d5RVyS8_vM4A

δυνατότητα να προετοιμαστούν καταλλήλως και να φροντίσουν για τον εξοπλισμό ή τα προσωπικά είδη που ενδεχομένως θα χρειαζόνταν κατά τη διάρκειά της.

Η μεταγωγή αυτή δεν ήταν μόνο εξαντλητική, αλλά και επικίνδυνη, με τους αστυνομικούς να εργάζονται σε ατελείωτες βάρδιες, με ανεπαρκή ύπνο, χωρίς την αναγκαία υγειονομική προστασία και κάτω από εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες.

Ως Ένωση, καταγγέλλουμε και καυτηριάζουμε απερίφραστα τις συνθήκες αυτές και ζητούμε τόσο από τη φυσική όσο και από την πολιτική μας ηγεσία να μην επαναληφθούν τέτοιου είδους φαινόμενα. Η μεταχείριση τόσο των μεταναστών όσο και των ένστολων δεν μπορεί να παραβιάζει βασικές αρχές ασφάλειας, υγιεινής και αξιοπρέπειας.».

4.Παράνομη κράτηση αναγνωρισμένου πολιτικού πρόσφυγα σε ακατάλληλο κελί στο Αστυνομικό Τμήμα της οδού Καλλιδρομίου στην Αθήνα

Αναφορά με την οποία καταγγέλλει συνθήκες παράνομης κράτησης που αγγίζουν τα όρια του βασανισμού, της σκόπιμης εξευτελιστικής και απάνθρωπης μεταχείρισης στο Αστυνομικό Τμήμα Εξαρχείων κατέθεσε στις 9/6/2025 προς τον αρχηγό της ΕΛ.ΑΣ. και τη Διεύθυνση Αστυνομικού Προσωπικού (με κοινοποίηση στον Συνήγορο του Πολίτη) η δικηγόρος Ιωάννα Κούρτοβικ⁵¹.

Όπως σημειώνεται στην αναφορά, ο πολιτικός πρόσφυγας Η.Δ. κρατήθηκε αυθαίρετα το βράδυ της Τετάρτης 4 Ιουνίου, επί τέσσερις ολόκληρες ώρες, χωρίς να έχει διαπράξει κανένα αδίκημα και χωρίς να του απαγγελθούν κατηγορίες, υπό συνθήκες που -όπως περιγράφονται και στην εγκύκλιο του αρχηγού της ΕΛΑΣ τον Ιούνιο του 2005, η οποία είχε εκδοθεί σε συμμόρφωση με το σχετικό Πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη που είχε προηγηθεί σχετικά με τις προσαγωγές στα αστυνομικά τμήματα- συνιστούν «βασανιστήριο ή απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση». Η προσαγωγή έγινε στις 7.30 το απόγευμα και αφέθηκε τελικά ελεύθερος στις 11.22 το βράδυ.

Ο Η.Δ., αναγνωρισμένος πρόσφυγας από την Τουρκία, ενώ είχε επίσημα έγγραφα, προσήχθη από αστυνομικούς και μεταφέρθηκε στο Α.Τ. Εξαρχείων, όπου και τέθηκε υπό κράτηση χωρίς καμία επαρκή αιτιολόγηση. Σύμφωνα με την αναφορά, ο ίδιος κρατούνταν σε ένα σκοτεινό, βρόμικο, διπλοκλειδωμένο κελί, χωρίς δυνατότητα επικοινωνίας, χωρίς τα προσωπικά του αντικείμενα και με επιχειρούμενη σωματική έρευνα -επιχείρησαν να τον γδύσουν- που «δεν ολοκληρώθηκε λόγω της έντονης άρνησής του να επιτρέψει τον εξευτελισμό του».

«Ο προσαχθείς είχε εγκλειστεί σε μικρό σκοτεινό δωμάτιο στον χώρο του ισογείου του Καταστήματος όπου υπήρχαν χωρισμένα με κάγκελα 2 ή 3 βρώμικα κελιά διαστάσεων

⁵¹https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/475300_i-zoi-exeytelizetai-sto-kratitirio-tis-kallidromiou

1x2 περίπου το καθένα, διπλά κλειδωμένα (μια φορά στην εξωτερική πόρτα του δωματίου και μία το κάθε κελί ξεχωριστά, όπως φαινόταν από τον διάδρομο). Ο χώρος ήταν εντελώς σκοτεινός, καθώς δεν φωτιζόταν από κανένα τεχνητό και ούτε από φυσικό φως και το μόνο σημείο από το οποίο μπορούσε να εισέρχεται λίγο από το φως του διαδρόμου ήταν ένα μικρό άνοιγμα στη βαριά μεταλλική πόρτα που χώριζε τα κελιά από τον διάδρομο, διαστάσεων περίπου, 20x30 εκ., όποτε αυτή τυχόν άνοιγε για να επιτρέψει την επικοινωνία με κάποιον κρατούμενο», σημειώνεται χαρακτηριστικά.

Η ίδια, που ενημερώθηκε από φίλους του Η.Δ., έφτασε στο Αστυνομικό Τμήμα στις 21.20. «...ακούσαμε ότι η κράτησή του υπό τους άνω όρους ήταν νόμιμη, ότι είχαν δικαίωμα να τον υποβάλουν σε σωματική έρευνα, παρότι επρόκειτο για μια απλή προσαγωγή χωρίς καμία ειδική αιτία και ότι ο χώρος κράτησης προοριζόταν για περιορισμένης διάρκειας κράτηση και ήταν κατάλληλος για αυτό. [...] Τις πολλές ώρες που αναγκάστηκα να παραμείνω στο Τμήμα, υπό το δέος ότι με την απομάκρυνσή μου ο προσαχθείς θα εγκλειόταν εκ νέου στο σκοτεινό κελί, οι αστυνομικοί υπάλληλοι [...] επικαλούντο συνεχώς διαφορετικό λόγο για την παράταση της κράτησης, άλλοτε τη δικαστική εξακρίβωση, άλλοτε την επιβεβαίωση των νομιμοποιητικών του εγγράφων, άλλοτε την εντολή ανωτέρων, δημιουργώντας την πεποίθηση ότι η όλη μεταχείριση ήταν συνέπεια εντολών (!!), απειλούσαν με κράτηση για διοικητική απέλαση, παρότι επρόκειτο για αναγνωρισμένο πρόσφυγα γνωστής διαμονής και κάτοχο των νόμιμων εγγράφων και παρεμπόδιζαν την επικοινωνία του συνηγόρου με τον προσαχθέντα, απαιτώντας να βρίσκονται συνεχώς σε απόσταση αναπνοής από εμάς, καταργώντας κάθε δυνατότητα εχέμυθης επικοινωνίας».

Η Ιωάννα Κούρτοβικ ζητά την άμεση παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη, τη διερεύνηση της υπόθεσης και την απόδοση ευθυνών, απαιτώντας τη διενέργεια έρευνας για τη νομιμότητα της πράξης, την επιβολή κυρώσεων στους υπευθύνους και «τη σφράγιση και μη επαναχρησιμοποίηση του κελιού βασανιστηρίου».

5.Απεργία πείνας Κούρδου πρόσφυγα στη Φιλιπιάδα τον Απρίλιο του 2025 ως αντίδραση στις συνθήκες διαβίωσης

Τέσσερις εβδομάδες απεργίας πείνας συμπλήρωσε στις 30 Απριλίου 2025 ο Κούρδος πρόσφυγας Μεσούτ Αϊντίν από την προσφυγική δομή της Φιλιπιάδας, ενώ περίμενε σχεδόν δύο χρόνια για να οριστεί η συνέντευξή του για άσυλο⁵². Αλληλέγγυοι που βρίσκονταν σε επαφή μαζί του έκαναν λόγο για μεσήλικα ο οποίος έχει περάσει βασανιστήρια στην Τουρκία και έχει εμφανή ζητήματα σωματικής και ψυχικής υγείας, τα οποία έχουν επιδεινωθεί κατά τη διάρκεια της πολύμηνης διαμονής του στην Ελλάδα.

⁵²https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/470803_drama-horis-telos-gia-enan-basanismeno-pr-osfyga

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο Μεσούτ Αϊντίν ήρθε στην Ελλάδα μέσω της Βόρειας Μακεδονίας, κατέθεσε αίτηση για άσυλο πριν από περίπου 22 μήνες και η αίτησή του κρίθηκε πρώτα ως προς το αν μπορεί να κατατεθεί ή όχι στην Ελλάδα, καθώς θεωρείται ασφαλής τρίτη χώρα η Βόρεια Μακεδονία για πρόσφυγες. Το Φεβρουάριο του 2025 κρίθηκε παραδεκτό το αίτημά του για άσυλο στην Ελλάδα, που σημαίνει ότι θα εξεταστεί επί της ουσίας προκειμένου να κριθεί αν θα του δοθεί ή όχι άσυλο στη χώρα μας.

Στις 9 Απριλίου 2025 ο Μεσούτ Αϊντίν ανακοίνωσε σε ανοιχτή επιστολή του «απεργία γρήγορου θανάτου», σημειώνοντας ότι δεν δέχεται τροφή, παρά μόνο νερό και καφέ, και ότι δεν θα δεχτεί ιατρική ή διατροφική παρέμβαση για τη διατήρηση της ζωής. Ως αιτία της απεργίας ανέφερε: «Έχοντας επιβιώσει από δεκαετίες βασανιστηρίων υπό το τουρκικό κράτος, αναζήτησα προστασία βάσει των δικαιωμάτων ασύλου που διασφαλίζονται από τα Ηνωμένα Έθνη και ζήτησα άσυλο στην Ελλάδα. Δεδομένου ότι έχω στενά μέλη της οικογένειας και γνωστούς που διαμένουν στη βόρεια Ευρώπη, ζήτησα άδεια να μεταβώ σε μία από αυτές τις χώρες. Ωστόσο, τους τελευταίους 22 μήνες [...] έχω υποβληθεί σε διάφορες πρακτικές απανθρωποποίησης και απομόνωσης». Ζητά εξήγηση για την παρατεταμένη διαδικασία ασύλου, να εξεταστεί με αμερόληπτο τρόπο η αίτησή του και να του δοθεί άδεια να ταξιδέψει στη βόρεια Ευρώπη, όπου έχει οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις.

Επείγουσα ανακοίνωση της «Ανοιχτής Συνέλευσης αλληλεγγύης σε μετανάστες και μετανάστριες Solidarity with Migrants» επικαλέστηκε πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες ομάδα αλληλέγγυων ζήτησε χθες από τη δομή της Φιλιππιάδας να παράσχει ασθενοφόρο για τη μεταφορά του πρόσφυγα σε δημόσιο νοσοκομείο προκειμένου να εξεταστεί από δημόσιο γιατρό η υγεία του.

Αλληλέγγυοι σημειώσανε ότι ο πρόσφυγας έπρεπε να μεταφερθεί σε νοσοκομείο για να διαπιστωθεί με τις κατάλληλες εξετάσεις η κατάσταση της υγείας του και να του παρασχεθεί ιατρική φροντίδα στο πλαίσιο της απεργίας πείνας. Επισημάνανε ότι ο οργανισμός του πρόσφυγα είναι ιδιαίτερα επιβαρυνμένος, καθώς δεν κάνει για πρώτη φορά απεργία πείνας.

Πηγές του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου επισημάνανε ότι δεν κρίνεται σκόπιμη η μεταφορά του με ασθενοφόρο σε νοσοκομείο, ότι ο πρόσφυγας παρακολουθείται από ιατρικό κλιμάκιο της δομής και ότι η κατάσταση της υγείας του κρίνεται ικανοποιητική. Παραμένει άγνωστο το γιατί κράτησε τόσο μεγάλο διάστημα η εξέταση του αιτήματος ασύλου επί του παραδεκτού και αν συνδέεται με την πολύμηνη αναστολή της διαδικασίας ασύλου λόγω της γνωστής έλλειψης υπηρεσιών διερμηνείας και των καθυστερήσεων στην καταβολή της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης.

Αλληλέγγυοι που βρίσκονταν σε επαφή με τον Μεσούτ Αϊντίν δήλωσαν : «Θα έπρεπε να έχει διαγνωσθεί ως ευάλωτη ομάδα και ως θύμα βασανιστηρίων. Το γεγονός ότι

έχουν περάσει 22 μήνες και δεν έχει δώσει καν συνέντευξη έχει επιβαρύνει ήδη την ψυχική και σωματική του υγεία με ο,τι συνεπάγεται αυτό».

6.Αποκάλυψη των ηχητικών ντοκουμέντων της συγκάλυψης του ναυαγίου της Πύλου

Σύμφωνα με αποκάλυψη της Εφημερίδας των Συντακτών στις 22 Φεβρουαρίου 2025, σε συνομιλίες που δεν καταγράφονται επισήμως αλλά και σε άλλες που καταγράφονται, αξιωματικοί του Κέντρου Επιχειρήσεων του Λιμενικού ακούγονταν επί ώρες πριν από το ναυάγιο της Πύλου να κατευθύνουν τους πρόσφυγες του αλιευτικού και παραπλέοντα πλοία να δηλώσουν ρητά πως δεν επιθυμούν οι πρόσφυγες να διασωθούν στην Ελλάδα, αλλά να μεταφερθούν στην Ιταλία⁵³. Την ίδια στιγμή κρίσιμες επιχειρησιακές συνομιλίες που θα μπορούσαν να ρίξουν φως στο πολύνεκρο ναυάγιο λείπουν από το υλικό που παρέδωσε το Λιμενικό στην Εισαγγελία του Ναυτοδικείου, η οποία διερευνά τυχόν ποινικές ευθύνες των αξιωματικών που είχαν επιχειρησιακή εμπλοκή.

Όπως αποκαλύπτουν η «Εφ.Συν.» και το *omniatv*, από τον φάκελο λείπουν ολόκληρα τμήματα κρίσιμων συνομιλιών του Ενιαίου Κέντρου Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ). Πρόκειται για τη νευραλγική υπηρεσία με έδρα τον Πειραιά που έχει την ευθύνη του συντονισμού των επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης σε αέρα και θάλασσα. Οσον αφορά περιστατικά κινδύνου στη θάλασσα, το ΕΚΣΕΔ βρίσκεται σε ευθεία επικοινωνία με την πολιτική και φυσική ηγεσία του Λιμενικού και με τον παρακείμενο θάλαμο του Κέντρου Επιχειρήσεων όπως επίσης με λιμεναρχεία, σκάφη και μέσα του Λιμενικού και με παραπλέοντα εμπορικά πλοία.

Στην περίπτωση του τραγικού αλιευτικού που έπλεε εντός της ελληνικής ζώνης έρευνας και διάσωσης με χαλασμένες μηχανές, χωρίς σωστικά μέσα, καταφορτωμένο με 750 πρόσφυγες και μετανάστες, το ΕΚΣΕΔ παρακολουθούσε στενά την εξέλιξη του περιστατικού κινδύνου και έδινε εντολές για τουλάχιστον 15 ώρες πριν από τη βύθισή του σκάφους όπως και για μέρες μετά.

Κάθε εντολή που έδωσε ή παρέλειψε να δώσει το ΕΚΣΕΔ είναι κρίσιμη για να σχηματιστεί πλήρης και ξεκάθαρη εικόνα για τις συνθήκες του ναυαγίου, που έγινε σε ήρεμα νερά και με καλό καιρό. Είναι επίσης κρίσιμη για να αποδοθούν τυχόν βαρύτατες ευθύνες για τον πνιγμό περισσότερων από 650 ανθρώπων, ευθύνες όχι μόνο του καπετάνιου και του πληρώματος του μη εξοπλισμένου και ακατάλληλου για διάσωση περιπολικού ΠΠΛΣ-920, που κατηγορείται από τους επιζώντες ότι προκάλεσε την ανατροπή του αλιευτικού στην προσπάθειά του να το ρυμουλκήσει εκτός Ελλάδας, αλλά και όσων συντόνιζαν την επιχείρηση και είχαν την επιτελική ευθύνη της.

⁵³https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/463888_nayagio-tis-pyloy-ta-ihitika-tis-syggkalypsis-kai-i-syggkalypsi-ton-ihitikon

Η εξαφάνιση καίριων συνομιλιών ενισχύει την έντονη υποψία της απόπειρας συγκάλυψης με μεθόδους όπως αυτές που συγκλονίζουν την κοινή γνώμη στην υπόθεση των Τεμπών ή του σκανδάλου των υποκλοπών. Ιδίως μάλιστα όταν από τα πρώτα εικοσιτετράωρα μετά το τραγικό ναυάγιο υπήρξαν αντιφατικές δηλώσεις που έσπευσαν να ρίξουν την αποκλειστική ευθύνη στους διακινητές βγάζοντας από το κάδρο τους αξιωματικούς του Λιμενικού, ενώ στη συνέχεια εξαφανίστηκαν κρίσιμα αποδεικτικά στοιχεία σε μια ακολουθία συμπτώσεων που προκαλεί τη λογική.

Δεν υπήρχε στο περιπολικό πλοίο του Λιμενικού Σώματος 920 (ΠΠΛΣ-920) Σύστημα Καταγραφής Δεδομένων Ταξιδιού (Voyage Data Recorder - VDR), το λεγόμενο «μαύρο κουτί», ενώ και οι κάμερες του σκάφους είτε δεν λειτουργούσαν, όπως ισχυρίστηκαν αρχικά πηγές του Λιμενικού, είτε δεν αποθηκευόταν η εικόνα τους διότι δεν λειτουργούσε το σύστημα καταγραφής λόγω πολύμηνης βλάβης, όπως ισχυρίστηκε αργότερα το Λιμενικό.

Εξίσου προβληματικά είναι τα κενά στις κλήσεις του ΕΚΣΕΔ από τις ώρες πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το ναυάγιο, όπως τις έδωσε το Λιμενικό στη Δικαιοσύνη. Σύμφωνα με πληροφορίες, η Εισαγγελία του Ναυτοδικείου δεν ζήτησε και δεν πήρε το σύνολο των κλήσεων που έγιναν στο ΕΚΣΕΔ το επίμαχο διάστημα, ώστε να έχει τον πλήρη έλεγχο του υλικού. Αντιθέτως, οι πληροφορίες αναφέρουν ότι το υλικό που παραδόθηκε στην Εισαγγελία το επέλεξε επιτροπή του Λιμενικού, με κριτήριο αν αφορά η κλήση το συγκεκριμένο περιστατικό ή άλλο περιστατικό που πιθανόν βρισκόταν σε εξέλιξη σε άλλη περιοχή της Ελλάδας.

Η επιλογή του αποδεικτικού υλικού από το Λιμενικό, τον ίδιο δηλαδή τον φορέα που ελέγχεται από τη Δικαιοσύνη, εγείρει σοβαρά ερωτήματα, αν όχι υπόνοιες, με δεδομένες μάλιστα τις εμφανείς όσο και ανεξήγητες ελλείψεις και τα αδικαιολόγητα κενά του υλικού που παρέδωσε. Είναι χαρακτηριστικό ότι δεν καταγράφεται καμία απολύτως επικοινωνία του ΕΚΣΕΔ το πιο κρίσιμο διάστημα, δύομισι ώρες πριν από τη μοιραία ανατροπή του αλιευτικού και δεκαοκτώ λεπτά μετά, από τις 11.34 το βράδυ της 13ης Ιουνίου μέχρι τις 2.22 το πρωί στις 14 Ιουνίου.

Το κενό αυτό το επισημαίνει σε πρόσφατο δημοσίευμα και η εφημερίδα «Καθημερινή» («Ναυάγιο της Πύλου: Οι “χαμένες” επικοινωνίες», Γιάννης Σουλιώτης, 14/2/2025), σημειώνοντας χαρακτηριστικά ότι «το αρχηγείο [...] απέφυγε να διαβιβάσει το σύνολο των ενσύρματων συνομιλιών μέσω του θαλάμου επιχειρήσεων του Λιμενικού τη νύχτα του ναυαγίου».

Σε μια προσπάθεια να δικαιολογήσει τα κενά το Λιμενικό προβάλλει, σύμφωνα με πληροφορίες, τον ισχυρισμό ότι σε περιπτώσεις πλήρους κατάρρευσης του τηλεπικοινωνιακού συστήματος του ΕΚΣΕΔ γίνονται συνδιαλέξεις από αναλογικές συσκευές που δεν έχουν τη δυνατότητα καταγραφής. Ωστόσο δεν υπάρχει απολύτως καμία ένδειξη ότι κατά το συγκεκριμένο διάστημα κατέρρευσε το σύστημα τηλεπικοινωνιών του ΕΚΣΕΔ.

Υπάρχουν και πολλά άλλα κενά στις κλήσεις από και προς το ΕΚΣΕΔ πριν από το ναυάγιο. Για τις 13 Ιουνίου μέχρι και την ώρα του ναυαγίου το Λιμενικό παραδίδει μόνο 17 αρχεία ηχητικών κλήσεων, που περιλαμβάνονται και στην έκθεση απομαγνητοφώνησης. Κάποια από τα αρχεία αποτυπώνουν κλήσεις του ΕΚΣΕΔ σε παραπλέοντα σκάφη από τα οποία ζητά να μεταβούν σε απόσταση λίγων μιλίων από το αλιευτικό για να περιγράψουν στο Λιμενικό την κατάσταση του σκάφους. Σε ορισμένες κλήσεις υπάρχουν φράσεις που παραπέμπουν σε προηγούμενες συνομιλίες του ΕΚΣΕΔ με τα παραπλέοντα σκάφη. Ωστόσο οι προηγούμενες συνομιλίες δεν καταγράφονται πουθενά, ούτε σε ηχητικό αρχείο ούτε στην έκθεση απομαγνητοφώνησης.

Η πρώτη καταγεγραμμένη συνδιάλεξη του ΕΚΣΕΔ γίνεται στις 15.41.51 στις 13 Ιουνίου (στην έκθεση απομαγνητοφώνησης αυτή η συνομιλία όπως και η αμέσως επόμενη καταγράφονται δύο φορές η καθεμία με διαφορά ελάχιστων δευτερολέπτων) και αφορά κλήση του Ραδιοτηλεοπτικού Κέντρου του Λιμενικού σχετικά με την προσπάθεια επικοινωνίας του με ελικόπτερο του Λιμενικού μέσω του συστήματος επικοινωνίας SSB, προκειμένου να σταλεί για να εντοπίσει το αλιευτικό.

Είναι όμως γνωστό από την αναλυτική και πλήρως εμπεριστατωμένη έκθεση του αξιωματικού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Frontex (που καταλογίζει κι αυτή βαριές ευθύνες στο Λιμενικό για το ναυάγιο, ενώ επισημαίνει έλλειψη συνεργασίας του Λιμενικού στη διερεύνηση του ναυαγίου και άρνηση να δώσει στοιχεία που ζητήθηκαν) ότι το ΕΚΣΕΔ είχε ενημερωθεί πολύ νωρίτερα, στις 11.01 το πρωί στις 13 Ιουνίου, από το Κέντρο Επιχειρήσεων της Ρώμης για την παρουσία του αλιευτικού σκάφους στην ελληνική περιοχή έρευνας και διάσωσης.

Υπάρχουν επίσης άλλες πέντε γνωστές επικοινωνίες της Frontex με το ΕΚΣΕΔ μέχρι την ώρα του ναυαγίου. Σε αυτές, όπως έχει κάνει γνωστό ο ίδιος ο ευρωπαϊκός οργανισμός, η Frontex προσφέρει στο ΕΚΣΕΔ βοήθεια σε μέσα εντοπισμού ή διάσωσης, αλλά το ΕΚΣΕΔ είτε την αρνείται είτε δεν απαντά.

Η πιο κραυγαλέα απόκρυψη κρίσιμων συνομιλιών, αυτή που προκαλεί τα σοβαρότερα ερωτήματα και εντείνει τις υπόνοιες συγκάλυψης, αφορά τις συνομιλίες του ΕΚΣΕΔ τόσο με το περιπολικό ΠΠΛΣ-920 του Λιμενικού όσο και με το μοιραίο αλιευτικό των προσφύγων.

Ο πλοίαρχος του περιπολικού ΠΠΛΣ-920, στο οποίο δόθηκε εντολή να αποπλεύσει από τη μακρινή Σούδα για να μεταβεί κοντά στο αλιευτικό έξω από την Πύλο με τελείως ανεπαρκή σωστικά μέσα, έχει καταθέσει στις δικαστικές αρχές της Καλαμάτας (διερευνούσαν τις κατηγορίες κατά εννέα επιζώντων για διακίνηση, οι κατηγορούμενοι αθώωθηκαν) ότι ενημερώθηκε για τον απόπλου το μεσημέρι στις 13 Ιουνίου. Ωστόσο καμία επικοινωνία του ΕΚΣΕΔ με το ΠΠΛΣ-920 δεν περιλαμβάνεται στις καταγεγραμμένες συνδιαλέξεις πριν από το ναυάγιο, ούτε η εντολή για τον απόπλου ούτε η άφιξη του περιπολικού κοντά στο αλιευτικό στις 22.40,

περίπου 3 ώρες και 25 λεπτά πριν από το ναυάγιο, σύμφωνα με ανακοίνωση του Λιμενικού.

Μάλιστα, σύμφωνα με την ίδια ανακοίνωση του Λιμενικού, 24 λεπτά πριν από το ναυάγιο το αλιευτικό ενημέρωσε τις Αρχές για μηχανική βλάβη και το ΠΠΛΣ-920 πλησίασε το αλιευτικό για να εκτιμήσει την κατάσταση. Ωστόσο δεν καταγράφεται καμία τέτοια συνδιάλεξη ούτε με το αλιευτικό ούτε με το περιπολικό.

Αντιθέτως, μετά το ναυάγιο οι επικοινωνίες του ΕΚΣΕΔ με το 920 δίνουν και παίρνουν: τουλάχιστον δώδεκα κλήσεις καταγράφονται μέχρι τις 8 το πρωί στις 14 Ιουνίου: στις 3.06, στις 3.29, στις 3:36, στις 4.09, στις 4.11, στις 4.44, στις 4.59, στις 5.17, στις 5.58, στις 6.15, στις 7.02 και στις 7.11. Στις κλήσεις αυτές το ΕΚΣΕΔ ζητά από το 920 να ενημερώνει για την εξέλιξη της περισυλλογής επιζώντων και νεκρών.

Σημαντικά κενά παρουσιάζουν και οι καταγραμμένες συνδιαλέξεις με το αλιευτικό. Αν και το Λιμενικό έχει ανακοινώσει ότι επικοινωνήσε για πρώτη φορά με το αλιευτικό στις 2 το μεσημέρι στις 13 Ιουνίου και αργότερα στις 18.30 μέσω δορυφορικού τηλεφώνου, αυτές οι συνδιαλέξεις δεν καταγράφονται ούτε σε ηχητικό αρχείο ούτε στην έκθεση απομαγνητοφώνησης. Υπάρχει μια κλήση στις 17.04.50, κατά την οποία το ΕΚΣΕΔ ακούγεται να ενημερώνει πρόσφυγα ότι έρχεται βοήθεια με περιπολικό του Λιμενικού σε περίπου μία ώρα. Ωστόσο το ΠΠΛΣ-920 προσέγγισε το σκάφος των προσφύγων περίπου 5,5 ώρες μετά, σύμφωνα με ανακοίνωση του Λιμενικού.

Λίγο αργότερα γίνεται και άλλη συνομιλία με το αλιευτικό, εκτενέστερη, η οποία όμως δεν καταγράφεται στην έκθεση απομαγνητοφώνησης, ούτε περιλαμβάνεται σε ξεχωριστό ηχητικό αρχείο. Πρόκειται για συνομιλία που ακούγεται στο βάθος κατά τη διάρκεια άλλης καταγραμμένης κλήσης του Ραδιοτηλεοπτικού Κέντρου με το ΕΚΣΕΔ στις 18.51.34, προφανώς από διπλανό τηλέφωνο.

Ακούγεται λοιπόν στο βάθος να λέει ο χειριστής του ΕΚΣΕΔ, μιλώντας προφανώς με το αλιευτικό των προσφύγων (μετάφραση από τα αγγλικά): «Γεια σου, φίλε μου. Ακουσέ με. Βλέπεις το μεγάλο σκάφος; Οκεί, άκουσέ με. Το σκάφος σάς πλησιάζει για να σας δώσει φαγητό, νερό και [ακατάληπτο]. Οκεί, άκουσέ με [ακατάληπτο]. Μην κινηθεί κανείς [ακατάληπτο], οκεί; Όλα τα άτομα να μείνουν ήρεμα, μην κινηθεί κανείς [ακατάληπτο]. Οκεί, ναι, το σκάφος σάς πλησιάζει για να σας δώσει πετρέλαιο, νερό και φαγητό. Και σε μία ώρα θα στείλουμε δεύτερο πλοίο, οκεί; Πείτε στον καπετάνιο του μεγάλου πλοίου "δεν θέλουμε να πάμε στην Ελλάδα", οκεί; Οκεί, επαναλαμβάνω: Το μεγάλο κόκκινο πλοίο σάς προσεγγίζει για να σας δώσει νερό, φαγητό και πετρέλαιο και...». Στο σημείο αυτό η κύρια κλήση με το Ραδιοτηλεοπτικό Κέντρο τερματίζεται και έτσι χάνεται η συνέχεια της συνομιλίας με το αλιευτικό, που ακουγόταν στο βάθος.

Δηλαδή το ΕΚΣΕΔ σε συνομιλία με ένα αλιευτικό υπερφορτωμένο με 750 ανθρώπους, ανάμεσά τους νεκροί, με προβλήματα μηχανικά και χωρίς σωστικά μέσα, ζητά από τους επιβάτες να δηλώσουν στον καπετάνιο παραπλέοντος πλοίου ότι δεν επιθυμούν να διασωθούν και να μεταφερθούν στην Ελλάδα. Μάλιστα το ζήτημα αυτό

το συζητούσαν μεταξύ τους αξιωματικοί του Λιμενικού στον θάλαμο επιχειρήσεων του ΕΚΣΕΔ μία ώρα νωρίτερα, όπως ακούγεται στο βάθος μιας καταγραμμένης συνδιάλεξης στις 17.54.47.

Περίπου 1 λεπτό μετά την έναρξη της κλήσης ακούγονται αποσπασματικά αξιωματικοί στο βάθος να λένε τα ακόλουθα: «βολεύει... [ακατάληπτο] να το ξέρουμε από τώρα... -σε μία ώρα... [ακατάληπτο]- να καταγραφεί από ένα πλοίο ότι δε θέλω να πάω στην Ελλάδα, το καταλάβατε;... [ακατάληπτο] ... εννοείται, εννοείται... [ακατάληπτο] πορεία... course».

Η επιμονή των αξιωματικών στον θάλαμο επιχειρήσεων να ειπωθεί ρητά και να καταγραφεί ότι προορισμός των προσφύγων είναι η Ιταλία εξηγεί γιατί καθυστέρησε για 15 ώρες να κάνει επιχείρηση διάσωσης, παρά μόνο αφού ναυάγησε το αλιευτικό, όπως και γιατί κάλεσε περιπολικό από τη μακρινή Σούδα χωρίς επαρκή μέσα διάσωσης, αντί για διασωστικά σκάφη που βρίσκονταν πολύ κοντύτερα, στο Γύθειο και αλλού.

Αλλωστε σε άλλη κλήση στις 18.54.50, κατά την οποία το ΕΚΣΕΔ προσπαθεί να ελέγξει την ακρίβεια των συντεταγμένων του αλιευτικού, ακούγεται στο βάθος χειριστής να λέει ότι οι λάθος συντεταγμένες που είχαν αρχικά δοθεί δείχνουν το σκάφος «να βγαίνει έξω στην Ιταλία» και συμπληρώνει: «Μακάρι να ήταν εκεί».

Η συνέχεια έχει ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Περίπου μία ώρα και ένα τέταρτο αργότερα, στις 20.10.42, το ΕΚΣΕΔ επικοινωνεί με το παραπλέον σκάφος «Lucky Sailor». Ο καπετάνιος του «Lucky Sailor» ενημερώνει ότι έχει μόλις δώσει φαγητό και νερό στους πρόσφυγες του αλιευτικού.

Στη συνέχεια ο αξιωματικός του ΕΚΣΕΔ ακούγεται να λέει: «Σας είπαν ότι δεν θέλουν να μείνουν στην Ελλάδα αλλά στην Ιταλία και δεν θέλουν τίποτα παραπάνω». Ο καπετάνιος του «Lucky Sailor» απαντά ότι τους φώναξε στο megafono «Ελλάδα ή Ιταλία;» και αυτοί απάντησαν «Ιταλία».

Στη συνέχεια, ενώ ενημερώνει ότι το αλιευτικό είναι υπερφορτωμένο, ο αξιωματικός του ΕΚΣΕΔ τού ζητά επίμονα (μετάφραση από τα αγγλικά): «Καπετάνιε, θέλω αυτό να το γράψετε στο ημερολόγιό σας, το ημερολόγιο γέφυρας. [...] Θέλω να γράψετε για το ότι “δεν θέλουν να μείνουν στην Ελλάδα και θέλουν να πάνε στην Ιταλία. Δεν θέλουν τίποτε άλλο από την Ελλάδα και θέλουν να πάνε Ιταλία”».

Γνωρίζοντας σήμερα την τραγική κατάληξη του σκάφους, μόνο ανατριχίλα μπορεί να προκαλέσει η κυνική πρόνοια του Λιμενικού να ζητήσει από παραπλέον σκάφος να καταγράψει ότι οι πρόσφυγες δεν ήθελαν να σωθούν στην Ελλάδα αλλά να μεταφερθούν στην Ιταλία, όπως τους έχει ζητήσει ήδη το ίδιο το Λιμενικό. Αν μη τι άλλο, η σπουδή αυτή του Λιμενικού δείχνει ότι πολύ νωρίς τη μοιραία μέρα μεθόδευε πώς θα φυλάξει τα νώτα του για κάθε ενδεχόμενο.

Αλλά και μετά τη βύθιση του σκάφους, ενώ τα παραπλέοντα σκάφη και τα μέσα του Λιμενικού μάζευαν από τη θάλασσα δεκάδες πτώματα πνιγμένων προσφύγων και τα

στοίβαζαν όπου υπήρχε χώρος για να μεταφερθούν στην Πύλο, ακόμη και τότε η έγνοια της ηγεσίας του Λιμενικού φαίνεται πως εξακολουθούσε να είναι πώς θα φυλάξει τα νώτα της, υφαίνοντας το αφήγημα της συγκάλυψης. Περισεύει ο κυνισμός από τη συνδιάλεξη του ΕΚΣΕΔ στις 6.15 τα ξημερώματα στις 14 Ιουνίου με το ΠΠΛΣ - 920 που επιχειρεί για να μαζέψει νεκρούς (στη συνέχεια λείπουν περισσότερα από 230 ηχητικά αρχεία συνομιλιών από τις επόμενες μέρες, που όμως περιλαμβάνονται στην έκθεση απομαγνητοφωνήσεων).

Ο χειριστής του ΕΚΣΕΔ, ονόματι Γιώργος, ζητά από τον Μιλτιάδη Ζουριδάκη, καπετάνιο του ΠΠΛΣ - 920, να στείλει μέσω whatsapp στον επικεφαλής της Υπηρεσίας Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Επιτήρησης (ΥΟΘΕ), πλοίαρχο Γεώργιο Χριστιανό, τη φωτογραφία ενός Σύρου επιζώντα, ο οποίος είχε κάνει μια δήλωση που ίσως βόλευε το αφήγημα της συγκάλυψης που είχε αρχίσει από νωρίς να κατασκευάζεται.

Δεν μπορεί παρά να σοκάρει και να εξοργίζει η συνομιλία τους μια τέτοια στιγμή:

«Ακου τι θέλω. - Ναι. - Ο Σύρος που ανέφερες στον κ. αρχηγό και στον κ. Χριστιανό... - Ναι. - Για τις δηλώσεις του... - Ναι. - Θέλω να τον βγάλεις μια φωτογραφία και να τον στείλεις στο WHAT'S UP και του κου Χριστιανού και στο υπηρεσιακό. - Ωραία. - Πριν τον δώσεις. - Ναι ναι. - Θυμάσαι τις δηλώσεις που έκανε ο Σύρος...; - Ναι. - Ωραία. - Ωραία. - Είναι, είναι πολύ σημαντικό... [...] ωραία να σου πω... φίλε τώρα που ξημερώνει ποια είναι η εικόνα; - Τώρα που ξημερώνει εγώ δεν βλέπω κάτι τώρα να επιπλέει απλά τώρα προχωράμε και είναι δίπλα μας, και ούτε φαίνεται [...] - Τα πτώματα τα έχει οριακά κάτω από την επιφάνεια δεν επιπλέουν, είναι από κάτω δηλαδή; - Εεεε... είναι στην επιφάνεια απλά τώρα... εεεε ... δεν φαίνεται από... - Καλώς. - Δεν είναι στην επιφάνεια να φαίνονται όχι... ναι, είναι... [...] Εντάξει Μίλτο μου, σ' αφήνω, μην ξεχάσεις μόνο τη φωτογραφία του Σύρου πριν τον διώξεις στον κ. Χριστιανό και σε μας».

Για ανωμοτί συμπληρωματική κατάθεση κάλεσε η εισαγγελέας του Ναυτοδικείου ανώτερους αξιωματικούς του Λιμενικού, για τους οποίους βρήκε ενδείξεις πιθανής ενοχής ο Συνήγορος του Πολίτη, ο οποίος με την αρμοδιότητα του Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας διερεύνησε τις πειθαρχικές ευθύνες που είχε αρνηθεί να διερευνήσει η ηγεσία του Λιμενικού.

Σύμφωνα με πληροφορίες, πρόκειται για αξιωματικούς που βρίσκονταν στον θάλαμο των επιχειρήσεων του ΕΚΣΕΔ τις μοιραίες ώρες πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το ναυάγιο και συγκεκριμένα για τον αρχηγό του Λιμενικού, τον κλαδάρχη επιχειρήσεων, αξιωματικούς Ναυσιπλοΐας, τον αρχηγό Επιφυλακής, τον επικεφαλής ΥΟΘΕ, τον επόπτη ΕΚΣΕΔ, τον διευθυντή του κλάδου Ασφάλειας και Αστυνόμευσης και τον κυβερνήτη του ΠΠΛΣ-920.

6.Απουσία πρόβλεψης μετεγκατάστασης για Ρομά της Λευκάδας από το Δήμο

Στις 29 Απριλίου 2025 , με παρέμβασή του στο απογευματινό μαγκαζίνο του ραδιοφωνικού σταθμού της Λευκάδας Prisma 91,6, ο Μιχάλης Μαραγκάκης, ενεργός πολίτης και μέλος της Κίνησης Πολιτών για μια Αξιοβίωτη Λευκάδα, παρουσίασε αναλυτικά το ζήτημα της προσπάθειας απομάκρυνσης των Ρομά της περιοχής “Γάνη” από το Δήμο Λευκάδας, εξηγώντας το ιστορικό και τα επόμενα βήματα που δρομολογούνται⁵⁴.

Ο κ. Μαραγκάκης τόνισε ότι η κοινότητα των Ρομά διαμένει στην περιοχή εδώ και δεκαετίες, “με την παρότρυνση και υποστήριξη του ίδιου του Δήμου”, όπως ανέφερε χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, σημείωσε πως ήδη από τη δεκαετία του 1980, οι τότε δημοτικές αρχές είχαν προωθήσει τη μετεγκατάσταση των οικογενειών Ρομά στον χώρο αυτό, παρέχοντάς τους υλικά για την κατασκευή παραπηγμάτων και ενισχύοντας την εγκατάστασή τους με έργα όπως ασφαλιτόστρωση δρόμου, ηλεκτροδότηση και αποχέτευση.

Ο κ. Μαραγκάκης επισήμανε ότι υπάρχουν επίσημα έγγραφα, αποφάσεις δημοτικών συμβουλίων και αναφορές του Συνηγόρου του Πολίτη που αποδεικνύουν τη συμμετοχή του Δήμου στην οργάνωση του οικισμού. Ενδεικτικά ανέφερε την απόφαση 350/2018 του Δήμου Λευκάδας, στην οποία γίνεται λόγος για πρόθεση κατασκευής οργανωμένων εγκαταστάσεων υγιεινής και βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά.

Ωστόσο, όπως κατήγγειλε, “παρά τις σαφείς δεσμεύσεις του παρελθόντος, σήμερα η δημοτική αρχή επιδιώκει την απομάκρυνση των Ρομά από το χώρο αυτό, χωρίς να έχει προηγηθεί καμία ουσιαστική μέριμνα για τη μετεγκατάστασή τους”.

Ο κ. Μαραγκάκης υπογράμμισε ότι το ζήτημα έχει πάρει πλέον τη δικαστική οδό, καθώς κατατέθηκε αίτηση αναστολής εκτέλεσης του πρωτοκόλλου αποβολής, με το πρώτο δικαστήριο να έχει οριστεί για την Παρασκευή 2 Μαΐου 2025, ενώ η κύρια υπόθεση θα εκδικαστεί το Νοέμβριο.

Αναφερόμενος στην ουσία της υπόθεσης, σημείωσε ότι η αποβολή των Ρομά γίνεται στο πλαίσιο σχεδίου αξιοποίησης του χώρου για τη δημιουργία περιβαλλοντικού πάρκου και εγκαταστάσεων της ΜΟΠΑΚ. “Το πρόβλημα δεν είναι η ανάπτυξη του πάρκου”, δήλωσε, “αλλά η απουσία οποιασδήποτε πρόβλεψης για το πού θα μετεγκατασταθούν αυτοί οι άνθρωποι”.

Ο ίδιος στάθηκε στο γεγονός ότι υπήρξαν στο παρελθόν χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως το πρόγραμμα του Υπουργείου Εσωτερικών ύψους 15 εκατομμυρίων ευρώ για την μετεγκατάσταση και βελτίωση συνθηκών διαβίωσης των Ρομά, τα οποία, όπως υποστήριξε, “δεν αξιοποιήθηκαν ποτέ από τις δημοτικές αρχές”.

Μιλώντας για το νομικό σκέλος, ο κ. Μαραγκάκης εξήγησε ότι η κοινότητα έχει ήδη αθωωθεί αμετάκλητα στο παρελθόν για τις ίδιες κατηγορίες αυθαίρετης κατάληψης

⁵⁴<https://www.lefkadatoday.gr/leykada-antidراسi-gia-tin-apomakrynsi-ton-roma-prosfygi-sti-dikaiosyni-kata-toy-dimoy-o-michalis-maragkakis-ston-prisma-91-6/>

του χώρου, γεγονός που καθιστά “παράνομη οποιαδήποτε νέα δίωξη”, όπως σημείωσε χαρακτηριστικά. Παρ’ όλα αυτά, κατήγγειλε ότι το τελευταίο διάστημα υπάρχει “συστηματική προσπάθεια εκφοβισμού των Ρομά μέσω συλλήψεων”, γεγονός που αυξάνει το κλίμα ανασφάλειας.

Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στην ανάγκη άμεσης κινητοποίησης για την αναζήτηση λύσης, τονίζοντας ότι “οι Ρομά της Λευκάδας δεν ζητούν να παραμείνουν σε άθλιες συνθήκες, αλλά να υπάρξει οργανωμένη μετεγκατάσταση με ανθρώπινους όρους”.

Ο κ. Μαραγκάκης ανέδειξε ότι και στο παρελθόν, σε περιοχές όπως το Αγρίνιο και η Πρέβεζα, δημιουργήθηκαν οργανωμένοι οικισμοί για Ρομά με τη βοήθεια ευρωπαϊκών προγραμμάτων και εθνικών πολιτικών. Κάλεσε, λοιπόν, τον Δήμο Λευκάδας να πράξει το ίδιο: “Να κινηθεί θεσμικά, να αναζητήσει χρηματοδοτήσεις και να σχεδιάσει τη δημιουργία υποδομών, αντί να καταφεύγει σε αποβολές και διώξεις”.

Καταλήγοντας, υπογράμμισε ότι η Κίνηση Πολιτών για μια Αξιοβίωτη Λευκάδα, καθώς και άλλες συλλογικότητες, θα στηρίζουν έμπρακτα τον αγώνα των Ρομά. “Δεν θα αφήσουμε αυτή την κοινότητα στο περιθώριο. Θα επιμένουμε μέχρι να διασφαλιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και η αξιοπρέπεια όλων των συμπολιτών μας”, δήλωσε χαρακτηριστικά.

7.Θάνατος ανήλικου προσφυγόπουλου στη Σύμη μετά από πυρά του Λιμενικού και της Frontex

Στις 25 Μαρτίου 2025, εκδόθηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μια ακόμη καταδικαστική απόφαση για την Ελλάδα⁵⁵. Η εν λόγω απόφαση αφορά την κρίση επί της ουσίας προσφυγής γονέων ανηλίκου πρόσφυγα που δολοφονήθηκε κοντά στο νησί της Σύμης από λετονική μονάδα της Frontex σε συνεργασία με το ελληνικό Λιμενικό.

Το περιστατικό έλαβε χώρα στις 29 Αυγούστου 2015. Η καταδίκη της Ελλάδας αφορά την παραβίαση του άρθρου 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και συγκεκριμένα του δικαιώματος στη ζωή. Λόγω αυτής δε, επιδικάστηκε και χρηματικό ποσό στους γονείς του παιδιού. Με μια λίγο πιο προσεκτική ανάγνωση, όμως, διαπιστώνει κάποιος ότι η απόφαση δεν περιορίζεται μόνο σε αυτό.

Το σκάφος που επέβαινε ο ανήλικος, μαζί με τους συγγενείς του, είχε πάρα πολύ κόσμο και οι ελληνικές και ευρωπαϊκές αρχές της συνοριοφυλακής το γνώριζαν αυτό (το ίδιο σκάφος, άλλωστε, ήταν γνωστό και ήδη καταγεγραμμένο από προηγούμενες επιχειρήσεις του Λιμενικού, σύμφωνα με τις καταγγελίες των ανθρώπων). Ωστόσο, συνειδητά το γεγονός αυτό παραβλέφτηκε, με τους συνοριοφύλακες να ανοίγουν πυρ, προκαλώντας χάος και πανικό και τελικά δολοφονώντας.

⁵⁵ <https://eksegersi.gr/katastoli/dolofonisan-prosfygopoylo-kai-ethapsan-tin-ypothesi/>

Οι καταθέσεις των μαρτύρων για τα όσα διαδραματίστηκαν ειδικότερα πάνω στο σκάφος κατά την επέμβαση Frontex και ελληνικού Λιμενικού δεν χρειάζονται σχόλια. Το σκάφος που επέβαιναν είχε σχεδόν φτάσει στο νησί της Σύμης, όταν εντοπίστηκε και δέχτηκε τα πυρά της Frontex. Το γεγονός ότι επέβαινε πλήθος κόσμου σ' αυτό (άντρες, γυναίκες και παιδιά) έγινε αμέσως αντιληπτό, η επέμβαση των συνοριοφυλάκων και οι προειδοποιητικοί πυροβολισμοί δημιούργησαν συνθήκες μεγάλου πανικού, ενώ παράλληλα κανένας δεν καταλάβαινε τι έλεγαν και σε ποια γλώσσα μιλούσαν. Οι πυροβολισμοί πολύ γρήγορα στράφηκαν απευθείας κατά των ανθρώπων που βρίσκονταν στο κάτω μέρος του σκάφους (έτσι δολοφονήθηκε και ο ανήλικος πρόσφυγας), ενώ όλοι (ακόμα και οι φερόμενοι ως διακινητές) ήταν άοπλοι και δεν υπήρξε καμία ουσιαστική απειλή κατά των αρχών που βρέθηκαν εκεί.

Συνεχίζοντας λίγο ακόμα στο πνεύμα της συγκεκριμένης καταδικαστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (το οποίο πλασάρεται και ως «καμάρι» του δημοκρατικού προσώπειου της ΕΕ, ως φάρος, σε θεσμικό επίπεδο, της διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων), να αναφέρουμε κάτι ακόμα που έχει τη σημασία του. Το ίδιο δικαστήριο θεώρησε ότι η διερεύνηση της υπόθεσης από τις εθνικές αρχές της Ελλάδας (ανακριτικές και δικαστικές) βρίθει σοβαρών και πολυάριθμων πλημμελειών. Οι δε πλημμέλειες αυτές οδήγησαν στην απώλεια σημαντικού αποδεικτικού υλικού και στην αναποτελεσματικότητα της έρευνας των πραγματικών ευθυνών για το θάνατο του ανήλικου πρόσφυγα.

Σ' αυτά τα συμπεράσματα οδήγησαν αφενός μεν η διαχείριση του αποδεικτικού υλικού από το Λιμενικό και τις ανακριτικές αρχές της αστυνομίας, οι οποίες κλήθηκαν να «ερευνήσουν» ευθύνες συναδέλφων τους, αφετέρου δε οι αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων που ενεπλάκησαν και που έφτασαν στο σημείο ακόμα και να θέσουν την υπόθεση στο αρχείο, χωρίς περαιτέρω έρευνα.

8.Καταγγελία για συμμετοχή του Λιμενικού στη βύθιση λέμβου με πρόσφυγες στη Λέσβο τον Απρίλιο 2025

Ναυάγιο έγινε στις 3 Απριλίου 2025 στα ανοιχτά της Λέσβου όταν λέμβος με μετανάστες και πρόσφυγες ανατράπηκε, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει η ζωή τους⁵⁶. Η ανατροπή της λέμβου έγινε στη θαλάσσια περιοχή της Σκάλας Συκαμιάς, βόρεια του νησιού.

Στις 10 Απριλίου 2025 δημοσιοποιήθηκε στην Εφημερίδα των Συντακτών ότι παρουσία σκάφους του Λιμενικού συνέβη το ναυάγιο στη Λέσβο με τους επτά νεκρούς και τον έναν αγνοούμενο επιβάτη της βάρκας, γεγονός που εγείρει νέα ερωτήματα για το κατά πόσο η παρουσία αυτή και η όποια δραστηριότητά του είχαν συμβολή στην τραγική κατάληξη του περιστατικού. Χαρακτηριστικό είναι ότι η διάσωση σε αυτές τις περιπτώσεις γίνεται εφικτή μόνο τα πρώτα λεπτά της ώρας μετά

⁵⁶ https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/468656_ekoban-boltes-eno-pnigontan-anthropoi

το ναυάγιο, αφού το σώμα δεν μπορεί να αντέξει τις χαμηλές θερμοκρασίες της θάλασσας παρά μόνο 15-20 λεπτά της ώρας πριν επέλθει η υποθερμία και το μοιραίο.

Σύμφωνα με διασταυρωμένες πληροφορίες, η προανακριτική κατάθεση του συλληφθέντα Αφγανού, που κατηγορείται ως διακινητής και υπεύθυνος του ναυαγίου επειδή κρατούσε το τιμόνι, επιρρίπτει ευθύνες στον κυβερνήτη του περιπολικού σκάφους, ο οποίος, αντί να προχωρήσει στην άμεση διάσωση του μικρού και ευάλωτου φουσκωτού με τους 31 επιβάτες, ξεκίνησε να κάνει κύκλους γύρω από τη βάρκα δημιουργώντας επικίνδυνους κυματισμούς.

Χωρίς ακόμα να είναι γνωστές οι πλήρεις λεπτομέρειες της κατάθεσής του, υπάρχουν πληροφορίες για αναφορές του κατηγορούμενου σε χρήση γάντζων εκ μέρους των λιμενικών αλλά και σε επιχείρηση επαναπροώθησης που τελικά δεν εκτελέστηκε, αφού το υπερφορτωμένο φουσκωτό άρχισε να βουλιάζει.

Σύμφωνα με την ενημέρωση του λιμενικού σώματος, το προσφυγικό σκάφος βούλιαξε αφού οι ραφές που συνδέουν το πάτωμα με τα φουσκωτά πλευρικά σώματα δεν άντεξαν το βάρος των 31 επιβαινόντων με αποτέλεσμα να σκιστούν σε αυτό το σημείο και οι άνθρωποι να βρεθούν στο νερό. Εξήγηση που γεννά επιπλέον ερωτήματα, αφού από την έναρξη της προσφυγικής κρίσης το σύνολο των σκαφών που καταφθάνουν στα νησιά διαθέτουν ξύλινο πάτωμα κατασκευασμένο από κόντρα πλακέ θαλάσσης, τοποθετημένο ακριβώς πάνω από τον πλαστικό υμένα. Είναι υλικό που φημίζεται για την αντοχή του στη θάλασσα.

Θα μπορούσε βέβαια κανείς να υποθέσει ότι η βάρκα αυτή δεν είχε τη συγκεκριμένη ενίσχυση στο πάτωμα, αλλά σε αυτή την περίπτωση θα ήταν αδύνατο το σκάφος να διασχίσει το Αιγαίο και η λογική λέει ότι ο πλαστικός υμένας πάχους λίγων χιλιοστών θα είχε υποχωρήσει λίγο μετά την αναχώρησή τους από τις ακτές της Τουρκίας και όχι λίγα μέτρα πριν από την ακτή της Συκαμινιάς. Ομως, όπως αποδεικνύουν και οι φωτογραφίες από τον τόπο του συμβάντος, τα τμήματα του ξύλινου πατώματος βρέθηκαν στην ακτή και κατασχέθηκαν από το Λιμενικό Σώμα. Γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το ξύλινο κάλυμμα με κάποιο τρόπο έφυγε βιαίως από τη θέση που ήταν τοποθετημένο με αποτέλεσμα οι πρόσφυγες να πατήσουν κατευθείαν στο πλαστικό που τελικά υποχώρησε. Εκτός αν υπήρξε ανατροπή του σκάφους, κάτι που όμως δεν προκύπτει από τις μαρτυρίες.

9.Λιμενικοί στη Λέσβο ξεγύμνωσαν παιδιά και τα εγκατέλειψαν μέσα στη θάλασσα τον Ιούνιο του 2025

Στις 13 Ιουνίου 2025 λιμενικοί του ελληνικού Λιμενικού Σώματος ξεγύμνωσαν δύο ανήλικους πρόσφυγες και τους εγκατέλειψαν μέσα στη θάλασσα, ανοιχτά της Λέσβου, σύμφωνα με καταγγελία της Aegean Boat Report⁵⁷.

⁵⁷<https://www.rosa.gr/prosfygiko/katangelia-limenikoi-sti-lesvo-xegymnosan-paidia-kai-ta-egkataleipsan-mesa-sti-thalassa/?fbclid=IwY2xjawK8o85leHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1dXA2RWswT>

Τα δύο παιδιά, 12 και 14 ετών, βρέθηκαν τα ξημερώματα της 6ης Ιουνίου από την τουρκική ακτοφυλακή, η οποία τα διέσωσε.

Πιο αναλυτικά, όπως καταγγέλλει η Aegean Boat Report τα δύο προσφυγόπουλα από το Αφγανιστάν ξεγυμνώθηκαν από το Λιμενικό και εγκαταλείφθηκαν σε μια σωσίβια λέμβο, στη θάλασσα, ανοικτά της Λέσβου.

Όπως αναφέρει η οργάνωση, στις 6 Ιουνίου, στις 03:30, η τουρκική ακτοφυλακή βρήκε και διέσωσε δύο αγόρια από το Αφγανιστάν, ηλικίας 12 και 14 ετών, από μια σωσίβια λέμβο που έπλεε ακυβέρνητη στα ανοικτά των ακτών του Αϊβαλιού στην Τουρκία.

«Τα δύο αγόρια είχαν ξεγυμνωθεί, ριχτεί σε μια σωσίβια λέμβο και εγκαταλειφθεί στη θάλασσα στο σκοτάδι από την ελληνική ακτοφυλακή» τονίζει.

«Όταν νομίζεις ότι τα έχεις δει όλα, έρχεται κάτι και σου προκαλεί ακόμη πιο δυσάρεστη έκπληξη» σημειώνει η Aegean Boat Report. «Χρειάζεται ένα ιδιαίτερο είδος διεστραμμένου άρρωστου μυαλού για να κάνει κανείς κάτι τέτοιο σε οποιονδήποτε, και ειδικά σε παιδιά» συμπληρώνει.

«Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτό είναι έργο της ελληνικής ακτοφυλακής, αλλά να ξεγυμνώσει δύο παιδιά, γιατί για όνομα του Θεού να το κάνει κάποιος αυτό, απλά χάνω τα λόγια μου» συνεχίζει η οργάνωση.

«Η κατάσταση στο Αιγαίο Πέλαγος έχει φτάσει σε ένα σημείο όπου δεν υπάρχει όριο στο τι είναι ικανή να κάνει η ελληνική ακτοφυλακή. Έχω δει πολλή σκληρή και απάνθρωπη συμπεριφορά από τις ελληνικές αρχές όλα αυτά τα χρόνια, αλλά αυτό είναι ένα νέο χαμηλότερο επίπεδο» υπογραμμίζει η Aegean Boat Report.

10.Κυβερνητική εντολή για έξωση των προσφύγων από τις δομές φιλοξενίας

Σύμφωνα με πληροφορίες που είδαν το φως της δημοσιότητας στις 10/5/2025, προφορική εντολή από το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου έχει δοθεί προς τους διοικητές των δομών φιλοξενίας αιτούντων άσυλο να αποχωρήσουν οι πρόσφυγες και όσοι αιτούντες των οποίων η αίτηση ασύλου έχει απορριφθεί έως τις 14 Μαΐου 2025⁵⁸. Το γεγονός έχει προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση στους πληθυσμούς που διαμένουν στις δομές, εφόσον οι πρόσφυγες και οι απορριφθέντες σε πολλές περιπτώσεις φτάνουν και το 50% του πληθυσμού που φιλοξενείται.

[khuOTBZMVFEAR52iCiKIRn-in-gNZC-gHGG93db4hPXR69sKXSvBXrCPDMZDDKxsVHUICm2uw_aem_hQmeuOkwdQNovRX5KAtuSQ](https://www.kathimerini.gr/society/563604478/entoli-gia-exosi-ton-prosfigon-apo-tis-dome-s-filoxenias/?fbclid=IwY2xjawKMtttleHRuA2FlbQlxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR6z5Cj_Xdz1Zy6DbSC8py7HuyWBaDb_IRHu_6PpuOhgUZ3433AKQcxjDZI1ug_aem_LACe4j8cxTaW8_2t3U25bQ)

⁵⁸https://www.kathimerini.gr/society/563604478/entoli-gia-exosi-ton-prosfigon-apo-tis-dome-s-filoxenias/?fbclid=IwY2xjawKMtttleHRuA2FlbQlxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR6z5Cj_Xdz1Zy6DbSC8py7HuyWBaDb_IRHu_6PpuOhgUZ3433AKQcxjDZI1ug_aem_LACe4j8cxTaW8_2t3U25bQ

Παράλληλα, σε αρκετές δομές διαμένουν για χρόνια προσφυγικές οικογένειες ή γυναίκες μόνες με παιδιά τα οποία πηγαίνουν σχολείο και θα βρεθούν από τη μια μέρα στην άλλη στον δρόμο χωρίς δίκτυ προστασίας. Όσον αφορά τους αιτούντες των οποίων η αίτηση έχει απορριφθεί, αναμένεται να ξεκινήσει η διαδικασία επιστροφής, αν και η σχετική νομοθεσία από την Ε.Ε. βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο πρότασης της Κομισιόν και δεν έχει περάσει από το Ευρωκοινοβούλιο. Αξίζει να τονιστεί ότι, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, στις δομές φιλοξενίας επιτρέπεται να διαμένουν μόνο οι αιτούντες άσυλο, για τους οποίους υπάρχει η υποχρέωση στέγασης, σίτισης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων. Ωστόσο, εδώ και αρκετά χρόνια παραμένουν και πρόσφυγες, ιδιαίτερα οι πιο ευάλωτοι, εφόσον μόνο σποραδικά και με πολλές δυσκολίες έχουν λειτουργήσει προγράμματα ένταξης και στήριξης, τα οποία δεν μπορούν να καλύψουν όλο τον πληθυσμό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στη Βουλή στις 4 Μαρτίου 2025 από το υπουργείο Μετανάστευσης, ο συνολικός αριθμός φιλοξενούμενων σε όλες τις δομές της χώρας δεν ξεπερνά τους 27.100, ενώ οι συνολικές διαθέσιμες θέσεις είναι 35.103. Μάλιστα το πρώτο τρίμηνο του 2025 οι ροές ήταν μειωμένες κατά 27% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο της προηγούμενης χρονιάς. Εφόσον οι υφιστάμενες δομές σε όλη τη χώρα έχουν διαθέσιμες θέσεις σε περίπτωση που λόγω καλοκαιριού αυξηθούν οι ροές, είναι απορίας άξιο για ποιο λόγο το υπουργείο Μετανάστευσης αποφάσισε να εκδιώξει τους πρόσφυγες με κίνδυνο να προκύψει κοινωνικό πρόβλημα. Από την πλευρά του υπουργείου, που επισήμως δεν έχει δώσει γραπτώς την εντολή προς τους διοικητές, προβάλλεται η κατεύθυνση της μείωσης του αριθμού των μεταναστών που βρίσκονται στην Ευρώπη, κυρίως όσων δεν έχουν αναγνωριστεί ως πρόσφυγες και άρα θα πρέπει να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους.

Πηγές του υπουργείου Μετανάστευσης ανέφεραν χαρακτηριστικά ότι το θέμα της επιστροφής των Αιγυπτίων που βρίσκονται παράνομα στην Ελλάδα συζητήθηκε στην πρόσφατη επίσκεψη του Αιγύπτιου προέδρου στην Ελλάδα. Όμως, όσον αφορά τους πρόσφυγες είναι πολύ πιθανό να προκύψει κοινωνικό πρόβλημα όταν οικογένειες με παιδιά βρεθούν από τη μια μέρα στην άλλη να αναζητούν κατοικία και σίτιση.

Το 2024 κατατέθηκαν 73.684 αιτήματα ασύλου και αναγνωρίστηκαν ως πρόσφυγες 39.823 άτομα. Αντιστοίχως το πρώτο τρίμηνο του 2025 κατατέθηκαν 15.394 αιτήματα ασύλου, εκ των οποίων το 51,8% κρίθηκε θετικά, έλαβε δηλαδή άσυλο. Μόνο τον τελευταίο χρόνο και το πρώτο τρίμηνο του 2025, σχεδόν 50.000 άτομα έχουν λάβει προσφυγικό προφίλ στην Ελλάδα και κάποιοι από αυτούς έχουν ταξιδέψει σε άλλα κράτη-μέλη προς ανεύρεση εργασίας. Ένας σημαντικός πληθυσμός παραμένει στη χώρα και χρειάζεται υποστήριξη προκειμένου να μη βρεθεί σε πλατείες και πεζοδρόμια, όπως έχει συμβεί στο παρελθόν.

11.Μη καταβολή του μηνιαίου βοηθήματος για πρόσφυγες

Κατά τη διάρκεια του 2025 το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου εξακολουθούσε να μην παρέχει καμία ενημέρωση για το πότε θα επανέλθει η κανονική καταβολή του μηνιαίου οικονομικού βοηθήματος σε δικαιούχους πρόσφυγες, που έχει σταματήσει από τον Ιούνιο του 2024, ούτε έχει δώσει την παραμικρή εξήγηση που οφείλεται η αναστολή πληρωμής, ούτε πώς σχεδιάζει να λύσει το πρόβλημα και να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του⁵⁹.

Ωστόσο, τα προβλήματα συσσωρεύονται. Πληροφορίες αναφέρουν ότι το υπουργείο χρωστά συνολικά περίπου 5 εκατομμύρια ευρώ στην αμερικανική οργάνωση Catholic Relief Services (CRS) που υλοποιεί το πρόγραμμα έκδοσης και διανομής τραπεζικών καρτών στους δικαιούχους της μηνιαίας οικονομικής ενίσχυσης στην Ελλάδα, ενώ συμμετέχει στην υλοποίηση και άλλων προγραμμάτων.

Το χρέος του υπουργείου σε συνδυασμό με την ενέργεια της κυβέρνησης Τραμπ να παγώσει τη χρηματοδότηση στο πρόγραμμα εξωτερικής βοήθειας των ΗΠΑ, USAID, που έδινε σημαντικά ποσά στη CRS για διεθνή προγράμματα, οδηγεί στην άμεση αποχώρηση της CRS από την Ελλάδα, χωρίς καν να υπάρχει το περιθώριο να παρατείνει την παραμονή της για την εκτέλεση έργων, αν είχε στη διάθεσή της τα χρήματα που της χρωστά το υπουργείο.

Οι πληροφορίες αναφέρουν πως οι Αμερικανοί δωρητές δυσκολεύονται να κατανοήσουν πού έχουν πάει τα χρήματά τους και γιατί δημιουργείται χρέος από την ελληνική κυβέρνηση, τη στιγμή που για να υλοποιηθεί το πρόγραμμα προβλέπεται να έχει καταβληθεί η χρηματοδότηση. Σε κάθε περίπτωση, μέσα στον Απρίλιο η CRS αναμένεται να ολοκληρώσει τις δραστηριότητές της στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να χάσουν τη δουλειά τους δεκάδες εργαζόμενοι.

Η αναστολή πληρωμών εκ μέρους του υπουργείου Μετανάστευσης δοκιμάζει επίσης την καθημερινότητα των προσφύγων, ενώ ακυρώνει τον διακηρυγμένο στόχο του προγράμματος να ενθαρρύνει την αυτονομία των προσφύγων μέσα στις δομές και να προετοιμάσει την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία.

Η μηνιαία ενίσχυση ανέρχεται σε 75 ευρώ για ένα άτομο μέχρι 210 ευρώ για οικογένειες με τέσσερα ή περισσότερα μέλη, ποσά που δεν έχουν αναπροσαρμοστεί με βάση τον πληθωρισμό παρά την έκρηξη του κόστους ζωής των τελευταίων ετών. Μάλιστα, ενώ η καταβολή των χρημάτων καθυστερεί αρκετές εβδομάδες μετά την κατάθεση του αιτήματος ασύλου, διακόπτεται αμέσως μόλις εκδοθεί η απόφαση για το άσυλο, πριν καν επιδοθεί στους δικαιούχους. Άνθρωποι με γνώση του πεδίου διηγούνται πως την περίοδο πριν ανασταλούν οι πληρωμές, κάποιοι πρόσφυγες καταλάβαιναν ότι έχει βγει απόφαση για το αίτημα ασύλου επειδή πήγαιναν στο ΑΤΜ και έβλεπαν ότι δεν είχαν μπει χρήματα στην κάρτα. Σε κάθε περίπτωση, η μηνιαία ενίσχυση είναι αναγκαία για να καλύψουν οι πρόσφυγες τα στοιχειώδη, που δεν

⁵⁹ https://www.efsyn.gr/ellada/dikaionomata/467472_fesi-horis-telos-se-prosfyges-kai-organoseis

παρέχονται στις απομονωμένες προσφυγικές δομές: από το κόστος της μετακίνησης μέσω ΚΤΕΛ μέχρι την αγορά φαρμάκων, ειδών προσωπικής υγιεινής και ρούχων.

Ανθρωποι από το πεδίο μεταφέρουν στην «Εφ.Συν.» εικόνες από παιδιά που κυκλοφορούν χειμωνιάτικα μέσα στις δομές με καλοκαιρινά ρούχα ή με σαγιονάρες, γιατί δεν μπορούν να αγοράσουν ρούχα και παπούτσια. Μιλούν για γυναίκες σε κατάσταση απελπισίας επειδή δεν έχουν να πάρουν σερβιέτες, για οικογένειες που δεν μπορούν να πάρουν πάνες για τα μωρά ή δεν μπορούν να πληρώσουν το εισιτήριο της μετακίνησης για μαθητές που θα ήθελαν να συμμετάσχουν σε μια σχολική εκδρομή.

Σε ορισμένες δομές, η διοίκηση και το προσωπικό κάνει ό,τι μπορεί για να καλύψει την αναστολή πληρωμών του υπουργείου με είδη που συγκεντρώνει από δωρητές και εθελοντές, καθώς, ακόμα και στις περιπτώσεις που βρίσκει εργασία ο ένας γονιός, τα χρήματα δεν φτάνουν για όλη την οικογένεια.

Η καταβολή του μηνιαίου βοηθήματος γίνεται μέσω τραπεζικών καρτών και χρηματοδοτείται με ευρωπαϊκά κονδύλια. Αποτελεί ευρωπαϊκή υποχρέωση της χώρας και δεν εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της κυβέρνησης. Η υποχρεωτική παροχή μηνιαίας χρηματικής ενίσχυσης περιλαμβάνεται μάλιστα και στη νέα ευρωπαϊκή οδηγία για τις Συνθήκες Υποδοχής που πρέπει να ψηφιστεί και να κυρωθεί μέχρι τον Ιούνιο του 2026 στο πλαίσιο της εφαρμογής του νέου Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Ασύλο. Παρ' όλα αυτά, μετά από πολύμηνη καθυστέρηση πληρωμής, το υπουργείο κατέβαλε τον Οκτώβριο τα χρήματα για τον Μάιο και τον Ιούνιο και έκτοτε αγνοείται οποιοσδήποτε σχεδιασμός.

Η αθέτηση των ευρωπαϊκών υποχρεώσεων του και ιδίως των οικονομικών του υποχρεώσεων σε φορείς στην Ελλάδα τείνει να γίνει κανόνας στο υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, μαζί με την περιφρόνηση των κανόνων χρηστής διοίκησης.

«Το [...] Υπουργείο [...] δεν έχει δημοσιεύσει καμία πληροφορία σχετικά με τη διακοπή της παροχής χρηματικού βοηθήματος, παρά τις δηλώσεις που εξέδωσαν ομάδες της κοινωνίας των πολιτών [...]». Ο λόγος για τη διακοπή αυτής της ζωτικής σημασίας υπηρεσίας παραμένει ασαφής» σημείωναν στα μέσα Μαρτίου 2025 σε κοινή ανακοίνωσή τους πέντε οργανώσεις (Mobile Info Team, I Have Rights, Equal Legal Aid, Refugee Legal Support, Avocats Sans Frontières France), ενώ συνυπέγραφαν άλλες είκοσι οργανώσεις.

12. Παράνομη και αντίθετη προς το Διεθνές Δίκαιο τρίμηνη αναστολή του δικαιώματος στο άσυλο για πρόσφυγες προερχόμενους από Λιβύη τον Ιούλιο του 2025

Σύμφωνα με ανακοίνωση που εξέδωσε στις 9 Ιουλίου 2025 το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες με αφορμή την αναστολή πρόσβασης στο άσυλο για πρόσφυγες προερχόμενους από τη Λιβύη, λόγω της μαζικής άφιξης στην Κρήτη στις αρχές

Ιουλίου 2025, η αναστολή πρόσβασης στο άσυλο είναι προδήλως παράνομη, αλλά και παραβιάζει το διεθνές δίκαιο⁶⁰. Το ΕΣΠ υπενθυμίζει πως η Ελλάδα «διαθέτει (...) την τεχνογνωσία για να οργανώσει ένα αποτελεσματικό σύστημα ασύλου, το οποίο θα μπορεί να προσαρμόζεται σε έκτακτες συνθήκες». Αποδεικνύεται, σύμφωνα με το ΕΣΠ, η «αδυναμία της Ελλάδας να διασφαλίσει βασικά θεμελιώδη δικαιώματα».

Το ΕΣΠ, τέλος, ζητά την άμεση ανάκληση της απόφασης, που «διατάχθηκε» από τον Κυριάκο Μητσοτάκη στη Βουλή.

Αναλυτικά η ανακοίνωση έχει ως εξής :

«Η αναστολή πρόσβασης στο άσυλο είναι προδήλως παράνομη και παραβιάζει το διεθνές δίκαιο.

Η επίκληση αυξημένων ροών δεν μπορεί να αποτελεί δικαιολογία και το μόνο που αποδεικνύει είναι την αδυναμία της Ελλάδας να διασφαλίσει βασικά θεμελιώδη δικαιώματα. Η Ελλάδα είχε λάβει ανάλογα μέτρα τον Μάρτιο του 2020 με την ίδια επιχειρηματολογία και αναμένουμε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επ αυτής της απόφασης.

Η Ελλάδα είναι χώρα υποδοχής και εξωτερικό σύνορο της ΕΕ. Διαθέτει επομένως την τεχνογνωσία για να οργανώσει ένα αποτελεσματικό σύστημα ασύλου, το οποίο θα μπορεί να προσαρμόζεται σε έκτακτες συνθήκες.

Ζητάμε την άμεση ανάκληση της απόφασης».

Στις 11 Ιουλίου 2025, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ως ο Εθνικός Θεσμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με ανακοίνωση της, υπογράμμισε την καίρια σημασία στην προστασία του δικαιώματος πρόσβασης στο άσυλο και της απαγόρευσης επαναπροώθησης. Πρόκειται για κανόνες που κατοχυρώνονται ρητά σε διεθνή και ευρωπαϊκά συμβατικά κείμενα και αποτελούν θεμελιώδη πυλώνια του διεθνούς προσφυγικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου, στα οποία έχουν οικοδομηθεί η παγκόσμια και ευρωπαϊκή κοινότητα.

Η Εθνική Επιτροπή τονίζει με έμφαση τα παρακάτω επί της τροπολογίας που προβλέπει την αναστολή υποβολής αιτήσεων χορήγησης ασύλου από άτομα που εισέρχονται στη χώρα παράνομα με οποιοδήποτε πλωτό μέσο που προέρχεται από τη Βόρεια Αφρική, καθώς και την επιστροφή χωρίς καταγραφή, στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής.

Το δικαίωμα πρόσβασης στο άσυλο και η απαγόρευση επαναπροώθησης κατοχυρώνονται ρητά σε πλείστα διεθνή και ευρωπαϊκά συμβατικά κείμενα που δεσμεύουν τη Χώρα, ενώ δεν προβλέπονται ρήτρες παρέκκλισης από την εφαρμογή τους.

⁶⁰https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiosyni/478515_adynamia-tis-elladas-na-diasfalisei-basika-th-emeliodi-dikaiomata-ektima

Η επιστροφή των ατόμων αυτών στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής χωρίς καταγραφή και χωρίς εξατομικευμένη εξέταση τυχόν αιτημάτων ασύλου ή και ισχυρισμών περί υποβολής σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση αποτελεί ευθεία παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης και του δικαιώματος στο άσυλο και δεν μπορεί να νομιμοποιηθεί ούτε κατά παρέκκλιση λόγω έκτακτων συνθηκών.

Η αναστολή υποβολής αιτημάτων ασύλου/πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου δεν επιτρέπεται ούτε από το ισχύον δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ούτε από το Σύμφωνο για το Άσυλο και την Μετανάστευση,[3] που αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή τον Ιούνιο 2026.

Πέραν του περιεχομένου της, η προτεινόμενη ρύθμιση είναι εξόχως προβληματική και ως προς την αιτιολόγησή της:

α. Η παντελώς εσφαλμένη επίκληση του άρθρου 15 ΕΣΔΑ και της κατάστασης ανάγκης, όταν το εν λόγω άρθρο δεν έχει ενεργοποιηθεί σε δυσχερέστερες καταστάσεις και χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις, οι οποίες εν τέλει ταυτίζονται με αυτές του άρθρου 48 του Συντάγματος, εγείρει σοβαρά ζητήματα παραβίασης του διεθνούς και εθνικού συνταγματικού δικαίου και θα επιφέρει καίριο πλήγμα στο κράτος δικαίου στην Ελλάδα, σε μια στιγμή που η χώρα μας βάλλεται στο πεδίο αυτό, αλλά και τον σεβασμό θεμελιωδών υποχρεώσεων της κατά το διεθνές δίκαιο. Σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής δεν «απειλείται η ζωή του έθνους», κατά την έννοια του άρθρου 15 ΕΣΔΑ, και πάντως τα μέτρα που λαμβάνονται δεν είναι «απολύτως αναγκαία», με συνέπεια τα μέτρα αυτά να παραβιάζουν προδήλως την αρχή της αναλογικότητας. Σε κάθε περίπτωση, το άρθρο 15 ΕΣΔΑ δεν επιτρέπει καμία παρέκκλιση από το άρθρο 3 ΕΣΔΑ, το οποίο επιβάλλει την υποχρέωση προστασίας από βασανιστήρια και απάνθρωπη μεταχείριση και την υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να εξετάσουν τη μεταχείριση που θα τύχει ένα πρόσωπο σε περίπτωση επιστροφής.

β. Η επίκληση της «διαφύλαξης της ασφάλειας και της κοινωνικής σταθερότητας της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...] από την οργανωμένη εργαλειοποίηση των διαρκώς αυξανόμενων μεταναστευτικών ροών» δεν δικαιολογείται από τα διαθέσιμα στοιχεία και τις πραγματικές συνθήκες. Η Ελλάδα έχει πλέον πολυετή εμπειρία στη διαχείριση μεικτών μεταναστευτικών ροών και διαθέτει σήμερα τις αντίστοιχες υπηρεσίες για την ορθολογική διαχείριση αιτημάτων ασύλου και την οργάνωση του συστήματος υποδοχής. Η αναστολή της υποβολής (και όχι απλώς της εξέτασης) αιτήσεων ασύλου καταλήγει να ταυτίζεται με την έννοια της κατάργησης της πρόσβασης στο άσυλο και της ομαδικής απέλασης αλλοδαπών, κατά παράβαση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

γ. Οι μεικτές ροές περιλαμβάνουν και προσφυγικούς πληθυσμούς, οι οποίοι είναι διεθνώς προστατευόμενα πρόσωπα κατά τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Σε κάθε περίπτωση, χωρίς την εξατομικευμένη αξιολόγηση αιτημάτων διεθνούς προστασίας δεν είναι δυνατός ο εκ των προτέρων

συλλήβδην χαρακτηρισμός των προσώπων που προέρχονται από τη Βόρεια Αφρική ως «στερούμενων προσφυγικού προφίλ». Επισημαίνεται δε ότι η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η απαγόρευση έκθεσης σε απάνθρωπη μεταχείριση είναι απόλυτη και διασφαλίζεται σε όλα τα πρόσωπα χωρίς διάκριση βάσει εθνικότητας, τρόπου εισόδου κ.λπ.

Είναι επομένως απαραίτητη η εξεύρεση άλλης ευρωπαϊκής λύσης (π.χ. εφαρμογή της αρχής της αλληλεγγύης), η οποία σημειωτέον θα ήταν δυνατή αν είχε τεθεί σε εφαρμογή το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Είναι δε αναγκαία η δημιουργία κατάλληλων υποδομών για τη διαχείριση των μεικτών αυτών μεταναστευτικών ροών, οι οποίες πρέπει να δημιουργηθούν και σε σημεία εισόδου, όπως η Κρήτη.

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καλεί την Ελληνική Πολιτεία να αναλάβει τις απαραίτητες πρωτοβουλίες ώστε να αποφύγει παραβιάσεις της διεθνούς και ευρωπαϊκής έννομης τάξης, οι οποίες επιφέρουν δημόσιες παρεμβάσεις διεθνών αξιωματούχων, όπως του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και ενδέχεται να καταλήξουν σε μελλοντική καταδίκη της Ελλάδας σε διεθνή όργανα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Την ίδια μέρα η ΜΚΟ «Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου», σε δελτίο Τύπου, ανέφερε τα εξής :

“Η τροπολογία που κατατέθηκε στη Βουλή, σύμφωνα με την οποία προβλέπεται τρίμηνη αναστολή της πρόσβασης στη διαδικασία άσylum για πρόσωπα που εισέρχονται στην ελληνική επικράτεια από τη Βόρεια Αφρική με πλωτά μέσα, συνιστά κατάφωρη παραβίαση του Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ως επιχείρημα για την προτεινομένη αναστολή αυτών των δικαιωμάτων, προβάλλεται η κατάσταση ανάγκης λόγω αυξημένων αφίξεων. Όμως, αυτό το επιχείρημα – αν θέλουμε να μιλήσουμε νομικά και όχι προπαγανδιστικά δεν δύναται σε καμία περίπτωση, να θεμελιώσει – κατά το εφαρμοστέο εθνικό, γνωσιακό και διεθνές δίκαιο – την αναστολή ή την ουσιώδη περιστολή της άσκησης θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Επιπλέον, η επίκληση του άρθρου 15 της ΕΣΔΑ ως αιτιολογικής βάσης της εν λόγω ρύθμισης στερείται οποιασδήποτε νομικής θεμελίωσης. Σύμφωνα με τη ρητή διατύπωση του άρθρου 15 παρ. 2, δεν επιτρέπεται παρέκκλιση από το άρθρο 3 της Σύμβασης, το οποίο κατοχυρώνει απολύτως την απαγόρευση βασανιστηρίων, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, και στο οποίο η αρχή της μη επαναπροώθησης έχει κεντρική εφαρμογή· και αφετέρου διότι το δικαίωμα στο άσυλο δεν κατοχυρώνεται στην ΕΣΔΑ και άρα λανθασμένα το επικαλούνται, αλλά απορρέει από το διεθνές προσφυγικό δίκαιο και ιδίως από τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, καθώς και από το ενωσιακό κεκτημένο (άρθρο 18 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ). Δεν είναι πάντως η πρώτη φορά που η κυβέρνηση δείχνει ότι δεν έχει ιδέα από καλή νομοθέτηση και νομικά.

Η επίμαχη ρύθμιση, πέραν της πρόδηλης αντίθεσης με υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις, αντανakλά δομική ανεπάρκεια σχεδιασμού και διαχείρισης του συστήματος υποδοχής και ταυτοποίησης με αποτέλεσμα τη διαβίωση προσώπων – μεταξύ αυτών και ιδιαίτερα ευάλωτων – σε κατάφωρα ακατάλληλες συνθήκες, που αντιβαίνουν στις αρχές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της προσήκουσας μεταχείρισης. Επιπλέον, η χρησιμοποίηση ρητορικής περί “εισβολής” ή “απειλής” από επίσημους θεσμικούς φορείς, ενισχύει επικίνδυνα ξενοφοβικές αντιλήψεις και πρακτικές, ασύμβατες με τις αξίες του Κράτους Δικαίου, της αλληλεγγύης και του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων”.

Επίσης, στις 14 Ιουλίου 2025 το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας εξέδωσε το ακόλουθο δελτίο Τύπου:

“Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας (Δίκτυο) παρακολουθεί με αυξανόμενη ανησυχία τη διολίσθηση του δημόσιου λόγου προς την ξενοφοβία, τη ρατσιστική ρητορική και την υποχώρηση του σεβασμού σε βασικές αρχές του κράτους δικαίου με αφορμή τη διαχείριση του μεταναστευτικού και προσφυγικού ζητήματος στη χώρα.

Το τελευταίο διάστημα, ο δημόσιος και ο δημοσιογραφικός λόγος γύρω από τους πρόσφυγες και τους μετανάστες – και ιδιαίτερα με αφορμή την αύξηση των νέων αφίξεων μέσω Λιβύης στην Κρήτη – αποτυπώνουν ένα επιδεινούμενο κλίμα φόβου και πόλωσης. Το κλίμα αυτό έχει περαιτέρω υποδαυλιστεί από δηλώσεις εκπροσώπων της πολιτικής ηγεσίας, κομμάτων και δημόσιων αρχών. Η χρήση απαξιωτικών όρων όπως «λαθρομετανάστης», η παρουσίαση των νέων αφίξεων ως απόπειρα «εισβολής» και «αντικατάστασης πληθυσμού», καθώς και η παραπλανητική αναφορά σε προνόμια και επιδόματα μιας μερίδας ανθρώπων σε βάρος άλλων πολιτών, είναι ορισμένα μόνο παραδείγματα που επηρεάζουν αρνητικά τις τοπικές κοινωνίες και ενισχύουν τον κοινωνικό διχασμό. Πρόκειται για αφηγήματα που συμβάλλουν στην παρουσίαση των ανθρώπων αυτών ως απειλή για την κοινωνία, που εργαλειοποιούν τον φόβο, πλήττουν την κοινωνική συνοχή και όπως έχουν επανειλημμένα δείξει τα ευρήματα του Δικτύου, κανονικοποιούν, ενθαρρύνουν και τελικά οδηγούν σε έξαρση της μισαλλοδοξίας και της ρατσιστικής βίας.

Οι αφίξεις μεταναστών και προσφύγων στην Κρήτη έχουν θέσει σε πίεση τις τοπικές δυνατότητες και κοινωνίες, απουσία μιας οργανωμένης δομής υποδοχής στην περιοχή. Το Δίκτυο έχει τονίσει πολλές φορές στο παρελθόν, σε παρόμοια περιστατικά, ότι η άνοδος της ξενοφοβίας συχνά συνδέεται με την έλλειψη μιας συνεκτικής, επαρκώς χρηματοδοτούμενης και ανθρωποκεντρικής πολιτικής για το άσυλο και τη μετανάστευση που μπορεί να αποτρέψει την υπερσυγκέντρωση νεοαφιχθέντων ή την έκθεσή τους σε επισφαλείς συνθήκες, προκλήσεις που τελικά επηρεάζουν τόσο τους πρόσφυγες και μετανάστες όσο και τις τοπικές κοινωνίες. Ένα πρόσφατο ανησυχητικό περιστατικό, κατά το οποίο εκτοξεύθηκαν φωτοβολίδες από αγνώστους σε βάρος ομάδας νεοαφιχθέντων που φιλοξενούνταν προσωρινά σε γήπεδο στο Ρέθυμνο,

επιβεβαιώνει τα παραπάνω. Το περιστατικό ορθά καταδικάστηκε άμεσα από την τοπική αυτοδιοίκηση.

Οι πολιτικές όπως η αναστολή υποβολής αιτήσεων ασύλου για όσους εισέρχονται από τη Βόρεια Αφρική, καθώς και οι προτάσεις για ποινικοποίηση της παράτυπης εισόδου ή παραμονής στη χώρα, ενέχουν τον κίνδυνο περαιτέρω στοχοποίησης των προσφύγων και μεταναστών. Ενώ τα κράτη έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν τα σύνορά τους, τέτοια μέτρα εγείρουν σοβαρά νομικά και ηθικά ζητήματα – ιδίως όταν συνδυάζονται με αφηγήματα που παρουσιάζουν συλλήβδην όσους φτάνουν ως «παράνομους εισβολείς» και παραβλέπουν την υποχρέωση παροχής διεθνούς προστασίας σε πρόσφυγες. Το δικαίωμα αναζήτησης ασύλου είναι ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, το οποίο κατοχυρώνεται στο διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό δίκαιο και ισχύει για κάθε άτομο, ανεξάρτητα από το πώς ή από το πού έφτασε σε μια χώρα. Ακόμη και σε περιόδους μεταναστευτικής πίεσης, τα κράτη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι άνθρωποι που αναζητούν άσυλο έχουν πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου και δεν επιστρέφονται προτού κριθεί τελεσίδικα το αίτημα ασύλου τους σε μέρη όπου μπορεί να αντιμετωπίζουν απειλές για τη ζωή ή την ελευθερία τους. Κάτι τέτοιο θα παραβίαζε την αρχή της μη επαναπροώθησης (non-refoulement), μια βασική αρχή του διεθνούς δικαίου από την οποία δεν χωρά καμία παρέκκλιση.

Οι αρμόδιες αρχές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο για την ύπαρξη συντονισμένης ανταπόκρισης και την υιοθέτηση πολιτικών για την αξιοπρεπή και σύννομη υποδοχή όσων φτάνουν στη χώρα καθώς και για την πρόληψη και αντιμετώπιση των φαινομένων που οδηγούν στην απανθρωποποίηση και στοχοποίηση των «άλλων», των προσφύγων και μεταναστών, με κριτήρια όπως η καταγωγή, η εθνικότητα ή η θρησκεία. Η Ελλάδα βίωσε κατά το πρόσφατο παρελθόν την ένταση της οργανωμένης ρατσιστικής βίας που αποτέλεσε απειλή για τη δημόσια ασφάλεια και τα θεμελιώδη δικαιώματα ενώ το φαινόμενο δεν έχει σε καμιά περίπτωση εκλείψει. Ως εκ τούτου, καλούμε όσους, ιδίως θεσμικούς παράγοντες, με πράξεις ή δηλώσεις τους δημιουργούν κλίμα ευνοϊκό για τέτοια φαινόμενα να αναλογιστούν τις τεράστιες ευθύνες τους.

Αποτελεί κοινή υποχρέωση της πολιτικής ηγεσίας, των θεσμικών φορέων και των ΜΜΕ η προώθηση ενός δημόσιου διαλόγου για τη μετανάστευση και το άσυλο που θα γίνεται σε πλαίσιο τεκμηριωμένο, νηφάλιο και βασισμένο στα δεδομένα και τις αρχές του διεθνούς δικαίου, με σεβασμό στην ανθρώπινη αξία όλων.

Η ευθύνη για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας ανήκει σε όλες και όλους – και πρωτίστως στους θεσμικούς φορείς που εκφράζουν, χαράζουν και υλοποιούν πολιτικές σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο”.

Τέλος, στις 16 Ιουλίου 2025, εβδομήντα-δύο οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών κατήγγειλαν ως παράνομη και ανεπίτρεπτη τη νομοθετική διάταξη που αναστέλλει την πρόσβαση προσφύγων στο άσυλο στην Ελλάδα, και ζητούν να αποσυρθεί άμεσα.

Το πλήρες κείμενο της ανακοίνωσης είχε ως εξής:

«Οι υπογράφουσες οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών καταδικάζουμε ως παράνομη και ανεπίτρεπτη τη νομοθετική διάταξη που ψηφίστηκε από τη Βουλή την Παρασκευή 11 Ιουλίου 2025 (άρθρο 79 Ν 5218/2025), με την οποία αναστέλλεται για τρεις μήνες η υποβολή αιτήσεων ασύλου από ανθρώπους που φτάνουν στη χώρα από τη Βόρεια Αφρική και προβλέπεται η άμεση απέλασή τους από τη χώρα χωρίς καταγραφή.

Οι θεμελιώδεις αρχές του δικαιώματος πρόσβασης στο άσυλο και της προστασίας από την επαναπροώθηση δεν επιδέχονται κανέναν περιορισμό.

Κατοχυρώνονται σε υπερνομοθετικής ισχύος κείμενα διεθνούς και ενωσιακού δικαίου που υπερισχύουν κάθε εθνικής διάταξης νόμου, όπως έχει ήδη επισημανθεί από έγκριτα θεσμικά όργανα στην Ελλάδα και διεθνώς, μεταξύ των οποίων ο Συνήγορος του Πολίτη, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η Ένωση Διοικητικών Δικαστών, η Ολομέλεια Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος, ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Καλούμε την Ελληνική Κυβέρνηση να αποσύρει άμεσα την παράνομη αυτή νομοθετική ρύθμιση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει επιτακτικά μέτρα για την επιβολή του ενωσιακού δικαίου και την άμεση άρση της παραβίασης, σύμφωνα με τις καταστατικές ευθύνες της».

13.Παρέμβαση κοινωνικών οργανώσεων υπέρ της ανάκλησης της εντολής έξωσης προσφύγων και μεταναστών από τις δομές στέγασης

Την ανάκληση της εντολής έξωσης προσφύγων και μεταναστών από τις δομές στέγασης ζήτησαν στις 5/6/2025 από το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου 109 οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο προσφυγικό⁶¹. Οι οργανώσεις επισημαίνουν υψηλό κίνδυνο εξαθλίωσης για τους ανθρώπους που αναγκάζονται να βγουν στον δρόμο, καθώς δεν υπάρχει μέριμνα για εναλλακτικές λύσεις στέγασης ή μέτρα προστασίας, ούτε και υπήρξε σχετική οδηγία εκ μέρους του υπουργείου, ενώ τα σοβαρά προβλήματα χρηματοδότησης των οργανώσεων μειώνουν πια την ικανότητά τους να καλύψουν τα κρατικά κενά.

Η πολιτική ηγεσία του υπουργείου ζήτησε στις αρχές Μαΐου 2025 από τις διοικήσεις των δομών να επισπεύσουν την απομάκρυνση όσων έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία ασύλου, είτε έχουν αναγνωριστεί πρόσφυγες είτε έχουν απορριφθεί σε δεύτερο βαθμό. Μήνυμα διαμαρτυρίας για την εντολή έξωσης από τις δομές είχε στείλει στα μέσα Μαΐου η Πρωτοβουλία Συντονιστριών Εκπαίδευσης Προσφύγων. Μέλη της Πρωτοβουλίας επισκέφτηκαν τη Βουλή και συναντήθηκαν με κόμματα της αντιπολίτευσης προκειμένου να αναδείξουν το θέμα. Σύμφωνα με την ανακοίνωση των 33 οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο προσφυγικό, πρόσφυγες στην ηπειρωτική Ελλάδα, πρόσφυγες στην ηπειρωτική Ελλάδα και στα νησιά έχουν σε

⁶¹ https://www.efsyn.gr/ellada/dikaionomata/474952_stop-stis-exoseis-apo-tis-prosfygikes-domes

ορισμένες περιπτώσεις ήδη απομακρυνθεί, ενώ άλλοι ενημερώθηκαν ότι επίκειται η έξωση άλλοτε μία εβδομάδα νωρίτερα και άλλοτε μόλις μία μέρα νωρίτερα, χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να συγκεντρώσουν τα πράγματά τους.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, αναφέρονται απειλές σε οικογένειες με παιδιά ότι θα συλληφθούν αν δεν αποχωρήσουν, ενώ στη Λέσβο αναγνωρισμένοι πρόσφυγες αναγκάστηκαν να φύγουν από τα κοντέινερ και να μείνουν σε σκηνές σε απομακρυσμένα μέρη της δομής, μαζί με αγνώστους. Στην περίπτωση επταμελούς οικογένειας Αφγανών με μία έγκυο και δύο παιδιά με αναπνευστικά προβλήματα, ζητήθηκε παράταση της διαμονής της στη δομή, αλλά δεν δόθηκε επίσημη άδεια.

Ο νόμος προβλέπει την απομάκρυνση από τις δομές έναν μήνα μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ασύλου. Ωστόσο, όπως επισημαίνει η ανακοίνωση, το διάστημα αυτό συχνά δεν επαρκεί για να βγουν τα αναγκαία έγγραφα που δίνουν πρόσβαση σε εναλλακτική στέγαση, ενώ το ενταξιακό πρόγραμμα Helios+, που παρέχει επιδότηση στέγης, βρίσκεται στα αρχικά στάδια υλοποίησης και δεν είναι ακόμη διαθέσιμη η πρόσβαση σε στέγαση, καθώς η υποβολή αιτήσεων άρχισε μόλις στις 26 Μαΐου. Αλλωστε, το πρόγραμμα εξυπηρετεί μόνο μικρό ποσοστό του προσφυγικού πληθυσμού, διέπεται από γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και θα χρειαστεί βιώσιμη χρηματοδότηση για να μη διακοπεί.

Οι οργανώσεις επισημαίνουν ότι προκειμένου για ανθρώπους των οποίων έχει απορριφθεί η αίτηση ασύλου, η απόφαση έξωσης δεν παίρνει υπόψη πιθανή έφεση στα δικαστήρια κατά της απόρριψης ή υποβολή νέας αίτησης με καινούργια στοιχεία. Επιπλέον, οι απελάσεις στις περισσότερες χώρες προέλευσης παραμένουν ουσιαστικά αδύνατες, γεγονός που σημαίνει ότι οι άνθρωποι αυτοί συνεχίζουν να απειλούνται με διοικητική κράτηση και οδηγούνται σε νομικό κενό και σε ακραίες συνθήκες διαβίωσης, χωρίς τη δυνατότητα νόμιμης εργασίας ή πρόσβασης σε κοινωνικά επιδόματα. Την ίδια στιγμή, αρκετά καταφύγια αστέγων δεν διαθέτουν άλλο χώρο ή θέτουν προϋποθέσεις απαγορευτικές για ορισμένους πρόσφυγες, καθώς μάλιστα έχει περιοριστεί η δυναμικότητα των καταφυγίων οργανώσεων, λόγω της σημαντικής μείωσης της χρηματοδότησης.

Πέρα από τον κίνδυνο να μείνουν οι άνθρωποι άστεγοι και εκτεθειμένοι σε εκμετάλλευση, σεξουαλικές επιθέσεις και βία, οι οργανώσεις τονίζουν ότι οι εξώσεις ενέχουν τον κίνδυνο διακοπής της εκπαίδευσης όσων πηγαίνουν στο σχολείο ή διακοπής της εργασίας τους για όσους εργάζονται.

14.Παράδοξο αίτημα της γενικής γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών για συλλογή προσωπικών δεδομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων αιγυπτιακής καταγωγής

Με ηλεκτρονικό μήνυμα, που στάλθηκε την 1η Απριλίου 2025, και που έχει θορυβήσει έντονα τους παραλήπτες του, η γενική γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών του

υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, η οποία έχει αρμοδιότητα την προστασία των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων, ζήτησε κατεπειγόντως στις αρχές του μήνα από τις οργανώσεις που τρέχουν τα κέντρα φιλοξενίας ασυνόδευτων ανήλικων τα προσωπικά στοιχεία των φιλοξενούμενων αιγυπτιακής καταγωγής που εμπλέκονται σε διερευνώμενες ποινικές πράξεις, χωρίς να έχουν απαραίτητα καταδικαστεί⁶².

Το μήνυμα, που το υπέγραφε ο διευθυντής του ιδιαίτερου γραφείου του γενικού γραμματέα Ηρακλή Μοσκόφ, δεν επικαλούνταν καμία νομική βάση, δεν παρείχε καμία άλλη διευκρίνιση, ούτε ανέφερε με ποιο σκοπό και με ποια αρμοδιότητα ζητά μια γενική γραμματεία υπουργείου ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα ανήλικων παιδιών. Είχε μάλιστα χαρακτήρα κατεπείγοντος, χωρίς να το δηλώνει ρητά, ζητούσε όμως τα στοιχεία μέχρι την επομένη στις 12 το μεσημέρι.

Ο πίνακας που μοιράστηκε για συμπλήρωση ανέφερε τα εξής:

«Αξιότιμοι συνεργάτες, παρακαλώ πολύ όπως συμπληρώσετε τον επισυναπτόμενο πίνακα και τον επιστρέψετε συμπληρωμένο μέχρι αύριο το μεσημέρι στις 12.00. Σας ευχαριστώ για τη συνεργασία» ανέφερε. Ο επισυναπτόμενος πίνακας είχε τον τίτλο «Φιλοξενούμενοι Αιγυπτιακής καταγωγής -Ποινικές πράξεις» και σε κίτρινο φόντο τη διευκρίνιση «η συμπλήρωση του αρχείου αφορά ανήλικους αιγυπτιακής καταγωγής ηλικίας 16-18». Ζητούνταν να συμπληρωθούν ο προσωπικός αριθμός καταγραφής του ασυνόδευτου ανήλικου, η ημερομηνία γέννησης και η ηλικία του, το όνομα της δομής, οι πράξεις για τις οποίες υπάρχει πιθανή ποινική εμπλοκή (αναφερόταν το παράδειγμα της συμπλοκής) και η ποινική εξέλιξη των πράξεων αυτών.

Είναι άγνωστο πόσες οργανώσεις ανταποκρίθηκαν στο αίτημα και τι στοιχεία συγκεντρώθηκαν. Κάποιες οργανώσεις απάντησαν ότι δεν διαθέτουν ασυνόδευτους ανήλικους με αυτά τα χαρακτηριστικά. Άλλες δεν ανταποκρίθηκαν στο αίτημα και δεν έστειλαν στοιχεία, ούτε όταν δέχτηκαν τηλεφωνικές πιέσεις εκ μέρους της γενικής γραμματείας.

«Μας ζητούν να καταδώσουμε τα παιδιά μας. Δεν θα το κάνουμε» λέει στην «Εφ.Συν.» εκπρόσωπος οργάνωσης, που, όπως όλες οι οργανώσεις με τις οποίες επικοινωνήσαμε, θέλησε να μην κατονομαστεί. Οι οργανώσεις αυτές σημειώνουν στην «Εφ.Συν.» ότι δεν είναι υποχρεωμένες να δώσουν τέτοια στοιχεία και υπογραμμίζουν τον αυθαίρετο χαρακτήρα του αιτήματος της γενικής γραμματείας.

Επισημαίνουν επίσης ότι το αίτημα στοχοποιεί μια ομάδα ασυνόδευτων ανήλικων με βάση την καταγωγή τους και ότι συνιστά ανεπίτρεπτη και ενδεχομένως παράνομη διάκριση με βάση την καταγωγή.

Υπογραμμίζουν επίσης ότι απαγορεύεται η απέλαση ασυνόδευτων ανήλικων με βάση τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, η οποία αποτελεί την καθοριστική αρχή που ρυθμίζει

⁶² https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/469583_den-tha-katadosoyme-paidia-sto-ypourgeio

ζητήματα σχετικά με τους ασυνόδευτους ανήλικους στην ελληνική έννομη τάξη και διεθνώς.

Φοβούνται όμως ότι με βάση τον διακηρυγμένο στόχο του υπουργού Μάκη Βορίδη για αύξηση των απελάσεων, επιχειρείται να ανοίξει ο ασκός του Αιόλου και να γίνουν απελάσεις ανηλίκων, ενδεχομένως με αλλαγή του νομικού πλαισίου, με δικαιολογία την εμπλοκή των ασυνόδευτων ανηλίκων σε ποινική έρευνα.

«Πρόκειται για κινήσεις άρπα κόλλα, χωρίς γνώση και χωρίς έγνοια για το νομικό πλαίσιο και την πραγματικότητα, που σκοπό έχουν να δημιουργήσουν εντυπώσεις. Ένα ασυνόδευτο παιδί, που έχει αφήσει τη χώρα του και τους δικούς του και έχει περάσει διά πυρός και σιδήρου για να έρθει και να επιβιώσει στην Ευρώπη, είναι εύκολο να στοχοποιηθεί, να πάρει μέρος σε μια συμπλοκή και εν τέλει να βρεθεί διωκόμενο ή και να αποκτήσει ποινή. Αλλά όλα τα παιδιά δικαιούνται να έχουν προστασία με γνώμονα το καλύτερο γι' αυτά και το καλύτερο γι' αυτά ή για την κοινωνία τη δική μας δεν είναι σε καμία περίπτωση η απέλασή τους» σημειώνει εκπρόσωπος οργάνωσης.

Οι οργανώσεις επισημαίνουν ότι τους τελευταίους μήνες η μεγάλη πλειονότητα των ασυνόδευτων ανηλίκων που φτάνουν στη χώρα μας είναι αιγυπτιακής καταγωγής και ότι πολλοί προέρχονται από φτωχές οικογένειες και προσπαθούν να εργαστούν για να μπορούν να ενισχύσουν τους δικούς τους. Αυτό τα καθιστά ευάλωτα σε εργασιακή εκμετάλλευση, εξ ου και χρειάζεται να ρυθμιστεί το σύστημα υποδοχής και ένταξης έτσι ώστε να ανταποκριθεί σ' αυτή την πραγματικότητα, προκειμένου να προστατευτεί το παιδί απέναντι στην παραβατικότητα. Τονίζουν επίσης ότι με πολλή φροντίδα του προσωπικού των οργανώσεων υπάρχουν ασυνόδευτοι ανήλικοι που καταφέρνουν να παρακολουθήσουν το σχολείο και αργότερα να ενταχθούν πολύ ομαλά, προσφέροντας στην κοινωνία υποδοχής.

Εργαζόμενοι στο προσφυγικό επισημαίνουν το σοβαρό ζήτημα της υπαγωγής της προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων στο υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου για θέματα που δεν αφορούν τη διαδικασία άσυλου αλλά την παιδική προστασία και την ανήλικη παραβατικότητα, τομείς που θα έπρεπε να απασχολούν ενδεχομένως τους φορείς πρόνοιας και κοινωνικής πολιτικής και παιδικής προστασίας και όχι μια γενική γραμματεία αναρμόδιου για τέτοια θέματα υπουργείου.

Η «Εφημερίδα Συντακτών» ζήτησε ενημέρωση για το ηλεκτρονικό μήνυμα από πηγές της γενικής γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας, χωρίς να πάρει απάντηση.

15.Χωρίς διερμηνεία οι προσφυγικές δομές τον Ιούλιο του 2025

Σημαντικά κενά στις υπηρεσίες διερμηνείας υπάρχουν ξανά από τις 14 Ιουλίου 2025 στις προσφυγικές δομές, καθώς η οργάνωση ΜΕΤΑδραση μετρά ήδη περισσότερους από οκτώ μήνες καθυστέρηση στην καταβολή της χρηματοδότησης εκ μέρους του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και δεν υπογράφει νέα σύμβαση μέχρι να

εξοφληθεί, ενώ αντιμετωπίζει σοβαρές δυσχέρειες στην πληρωμή της αμοιβής των διερμηνέων⁶³.

Πληροφορίες από το πεδίο αναφέρουν ότι οι διερμηνείς πρόσφυγες ενημέρωσαν το προσωπικό που εργάζεται σε δομές ότι θα έληγε η σύμβασή τους και ότι δεν θα υπήρχαν περαιτέρω υπηρεσίες διερμηνείας. Πράγματι, σύμφωνα με πληροφορίες, σε πολλές δομές τα ιατρικά ραντεβού του προγράμματος «Ιπποκράτης» και άλλες κρίσιμες διαδικασίες γίνονταν χθες με παντομίμα, με αναζήτηση αυτόματης μετάφρασης από το κινητό ή με βοήθεια προσωπικού που τυχαίνει να γνωρίζει αραβικά ή φαρσί ή άλλη γλώσσα που μιλούν οι πρόσφυγες, σε κάθε περίπτωση με διερμηνεία από μη πιστοποιημένους διερμηνείς, με όποια ζητήματα δημιουργούνται ως προς την ορθή διερμηνεία, την εχεμύθεια, το απόρρητο και τη λογοδοσία. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, εργαζόμενοι σε δομές έθεσαν το ζήτημα στις διοικήσεις των δομών ζητώντας ενημέρωση, φαίνεται όμως ότι ούτε οι διοικήσεις είχαν ενημερωθεί και πολύ περισσότερο δεν είχαν απαντήσεις και λύσεις.

Στις 11 Ιουλίου έληξε η τελευταία εκτελεστική σύμβαση που υπέγραψε τον Απρίλιο η ΜΕΤΑδραση με το υπουργείο, χωρίς να έχει καταβληθεί χρηματοδότηση, ενώ δεν έχει δοθεί χρηματοδότηση ούτε για την προηγούμενη εκτελεστική σύμβαση που υπογράφηκε τον Δεκέμβριο 2024 με ισχύ μέχρι τον Απρίλιο 2025. Στις οφειλές προστίθεται και μικρό μέρος της χρηματοδότησης από παλιότερη εκτελεστική σύμβαση που έληγε τον Μάρτιο του 2024.

Η υπογραφή της εκτελεστικής σύμβασης τον Δεκέμβριο 2024 μεταξύ της προέδρου της οργάνωσης, Λώρας Παππά, και του τότε υπουργού Νίκου Παναγιωτόπουλου έγινε σε πανηγυρικό κλίμα στο υπουργείο και συνοδεύτηκε με ένα εξίσου πανηγυρικό δελτίο Τύπου του υπουργείου. Είχαν προηγηθεί οκτώ μήνες χωρίς υπηρεσίες διερμηνείας στις δομές, καθώς υπήρχαν πολύμηνες καθυστερήσεις στην καταβολή της χρηματοδότησης. Τότε το δελτίο Τύπου σημείωνε ότι έγινε «το πρώτο καθοριστικό βήμα για την οριστική επίλυση του ζητήματος». Ωστόσο, δεν φαίνεται να ακολουθήσε νέο βήμα, ενώ η αντικατάσταση του κ. Παναγιωτόπουλου από τον Μάκη Βορίδη τον Μάρτιο προκάλεσε νέα καθυστέρηση και σήμερα τα πράγματα έχουν οδηγηθεί σε νέο αδιέξοδο.

Στις 10 Ιουλίου υπήρξε συνάντηση στο υπουργείο μεταξύ της κ. Παππά και του νέου υπουργού Θάνου Πλεύρη, ο οποίος είχε μόλις αναλάβει καθήκοντα στα τέλη Ιουνίου και θα αναζητούσε ενημέρωση για το ζήτημα.

Πηγές της ΜΕΤΑδρασης σημείωσαν ότι για ακόμη μία φορά η οργάνωση βρίσκεται σε πολύ δύσκολη κατάσταση λόγω της τεράστιας καθυστέρησης των οφειλομένων για τις ζωτικές υπηρεσίες διερμηνείας που προσφέρει στο υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. Επισημαίνουν επίσης ότι έγινε συνάντηση με τον νέο υπουργό την

63

https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/479038_xana-horis-diermineia-oi-prosfygikes-domes

περασμένη εβδομάδα και ευελπιστούν να λυθεί σύντομα το πρόβλημα της καταβολής της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, ώστε να επανέλθουν οι υπηρεσίες διερμηνείας.

Πηγές του υπουργείου ωστόσο σημείωσαν ότι δεν έχει παρουσιαστεί πρόβλημα διερμηνείας στη διαδικασία ασύλου. Επισήμαναν επίσης ότι ο νέος υπουργός, που συναντήθηκε με τη ΜΕΤΑδραση, έχει ενημερωθεί πλήρως και ότι υπάρχει θετική διάθεση για να λυθεί το ζήτημα το συντομότερο δυνατό.

Γ) Καλές Πρακτικές

Κατά τη διάρκεια του έτους 2025 δεν είδαν το φως της δημοσιότητας κάποιες καλές πρακτικές σε ζητήματα στέγασης ή συνθηκών διαβίωσης.

Δ) Δικαστικές αποφάσεις, εκθέσεις, γνωματεύσεις και έρευνες για ζητήματα Στέγασης / Διαμονής

1. Ακύρωση από το Συμβούλιο Επικρατείας της Κοινής Υπουργικής Απόφασης που όριζε την Τουρκία ως «τρίτη ασφαλή χώρα» για τους πρόσφυγες

Σύμφωνα με ανακοίνωση του προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας Μιχάλη Πικραμένου στις 21 Μαρτίου 2025, η Ολομέλεια του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου σε διάσκεψη κεκλεισμένων των θυρών κατά πλειοψηφία ακύρωσε την κοινή απόφαση των υπουργών Εξωτερικών και Μετανάστευσης και Ασύλου, με την οποία χαρακτηρίζεται η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα, καθώς δεν είχε επαρκή τεκμηρίωση και αιτιολογία για τον χαρακτηρισμό αυτό⁶⁴.

Έτσι, για όσο χρονικό διάστημα η Τουρκία δεν δέχεται την επιστροφή των αιτούντων άσυλο στο έδαφός της, τα αιτήματα των αιτούντων διεθνή προστασία δεν μπορούν να απορρίπτονται από τις Ελληνικές αρχές ως απαράδεκτα, αλλά πρέπει να εξετάζονται επί της ουσίας τους.

Αναλυτικότερα, η Ολομέλεια του ΣτΕ σε διάσκεψη αποφάνθηκε επί 5 υποθέσεων οι οποίες συζητήθηκαν στην Ολομέλεια τον περασμένο Φεβρουάριο και αφορούσαν:

α) την κατάρτιση εθνικού καταλόγου ασφαλών τρίτων χωρών που περιλαμβάνει την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα για τους αιτούντες διεθνή προστασία με χώρα καταγωγής τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και τη Σομαλία και

β) τις αποφάσεις Ανεξάρτητων Αρχών Προσφυγών, με τις οποίες απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα αιτήματα για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας κατ' επίκληση του χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας.

Η Ολομέλεια του ΣτΕ έκρινε, κατά πλειοψηφία, ότι «από τα στοιχεία του φακέλου που συνοδεύουν την 538595/12.12.2023 κοινή απόφαση των υπουργών Εξωτερικών και

⁶⁴https://www.documentonews.gr/article/h-toyrkia-den-einai-asfalis-xora-gia-toys-prosfyges-to-ste-akyrose-koini-ypourgiki-apofasi/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR3tT-Cwh5U_r9iAF0bBmL2CTPpww80JkiQnt5qTmF8Wg0PRkH-NSR7HTI4_aem_xq517HYNdWxa7TQWUJNBBg#Echobox=1742580093

Μετανάστευσης και Ασύλου περί «καθορισμού τρίτων χωρών που χαρακτηρίζονται ως ασφαλείς και κατάρτιση εθνικού καταλόγου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 91 του ν. 4939/2022» και ιδίως, από την εισήγηση του διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, δεν προκύπτει ότι για τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας για τις προαναφερθείσες κατηγορίες αλλοδαπών εκτιμήθηκαν δεόντως τα κριτήρια που τάσσονται στο άρθρο 91 του ν. 4939/2022».

Και αυτό, γιατί η σχετική εισήγηση περιορίζεται στην παράθεση κειμένων διεθνών πηγών που ελήφθησαν υπόψη, χωρίς να αξιολογούνται ειδικώς οι πληροφορίες που περιέχονται στις πηγές σε σχέση με τα τασσόμενα στον νόμο κριτήρια, ώστε να τεκμηριώνεται η συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων για τον χαρακτηρισμό.

Κατόπιν αυτών, το ΣτΕ έκρινε ότι «πρέπει να ακυρωθεί η 538595/12.12.2023 κοινή υπουργική απόφαση, κατά το μέρος που αφορά τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας για τους αιτούντες διεθνή προστασία με χώρα καταγωγής τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και τη Σομαλία».

Ακόμη, έκρινε ομόφωνα το ΣτΕ ότι πρέπει να ακυρωθούν οι ατομικές αποφάσεις των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών, με τις οποίες απορρίφθηκαν τα αιτήματα διεθνούς προστασίας των αιτούντων αλλοδαπών αφγανικής ιθαγένειας, με την αιτιολογία ότι εισήλθαν στην Ελλάδα από την Τουρκία, η οποία είναι ασφαλής τρίτη χώρα.

Και αυτό γιατί από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η Τουρκία έχει αναστείλει γενικώς την επανεισδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία στο έδαφός της από τον Μάρτιο του 2020, οι αρμόδιες Ελληνικές αρχές, όπως έγινε δεκτό με την απόφαση του Δ.Ε.Ε. της 4.10.2024, δεν δύνανται να απορρίπτουν αιτήσεις διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτες, με την αιτιολογία ότι η Τουρκία είναι ασφαλής τρίτη χώρα.

2.Απόρριψη από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης του κριτηρίου της «μαζικής εισροής» ως δικαιολογίας για στέρηση βασικών παροχών στους πρόσφυγες

Σε ευθεία σύγκρουση με το ευρωπαϊκό δίκαιο και τις θεμελιώδεις αρχές προστασίας των προσφύγων έρχεται η ρύθμιση του Υπουργείου Μετανάστευσης που προβλέπει την αναστολή της διαδικασίας ασύλου για υπηκόους κρατών της Βόρειας Αφρικής, σύμφωνα με μια απόφαση-ορόσημο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) που υπενθυμίζει με ηχηρό τρόπο: κανένα κράτος δεν δικαιούται να επικαλείται «έκτακτες συνθήκες» προκειμένου να παραβεί το ευρωπαϊκό δίκαιο και να αρνηθεί τη βασική στήριξη σε ανθρώπους που ζητούν διεθνή προστασία⁶⁵.

⁶⁵https://www.rosa.gr/politiki/apofasi-katapeltis-apo-to-evropaiko-dikastirio-gia-to-nomo-plevri-peri-asylou/?fbclid=IwY2xjawL6LyRleHRuA2FlbQIxMQABHlkARHE4sSLYjx4cXdKz_OQjBoVpgz74yAYkgeLViw6fBf71dEsBXSly20A_aem_82FrToGLaHzV-7looLZlYg

Στην υπόθεση C-97/24, το ΔΕΕ έκρινε ότι η Ιρλανδία παραβίασε κατάφωρα τις υποχρεώσεις της έναντι δύο αιτούντων άσυλο – υπηκόων Αφγανιστάν και Ινδίας – οι οποίοι βρέθηκαν να κοιμούνται στον δρόμο, χωρίς κατάλυμα και χωρίς οικονομική στήριξη, ενώ η κυβέρνηση επικαλέστηκε κορεσμό των δομών υποδοχής λόγω της μαζικής εισροής από την Ουκρανία. Το Δικαστήριο απέρριψε σθεναρά αυτό το επιχείρημα, υπογραμμίζοντας ότι ακόμη και σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης, κάθε κράτος μέλος έχει υποχρέωση να καλύπτει τις βασικές ανάγκες των προσφύγων. Η ανθρωπινή αξιοπρέπεια, τονίζει, δεν αναστέλλεται.

Το σημαντικότερο, όμως, είναι πως το ΔΕΕ ξεκαθαρίζει ότι τέτοιες παραλείψεις θεμελιώνουν το δικαίωμα των θυμάτων για αποζημίωση από το κράτος. Δηλαδή, η μη χορήγηση βασικών συνθηκών διαβίωσης στους αιτούντες άσυλο, ακόμη και προσωρινά, συνιστά ευθύνη του κράτους και όχι δικαιολογήσιμη απόκλιση από το ευρωπαϊκό δίκαιο.

Μόλις λίγα εικοσιτετράωρα πριν από την απόφαση του ΔΕΕ, η ελληνική κυβέρνηση, δια του Υπουργού Θάνου Πλεύρη, είχε θεσπίσει αυστηρές ρυθμίσεις που προβλέπουν την αναστολή της διαδικασίας εξέτασης αιτημάτων ασύλου για υπηκόους συγκεκριμένων χωρών της Βόρειας Αφρικής, θεωρώντας πως προέρχονται από «ασφαλείς χώρες» και επικαλούμενη τον «υπερβολικό αριθμό εισόδων».

Η ρύθμιση εγείρει σειρά ερωτημάτων και συνταγματικών ενστάσεων. Στην ουσία της, επιχειρεί μια συλλογική εξίσωση αιτούντων βάσει γεωγραφικής προέλευσης, παρακάμπτοντας την εξατομικευμένη εξέταση κάθε αιτήματος – μια θεμελιώδη αρχή του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου για το άσυλο. Επιπλέον, η επιλογή της «αναστολής» ως προσωρινής απόρριψης, χωρίς πραγματική πρόσβαση σε στέγαση, νομική βοήθεια ή κοινωνικές παροχές, μπορεί να οδηγήσει χιλιάδες ανθρώπους σε αστεγία, εκτεθειμένους σε βία και αποκλεισμό.

Σύμφωνα με νομικούς κύκλους, η ρύθμιση Πλεύρη έρχεται σε αντίθεση με την Οδηγία 2013/33/ΕΕ για τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία, αλλά και με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., άρθρο 1 (σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας) και άρθρο 4 (απαγόρευση απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης).

Η απόφαση C-97/24 δεν αφήνει περιθώρια παρερμηνειών: οι εξαιρέσεις είναι περιορισμένες, προσωρινές και δεν επιτρέπεται να οδηγούν σε κατάλυση του δικαιώματος στο άσυλο. Αντιθέτως, το ελληνικό νομοσχέδιο μοιάζει να χρησιμοποιεί τη «μαζική εισροή» ως εργαλείο καθολικού αποκλεισμού, παραβλέποντας ότι ακόμη και ένα άτομο από μια «ασφαλή χώρα» μπορεί να έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, πολιτικών πεποιθήσεων ή προσωπικής ιστορίας.

Η Ε.Ε. δείχνει διατεθειμένη να διαφυλάξει τα δικαιώματα, ακόμη και μέσα σε συνθήκες κρίσης. Η Ελλάδα, αντί να ακολουθεί αυτή την κατεύθυνση, φαίνεται να ποντάρει σε πολιτικές σκοπιμότητες και ένα ξεκάθαρο μήνυμα αποτροπής.

Η ευρωπαϊκή Δικαιοσύνη θεωρεί ότι ακόμη και σε κρίση, τα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν τις βασικές ανάγκες των αιτούντων άσυλο. Η παράλειψη συνιστά σοβαρή παραβίαση με έννομες συνέπειες. Η Ελλάδα, με την τροπή που λαμβάνει η προσφυγική πολιτική, διασχίζει μια κόκκινη γραμμή – με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε πολιτικό, νομικό και ηθικό επίπεδο.

Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αρνούνται βασικές παροχές επικαλούμενα έλλειψη χώρων υποδοχής. Η μαζική εισροή δεν αρκεί για την άρση των υποχρεώσεων. Οι συνθήκες στέγασης και διαβίωσης πρέπει πάντα να σέβονται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η παραβίαση αυτών των υποχρεώσεων μπορεί να θεμελιώσει δικαίωμα αποζημίωσης για τους αιτούντες. Το ΔΕΕ υπενθυμίζει τη μη διαπραγματεύσιμη ισχύ του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

3.Δεύτερη προειδοποίηση της Κομισιόν προς την Ελλάδα σχετικά με τις παραβιάσεις της ως προς τα προνοιακά επιδόματα των προσφύγων

Σύμφωνα με πληροφορίες που είδαν το φως της δημοσιότητας στις 9/5/2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έλαβε την απόφαση να προχωρήσει στο δεύτερο προειδοποιητικό στάδιο πριν ξεκινήσει τη διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ελλάδας, αναφορικά με τα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας που στερούνται οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες στην Ελλάδα⁶⁶.

«Προχωρώντας τη διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ελλάδας που ξεκίνησε το 2023, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβεβαιώνει τα κρίσιμα συστημικά προβλήματα που εμποδίζουν την αξιοπρεπή διαβίωση των προσφύγων και τη συμμετοχή τους στην κοινωνία, ενόσω μάλιστα εντείνονται οι απελάσεις αναγνωρισμένων προσφύγων από άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Πρόκειται για σπάνιο παράδειγμα τήρησης του καθήκοντος της Επιτροπής να επιβάλλει τους ευρωπαϊκούς κανόνες για το άσυλο στη χώρα μας», σημειώνει στην «Εφημερίδα Συντακτών» ο Μίνως Μουζουράκης, νομικός σύμβουλος και υπεύθυνος προάσπισης δικαιωμάτων στην οργάνωση Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (Refugee Support Aegean – RSA).

Η Επιτροπή είχε απευθύνει προειδοποίηση τον Ιανουάριο του 2023 στην Ελλάδα, ζητώντας της να συμμορφωθεί με διατάξεις της οδηγίας για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας (2011/95/Ε.Ε.). Η απάντηση της Ελλάδας δεν θεωρήθηκε ικανοποιητική, καθώς, σύμφωνα με πληροφορίες, η Επιτροπή αρνείται ότι μπορεί να αποτελεί δημοσιονομικό ζήτημα η ισοτιμία των προσφύγων ως προς τα κοινωνικά τους δικαιώματα.

«Μετά την αξιολόγηση της απάντησης, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Ελλάδα δεν έχει συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της οδηγίας για τις ελάχιστες

⁶⁶<https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/471856-deytero-kampanaki-apo-komision-gia-ta-pronoiaka-epidomata-ton-prosfygon>

απαιτήσεις και, ως εκ τούτου, αποφάσισε να εκδώσει αιτιολογημένη γνώμη. Η Ελλάδα έχει πλέον προθεσμία δύο μηνών για να απαντήσει και να λάβει τα αναγκαία μέτρα», αναφέρει στη χθεσινή της απόφαση η Κομισιόν. Αν δεν το κάνει, ξεκινά το επόμενο στάδιο της διαδικασίας επί παραβάσει κατά της χώρας μας και «η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Όπως έγραφε στις αρχές Απριλίου κοινή έκθεση της RSA και του ιδρύματος Pro Asyl, στην Ελλάδα οι πρόσφυγες αποκλείονται στην πράξη από το επίδομα στέγασης (προϋποθέτει νόμιμη και συνεχή διαμονή τουλάχιστον πέντε χρόνια πριν από την αίτηση για τη χορήγηση του επιδόματος), επίδομα γέννησης σε μητέρες (προϋποθέτει νόμιμη και συνεχή διαμονή τουλάχιστον 12 χρόνια πριν), μηνιαίο επίδομα παιδιού (προϋποθέτει νόμιμη και συνεχή διαμονή τουλάχιστον πέντε χρόνια πριν), επίδομα ανασφάλιστων υπερήλικων (προϋποθέτει νόμιμη και συνεχή διαμονή τουλάχιστον 15 χρόνια πριν).

Η έκθεση σημείωνε ότι η Ελλάδα δεν είχε πάρει κανένα μέτρο για να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της ευρωπαϊκής οδηγίας, συνεχίζοντας την πολιτική των έμμεσων διακρίσεων κατά των αναγνωρισμένων προσφύγων, την ίδια πολιτική για την οποία βρίσκεται υπόλογη στη διαδικασία επί παραβάσει.

4. Διαταγή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για διακοπή απέλασης προσφύγων που κρατούνταν λόγω της παράνομης αναστολής του δικαιώματος στο άσυλο

Με διαταγή ασφαλιστικών μέτρων που εξέδωσε στις 14 Αυγούστου 2025 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), απαγορεύτηκε στην Ελληνική Κυβέρνηση να απελάσει οκτώ πρόσφυγες από το Σουδάν που έφτασαν τον περασμένο μήνα στην Κρήτη και παραμένουν κρατούμενοι στο κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας λόγω της αναστολής του δικαιώματος στο άσυλο που νομοθετήθηκε και τέθηκε σε ισχύ πριν από ένα μήνα⁶⁷.

Η Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) εκπροσωπεί τους τέσσερις από τους οκτώ πρόσφυγες. Όλοι οι πρόσφυγες έχουν υποβάλει αιτήσεις ασύλου, όμως η Υπηρεσία Ασύλου δεν δέχεται να τις καταγράψει μέχρι σήμερα, επικαλούμενη την αναστολή της πρόσβασης στο άσυλο. Με αποφάσεις τυποποιημένου περιεχομένου, η Αστυνομία έχει διατάξει την επιστροφή τους στη χώρα καταγωγής τους ή τη χώρα από την οποία διήλθαν, τη Λιβύη, ενώ απέρριψε, με εξίσου τυποποιημένες αποφάσεις, τις προσφυγές που κατέθεσαν κατά της απέλασής τους.

⁶⁷https://rsaegan.org/el/edda-apelaseis-prosfygon-anastoli-asylo/?fbclid=IwY2xjawMQJkIleHRuA2FlbQIxmABicmlkETFsTmJ5NDhnb1gxWmgzclZBAR6wk3q9uziE-jH57xwolLQRq3CFehsd7TRGAcTXbxec3_E-Rh8eMVHtrGhr8A_aem_L8rKb9wNoSMrejDrGUL9ZQ

Οι πρόσφυγες έχουν καταθέσει αιτήσεις ακύρωσης και αναστολής στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών για να ακυρωθούν οι αποφάσεις επιστροφής σε βάρος τους και για να μην απελαθούν από τη χώρα μέχρι να εκδικαστούν οι υποθέσεις τους.

Η διαταγή ασφαλιστικών μέτρων του ΕΔΔΑ έρχεται να καλύψει ένα σημαντικό κενό στη δικαστική προστασία των ανθρώπων, διασφαλίζοντας το δικαίωμά τους να παραμείνουν στη χώρα μέχρι να ολοκληρωθεί η εξέταση των αιτήσεων αναστολής τους στα διοικητικά δικαστήρια, μία διαδικασία που μπορεί να διαρκέσει μήνες. Η διαταγή αυτή σηματοδοτεί, επίσης, την αναγνώριση των σοβαρών κινδύνων που διατρέχουν σε περίπτωση απέλασής τους και που αποτελούν βάσιμους λόγους αίτησης ασύλου.

Συνεχίζουμε να στηρίζουμε τους ανθρώπους στη διεκδίκηση του αυτονόητου δικαιώματός τους να ζητήσουν προστασία στην Ελλάδα, στο πλαίσιο δίκαιης και ασφαλούς διαδικασίας.

Σημειώνουμε ότι έχουμε ήδη καταδικάσει, μαζί με άλλες 108 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τη νομοθετική διάταξη με την οποία αναστέλλεται από 14 Ιουλίου 2025 και για τρεις μήνες η υποβολή αιτήσεων ασύλου από ανθρώπους που φτάνουν στη χώρα από τη Βόρεια Αφρική, ως παράνομη και ανεπίτρεπτη.

5.Διερεύνηση πιθανότητας επιβολής κυρώσεων κατά της Ελλάδας από τη Frontex για επαναπροωθήσεις

Στις 24 Απριλίου 2025 αξιωματούχος της Frontex δήλωσε στο POLITICO και τη WELT ότι η συννοριακή υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τόσο δυσαρεστημένη με τις επαναλαμβανόμενες επαναπροωθήσεις μεταναστών από την Ελλάδα, που εξετάζει το ενδεχόμενο η χώρα να βρεθεί αντιμέτωπη με κυρώσεις⁶⁸.

Πιο αναλυτικά, όπως επισημαίνει άρθρο των Νεκταρίας Σταμούλη και Tim Röhn στο Politico, ο Αξιωματούχος Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, Jonas Grimheden επισημαίνει ότι η συμπεριφορά της Ελλάδας απέναντι σε πρόσφυγες και μετανάστες θέτει την Frontex μπροστά από δύο επιλογές: είτε να αναστείλει την αποστολή της στη χώρα, είτε να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινήσει πειθαρχικές διαδικασίες κατά της Αθήνας.

Η πρώτη επιλογή, ωστόσο, θα δημιουργήσει ακόμα περισσότερα προβλήματα, αφού, εάν η Frontex φύγει από την Ελλάδα δεν θα υπάρχει κανένας τρόπος να ενημερώνεται

⁶⁸https://www.rosa.gr/prosfygiko/i-frontex-zita-na-timorithe-i-ellada-gia-ta-pushbacks-metana-ston/?fbclid=IwY2xjawJ3YfVleHRuA2FlbQlXMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR6KnDQUyVyfxqRZhI4fulANQGgCDp1Ge6eVSjeaL31WEp6PX8-56iRT9D372w_aem_aorwhUk6zsYFltWlUCpm0g

η διεθνής κοινότητα για τον τρόπο που οι αρχές της χώρας αντιμετωπίζουν τους μετανάστες.

«Πρέπει να υπάρξει κάποιο είδος τιμωρίας. Η ίδια η Επιτροπή είναι σε θέση να κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει κατά ενός κράτους μέλους», δήλωσε ο Grimheden. «Η Frontex δεν μπορεί να λύσει το πρόβλημα μόνη της».

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε περίπτωση που η Αθήνα συνεχίσει να αποφεύγει τις ευθύνες της έναντι των μεταναστών, η Επιτροπή θα μπορούσε να κινήσει νομικές διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου της ΕΕ.

Τον Μάιο του 2023, η ΕΕ κάλεσε την Ελλάδα να διερευνήσει τους ισχυρισμούς για εγκατάλειψη μεταναστών στη θάλασσα και για απελάσεις από τις αρχές της.

Η Ελλάδα έχει επί του παρόντος 13 ανοικτές υποθέσεις για φερόμενες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν μετανάστες, ο μεγαλύτερος αριθμός περιστατικών σε όλο το μπλοκ. Το 2024, σχεδόν το ένα τρίτο των 56 ανοικτών υποθέσεων του Frontex αφορούσε τη χώρα.

«Η Ελλάδα παραμένει το μεγαλύτερο πρόβλημά μας όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα», δήλωσε ο Γκρίμχεντεν, ο οποίος είναι υπεύθυνος θεμελιωδών δικαιωμάτων του Frontex από το 2021.

Το 2023, ο Γκρίμχεντεν πρότεινε επίσης την προσωρινή αναστολή των δραστηριοτήτων του οργανισμού στην Ελλάδα λόγω παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων, κάτι που μπορεί να κάνει βάσει του άρθρου 46.

Εάν ο οργανισμός αναστείλει την αποστολή του, ωστόσο, αυτό θα σήμαινε ότι θα αποσύρει πλοία, συνοριοφύλακες και αεροσκάφη από έναν από τους πιο πολυσύχναστους μεταναστευτικούς διαδρόμους στην Ευρώπη. Η Frontex δήλωσε προηγουμένως στο Politico ότι είχε κάνει συγκεκριμένες προτάσεις προς την Ελλάδα για να τις εφαρμόσει – με πιθανές επιπτώσεις σε περίπτωση που αγνοηθούν.

Στο πιο πρόσφατο περιστατικό στις 3 Απριλίου, τουλάχιστον επτά μετανάστες, μεταξύ των οποίων δύο παιδιά, έχασαν τη ζωή τους όταν η βάρκα τους βυθίστηκε κοντά στο ελληνικό νησί της Λέσβου μετά την επέμβαση της Ελληνικής Ακτοφυλακής, σύμφωνα με καταγγελία που έλαβε η Frontex. Η Frontex έχει ξεκινήσει έρευνα και επί του παρόντος συγκεντρώνει φωτογραφικά και βιντεοσκοπημένα αποδεικτικά στοιχεία και μαρτυρίες επιζώντων, ενώ απευθύνεται σε Έλληνες αξιωματούχους για σχόλια.

Αξιωματούχος της ελληνικής ακτοφυλακής δήλωσε ότι η καταγγελία προήλθε από έναν από τους 23 διασωθέντες μετανάστες. Η ακτοφυλακή ισχυρίστηκε ότι η βάρκα ήταν γεμάτη με ανθρώπους, με αποτέλεσμα να ανατραπεί.

Πολλές από τις ανοικτές υποθέσεις σχετίζονται με τις φερόμενες αναγκαστικές απομακρύνσεις χιλιάδων ανθρώπων από τους Έλληνες αξιωματούχους της υπηρεσίας

μετανάστευσης στα χερσαία σύνορα και στη θάλασσα. Η πρακτική αυτή, γνωστή ως επαναπροώθηση, είναι παράνομη σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και το διεθνές δίκαιο. Τον Ιανουάριο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε τις ελληνικές αρχές ένοχες για τη διενέργεια συστηματικών επαναπροωθήσεων μεταναστών και για την παραβίαση της νομοθεσίας περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διαδικασία αυτή.

Το Politico υπενθυμίζει ότι η ίδια η Frontex αντιμετώπισε καταγγελίες για κακή συμπεριφορά στο χειρισμό των μεταναστών και για χρήση τακτικών απώθησης το 2022, γεγονός που οδήγησε στην παραίτηση του επικεφαλής της.

Παράλληλα αναφέρεται στο πολύνεκρο ναυάγιο στην Πύλο τον Ιούνιο του 2023, όταν εκατοντάδες μετανάστες έχασαν τη ζωή τους στη θάλασσα όταν ένα αλιευτικό σκάφος βυθίστηκε στα ανοικτά των ακτών της νότιας χερσονήσου της Ελλάδας, ενώ προσπαθούσε να φτάσει στην Ευρώπη από τη Λιβύη. Ανεξάρτητη έρευνα του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη συνέστησε πειθαρχική δίωξη για οκτώ Έλληνες ακτοφύλακες που ενεπλάκησαν στο περιστατικό.

6.Ετήσια έκθεση 2025 της οργάνωσης «Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο» και του Ιδρύματος Pro Asyl σχετικά με την πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε δικαιολογητικά έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα

Η οργάνωση Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (Refugees Support Aegean – RSA) και το Ίδρυμα Pro Asyl δημοσιοποίησαν στις 9 Απριλίου 2025 αναλυτική έκθεση με τίτλο «Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες 2025: Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε δικαιολογητικά έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα»⁶⁹.

Η έκθεση καταγράφει άλυτα χρονίζοντα προβλήματα που οδηγούν σε πολύμηνες καθυστερήσεις στην έκδοση άδειας διαμονής και ταξιδιωτικών εγγράφων, όπως και προσκόμματα και διακρίσεις στη χορήγηση ΑΦΜ και ΑΜΚΑ, που είναι αναγκαία για την πρόσβαση σε υπηρεσίες. Επιπλέον, η μεγάλη πλειονότητα των προσφύγων αποκλείεται από τα περισσότερα προνοιακά επιδόματα και από το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, τη στιγμή που αναγκάζονται να βγουν από τις προσφυγικές δομές το πολύ ένα μήνα μετά την αναγνώρισή τους και ενώ δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή το νέο ενταξιακό πρόγραμμα Helios+, που παρέχει επιδότηση ενοικίου.

Αλλά και όταν εφαρμοστεί το Helios+, δεν επαρκεί, δεδομένου ότι έχει στόχο την εξυπηρέτηση 4.323 αναγνωρισμένων προσφύγων μέσα στην επόμενη τετραετία, περίπου 1.000 πρόσφυγες τον χρόνο. Το πρόγραμμα «φαίνεται να έχει σχεδιαστεί για κλίμακα εξαιρετικά χαμηλότερη από τις ανάγκες του προσφυγικού πληθυσμού στην Ελλάδα» σημειώνει η έκθεση, δεδομένου ότι ο αριθμός των τριετών ΑΔΕΤ σε ισχύ ανέρχεται σε 83.895, των ετήσιων ΑΔΕΤ σε ισχύ σε 32.572, ενώ το τελευταίο έτος

⁶⁹<https://www.antigone.gr/tag/%CE%B5%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%B1-%CE%AD%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-2025/>

αναγνωρίστηκαν ως πρόσφυγες περισσότερα από 40.000 άτομα. Πολλοί από αυτούς αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο να μείνουν άστεγοι και χωρίς τα προς το ζην.

Η έκθεση καταγράφει αναλυτικά τις καθυστερήσεις και τα προβλήματα σε κάθε στάδιο της διαδικασίας έκδοσης ή ανανέωσης της Αδειας Διαμονής Ειδικού Τύπου (ΑΔΕΤ). Πρόκειται για την ειδική άδεια διαμονής που δίνεται για τρία χρόνια στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες ή για ένα χρόνο σε όσους αποκτήσουν τη λεγόμενη επικουρική προστασία. Η ΑΔΕΤ αποτελεί προϋπόθεση για να αποκτήσουν στη συνέχεια ΑΜΚΑ οι πρόσφυγες, να μπορέσουν να ανοίξουν τραπεζικό λογαριασμό, να έχουν πρόσβαση σε εργασία, να θεωρηθεί το γνήσιο της υπογραφής τους και να εξουσιοδοτήσουν δικηγόρο για τη νομική εκπροσώπησή τους, ακόμη και να κυκλοφορούν ελεύθερα στην επικράτεια. Ωστόσο, η υποστελέχωση του ειδικού τμήματος της Υπηρεσίας Ασύλου και ζητήματα συντονισμού με τις εμπλεκόμενες αστυνομικές υπηρεσίες επιφέρουν πολύμηνες καθυστερήσεις στην έκδοση και ιδίως στην ανανέωση των ΑΔΕΤ, που σε πολλές περιπτώσεις ξεπερνά το ένα έτος.

Αν και με την κατάθεση της αίτησης για την ανανέωση της ΑΔΕΤ χορηγείται στους δικαιούχους βεβαίωση, η βεβαίωση αυτή δεν υποκαθιστά την ΑΔΕΤ ούτε διασφαλίζει τα δικαιώματά τους και αποτελεί «κενό γράμμα», όπως αναφέρει η έκθεση. Παρ' όλα αυτά, η έκθεση επισημαίνει ότι η Υπηρεσία Ασύλου εμφανίζεται να παραπλανά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενημερώνοντάς την ότι οι βεβαιώσεις «δίνουν το ίδιο νομικό καθεστώς με αυτό που ίσχυε πριν από την αίτηση ανανέωσης». «Παρά τις εξαγγελίες τους στις αρχές του 2024, οι ελληνικές αρχές δεν έχουν προβεί στις απαραίτητες νομοθετικές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των συστημικών αυτών ελλείψεων», επισημαίνει η έκθεση.

Ακόμα μεγαλύτερη φαίνεται να είναι η καθυστέρηση στην ανανέωση των ταξιδιωτικών εγγράφων των αναγνωρισμένων προσφύγων. Από τις 909 εκκρεμείς αιτήσεις ανανέωσης στην Υπηρεσία Ασύλου στα τέλη του 2025, οι 561 εκκρεμούσαν για λιγότερο από έξι μήνες, οι 272 από έξι μήνες έως ένα έτος και οι 76 για περισσότερο από έτος.

Επιπλέον, η κυβέρνηση (ΚΥΑ 10302/2020) απορρίπτει στην πράξη τη χορήγηση ταξιδιωτικών εγγράφων σε πρόσφυγες εναντίον των οποίων έχει ασκηθεί ποινική δίωξη ή έχει υπάρξει καταδικαστική απόφαση με αναστολή για πλημμελήματα, όπως η χρήση πλαστών εγγράφων, χωρίς να συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, όπως ζητούσε η ευρωπαϊκή οδηγία. Η συγκεκριμένη διάταξη της ΚΥΑ κρίθηκε παράνομη από το ΣτΕ τον περασμένο Ιούλιο, ωστόσο δεν έχει υπάρξει αλλαγή της ρύθμισης.

Από τις αρχές του 2025, αρμόδιο για τη χορήγηση ΑΜΚΑ στους πρόσφυγες είναι το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. Μέχρι στιγμής ωστόσο δεν έχει ξεκινήσει η χορήγηση ΑΜΚΑ. Επιπλέον, ο νόμος για τον ΑΜΚΑ καθιστά αδύνατη την απόκτηση ενεργού ΑΜΚΑ για όσους πρόσφυγες δεν έχουν εξασφαλίσει νόμιμη απασχόληση, με αποτέλεσμα να αποκλείονται από την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη,

συμπεριλαμβανομένης κάθε μη επείγουσας περίθαλψης και συνταγογράφησης φαρμάκων και εξετάσεων, και την κοινωνική πρόνοια, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης.

Οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, που προβλέπεται να έχουν ίσα δικαιώματα με τους Έλληνες πολίτες, αποκλείονται στην πράξη από τα παρακάτω προνοιακά επιδόματα: επίδομα στέγασης (προϋποθέτει νόμιμη και συνεχή διαμονή τουλάχιστον πέντε χρόνια πριν από την αίτηση), επίδομα γέννησης σε μητέρες (προϋποθέτει νόμιμη και συνεχή διαμονή τουλάχιστον 12 χρόνια πριν), μηνιαίο επίδομα παιδιού (προϋποθέτει νόμιμη και συνεχή διαμονή τουλάχιστον πέντε χρόνια πριν), επίδομα ανασφάλιστων υπερήλικων (προϋποθέτει νόμιμη και συνεχή διαμονή τουλάχιστον 15 χρόνια πριν). Τον Ιανουάριο του 2023, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έστειλε προειδοποιητική επιστολή, κινώντας διαδικασίες επί παραβάσει κατά της Ελλάδας για έμμεσες διακρίσεις κατά των προσφύγων ως προς την πρόσβαση στα κοινωνικά επιδόματα. Δύο χρόνια μετά, όπως επισημαίνει η έκθεση, οι ελληνικές αρχές δεν έχουν πάρει κανένα μέτρο συμμόρφωσης με την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Ως προς τα διαφημισμένα από την πρώην υφυπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου Σοφία Βούλτεψη προγράμματα πρακτικής άσκησης και επαγγελματικής κατάστασης, που τα υλοποιεί μέχρι τον Αύγουστο του 2025 ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης σε συνεργασία με το υπουργείο με χρηματοδότηση από το ταμείο Ανάκαμψης, η έκθεση επισημαίνει ότι δεν έχουν διατεθεί στοιχεία για την εξέλιξη του προγράμματος. «Εξ όσων γνωρίζουμε, οι πληροφορίες που έχουν δημοσιευθεί από τις ελληνικές αρχές σχετικά με τις δράσεις του προγράμματος εστιάζουν κυρίως σε ασκήσεις καταπολέμησης της εμπορίας και πυρόσβεσης, στις εγκαταστάσεις του υπουργείου και σε καμπ», επισημαίνουν οι δύο οργανώσεις.

«Τα διάφορα συστημικά προβλήματα που παρακωλύουν την πρόσβαση στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο καθεστώς της διεθνούς προστασίας προκύπτουν κυρίως από νομοθετικά και διοικητικά εμπόδια, όπως οι απαγορευτικές προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ, η ανεπάρκεια του κράτους στην επεξεργασία των ανανεώσεων Αδειών Διαμονής και ταξιδιωτικών εγγράφων ή ο αυθαίρετος αποκλεισμός από τα περισσότερα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας. Τα εμπόδια αυτά αποδίδονται ευθέως στο κράτος και δεν δύνανται να παρακαμφθούν από τις/τους δικαιούχους, ανεξαρτήτως της προσωπικής προσπάθειας που καταβάλλουν ή της άτυπης υποστήριξης που ήθελε θεωρηθεί ότι δύνανται να αναζητήσουν, ενδεικτικά από κοινότητες», υπογραμμίζει η έκθεση.

Εν τω μεταξύ, αντιφατικά και συγκεχυμένα παραμένουν τα στοιχεία σχετικά με το διμερές πρόγραμμα επιστροφής αναγνωρισμένων προσφύγων από τη Γερμανία στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την έκθεση, η γερμανική Ομοσπονδιακή Υπηρεσία για τη Μετανάστευση και τους Πρόσφυγες (BAMF) έχει στείλει επιστολή σε περισσότερους από 2.000 πρόσφυγες που ζουν στη Γερμανία, ενώ είχαν νωρίτερα αναγνωριστεί πρόσφυγες στην Ελλάδα.

Η επιστολή τούς ενημερώνει ότι, αν ζητήσουν να επιστραφούν στην Ελλάδα, θα μεταφερθούν από το αεροδρόμιο σε κέντρο φιλοξενίας, όπου για τέσσερις μήνες θα τους παρασχεθούν δωμάτιο, πλήρεις συνθήκες και συμβουλευτική και θα μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή στο ενταξιακό πρόγραμμα Helios+, που προβλέπει υπηρεσίες και επιδότηση ενοικίου για ένα έτος. Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να συμπληρώσουν ψηφιακά ερωτηματολόγιο προκειμένου να κριθεί αν δικαιούνται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα επιστροφής.

Η έκθεση παραθέτει επίσημα στοιχεία της Γερμανίας, σύμφωνα με τα οποία μέχρι τις 6 Μαρτίου το ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν 66 άτομα, από τα οποία τα 34 κρίθηκαν επιλέξιμα. Μέχρι τότε, ένα άτομο είχε επιστραφεί στην Ελλάδα. Η πραγματικότητα όμως αποδεικνύεται πολύ διαφορετική από αυτά που εξαγγέλλει το γερμανικό κράτος στην επιστολή του προς τους πρόσφυγες. Η έκθεση σημειώνει ότι πρόσφυγας από το Ιράν, με το ψευδώνυμο Μπεχρούζ, με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας, είχε συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο ενόσω ήταν διοικητικά κρατούμενος στη Γερμανία και κρίθηκε επιλέξιμος, ενώ ενημερώθηκε ότι δρομολογείται η παραλαβή του από το αεροδρόμιο και η μεταφορά του σε δομή φιλοξενίας. Ωστόσο, κατά την άφιξή του ο Μπεχρούζ κρατήθηκε για λίγη ώρα για λόγους ταυτοποίησης και στη συνέχεια αφέθηκε ελεύθερος χωρίς να του δοθούν άλλες πληροφορίες.

Όσα διηγούνται οι δύο οργανώσεις δείχνουν αν μη τι άλλο την ασύγγνωστη προχειρότητα με την οποία σχεδιάστηκε και υλοποιείται το πρόγραμμα, αν δεν πρόκειται για καθαρό εμπαιγμό. Αναφέρει η έκθεση: «Δεν εμφανίστηκε εκπρόσωπος του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ) ή άλλης οργάνωσης για να τον παραλάβει από το αεροδρόμιο. Κατόπιν επικοινωνίας του δικηγόρου του με τον ΔΟΜ την επομένη, ο Μπεχρούζ πληροφορήθηκε από τον ΔΟΜ ότι το πρόγραμμα υποστήριξης του BAMF αφορά αποκλειστικά τις επιστροφές μέσω του Αερολιμένα Θεσσαλονίκης και ότι θα χρειαστεί έγκριση του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για τη μεταφορά του στη Βόρεια Ελλάδα και σε δομή φιλοξενίας. Ο Μπεχρούζ απευθύνθηκε απευθείας στην Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης και δεν έλαβε ανταπόκριση, στερούμενος σταθερή διαμονή και στοιχειώδη υποστήριξη, παρά μόνο δύο ημέρες αργότερα, οπότε του επισημάνθηκε από το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ότι οι ελληνικές αρχές δεν είχαν ενημερωθεί από τις γερμανικές αρχές για την επιστροφή του».

7. Έκθεση της οργάνωσης «The Home Project» σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά - πρόσφυγες

Έκθεση της οργάνωσης «The Home Project» δόθηκε στη δημοσιότητα στις 24 Ιουνίου 2025 και καταγράφει τα δεινά των ασυνόδευτων παιδιών που φτάνουν στη χώρα μας και καλεί την ελληνική κυβέρνηση σε αλλαγή πολιτικής υπέρ της

προστασίας τους και της ενσωμάτωσής τους με τρόπο που θα ενισχύσει την κοινωνία⁷⁰.

Σε αλλαγή πολιτικής υπέρ της προστασίας των προσφύγων με τρόπο που ενισχύει την ελληνική κοινωνία καλεί η οργάνωση The Home Project και καταγράφει σημαντικές καθυστερήσεις, ελλείψεις και κενά στο σύστημα προστασίας των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων για το 2024.

Στην έκθεσή της «Από την επιβίωση στην ένταξη: επενδύοντας σε ένα καλύτερο μέλλον», που κυκλοφόρησε στα μέσα Ιουνίου, η οργάνωση υπογραμμίζει: «Η ελληνική κυβέρνηση έχει υιοθετήσει μια ολοένα και πιο σκληρή στάση απέναντι στους πρόσφυγες, με πολιτικές που στοχεύουν στην αποτροπή νέων αφίξεων. Οι αρχές επικεντρώνονται όλο και περισσότερο στην ενίσχυση της ασφάλειας των συνόρων και στην επιτάχυνση των απελάσεων, συχνά εις βάρος της παροχής επαρκούς φροντίδας στους πρόσφυγες που βρίσκονται ήδη στη χώρα. Παρόλο που η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι αναγνωρίζει την ανάγκη για σωστότερη προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, οι ενέργειές της συχνά υπονομεύουν οποιεσδήποτε προσπάθειες για βελτίωση της κατάστασής τους».

Η έκθεση επισημαίνει ότι η Ιταλία, παρά τη ρητορική εχθρότητα, έχει δώσει άδειες διαμονής σε περίπου μισό εκατομμύριο πρόσφυγες και μετανάστες με στόχο την αντιμετώπιση των οξύτων ελλείψεων στην αγορά εργασίας, ενώ και στην Ισπανία νομιμοποιήθηκαν ένα εκατομμύριο μετανάστες που έμεναν για χρόνια στη χώρα. «Πίσω από τις όποιες σκληρές, ψηφοθηρικές δηλώσεις, ολοένα και περισσότερες κυβερνήσεις κατανοούν την αναγκαιότητα μιας πρακτικής και ρεαλιστικής προσέγγισης στην ένταξη», επισημαίνει η οργάνωση.

Και υπογραμμίζει: «Η εμπειρία μας μέχρι τώρα μας έχει δείξει πως όταν επενδύουμε σε ένα πλήρες πλαίσιο υποστήριξης, εκπαίδευσης και κοινωνικοποίησης, οι νέοι πρόσφυγες ανταποκρίνονται θετικά: όχι μόνο ενσωματώνονται, αλλά ανθούν».

Ωστόσο, τα κενά και τα προβλήματα στην παροχή προστασίας σε ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες ξεκινά με το που φτάνουν στην Ελλάδα -αν τα καταφέρουν, καθώς περισσότερα από 100 παιδιά πρόσφυγες πνίγηκαν σε ελληνικά ύδατα μέσα στο 2024,, σύμφωνα με την έκθεση που καταγράφει «ιδιαίτερη ανησυχία [που] προκαλούν οι ολοένα και πιο βίαιες πρακτικές που αποδίδονται στο Λιμενικό Σώμα». Περίπου 12.500 ασυνόδευτοι ανήλικοι ή ανήλικοι χωρισμένοι από την οικογένειά τους έφτασαν στην Ελλάδα το 2024 (το 22% των αφίξεων, που σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές ανήλθαν σε 62.053 το 2024).

Σε πολλές δομές υποδοχής στα νησιά και στην ενδοχώρα (Μαλακάσα, Διαβατά, Φυλάκιο) επικράτησαν συνθήκες έκτακτης ανάγκης στις λεγόμενες «ασφαλείς περιοχές» των δομών που προορίζονται για να μένουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι μέχρι 25 μέρες προκειμένου να καταγραφούν. Η έκθεση καταγράφει παρατεταμένο

⁷⁰https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/476676_boithiste-toys-anilikoy-prosfyges-na-anthis-ovn

διάστημα παραμονής στις ασφαλείς περιοχές σε καθεστώς ντε φάκτο κράτησης, κάποιες φορές για μήνες, λόγω της έλλειψης χωρητικότητας των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανήλικων, ενώ δεν καλύπτονται βασικές ανάγκες όπως υγειονομική περίθαλψη, νομική υποστήριξη και εκπαίδευση. Αντιθέτως, εντοπίζονται σημαντικές ελλείψεις σε ρούχα, παπούτσια και κουβέρτες.

Σύμφωνα με την έκθεση, μέσα στο 2024 υπήρξε σημαντική μείωση των θέσεων σε ξενώνες φιλοξενίας ασυνόδευτων ανήλικων από 2.500 σε 1.500 λόγω κρατικών περικοπών, με αποτέλεσμα να παραμένουν εκτεθειμένα σε κινδύνους εκατοντάδες παιδιά που μεταφέρονται από καμπ σε καμπ και αναγκάζονται να παραμένουν για μεγάλα διαστήματα σε προσωρινές και ακατάλληλες δομές.

Ως προς τη λειτουργία των δομών φιλοξενίας, η έκθεση επισημαίνει τις σοβαρές καθυστερήσεις στην εκταμίευση των ευρωπαϊκών κονδυλίων εκ μέρους του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, με τη χρηματοδότηση να φτάνει με καθυστέρηση πολλών μηνών και να είναι συχνά ελλιπής, εμποδίζοντας τον προγραμματισμό, ενώ καταγράφει βία και κατάχρηση εξουσίας από την αστυνομία σε βάρος προσφύγων των δομών της οργάνωσης όσο και μελών του προσωπικού της, αλλά και βίαια περιστατικά και αντιπροσφυγική ρητορική από τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης.

Η εφαρμογή και η αποτελεσματικότητα του συστήματος επιτροπείας δοκιμάζεται στην πράξη, λόγω της μεγάλης καθυστέρησης στον ορισμό επιτρόπων που αφήνει τα παιδιά χωρίς νομική εκπροσώπηση για πολλούς μήνες, με αποτέλεσμα να μένουν χωρίς πρόσβαση σε εκπαίδευση, περίθαλψη και νομική υποστήριξη.

Προβλήματα προκύπτουν επίσης λόγω της μη έγκαιρης παροχής πληρεξουσιότητας στους επιτρόπους ή λόγω των συχνών αλλαγών τους και της απουσίας τους σε καίριες στιγμές, όπως ιατρικές εξετάσεις και έκτακτα περιστατικά.

Από τις 5.139 αιτήσεις ασύλου ασυνόδευτων ανήλικων μέσα στο 2024 καταγράφονται σημερινές καθυστερήσεις στην καταγραφή και αυξανόμενος αριθμός απορρίψεων σε πρώτο βαθμό χωρίς σαφή αιτιολόγηση. Καταγράφεται επίσης εξαιρετικά αργή διαδικασία οικογενειακής επανένωσης, με μόνο 130 υποθέσεις να ολοκληρώνονται επιτυχώς το 2024.

Ως προς την εκπαίδευση, η φοίτηση των ασυνόδευτων ανήλικων σε τάξεις υποδοχής δεν ξεκινά σχεδόν ποτέ στην αρχή της σχολικής χρονιάς, ενώ η μείωση κατά 30% των θέσεων στην Αθήνα πέρσι και η παροχή τάξεων υποδοχής μόνο σε επιλεγμένα σχολεία αναγκάζει τα παιδιά να διανύουν μεγάλες αποστάσεις και δυσχεραίνουν την πρόσβασή τους σε ειδικά μαθήματα, ιδιαιτέρως τη γλώσσα.

Τέλος, η έκθεση καταγράφει την ιδιαίτερα προβληματική και ελλιπή πρόσβαση σε παιδοψυχιατρική φροντίδα στην Αθήνα, τις ελλείψεις του συστήματος αναδοχής για τους ασυνόδευτους ανήλικους, την απουσία προοπτικής υιοθεσίας, κάτι που συνιστά διάκριση, αλλά και την καθυστέρηση στη λειτουργία του προγράμματος Helios Junior,

ενός προγράμματος με σκοπό την ομαλή μετάβαση στην ελληνική αγορά εργασίας και την ανεξάρτητη διαβίωση όπως και στην ένταξη στην ελληνική κοινωνία αμέσως μετά την ενηλικίωση και την έξοδο από τις δομές φιλοξενίας ανηλίκων.

«Το παράδοξο που βιώνουμε σήμερα είναι ότι η Ελλάδα επιδιώκει να κλείσει τα σύνορά της στους ανθρώπους που θα μπορούσαν να συμβάλουν ουσιαστικά στην επίλυση της δημογραφικής κρίσης της. Οι πρόσφυγες –που προέρχονται κυρίως από νεότερες ηλικιακές ομάδες– μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά, καλύπτοντας κενά στην αγορά εργασίας, ενισχύοντας την οικονομική ανάπτυξη και στηρίζοντας κρίσιμες δημόσιες υπηρεσίες.

»Η Ελλάδα, ειδικότερα, αντιμετωπίζει σοβαρές ελλείψεις σε βασικούς τομείς, όπως η γεωργία, η οικοδομή και ο τουρισμός. Οι θέσεις αυτές, αν και κρίσιμες για την οικονομία, είναι εποχικές, σωματικά απαιτητικές και συχνά μη ελκυστικές για το εγχώριο εργατικό δυναμικό.

»Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι οι προσφυγικές ροές μοιάζουν με το νερό. Δεν μπορούμε να τις σταματήσουμε -γιατί οι άνθρωποι δεν εγκαταλείπουν τα σπίτια τους από επιλογή, αλλά από ανάγκη, για να επιβιώσουν. Όταν κλείνουμε όλους τους νόμιμους δρόμους για αυτούς, αναγκάζονται να στραφούν σε παράνομους.

»Αντί να τους αντιμετωπίζουμε ως πρόβλημα, πρέπει να αρχίσουμε να τους βλέπουμε ως ευκαιρία. Επενδύοντας στην εκπαίδευσή τους, εντάσσοντάς τους στην αγορά εργασίας, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να συνδράμουν οικονομικά και στηρίζοντάς τους ώστε να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, μπορούμε να καλύψουμε ελλείψεις, να ενισχύσουμε την ανάπτυξη και να εμπλουτίσουμε την κοινωνία μας. Το “κλειδί” είναι η υλοποίηση αποτελεσματικών πολιτικών ένταξης που προωθούν την εκμάθηση της γλώσσας, την απόκτηση δεξιοτήτων, την κοινωνική ενσωμάτωση και την πρόσβαση στην απασχόληση».

8. Έκθεση του Εθνικού Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Ατυπων Αναγκαστικών Επιστροφών σχετικά με τη συστηματική συνέχιση των επαναπροωθήσεων σε Έβρο και Αιγαίο

Τουλάχιστον 1.517 θύματα επαναπροώθησης κατέγραψε η ετήσια έκθεση 2024, τρίτη κατά σειρά, του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Ατυπων Αναγκαστικών Επιστροφών που δημοσιοποιήθηκε στις 17 Ιουλίου 2025⁷¹. Ο Μηχανισμός, που δημιουργήθηκε από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, κατέγραψε στη νέα του έκθεση 61 μαρτυρίες για 52 περιστατικά επαναπροώθησης που φαίνεται πως έγιναν από τον Ιανουάριο του 2022 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2024.

«Για τρίτη διαδοχική χρονιά, καταγράφεται σημαντική συγκέντρωση μαρτυριών για περιστατικά άτυπων αναγκαστικών επιστροφών με κοινά χαρακτηριστικά, στοιχείο

⁷¹https://www.efsyn.gr/ellada/dikaionomata/479355_synehizontai-systimatika-oi-epanaproothiseis-se-ebro-aigaiio

που καταδεικνύει την παγίωση συγκεκριμένων επιχειρησιακών πρακτικών και επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα της ελληνικής επικράτειας», επισημαίνει η έκθεση.

Ανάμεσα στα θύματα βρίσκονται 300 γυναίκες, 225 παιδιά και 133 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες. Επιπλέον, τα θύματα προέρχονται από χώρες με υψηλό προσφυγικό προφίλ, καθώς μεγάλο ποσοστό ανθρώπων που έρχονται από τις χώρες αυτές αναγνωρίζονται πρόσφυγες. Στα θύματα περιλαμβάνονται μάλιστα τρεις αναγνωρισμένοι πρόσφυγες και ένα άτομο που είχε ζητήσει άσυλο στην Ελλάδα και περίμενε να ολοκληρωθεί η διαδικασία ασύλου. Περιλαμβάνονται επίσης έντεκα πρόσφυγες τουρκικής καταγωγής, που καταγγέλλεται πως επαναπροωθήθηκαν στην Τουρκία, κάτι που συνιστά άμεση παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, θεμελιώδους αρχής του διεθνούς προσφυγικού δικαίου.

Δράστες των επαναπροωθήσεων καταγράφονται ένστολοι όπως και άτομα με πολιτικά, ενώ σε επιχειρήσεις επαναπροώθησης στον Εβρο καταγράφεται η συνεργασία ενστόλων με πρόσφυγες, οι οποίοι αναλαμβάνουν να υλοποιούν επαναπροωθήσεις κατά συμπατριωτών τους.

Θύματα επαναπροωθήσεων στα χερσαία σύνορα πέφτουν πρόσφυγες και μετανάστες όχι μόνο στη συνοριακή ζώνη αλλά και βαθιά στην ενδοχώρα, στη Θεσσαλονίκη και στην Κομοτηνή, στοιχείο που, σύμφωνα με την έκθεση, αναδεικνύει τη μεγάλη έκταση και τη στέρεη οργανωτική δομή των επιχειρήσεων.

Στα θαλάσσια σύνορα στο Αιγαίο, οι επιχειρήσεις φαίνεται να στοχεύουν στην παρεμπόδιση της προσέγγισης και της αποβίβασης των προσφύγων και των μεταναστών στο έδαφος των νησιών. Στη θάλασσα κυριαρχεί το μοτίβο της εγκατάλειψης των θυμάτων σε σωσίβιες σχεδίες ή σε ακυβέρνητες βάρκες, όπως και η αφαίρεση ή καταστροφή της μηχανής της βάρκας των προσφύγων, η αφαίρεση καυσίμων ή και η πρόκληση ζημιών και η δημιουργία κυμάτων από τα σκάφη του Λιμενικού, η απώθηση με κοντάρια. «Το μοτίβο αυτό, σε αντίθεση με τον Εβρο, χαρακτηρίζεται από ενεργό αποκοπή των θυμάτων από κάθε δυνατότητα πλοήγησης ή διάσωσης, στοιχείο που ενισχύει την επικινδυνότητα και τον κίνδυνο για τη ζωή των φερόμενων θυμάτων», σημειώνει η έκθεση, που καταγράφει και θανάτους στο Αιγαίο.

Η έκθεση καταγράφει συστηματική πολύμορφη βία και συχνά εξευτελιστική ή απάνθρωπη μεταχείριση που δίνει έμφαση όχι μόνο στην επαναπροώθηση, αλλά και στην αποτρεπτική, τιμωρητική ή ταπεινωτική αντιμετώπιση όσων προσπαθούν να έλθουν στη χώρα ή να παραμείνουν. Η έκθεση αποτυπώνει 47 περιστατικά καταστροφής ή αφαίρεσης προσωπικών αντικειμένων, 39 περιστατικά σωματικής βίας, 42 περιστατικά ψυχολογικής πίεσης ή απειλών, 10 περιστατικά σεξουαλικής βίας και 1 περιστατικό βιασμού, 31 περιστατικά εξευτελιστικής μεταχείρισης, 35 περιστατικά διακινδύνευσης της ζωής και 2 περιστατικά θανάτου, όπως και 3 περιστατικά χωρισμού οικογενειών.

9.Επισημάνσεις του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με θέματα Ρομά και μεταναστών

Αυστηρή προειδοποίηση για την μεταχείριση των μεταναστών και των Ρομά απηύθυνε προς την Ελλάδα ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης το Φεβρουάριο του 2025⁷². Συγκεκριμένα, ο κ. Μίχαελ Ο' Φλάχερτι, που επισκέφθηκε την Ελλάδα από τις 3 έως τις 7 Φεβρουαρίου 2025, επικεντρώθηκε στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των επιχειρήσεων συνοριακού ελέγχου, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης και των επίμονα ανεπαρκών επιπέδων ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Παράλληλα, εστίασε και στο ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής ένταξης των Ρομά.

Για το τραγικό ναυάγιο της Πύλου, στο οποίο έχασαν τη ζωή τους περίπου 750 άνθρωποι, συναντήθηκε με τον Συνήγορο του Πολίτη, ο οποίος μόλις είχε ολοκληρώσει την έκθεσή του για τις ενέργειες και παραλείψεις μελών του Λιμενικού Σώματος κατά τη διαχείριση του περιστατικού στις 13 και 14 Ιουνίου 2023, καθώς και με επιζώντες, δικηγόρους και ΜΚΟ. Ο κ. Ο' Φλάχερτι κάλεσε τις ελληνικές αρχές να λάβουν αποφασιστικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την κατάλληλη ποινική και πειθαρχική λογοδοσία για την τραγωδία.

Αρκετοί συνομιλητές του Επιτρόπου επέστησαν την προσοχή του στις πολλές αναφορές που υπάρχουν για συνεχιζόμενες συνοπτικές επαναπροωθήσεις μεταναστών, που συχνά συνδυάζονται με βία, τόσο στα χερσαία όσο και στα θαλάσσια σύνορα. Υπό το πρίσμα πρόσφατης καταδικαστικής απόφασης για την Ελλάδα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, λόγω της συστηματικής πρακτικής των επαναπροωθήσεων (pushbacks) υπηκόων τρίτων χωρών από τις ελληνικές αρχές, ο Επίτροπος κάλεσε τη χώρα να υιοθετήσει μια προσέγγιση «μηδενικής ανοχής» και να αποδόσει ευθύνες σε όσους ευθύνονται.

Ο κ. Ο' Φλάχερτι υπογράμμισε τη σημασία της ανεξάρτητης παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των συνοριακών ελέγχων και κάλεσε για τη σωστή λειτουργία των νέων μηχανισμών που συστάθηκαν στο πλαίσιο του Συμφώνου της ΕΕ για το Άσυλο και τη Μετανάστευση, το οποίο θα εφαρμοστεί το 2026. Αναγνώρισε το ζήτημα της απότομης αύξησης των αφίξεων σε Ρόδο και Κρήτη, καθώς και τον υπερπληθυσμό σε αρκετές υπάρχουσες δομές σε άλλα νησιά, ζητώντας όμως επαρκείς εγκαταστάσεις υποδοχής σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και γρήγορες μεταφορές, ιδίως ασυνόδευτων ανηλίκων, από τα νησιά στην ηπειρωτική χώρα.

Το άλλο ζήτημα με το οποίο ασχολήθηκε ο Επίτροπος κατά την επίσκεψή του στη χώρα μας είναι αυτό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ρομά. Βασισμένος σε προηγούμενη επίσκεψή τον περασμένο Ιούνιο στη Θεσσαλονίκη, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στα θέματα της επαρκούς στέγασης και της αστυνομικής βίας.

⁷²<https://www.tovima.gr/2025/02/12/world/aystiri-proeidopoiisi-ee-mi-paraviazete-ta-dikaio-mata-metanaston-roma-sta-synora/>

Ο κ. Ο' Φλάχερτι χαιρετίζει μεν την υιοθέτηση μιας συνολικής Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, όμως σημειώνει την ανάγκη να ξεπεραστούν τα εμπόδια στην τοπική εφαρμογή της στρατηγικής και την ανάγκη να ενισχυθεί η συμμετοχή των Ρομά στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των σχετικών μέτρων.

Μάλιστα, στο πλαίσιο αυτό επισκέφθηκε οικισμό στο Χαλάνδρι (Νομισματοκοπείο), όπου παρατήρησε ότι, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι κάτοικοι της περιοχής και ο δήμος, οι συνθήκες στέγασης «παραμένουν άθλιες» και οι κοινότητες Ρομά που ζουν εκεί αντιμετωπίζουν επίμονες διακρίσεις στην καθημερινή τους ζωή. Όπως δήλωσε κατά την επίσκεψή του στο Χαλάνδρι, «όλοι μας, σε όλη την Ευρώπη, πρέπει να ξυπνήσουμε για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι Ρομά. Πρέπει να συνεργαστούμε μαζί τους για να τιμήσουμε και να σεβαστούμε τα ανθρώπινα δικαιώματά τους».

Γενικότερα, ο Επίτροπος έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου για το δυσμενές περιβάλλον που αντιμετωπίζουν οι δικηγόροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που υποστηρίζουν ευάλωτα άτομα, καθώς και οι ερευνητές δημοσιογράφοι. Επιπλέον, υπενθύμισε ότι είναι σημαντικό στα ισχυρά κράτη που βασίζονται στο κράτος δικαίου, να εκτιμάται και να υποστηρίζεται ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών και των ΜΜΕ, ενώ επεσήμανε ότι οι εισαγγελικές υπηρεσίες θα πρέπει να διασφαλίσουν πως οι έρευνες διεξάγονται σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

10.Επιστολή καταγγελίας από το Συνήγορο του Πολίτη σχετικά με την τρίμηνη αναστολή του δικαιώματος στο άσυλο τον Ιούλιο του 2025

Στις 10 Ιουλίου 2025 έλαβε χώρα σφοδρή αντίδραση από τον Συνήγορο του Πολίτη Ανδρέα Ποττάκη, ο οποίος κατήγγειλε με υπόμνημα προς τον Πρόεδρο της Βουλής ότι η τροπολογία που αναστέλλει για τρεις μήνες την εξέταση αιτημάτων ασύλου, για όσους φτάνουν από τη Βόρεια Αφρική με πλωτά μέσα, παραβιάζει ευθέως το διεθνές και ενωσιακό δίκαιο, υπονομεύοντας θεμελιώδεις αρχές του κράτους δικαίου.

Στο υπόμνημα που απέστειλε στον Πρόεδρο της Βουλής και τους αρμόδιους υπουργούς, η Ανεξάρτητη Αρχή υπενθυμίζει ότι η Ελλάδα δεσμεύεται –ακόμη και σε περιόδους κρίσης– από την υποχρέωση να δέχεται, να καταγράφει και να εξετάζει αιτήματα διεθνούς προστασίας, εφαρμόζοντας τη θεμελιώδη αρχή της μη επαναπροώθησης (non-refoulement). Σημειώνει δε ότι η αιτιολόγηση περί «ασύμμετρης απειλής» και «αντικειμενικής αδυναμίας» εξέτασης των αιτήσεων δεν αίρει τις νομικές δεσμεύσεις της χώρας, ούτε δικαιολογεί την επιστροφή ανθρώπων χωρίς καταγραφή, χωρίς εξέταση των ιδιαίτερων συνθηκών και χωρίς εξατομικευμένη κρίση.

Ο Συνήγορος του Πολίτη τονίζει ότι ακόμα και το νέο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για το Άσυλο, που θα τεθεί σε εφαρμογή το 2026, προβλέπει μόνο επιτάχυνση διαδικασιών και όχι αναστολή πρόσβασης στο άσυλο – πόσω μάλλον μαζικές επιστροφές χωρίς καταγραφή. Με σαφείς αιχμές, επισημαίνει ότι τέτοιες ρυθμίσεις δεν συνάδουν με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και κατατάσσουν την Ελλάδα σε καθεστώτα που βρίσκονται εκτός του νομικού πολιτισμού της Ένωσης.

Χωρίς να παραγνωρίζει την πίεση στα θαλάσσια σύνορα της Κρήτης –την οποία αποδίδει σε πραγματική αύξηση 320% στις αφίξεις από τη Λιβύη το πρώτο εξάμηνο του 2025– ο Συνήγορος επιμένει ότι η απουσία προετοιμασίας και η αποτυχία διαχείρισης δεν μπορούν να μετατραπούν σε πρόσχημα για την αναστολή δικαιωμάτων. Υπενθυμίζει επίσης τις προειδοποιήσεις που έχει απευθύνει εδώ και καιρό για τις ανεπαρκείς υποδομές και την έλλειψη μόνιμης δομής πρώτης υποδοχής στην Κρήτη, με συνέπειες στη μεταχείριση των νεοεισερχομένων, αλλά και στην κοινωνική συνοχή.

Πρόκειται για ένα τεκμηριωμένο και ιδιαίτερα αυστηρό κείμενο που –σε αντίθεση με τη συνήθη διακριτικότητα του θεσμού– σηματοδοτεί μια πολιτειακή προειδοποίηση: ότι η νομοθετική απόπειρα της κυβέρνησης να αναστείλει για μήνες τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεων ασύλου σε συγκεκριμένους πληθυσμούς αποτελεί νομοθετική εκτροπή, που πλήττει τον σκληρό πυρήνα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προσβάλλει τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας.

Ολόκληρη η επιστολή έχει ως εξής:

“Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο της συνταγματικής αποστολής του και της κατά νόμον αρμοδιότητάς του για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την τήρηση της νομιμότητας (άρ. 1 ν.3094/2003, ως ισχύει), εξετάζει κάθε χρόνο πληθώρα αναφορών σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης στο άσυλο, τις διαδικασίες εξέτασης των σχετικών αιτημάτων και τις συνθήκες διαβίωσης μεταναστών και αιτούντων άσυλο, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

Λόγω δε των επιπρόσθετων ειδικών αρμοδιοτήτων του βάσει του ενωσιακού δικαίου, ως φορέας εξωτερικού ελέγχου των αναγκαστικών επιστροφών (Οδηγία 2008/115/EK άρ. 8§6, ν.3907/2011, άρ. 23§6), βάσει του εθνικού δικαίου ως Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας του ένστολου προσωπικού των σωμάτων ασφαλείας (άρ. 1 ν. 3938/2011, άρ.188 ν. 4662/2020) και βάσει του διεθνούς δικαίου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση ΟΗΕ-OPCAT, άρθρο δεύτερο ν. 4228/2014), εξετάζει τη νομιμότητα των ενεργειών αστυνομικών και λιμενικών οργάνων σχετικά με τη μεταχείριση μεταναστών και αιτούντων άσυλο, τις συνθήκες κράτησής τους και τη διαφύλαξη των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

Βάσει της αρμοδιότητας και της πολύχρονης εμπειρίας της, η Ανεξάρτητη Αρχή θεωρεί ότι η πρόσφατη εξαγγελία δημιουργίας Κέντρου Πρώτης Υποδοχής στην Κρήτη, είναι ένα μέτρο σε θετική κατεύθυνση για την αξιοπρεπή μεταχείριση των νεοεισερχομένων. Η δημιουργία μόνιμης δομής της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής είναι ασφαλώς καλύτερη από την διαρκούσα για πολλούς μήνες «προσωρινή» λύση του εκθεσιακού χώρου της Αγυιάς Χανίων αλλά και άλλων περικλειστων χώρων που φέρεται να χρησιμοποιούνται πρόσφατα σε άλλες περιφερειακές ενότητες της Κρήτης για μεγάλο αριθμό μεταναστών. Σημειώνουμε ότι η απουσία κρατικών δομών και μέριμνας συμβάλλει σε φαινόμενα ξενοφοβίας ή/και ρατσιστικών επιθέσεων.

Θα θέλαμε, ωστόσο, να υπενθυμίσουμε τις διαπιστώσεις του Συνηγόρου για τις υφιστάμενες Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές και τις εισηγήσεις μας για την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε βασικές υπηρεσίες, ιατρικές και άλλες, και για την δέουσα ανταπόκριση στις ανάγκες των ευάλωτων ατόμων (βλ. ειδική έκθεση Απριλίου 2024¹). Επίσης, δεδομένου ότι είναι άγνωστος ο χρόνος λήξης της χρήσης εκ των ενόντων προσωρινών χώρων για ολιγοήμερη παραμονή, θα θέλαμε να επιστήσουμε την προσοχή στις συστάσεις, ειδικά για την χώρα μας, της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT).

Όπως ασφαλώς γνωρίζετε, οι ροές μετακινούμενων πληθυσμών από τα παράλια της Λιβύης προς την Κρήτη βρίσκονται από την αρχή του έτους σε τέτοια έξαρση (αύξηση 320% το πρώτο εξάμηνο του 2025, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία) που θα έπρεπε να είχε από πολλού διεγείρει τα αντανεκλαστικά της διοίκησης για αυξημένη επιχειρησιακή ετοιμότητα και διαχειριστική επάρκεια. Με δεδομένη, δε, την απουσία οργανωμένης δομής στην Κρήτη, κρίνεται απολύτως αναγκαίο και επείγον να ληφθεί μέριμνα για ενίσχυση των διαθέσιμων δυνάμεων της ΕΛ.ΑΣ και του ΛΣ/ΕΛ.ΑΚΤ., άμεση μεταφορά του πληθυσμού αυτού σε οργανωμένες και κατάλληλες δομές, και έναρξη διαδικασιών καταγραφής, μέτρα προστασίας για ειδικότερες ευάλωτες ομάδες, ασυνόδευτα ανήλικα, οικογένειες, επάρκεια σε βασικές παροχές και υπηρεσίες, σίτισης, ένδυσης, υγειονομικής επιμέλειας.

Ήδη με την τροπολογία με γεν. αρ. 375 και ειδ. αρ. 20 της 09.07.2025 που κατατέθηκε στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης «Αναμόρφωση του πλαισίου για επαγγελματική κατάρτιση υπαλλήλων που χειρίζονται δημόσιες συμβάσεις», συζητείται στην Ολομέλεια της Εθνικής Αντιπροσωπείας το μέτρο της αναστολής για τρεις μήνες² της δυνατότητας υποβολής αιτήσεων χορήγησης ασύλου από άτομα που εισέρχονται στη χώρα παράνομα με οποιοδήποτε πλωτό μέσο που προέρχεται από τη Βόρεια Αφρικής, καθώς και η επιστροφή των ατόμων αυτών, χωρίς καταγραφή, στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής.

Η αιτιολογική έκθεση επικαλείται την αντιμετώπιση «κατάστασης ανάγκης» που αντιμετωπίζει η χώρα, τις εντεινόμενες μαζικές αφίξεις που συνιστούν «ασύμμετρη απειλή που υπερβαίνει τη δικαιολογητική βάση του διεθνούς και ενωσιακού δικαίου για τη διαδικασία παροχής ασύλου», «σε συνδυασμό με την απόλυτη αντικειμενική αδυναμία εξέτασης των αιτήσεων παροχής ασύλου σε εύλογο χρόνο», και,

μακροπρόθεσμα, την «αποτροπή πιθανής εργαλειοποίησης του ισχύοντος διεθνούς και ενωσιακού πλαισίου» και τη «διαφύλαξη της ασφάλειας και κοινωνικής σταθερότητας της Ελληνικής Δημοκρατίας και κατ' επέκταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Επί της έκτακτης αυτής νομοθετικής πρωτοβουλίας, ο Συνήγορος του Πολίτη θα ήθελε να θέσει υπ' όψιν σας τα εξής:

Η διαφύλαξη των κανόνων του διεθνούς δικαίου περί διεθνούς προστασίας 3 αποτελεί *sine qua non* όρο για το κράτος δικαίου, η, δε, αρχή του *non refoulement* συνιστά το όριο κάθε σχετικής με τα σύνορα νόμιμης διαδικασίας.

Σημειώνουμε, ότι σύμφωνα με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) επί μαζικής εισόδου και απέλασης από την Ισπανία, την οποία μάλιστα επικαλείται η προτεινόμενη τροπολογία, απομακρύνσεις άνευ πρότερης καταγραφής, και δη μαζικές, δύνανται να μην προσκρούουν στην αρχή του *non refoulement* εφόσον υφίστανται διάφοροι πρόσφοροι τρόποι πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου, όπως η αίτηση σε συνοριακό φυλάκιο ή η δυνατότητα αίτησης στις διπλωματικές και προξενικές αρχές της χώρας στο κράτος καταγωγής ή διέλευσης. Επίκληση του σκεπτικού του Δικαστηρίου στην προκειμένη περίπτωση στην Ελλάδα, θα προϋπέθετε, συνεπώς, την πραγματική δυνατότητα των πολιτών τρίτων χωρών να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας στις προξενικές αρχές μας στις χώρες διέλευσης ή καταγωγής τους.

Ως προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρ. 18 και 19), όσο και το παράγωγο ενωσιακό δίκαιο (Οδηγία 2013/32 ΕΕ) κατοχυρώνουν, εκτός από την κατ' ουσίαν διεθνή προστασία σε περίπτωση βάσιμων λόγων δίωξης, και το δικαίωμα πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου.

Συγκεκριμένα, στο άρ. 18 του Χάρτη προβλέπεται ότι «το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Συνθήκης της Γενεύης...», στο άρ. 19§1 απαγορεύονται οι ομαδικές απελάσεις και στην παρ. 2 η απομάκρυνση, απέλαση ή έκδοση ατόμου σε κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο ζωής, βασανιστηρίων ή άλλης απάνθρωπης ή εξευτελιστικής ποινής ή μεταχείρισης. Στο παράγωγο ενωσιακό δίκαιο, η προστασία αυτή από τη μη επαναπροώθηση λαμβάνεται υπ' όψιν ως προς τα μέτρα απομάκρυνσης κατά παράτυπων μεταναστών (άρ. 5 της Οδηγίας Επιστροφών, 2008/115/ΕΚ).

Η παράλληλη κατοχύρωση τόσο της ουσίας όσο και της διαδικασίας εξέτασης ασύλου είναι προφανής στην Οδηγία 2013/32/ΕΕ, η οποία εισάγει κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Οι λεπτομερειακοί αυτοί κανόνες αφορούν τόσο την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης στη διαδικασία του ασύλου όσο και την εξέταση του αιτήματος ασύλου και τη συναφή χορήγηση ή μη προστασίας από την επαναπροώθηση.

Η σχετική Οδηγία συγκεκριμένα κατοχυρώνει δικαίωμα πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου (άρ. 6), και με ειδικές διαδικασίες στα σύνορα (άρ. 43), με μόνη αποδεκτή παρέκκλιση όχι ως προς την υποχρέωση των αρχών να παραλάβουν την αίτηση διεθνούς προστασίας αλλά ως προς τις προθεσμίες εξέτασης σε περίπτωση υποβολής μεγάλου αριθμού αιτήσεων (άρ. 6§5).

Η παρέκκλιση αυτή συνεπιφέρει και σχετική υποχρέωση ενημέρωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «μόλις παύσουν να συντρέχουν οι λόγοι εφαρμογής των εν λόγω έκτακτων μέτρων».

Η Αρχή Παραλαβής, δηλαδή η Υπηρεσία Ασύλου, είναι η κατά το εσωτερικό και ενωσιακό δίκαιο μόνη αρμόδια να κρίνει όχι μόνο το βάσιμο αλλά και το παραδεκτό του αιτήματος διεθνούς προστασίας πριν υλοποιηθούν μέτρα απομάκρυνσης, έχοντας την εξουσία να αποφασίσει εάν άλλη, τρίτη χώρα, είναι ασφαλής να εξετάσει επί της ουσίας αιτήματα ασύλου.

Η προβλεπόμενη αναστολή πρόσβασης στην Υπηρεσία Ασύλου συνεπάγεται, κατά την επίμαχη ρύθμιση, την επιστροφή χωρίς καταγραφή «στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής» χωρίς να έχει κριθεί εάν υφίστανται επαρκείς εγγυήσεις διασφάλισης της αρχής της μη επαναπροώθησης, και ως εκ τούτου δεν φαίνεται να συνάδει με υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνες του διεθνούς και ενωσιακού δικαίου.

Τα ανωτέρω είχαμε θέσει υπ' όψιν της Κυβέρνησης και για την ομοίου περιεχομένου ρύθμιση, διαφορετικής χρονικής ισχύος, της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) της 02.03.2020 (Α'45), μετά την θέση σε ισχύ της οποίας τέθηκαν υπ' όψιν του Συνηγόρου του Πολίτη περιπτώσεις αλλοδαπών που είχαν υποστεί βασανιστήρια στη χώρα τους, που δεν ήταν ασφαλείς στη χώρα προέλευσης, που επικαλούνταν δικαίωμα οικογενειακής συνένωσης με πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ.α. που καταδεικνύουν τους κινδύνους εφαρμογής μιας ρύθμισης που αποκλίνει από τον κανόνα της εξατομικευμένης κρίσης των αιτημάτων διεθνούς προστασίας.

Έκτοτε, υπήρξαν εξελίξεις στο πεδίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την υιοθέτηση του Νέου Ευρωπαϊκού Συμφώνου για το Άσυλο και τη Μετανάστευση το 2024, αποτελούμενου από μια δέσμη Ευρωπαϊκών Κανονισμών. Μεταξύ αυτών, ο Κανονισμός 2024/1359/ΕΕ για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου⁵. Το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο, που θα τεθεί σε ισχύ από 01.07.2026, ρυθμίζει τη δυνατότητα αποκλίσεων από τις τρέχουσες διαδικασίες στα σύνορα ακριβώς λόγω μαζικών αφίξεων, εισάγοντας την έννοια της «εργαλειοποίησης» του ενωσιακού δικαίου. Οι αποκλίσεις αυτές τελούν υπό τον όρο ενημέρωσης και έγκρισης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Παρατηρούμε, ότι ούτε το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο θα επιτρέπει την αναστολή υποβολής αιτημάτων ασύλου, παρά μόνον την εφαρμογή ταχείας διαδικασίας και την επιμήκυνση των προθεσμιών της διοίκησης για την καταχώριση κι εξέταση των υποβαλλομένων αιτήσεων ασύλου (άρ. 10, 11 Κανονισμού). Επομένως, η επίκληση της σταθερότητας και ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την επίμαχη

τροπολογία παραβλέπει το γεγονός ότι η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση, τόσο με το ισχύον όσο και με το νέο θεσμικό πλαίσιο για καταστάσεις κρίσης, υιοθετεί άλλα μέτρα για τη διαφύλαξη της σταθερότητάς της.

Χωρίς να παραβλέπουμε ή να υποτιμούμε την πίεση που ασκείται στα σύνορα της χώρας από μεικτές ροές προερχόμενες από τη Βόρεια Αφρική, που απαιτεί, όπως προαναφέραμε, αυξημένη εγρήγορση, επιχειρησιακή ετοιμότητα και διαχειριστική επάρκεια, θέτουμε υπ' όψιν σας τον κίνδυνο -με την εφαρμογή, με άμεση ισχύ, της προτεινόμενης ρύθμισης- σοβαρών αποκλίσεων από τις πρόνοιες του διεθνούς και ενωσιακού δικαίου, αλλά και του κράτος δικαίου γενικότερα, που συνιστούν και την ειδοποιό διαφορά του νομικού πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης από πλείστες όσες άλλες χώρες».

11.Έρευνα της δημοσιογραφικής ομάδας “Reported United” για τις συνθήκες διαβίωσης των Ρομά στον Ασπρόπυργο το Μάρτιο του 2025

Στις 21 Μαρτίου 2025 δόθηκε στη δημοσιότητα έρευνα της δημοσιογραφικής ομάδας “Reported United” για τις συνθήκες διαβίωσης των Ρομά στον Ασπρόπυργο⁷³.

Σύμφωνα με την έρευνα, κάθε χειμώνας είναι σκληρός στον ρόμικο καταυλισμό του Σοφού στον Ασπρόπυργο. Μέσα στην παράγκα, μαζεμένοι γύρω από την αυτοσχέδια σόμπα της οικογένειας του Γιάννη Σαμπάνη, πίνουν καφέ και συζητάμε. «Στο Σοφό όποιος θέλει να βοηθήσει είναι πάντα ευπρόσδεκτος», δηλώνει ο κ. Γιάννης, γιατί όπως λέει, «ο δήμος μάς έχει ξεχάσει από καιρό».

Η παράγκα είναι φτιαγμένη από ξύλα, παλιά κουφώματα και μουσαμάδες, συναρμολογημένα με σχοινιά. Δυσπρόσιτη, περικυκλωμένη από κακοτράχαλους χωματόδρομους γεμάτους λακούβες και σωρούς μπάζων και σκουπιδιών που αυξάνονται διαρκώς. Η οικογένεια επιβιώνει οριακά και ο δήμος Ασπρόπυργου αρνείται να τους συνδέσει με νερό, ρεύμα ή αποχέτευση, όπως και στις υπόλοιπες 200 οικογένειες του καταυλισμού.

Κόμβος βαριάς βιομηχανίας με τα φουγάρα των ΕΛΠΕ και την παλιά Χαλυβουργία, βασίλειο του ΧΥΤΑ Φυλής -της μεγαλύτερης χωματερής της χώρας- και κοιμητήριο χιλιάδων πακέτων που περιμένουν υπομονετικά τον παραλήπτη τους στις αποθήκες logistics, ο Ασπρόπυργος αποτελεί την πίσω αυλή της Αθήνας στη Δυτική Αττική, που εκτείνεται από την Πάρνηθα ως τον κόλπο της Ελευσίνας.

Για τους τριάντα χιλιάδες Ασπροπύργιους, όμως, είναι το σπίτι τους. Όπως ενημερώνει ο ιστότοπος του Δήμου: «Η κοινωνία του Ασπροπύργου έχει πολυπολιτισμικό χαρακτήρα». Εκεί κατοικούν εσωτερικοί και εξωτερικοί μετανάστες, όπως επαναπατρισθέντες Πόντιοι, Ινδοί, Πακιστανοί και Αρκάδες βιομηχανικοί εργάτες.

⁷³https://www.reportersunited.gr/15926/sofo-roma-1/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR0D53_AkbtLre8J4SYdHohgy5BXYFLXHxavkfAaNoElQDAd0xrHX2eDQhM_aem_00cEbNTUxFqnI0BtrC2Ww

Ξεχνάει, όμως, ότι πέρα από αυτούς, στον Ασπρόπυργο κατοικούν και τουλάχιστον 3.750 Ρομά, ο τρίτος μεγαλύτερος πληθυσμός της χώρας σε έναν μόνο Δήμο, οι οποίοι ζουν σε τρεις διαφορετικούς καταυλισμούς: στα Νεόκτιστα, στη Νέα Ζωή και στο Σοφό.

Ο καταυλισμός του Σοφού είναι ο φτωχότερος και ο πιο απομονωμένος. Μοιάζει περισσότερο με τόπο εξορίας παρά με γειτονιά. Οι 550 έως 1.000 Ρομά που κατοικούν εκεί βιοπορίζονται ως παλιατζήδες και άτυποι ανακυκλωτές, μικροπωλητές σε λαϊκές αγορές και παζάρια ή εκτελώντας εποχιακές αγροτικές εργασίες μετακινούμενοι τακτικά σε διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Μπορεί στους περισσότερους οι Σαμπάνηδες να είναι γνωστοί για τον αγώνα τους μετά τη δολοφονία του γιου τους Νίκου από την ΕΛΑΣ το 2021, αλλά αυτή δεν είναι η μόνη μάχη που δίνουν. Μαζί με άλλους Ρομά προσπαθούν να φέρουν στον καταυλισμό νερό και ρεύμα, «να κάνουν μια κατοικία καλύτερη για τα παιδιά» τους, αντιστεκόμενοι στις στερητικές συνθήκες διαβίωσης που το κράτος ανέκαθεν τους επιβάλλει. Σύμμαχοί τους, η ανοιχτή συνέλευση Solidarity with Migrants (Δίκτυο Αλληλεγγύης Ρομά-Μπαλαμέ), και πιο πρόσφατα το Δίκτυο για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα και άλλα αλληλέγγυα άτομα.

Ο καταυλισμός παραμένει μια μαύρη τρύπα περικυκλωμένη από υποδομές που εξυπηρετούν τους πάντες εκτός από τους Ρομά.

Μέσα σε αυτόν τον αστερισμό σύμπραξης, η έρευνα ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2022 και κατατέθηκε τον Οκτώβριο του 2023 ως διπλωματική εργασία του μεταπτυχιακού MA Research Architecture στο πανεπιστήμιο Goldsmiths του Λονδίνου, με τίτλο «Make Leave (but slowly) & Let Stay (but barely)» (Κάνε τους να φύγουν αργά ή άσ' τους να μείνουν μετά βίας). Έκτοτε συνεχίστηκε ως δημοσιογραφική έρευνα του Reporters United, με επικαιροποιημένα στοιχεία. Τμήμα της έρευνας δημοσιεύθηκε στο 44ο τεύχος του επιστημονικού περιοδικού «Γεωγραφίες» και στο γερμανικό περιοδικό Berliner Gazette.

Επί δύο χρόνια πραγματοποιήθηκαν τακτικές επισκέψεις στον καταυλισμό του Σοφού, συλλέχθηκαν μαρτυρίες κατοίκων, χαρτογραφήθηκαν τα δίκτυα υποδομών και αναλύθηκαν δεδομένα από δορυφορικές εικόνες και δημόσια έγγραφα. Κόντρα στις πάγιες αντιλήψεις που θέλουν τους Ρομά να ζουν υπό αυτοεπιβαλλόμενες άθλιες συνθήκες, παρακάτω ξεδιπλώνεται μια υλική πραγματικότητα επιβεβλημένης στέρησης με φυλετικό πρόσημο.

Χαρτογραφώντας τα δίκτυα υδροδότησης και ηλεκτροδότησης στην ευρύτερη περιοχή του Σοφού, διαπιστώνουμε ότι ο καταυλισμός παραμένει μια μαύρη τρύπα περικυκλωμένη από υποδομές υπερτοπικής σημασίας, που εξυπηρετούν τους πάντες εκτός από τους Ρομά.

Η πιο επείγουσα ανάγκη για τους Ρομά είναι η σύνδεση του Σοφού με το κεντρικό δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης, αφού τώρα αναγκάζονται να αγοράζουν οι ίδιοι το πόσιμο νερό που καταναλώνουν.

«Χρησιμοποιούμε περίπου πέντε με έξι τέτοια μπιτόνια νερού τη μέρα», λέει ο κ. Γιάννης Σαμπάνης, δείχνοντας το μπλε δοχείο χωρητικότητας περίπου 50 λίτρων. Για να εξασφαλίσει την ελάχιστη ποσότητα των 200 λίτρων ανά άτομο ανά ημέρα -καθορισμένη από ελληνικό δικαστήριο- η πενταμελής οικογένειά του θα έπρεπε να αγοράζει και να μεταφέρει 20 μπλε δοχεία ημερησίως.

Το καθαρό νερό που αγοράζουν χρησιμοποιείται μόνο για πόση και μαγείρεμα, ενώ οι κάτοικοι, χωρίς άλλη επιλογή, καταφεύγουν σε μη εγκεκριμένους τρόπους αυτοπρομήθειας για τις υπόλοιπες ανάγκες τους. Ως τώρα υπήρχαν τρεις άτυπες πηγές νερού: ένα λάστιχο με μη πόσιμο νερό που έφτανε στον καταυλισμό από το κανάλι του Μόρνου μισό χιλιόμετρο βόρεια, ένας τρύπιος σωλήνας -αμφίβολης προέλευσης- που αναβλύζει νερό ανάμεσα στα σκουπίδια και μια δημοτική βρύση σε απόσταση ενός χιλιομέτρου, που θεωρούνταν η μοναδική πηγή πόσιμου νερού.

Ο δήμος Ασπροπύργου όχι μόνο δεν παρέχει τα στοιχειώδη, αλλά ενεργά σαμποτάρει την πρόσβαση των Ρομά σε καθαρό νερό. Επί δημαρχίας Μελετίου (2006-2023), η δημοτική βρύση και το λάστιχο από τον Μόρνο καταργήθηκαν και δεν αποκαταστάθηκαν ποτέ, αφήνοντας μόνο τον τρύπιο σωλήνα ως πηγή νερού για 200 οικογένειες. Οι κάτοικοι προσφάτως διεξήγαγαν οι ίδιοι χημική ανάλυση του νερού, που για χρόνια πίστευαν ότι είναι μη πόσιμο, για να ανακαλύψουν τελικά ότι πίνεται.

Ούτε το ρεύμα φτάνει στο Σοφό. Οι μοναδικές νόμιμες πηγές είναι οι γεννήτριες και τα ηλιακά πάνελ, τα οποία αφενός έχουν μεγάλο λειτουργικό κόστος και αφετέρου δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών. «Δεν αρκούν ούτε καν για ψυγείο», λέει ο κ. Γιάννης.

Ο κ. Σπύρος Σαμπάνης, ο οποίος χρησιμοποιεί γεννήτρια, πληρώνει 10 ευρώ την ημέρα. «Ήδη δίνω 300 ευρώ τον μήνα. Αν τα έκανα 400 και τα έδινα στη ΔΕΗ δεν θα μου έκανε τόση διαφορά στα λεφτά, αλλά θα ήμουν πιο ζεστός και πιο σίγουρος».

Όσοι κάτοικοι δεν αντέχουν το οικονομικό βάρος μένουν χωρίς ρεύμα, αντιμετωπίζοντας μέχρι και κίνδυνο για τη ζωή τους. Χωρίς ηλεκτρικές συσκευές δεν διατηρούνται τα τρόφιμα, τα παιδιά σχολικής ηλικίας αδυνατούν να διαβάσουν, ενώ τα βρέφη και οι ασθενείς δεν έχουν πρόσβαση στα απαραίτητα.

Χωρίς θέρμανση, η κοινότητα καταφεύγει στην καύση ξύλων για να ζεσταθεί και όταν δεν βρίσκουν ή δεν μπορούν να αγοράσουν, αναγκάζονται να καίνε άλλα αντικείμενα, όπως πεταμένες σανίδες ή έπιπλα από κοντινές παράνομες χωματερές, εισπνέοντας τις τοξικές αναθυμιάσεις τους.

Υπό αυτές τις συνθήκες, η αυτοπρομήθεια είναι μονόδρομος. Στο παρελθόν ο καταυλισμός έπαιρνε ρεύμα από κοντινούς στύλους της ΔΕΗ μέσω άτυπων συνδέσεων καλωδίων, όπως φαίνονται στον παραπάνω χάρτη. Ωστόσο, σύμφωνα με

τις μαρτυρίες των κατοίκων, η αστυνομία, οι δημοτικές αρχές, αλλά και εργαζόμενοι σε γειτονικά εργοστάσια έκοψαν καλώδια ή σε ορισμένες περιπτώσεις ξήλωσαν ολόκληρους στύλους.

Αντίθετα με το στερεότυπο όσων πιστεύουν ότι «οι Ρομά κλέβουν ρεύμα από επιλογή», οι άτυπες συνδέσεις δεν προτιμώνται, γιατί είναι επισφαλείς και ενέχουν ακραίους κινδύνους. Τα τελευταία χρόνια, δύο νεαρά άτομα από το Σοφό έχουν χάσει τη ζωή τους από ηλεκτροπληξία και πολλά άλλα έχουν τραυματιστεί.

Από την άλλη, στις 10 Οκτωβρίου 2013 το Β' Αυτόφωρο Μονομελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών αθώωσε 16 Ρομά που είχαν συλληφθεί με την κατηγορία της ρευματοκλοπής σε καταυλισμό του Χαλανδρίου. Στην ιστορική απόφασή του όχι μόνο αποφάνθηκε ότι η ρευματοκλοπή των Ρομά είναι πράξη «υπό καθεστώς ανάγκης το οποίο αποκλείει την αδικοπραξία», αλλά κατέδειξε τις αρχές ως υπεύθυνες, αναφέροντας ότι «το Δημόσιο δια των υπηρεσιών του και των οργάνων του, έχει επιδείξει πολυετή και χαρακτηριστική αδράνεια και ανικανότητα (...), οδηγώντας σε διεθνείς καταδίκες».

Από τις μαρτυρίες γίνεται φανερό πως οι τοπικές αρχές επιδεικνύουν μια επιλεκτική ανοχή στις μη εξουσιοδοτημένες συνδέσεις νερού και ηλεκτρικού ρεύματος.

Εκατοντάδες κτίρια γύρω από το Σοφό είναι προσβάσιμα από ασφαλτο. Αντιθέτως, ούτε ένα από τα 217 ρόμικα σπίτια δεν έχει πρόσβαση σε ασφαλτόδρομο.

Σαν σταγονομετρική χοάνη, η πρόσβαση σε υποδομές «αρκείται στα απαραίτητα του να ζει κανείς οριακά, αλλά απαγορεύει κάθε υπερβολή που θα μπορούσε να μετατοπίσει τις συνθήκες διαβίωσης από την προσωρινή στάση στη μόνιμη εγκατάσταση» (περιοδικό Γεωγραφίες, 2025). Η στάση αυτή της «λελογισμένης» κρατικής συνενοχής στη ρευματοκλοπή διαιωνίζει έναν φαύλο κύκλο παρανομίας, που εν συνεχεία χρησιμοποιείται ως επιχείρημα στη φαρέτρα της αντιτσιγγάνικης κυρίαρχης αφήγησης.

Η έλλειψη πρόσβασης σε ασφαλτο και στις δημόσιες συγκοινωνίες αποτελεί επίσης χαρακτηριστικό παράδειγμα του χωρικού αποκλεισμού με φυλετικά κριτήρια. Συχνά ακούγεται η δικαιολογία ότι η ασφαλτος δεν φτάνει στις ρόμικες γειτονίες, όχι επειδή εκεί κατοικούν Ρομά αλλά επειδή βρίσκονται εκτός του αστικού ιστού, πάνω σε καταπατημένες αγροτικές εκτάσεις.

Η χαρτογράφηση καταρρίπτει αυτό το επιχείρημα. Εκατοντάδες κτίρια που εξυπηρετούν τους μη-Ρομά γύρω από το Σοφό (βιομηχανίες, αποθήκες, κατοικίες κλπ) είναι προσβάσιμα από ασφαλτο. Εξαιρέση αποτελούν μόνο 40 περίπου μαντριά και γεωργικές αποθήκες, που φαίνονται στον χάρτη με μωβ χρώμα. Αντιθέτως, ούτε ένα από τα 217 ρόμικα σπίτια του καταυλισμού, που καταγράφονται με κόκκινο χρώμα, δεν έχει πρόσβαση σε ασφαλτόδρομο.

Στο Σοφό, η ασφαλτος τελειώνει απότομα περίπου 500 μέτρα μακριά. Από εκεί ξεκινά ένας φαρδύς χωματόδρομος περιστοιχισμένος από ανοιχτές χωματερές, ανάμεσα στις

οποίες βρίσκονται οι τρεις είσοδοι του καταυλισμού. Αυτός είναι ο τελευταίος δρόμος στοιχειωδώς προσβάσιμος από μεγαλύτερα οχήματα, όπως ασθενοφόρα, πυροσβεστικά και σχολικά λεωφορεία. Τα ενδότερα του οικισμού είναι προσπελάσιμα μόνο μέσω κακοτράχαλων στενών χωματόδρομων που μετατρέπονται σε ποτάμια όταν βρέχει.

Επιπλέον, το Σοφό παραμένει αποκλεισμένο από τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Για να γίνει πιο κατανοητό, φανταστείτε ότι θέλετε να διανύσετε τα επτά χιλιόμετρα που χωρίζουν το Σοφό από το κέντρο του Ασπροπύργου για να πάτε στο δημαρχείο. Ξεκινάτε με τα πόδια και περπατάτε σε έναν χωματόδρομο γεμάτο από σωρούς σκουπιδιών. Μετά από μισή ώρα φτάνετε στον κοντινό οικισμό Ρουπάκι, περιμένετε το λεωφορείο (με τα αραιά δρομολόγια), και 20 λεπτά αφού επιβιβαστείτε, φτάνετε στον προορισμό σας. Συνολικά έχετε δαπανήσει τουλάχιστον μία ώρα για μια απόσταση 15 λεπτών οδήγησης.

Την απομονωμένη τοποθεσία του καταυλισμού εκμεταλλεύονται πλήθος ιδιωτών και επιχειρήσεων, που έχουν μετατρέψει την περιοχή σε παράνομη ανοιχτή χωματερή. Χρησιμοποιώντας δορυφορικές εικόνες από το καλοκαίρι του 2023, μετρήσαμε ότι οι χωματερές καλύπτουν 92 στρέμματα, έκταση περίπου όσο το 20% του Σοφού. Συνυπολογίζοντας το ύψος των σωρών, μιλάμε για χιλιάδες τόνους απορριμμάτων, σε εγγύτητα λίγων μέτρων από τις ρόμικες κατοικίες.

Μέσα στους σωρούς βρίσκουμε κυρίως προϊόντα εκσκαφών και οικοδομικών εργασιών: σπασμένα τούβλα, σακιά με σοβά και τσιμέντο, θριμματισμένα είδη υγιεινής και θερμομονωτικά υλικά. Δεδομένου ότι τα σπίτια των Ρομά δεν κατασκευάζονται από τα παραπάνω υλικά, είναι προφανές ότι τα περισσότερα από τα απορρίμματα προέρχονται από ιδιώτες ή κατασκευαστές.

Από τη χαρτογράφηση άλλων παράνομων χωματερών της ίδιας περιόδου στον Ασπρόπυργο, γίνεται σαφές ότι το φαινόμενο δεν αποτελεί ιδίον του Σοφού, αλλά απαντάται στα περίξ όλων των ρόμικων καταυλισμών και σε θέσεις όπου υπήρχε καταυλισμός παλαιότερα. Το πυκνό δίκτυο χωματόδρομων χαμηλής κυκλοφορίας, η έλλειψη δημοτικού φωτισμού και υπηρεσιών αποκομιδής απορριμμάτων και οι απομονωμένες τοποθεσίες τους, καθιστούν τους καταυλισμούς ιδανικούς για όσους επιθυμούν να παρακάμψουν τα κόστη των επίσημων οδών απόρριψης μπάζων και σκουπιδιών.

Η δημοτική αρχή Ασπροπύργου δεν παραδέχεται διαχρονικά τις ευθύνες της σχετικά με την παράνομη ρίψη μπαζοσκουπιδιών περίξ των ρόμικων καταυλισμών. Ο νυν δήμαρχος κ. Ηλίας, σε συνέντευξή του στο ΣΚΑΪ (2/12/2024), επέρριψε τις ευθύνες τους Ρομά που «καίνε μπαζοσκουπίδια για να μπορέσουν να φέρουν κι άλλα».

Ο πρόεδρος του καταυλισμού Βασίλης Σαμπάνης τον διαψεύδει: «Μπάζα πετάνε εταιρείες από όλη την Αττική. Ακόμη κι αν καθαρίσει τώρα ο Δήμος, δεν θα σταματήσουν». Όπως λέει, οι κάτοικοι περιπολούν οι ίδιοι για τα φορτηγά που

καταφθάνουν γεμάτα μπάζα. Καλεί δε τον δήμαρχο να εγκαταστήσει κάμερες στα κοντινά εργοστάσια και να επιβάλει κυρώσεις.

Κάμερες όμως υπάρχουν και καταγράφουν. Σύμφωνα με βιντεοληπτικό υλικό (1'45'') από drone του Δήμου Ασπροπύργου και της Πολιτικής Προστασίας που ανέδειξε ο Γιάννης Σουλιώτης στην εκπομπή Prime Time, φορτηγά που «δεν μοιάζουν με οχήματα που χρησιμοποιούν οι Ρομά» αδειάζουν μπάζα στα περίχωρα των καταυλισμών. Οι δημοτικές αρχές και η αστυνομία δεν φαίνεται να αναλαμβάνουν κάποια δράση εναντίων τους.

Αντίθετα, όπως λέει ο κ. Βασίλης Σαμπάνης, «αστυνομία στους καταυλισμούς υπάρχει μόνο για τον ρατσισμό», επιβάλλοντας πρόστιμα στους Ρομά που μαζεύουν σίδερα για το μεροκάματο.

Οι Ρομά έχουν αναπτύξει διάφορες στρατηγικές επιβίωσης για να ανταπεξέλθουν στη διαχρονική στέρηση σταθερών υποδομών κοινής ωφέλειας. Όμως, όλοι με τους οποίους μιλήσαμε συμφωνούν στο ίδιο: «Τίποτα απ' αυτά δεν θα συνέβαινε, αν ο δήμος εξασφάλιζε σταθερές υποδομές και αξιοπρεπή στέγαση».

Και οι τρεις τοπικές κυβερνήσεις, όμως, από το 1995 μέχρι σήμερα, αρνούνται να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης στους καταυλισμούς.

Πρόσφατα, ο δήμαρχος κ. Ιωάννης Ηλίας χαρακτήρισε τους Ρομά «πρόβλημα» (ΣΚΑΪ, 02/12/2024, 0'25'') και απέρριψε το αίτημα να συνδεθεί το Σοφό με το δίκτυο ύδρευσης μεταθέτοντας την ευθύνη στην ΕΥΔΑΠ, όπως καταγγέλλει το Δίκτυο για τα Κοινωνικά και Πολιτικά Δικαιώματα σε ρεπορτάζ της ΕΦΣΥΝ. Δεν είναι στην αρμοδιότητά του, δήλωσε. Το Δίκτυο όμως υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με τους εργαζόμενους της ΕΥΔΑΠ, η εταιρεία είναι υποχρεωμένη να συνδέσει τον καταυλισμό με το δίκτυο ύδρευσης, εφόσον ο δήμος καταθέσει το σχετικό αίτημα.

Αντίστοιχη συμπεριφορά έχουν επιδείξει και οι προηγούμενοι δήμαρχοι Νικόλαος Μελετίου (2006 – 2023) και Γεώργιος Λιάκος (1995 – 2006). Ο κ. Μελετίου δήλωσε στο Reporters United ότι αρνήθηκε τη ρευματοδότηση του καταυλισμού, καθώς «τα οικόπεδα των Ρομά είναι καταπατημένα». Ο κ. Λιάκος μας απάντησε ότι προσπάθησε μια φορά να ιδρύσει χώρο μετεγκατάστασης με υποδομές δίπλα στη χωματερή Φυλής αλλά απέτυχε, μετακυλίνοντας την ευθύνη στους ίδιους τους Ρομά, οι οποίοι, όπως είπε, «δεν έδειξαν συνεργάσιμη συμπεριφορά». Δεν ήθελαν να ζήσουν δίπλα στα σκουπίδια, απαντούν οι ίδιοι.

Ανεξαρτήτως των επιχειρημάτων του κάθε δημάρχου, η στέρηση υποδομών είναι κοινή πολιτική ατζέντα στον Ασπρόπυργο. Ο πρώην δήμαρχος κ. Μελετίου δεν δίστασε να εξηγήσει τον λόγο έξω απ' τα δόντια: «Καμία περιοχή δεν σηκώνει στον Ασπρόπυργο να γίνει καταυλισμός Ρομά. Δεν υπάρχει χώρος».

Η διατήρηση των Ρομά στο περιθώριο βολεύει τόσο την εκάστοτε δημοτική αρχή όσο και την τοπική επιχειρηματικότητα, όπως τεκμηριώνει μέρος της παρούσας έρευνας που δημοσιεύθηκε στα αγγλικά για το περιοδικό Berliner Gazette. Δήμαρχοι και

δημοτικοί σύμβουλοι ανά τα χρόνια χρεώνουν στους Ρομά το πρόβλημα της ρύπανσης, στοχοποιώντας τους ως παραβάτες.

Αυτό εξυπηρετεί έναν διπλό σκοπό: «Αφενός εκτρέπει την οργή των ντόπιων μακριά από τους βιομηχανικούς ρυπαντές, προς μια ήδη περιθωριοποιημένη κοινωνική ομάδα. Αφετέρου, διατηρεί μια αμοιβαίως επωφελή συμφωνία μεταξύ κράτους και τοπικών βιομηχανιών» (Berliner Gazzete, 2024). Όπως γράφουν οι Χολέβα και Σμυρνιώτης σε επιστημονική εργασία του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, οι Ρομά αποτελούν αόρατα εργατικά χέρια στην άτυπη αγορά ανακυκλώσιμων. Αυξάνουν τα εγχώρια ποσοστά ανακύκλωσης χωρίς να επιβαρύνουν το κρατικό σύστημα και τροφοδοτούν τις βιομηχανίες του Ασπροπύργου με φθηνότερες πρώτες ύλες.

Κι ενώ οι ρόμικοι καταυλισμοί σε όλο τον Ασπρόπυργο παραμένουν ακόμη χωρίς υποδομές, σύμφωνα με έγγραφο της Διεύθυνσης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του υπουργείου Εσωτερικών, έχουν διατεθεί κονδύλια ύψους 5.359.280 ευρώ για έργα υποδομών σε ρόμικους καταυλισμούς, αλλά και σε άλλες περιοχές του Δήμου.

Σύμφωνα με το έγγραφο, μεταξύ 2004 και 2011 (επί δημαρχίας Λιάκου και Μελετίου) εντάχθηκαν για χρηματοδότηση πέντε έργα που αφορούσαν τη στέγαση των Ρομά σε οικίσκους, την αποκομιδή μπάζων, τη δημιουργία αποχέτευσης ομβρίων υδάτων και την (απροσδιόριστη) «αντιμετώπιση προβλημάτων στα παραπήγματα».

Ο Δήμος Ασπροπύργου δεν δίστασε να λάβει τις χρηματοδοτήσεις, παρόλη τη σταθερή άρνησή του να παρέχει υποδομές στους καταυλισμούς. Όμως, οι Ρομά υποστηρίζουν ότι δεν έδωσε ποτέ τα χρήματα για τον σκοπό που προορίζονταν, με τις επικρατούσες συνθήκες στους καταυλισμούς να συνηγορούν. «Το 2011 περίπου είχαν έρθει πολλά λεφτά απ' έξω», λέει ο Γιάννης Σαμπάνης, ενώ ο Βασίλης Σαμπάνης προσθέτει ότι τα «έφαγαν οι Δήμοι», και ζητάει να γίνει σχετική έρευνα.

Η συνέλευση κατοίκων από την Ελευσίνα «Άγρια Δύση» αναφέρει σε κείμενό της αναρτημένο στο διαδίκτυο ότι ο πρώην δήμαρχος κ. Μελετίου δήλωσε κατά τη διάρκεια δημοτικού συμβουλίου, σχετικά με το κονδύλι για την αποχέτευση, πως «τα πήρε από τους γύφτους και τα έριξε στο κέντρο του Ασπροπύργου». Σύμφωνα με το ίδιο κείμενο, ο δήμαρχος ισχυρίστηκε πως «και οι γύφτοι περνάνε από εκεί».

«Γιατί, δεν περνάνε οι γύφτοι από το κέντρο του Δήμου;» επέμεινε ο πρώην δήμαρχος κ. Μελετίου όταν τον ρωτήσαμε σχετικά. Δηλώνει, πάντως, ότι «όλα γίνανε νόμιμα», ότι τα έργα πραγματοποιήθηκαν σε όλες τις περιοχές του Δήμου αλλά και στους καταυλισμούς «Νέα Ζωή» και «Νεόκτιστα», αλλά «όχι στο Σοφό», γιατί ο καταυλισμός δημιουργήθηκε αργότερα.

Το υπουργείο Εσωτερικών και ο δήμος Ασπροπύργου δεν απάντησαν στα ερωτήματα του Reporters United και δεν παρείχαν οποιοδήποτε αποδεικτικό έγγραφο για τη διάθεση των κονδυλίων.

Για καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάνει λόγο ο Σύλλογος Αλληλεγγύης στους Ρομά ΑΜΑΛ. Απευθύναμε σχετικές ερωτήσεις στον δήμο Ασπροπύργου, στο

υπουργείου Εσωτερικών (ΥΠΕΣ), στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας και στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Ο Δήμος και το ΥΠΕΣ δεν απάντησαν. Από τις απαντήσεις των άλλων υπηρεσιών προκύπτει μια γενικευμένη γραφειοκρατική παράλυση και μια απόπειρα μετάθεσης ευθυνών από τον έναν στον άλλο, με τελικό αποδέκτη τον δήμο, στου οποίου την ευθύνη βρίσκεται η στέγαση και η παροχή υποδομών (N3463/2004, A5/696/25.4.1983, ΚΥΑ23641/2003, N4483/2017).

Το ερώτημα δέχτηκε να απαντήσει ευθέως μόνο η κ. Κατερίνα Γιάντσιου, πρώην Ειδική Γραμματέας Κοινωνικής Ένταξης Ρομά (2016-2019):

«Είναι καθαρά στην αρμοδιότητα του δήμου. Το επόμενο βήμα της Γραμματείας, αν δεν τελείωνε η θητεία μου, ήταν να απευθυνθεί στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είχαμε κάνει προεργασία. Σε περίπτωση που δεν αρκούσε η παρέμβαση του Εισαγγελέα να προτρέψει / υποχρεώσει τους δήμους ως προς την ανάληψη των ευθυνών τους, σκοπεύαμε ακόμη και να διερευνήσουμε τη δυνατότητα προσφυγής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο». Μέχρι σήμερα, καμία τέτοια διαδικασία δεν έχει κινηθεί.

Στο μεταξύ, ένα είναι σίγουρο: Οι ρόμικοι καταυλισμοί παραμένουν στο αστικό περιθώριο. Αποκομμένοι από τις άγκυρες που συνιστούν οι σταθερές υποδομές, με την κατάστασή τους να μην ξεπερνά ποτέ το εφήμερο.

Σε αυτή τη διαρκή προσωρινότητα, κάποιοι κάτοικοι του καταυλισμού φοβούνται ότι θα ξαναεκτοπιστούν σύντομα λόγω των νέων φυλακών (νυν Κορυδαλλού), που χτίζονται δύο χιλιόμετρα πιο πάνω.

Το δεύτερο μέρος της έρευνας, που θα δημοσιευτεί προσεχώς, αποκαλύπτει ότι ο σημερινός φόβος εκτοπισμού δεν είναι μεμονωμένο γεγονός, αλλά μία ακόμη επανάληψη ενός διαχρονικού μοτίβου εξαναγκασμένης κινητικότητας και διωγμών της ρόμικης κοινότητας, που εκτυλίσσεται στον Ασπρόπυργο τα τελευταία 35 χρόνια.

12. Ταυτόχρονη έκδοση δύο καταδικαστικών αποφάσεων για την Ελλάδα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για τις συνθήκες διαβίωσης 39 ασυνόδευτων παιδιών

Την Πέμπτη 19-6-2025 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δημοσίευσε δύο νέες Αποφάσεις που αφορούν 39 ασυνόδευτα παιδιά καταδικάζοντας την Ελλάδα για επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις εις βάρος τους⁷⁴.

Με τις δύο νέες αυτές Αποφάσεις (Μ.Υ. και λοιποί κατά Ελλάδας, αριθμ. πρ. 51980/19 και 5 ακόμη υποθέσεις και Α.Ι. και λοιποί κατά Ελλάδας, αριθμ. πρ. 11588/20 και δύο ακόμη υποθέσεις), το Δικαστήριο εξέτασε από κοινού 6 και 3

⁷⁴ <https://rsaegean.org/el/edda-katadikes-elladas-asynodefta-paidia/>

προσφυγές αντίστοιχα, που είχαν υποβληθεί για τις περιπτώσεις συνολικά 39 ανηλίκων, καταδικάζοντας την Ελλάδα για παραβιάσεις των άρθρων 3 και 5 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Οι υποθέσεις υποστηρίχθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου από τις οργανώσεις Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) και Equal Rights Beyond Borders και η υπόθεση M.Y. και λοιποί κατά Ελλάδας (αριθμ. πρ. 51980/19) από τις δικηγόρους Δήμητρα Λιναρδάκη, Ελένη Σπαθανά, Νικολαία Τριανταφύλλου.

Η πρώτη Απόφαση αφορά τη μη παροχή επαρκών συνθηκών υποδοχής, συμπεριλαμβανομένου του μη ορισμού Επιτρόπου και της παρατεταμένης κράτησης τους ή/και θέσης τους σε «προστατευτική φύλαξη» σε αστυνομικά κρατητήρια, το ΠΡΟΚΕΚΑ Αμυδαλέζας και το KYT Μαλακάσας, σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα μεταξύ 2019 και 2020, για συνολικό αριθμό 36 ασυνόδευτων παιδιών.

Ειδικότερα και σε ό,τι αφορά την κράτηση των ασυνόδευτων παιδιών ή/και τη θέση τους σε προστατευτική φύλαξη, το Δικαστήριο έκρινε ότι το σύνολο των 36 ανηλίκων κρατήθηκαν σε συνθήκες που συνιστούν απάνθρωπη ή/και ταπεινωτική μεταχείριση κατά παράβαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ σε Αστυνομικά Τμήματα, στο ΠΡΟΚΕΚΑ της Αμυδαλέζας και στο -νεοϊδρυθέν τότε - KYT Μαλακάσας. Το Δικαστήριο διαπίστωσε επιπλέον ότι το ίδιο το μέτρο (κράτηση/προστατευτική φύλαξη) δεν ήταν σύμφωνο με τις εγγυήσεις της Σύμβασης και ότι οι ανήλικοι δεν είχαν στη διάθεση τους αποτελεσματικό ένδικο μέσο για να αμφισβητήσουν την κράτηση τους.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 3 ΕΣΔΑ λόγω της μη παροχής κατάλληλων για την ηλικία τους συνθηκών υποδοχής στην περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών οι οποίοι πριν την κράτηση/προστατευτική φύλαξη είχαν διαμείνει στη λεγόμενη ασφαλή ζώνη του KYT Σάμου, στον άτυπο καταυλισμό πέριξ του KYT Μόριας, και σε άλλους χώρους, όπως σε αρματαγωγό πλοίο στο λιμάνι της Μυτιλήνης, χωρίς να έχει οριστεί Επίτροπος και σε ακατάλληλες συνθήκες ή παρέμεναν άστεγα. Το Δικαστήριο υπογράμμισε δε, κατά περίπτωση, τις καθυστερήσεις στην καταγραφή ή/και την εσφαλμένη καταγραφή χωρίς δική τους υπαιτιότητα και τη μη πρόσβαση στο άσυλο και σημείωσε ότι «οι προσφεύγοντες παρέμειναν σε επισφαλή κατάσταση για μεγάλο χρονικό διάστημα, αφού αφέθηκαν να φροντίζουν τον εαυτό τους σε μια ξένη χώρα και να ζητούν βοήθεια από αγνώστους, ΜΚΟ και, τελικά, από το Δικαστήριο, παρά το νεαρό της ηλικίας τους και την ιδιαίτερη κατάσταση ανασφάλειας και ευαλωτότητας στην οποία, όπως έχει διαπιστωθεί από το Δικαστήριο, είναι γνωστό ότι ζουν οι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα» (παρ. 15). Υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο, με Απόφαση του Ιανουαρίου του 2024 (Ο.Ρ. κατά Ελλάδας, αριθμ. πρ. 24650/19), είχε και πάλι καταδικάσει την Ελλάδα για απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση ασυνόδευτου παιδιού, που είχε αφεθεί να επιβιώσει μόνος τους σε ένα περιβάλλον εντελώς ακατάλληλο για ανηλίκους – άστεγος για σχεδόν 6 μήνες – και σε απαράδεκτα επισφαλείς συνθήκες, δεδομένης της ιδιότητάς του ως αιτούντα άσυλο και ασυνόδευτου ανηλίκου.

Με τη δεύτερη Απόφαση της 19-6-2025 (Α.Ι. και λοιποί κατά Ελλάδα, αριθμός πρ. 11588/20 και ακόμη 2 υποθέσεις), το Δικαστήριο ομοίως διαπίστωσε παραβιάσεις από τις Ελληνικές Αρχές για ακόμη 3 ασυνόδευτα παιδιά λόγω της μη παροχής σε αυτά συνθηκών υποδοχής ή/και θέσης τους σε προστατευτική φύλαξη για την ίδια χρονική περίοδο.

Η λεγόμενη 'προστατευτική φύλαξη' ασυνόδευτων παιδιών καταργήθηκε τον Δεκέμβριο 2020 (ν. 4760/2020, άρθρο 43), κατόπιν συστηματικών παρεμβάσεων των οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών και ως αποτέλεσμα σειράς υποθέσεων που υποστηρίχθηκαν ενώπιον του ΕΔΔΑ, μεταξύ αυτών και οι ανωτέρω, στις οποίες το Δικαστήριο για τις περισσότερες περιπτώσεις είχε επιπλέον χορηγήσει Ασφαλιστικά Μέτρα για την προστασία των ανηλίκων.

Ωστόσο, οι δύο πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου, όπως και οι κρίσεις του στις emblematicές υποθέσεις Rahimi κατά Ελλάδα και M.S.S κατά Βελγίου και Ελλάδα, στις οποίες το Δικαστήριο αναφέρεται παγίως και στηρίζει μετέπειτα κρίσεις, παραμένουν ιδιαίτερες επίκαιρες και υπενθυμίζουν τις υποχρεώσεις των ελληνικών Αρχών έναντι των ασυνόδευτων παιδιών.

Ιδίως σήμερα που η κράτηση των ασυνόδευτων παιδιών επιστρέφει υπό το καθεστώς άτυπου και de facto περιορισμού της ελευθερίας τους στις Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές (ΚΕΔ) στα νησιά και στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) στην ενδοχώρα, εκ νέου σε απολύτως ακατάλληλες συνθήκες και με σημαντικές καθυστερήσεις σε ότι αφορά τον ορισμό Επιτρόπων και την πρόσβαση τους στο άσυλο.

Επί του παρόντος και σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, 430 ασυνόδευτα παιδιά παραμένουν σε ΚΕΔ και ΚΥΤ, ενώ μόλις πρόσφατα το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου χορήγησε ασφαλιστικά μέτρα σε 45 ασυνόδευτα παιδιά που διέμεναν στην ΚΕΔ Σάμου και σε 13 παιδιά που διέμεναν στην ΚΕΔ Λέρου. Όπως έχει υπογραμμίσει ο Συνήγορος του Πολίτη «Η εικόνα, ειδικά των Κ.ΥΤ. και των Κ.Ε.Δ., προσιδιάζει περισσότερο σε κέντρο κράτησης, παρά σε χώρο υποδοχής και φιλοξενίας νεοεισερχομένων αλλοδαπών», ενώ η Ευρωπαϊά Διαμεσολαβήτρια έχει αντίστοιχα εκφράσει επιφυλάξεις για το «εάν ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και η προστασία των ευάλωτων μπορούν να διασφαλιστούν, όταν οι ωφελούμενοι αναγκάζονται να διαμένουν σε ένα τέτοιο περιβάλλον».

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι μια δικαίωση για όλα τα ασυνόδευτα παιδιά που υπέστησαν εξευτελιστική μεταχείριση και αφέθηκαν απροστάτευτα από τις ελληνικές Αρχές. Είναι επίσης μια υπενθύμιση ότι οι ελληνικές Αρχές θα πρέπει πάντα και κατά προτεραιότητα να λαμβάνουν υπόψη την ανηλικότητα και να προστατεύουν τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες, τα οποία ανεξαρτήτως του αριθμού νεοεισερχόμενων προσφύγων ή της έλλειψης υποδομών, αποτελούν ιδιαίτερα ευάλωτη κατηγορία ατόμων. Αποτελούν τέλος, μια υπενθύμιση

ότι η προστασία από μεταχείριση αντίθετη με το άρθρο 3 της Σύμβασης (απαγόρευση βασανιστηρίων, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης) έχει απόλυτο χαρακτήρα.

13.Καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για διάπραξη επαναπροώθησης αλλοδαπών

Στις 7/1/2025 καταδικάστηκε η Ελλάδα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για περιστατικό επαναπροώθησης στην υπόθεση A.E. vs Greece (γνωστή και ως A.R.E. vs Greece, 15783/21) που έλαβε χώρα στα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα τον Μάιο του 2019⁷⁵.

Στην υπόθεση αυτή, που την A.E. εκπροσώπησε το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (GCR), η Ελλάδα καταδικάστηκε για παραβάσεις των άρθρων 3 (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης), 13 (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής), 5 παρ. 1, 2, και 4 (δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), ενώ αποφασίστηκε κατά πλειοψηφία ότι δεν υπήρξε παραβίαση των άρθρων 2 και 3 όσον αφορά τη σχέση με τους κινδύνους που αντιμετώπισε το άτομο που επαναπροωθήθηκε κατά τη διάρκεια της επαναπροώθησης.

Στην απόφαση γίνεται μνεία και στη «συστηματική πρακτική των επαναπροωθήσεων από την Ελλάδα προς την Τουρκία».

Ταυτόχρονα, το δικαστήριο έκρινε απαράδεκτη την αίτηση ενός υπηκόου Αφγανιστάν για άλλη υπόθεση επαναπροώθησης, αυτή τη φορά στο Αιγαίο (Σεπτέμβρης 2020) καθώς θεωρήθηκε πως ακόμα κι αν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι εκείνη την περίοδο υπήρχε συστηματική πρακτική επαναπροωθήσεων, αυτό δεν είναι αρκετό αν ο αιτών δεν παρέχει στο δικαστήριο ικανοποιητικά αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίξει τους ισχυρισμούς του.

Η προσφεύγουσα, θύμα της επαναπροώθησης, είχε εισέλθει στην Ελλάδα περί τις 05:30 στις 4 Μαΐου 2019, αφού διέσχισε τον ποταμό Έβρο από την Τουρκία για να ζητήσει διεθνή προστασία. Ισχυρίστηκε ότι η Ελληνική Αστυνομία τη συνέλαβε λίγο μετά τις 2.25 μ.μ., καθώς περίμενε δικηγόρο, και την οδήγησε στο αστυνομικό τμήμα, όπου ζήτησε για πρώτη φορά άσυλο και εξέφρασε τους φόβους της για το τι θα της συνέβαινε αν την έστελναν πίσω στην Τουρκία.

Έπειτα κρατήθηκε από δύο αστυνομικούς στο συνοριακό φυλάκιο Ορεστιάδας στο Νέο Χειμώνιο μέχρι τις εφτά το απόγευμα και στη συνέχεια μεταφέρθηκε στον ποταμό

⁷⁵https://omniatv.com/853491761/proti-katadiki-tis-elladas-sto-eyropaiko-dikastirio-gia-epana-proothisi-pushback-to-2019/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR3YsB8vuoFOO6ZD-z-nUVISerOahTRnz1Mf9yCwBbejmSQAjWcMSVCZkYQ_aem_kEq8msmusMkPREfUwHQ-FQ

Έβρο με φορτηγό. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, φέρεται να της αφαίρεσαν τα υπάρχοντά της.

Υποστηρίζει ότι, γύρω στις 11 μ.μ., την ανάγκασαν να επιβιβαστεί σε μια μικρή φουσκωτή βάρκα για να επαναπροωθηθεί τελικά στην Τουρκία, όπου και συνελήφθη από τις τουρκικές αρχές στις 5 Μαΐου 2019.

14.Απαγόρευση απέλασης αιτούντων άσυλο από το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών ως αποτέλεσμα της «τρίμηνης αναστολής ασύλου» που θέσπισε η ελληνική κυβέρνηση

Στις 25/8/2025 το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών απαγόρευσε με απόφαση του την απέλαση («επιστροφές») αιτούντων άσυλο ως αποτέλεσμα της «τρίμηνης αναστολής ασύλου» που επιδίωκε να επιβάλει η κυβέρνηση με την «τροπολογία Πλεύρη»⁷⁶.

Η απόφαση αυτή έρχεται να συμπληρώσει την χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (14/08/2025), με την οποία το ΕΔΔΑ απαγορεύει στην κυβέρνηση να πραγματοποιήσει τις απελάσεις των ίδιων και άλλων τεσσάρων προσφύγων, οι οποίες αποφασίστηκαν από την ΕΛ.ΑΣ., βάσει της αναστολής εξέτασης αιτημάτων ασύλου.

Η απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου αφορά τέσσερις πρόσφυγες από το Σουδάν – χώρα που διανύει τον τρίτο χρόνο πολύνεκρου εμφυλίου πολέμου – οι οποίοι κρατούνται στο στρατόπεδο συγκέντρωσης («προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης») της Αμυγδαλέζας προς επιστροφή στο Σουδάν ή στη Λιβύη λόγω της πρόσφατης τροπολογίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Οι τέσσερις πρόσφυγες εκπροσωπούνται νομικά από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, ενώ άλλοι τέσσερις εκπροσωπούνται νομικά από την Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο. Η απόφαση του ΕΔΔΑ αφορά και τους οκτώ πρόσφυγες. Στη βάση αυτών των αποφάσεων ανοίγει η δυνατότητα να προχωρήσουν και άλλα παρόμοια αιτήματα.

Η τροπολογία της κυβέρνησης, που ψηφίστηκε εντός άσχετου νομοσχεδίου σε θερινό τμήμα της Βουλής, επιδιώκει να ανατρέψει το συνταγματικά και διεθνώς κατοχυρωμένο υπερνομοθετικό πλαίσιο για αιτούντες άσυλο, με την απόπειρα να καταργήσει, έστω και – υποτιθέμενα – προσωρινά, την ίδια τη δυνατότητα να ζητήσει κανείς άσυλο.

Όμως αυτό δε μπορεί να συμβεί. Τουλάχιστον όχι μέχρι η Ελλάδα να αποφασίσει ότι θα παραβιάζει ανοιχτά και επίσημα πια την αρχή της μη επαναπροώθησης, στην οποία

⁷⁶https://omniatv.com/853495559/mploko-kai-apo-to-dioikitiko-protodikeio-stin-akrodexia-ant-imetanasteytiki-politiki-tis-nd/?fbclid=IwY2xjawMa2PxleHRuA2FlbQIxMQABHrHHfwLywli900X-LovvwQu-ZDwIYDnMemh6ikk7R4TD14SpVEhd6KTqJZkG_aem_fFynAfkQ8y2F0c1pD_MpiA

δεσμεύεται από τις διεθνείς συμφωνίες που έχει υπογράψει. Κάτι τέτοιο δεν διαφαίνεται μέχρι στιγμής, αλλιώς η ελληνική κυβέρνηση δεν θα επέμενε να κρύβεται πίσω από το δάχτυλό της με τον ισχυρισμό ότι «δεν διαπράττει επαναπροωθήσεις», αρνούμενη ακόμα και τις πολυάριθμες, επαρκέστατα τεκμηριωμένες περιπτώσεις όπου αυτό έχει αποδειχτεί.

15.Ομόφωνη δικαστική αθώωση ανήλικων μεταναστών που φυλακίστηκαν άδικα επί 3,5 χρόνια

Στις 4 Απριλίου 2025 στο Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων Μυτιλήνης έλαβε αίσιο τέλος η ταλαιπωρία τριών νέων που το 2020 κατηγορήθηκαν ως υπαίτιοι εμπρησμού στο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) μεταναστών στη Μόρια της Λέσβου⁷⁷. Οι κατηγορούμενοι κηρύχθηκαν αθώοι ομόφωνα από το δικαστήριο.

Η πυρκαγιά ξέσπασε στις 8 Σεπτεμβρίου του 2020 και κατέστρεψε ολοσχερώς τη δομή η οποία είχε χαρακτηριστεί ως κολαστήριο. Από τις αρχές συνελήφθησαν έξι Αφγανοί πρόσφυγες, από τους οποίους οι πέντε ήταν ανήλικοι. Διατάχθηκε η προφυλάκιση όλων τους, παρόλο που από την πρώτη στιγμή οι συνήγοροι υπεράσπισης επέμεναν ότι δεν είχαν συλληχθεί αρκετές ενδείξεις στην κατεύθυνση αυτή.

Δικάστηκαν πρωτόδικα ως ενήλικοι και καταδικάστηκαν. Σε β' βαθμό αναγνωρίστηκε η ανηλικότητά τους και παραπέμφθηκαν στο αρμόδιο δικαστήριο ανηλίκων.

Το αποτέλεσμα ήταν η άδικη κάθειρξη ανηλίκων ανθρώπων επί 3,5 χρόνια, μια πράξη για την οποία η χώρα μας αναμένεται να αντιμετωπίσει αρκετές και δαπανηρές έννομες επιπτώσεις στο πλαίσιο της απονομής δικαίου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

16.Παρέμβαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για τις συνθήκες διαβίωσης 45 ασυνόδευτων ανηλίκων στη Σάμο

Στις 20/5/2025 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) εξέδωσε νέα ασφαλιστικά μέτρα για τις συνθήκες διαβίωσης 45 ασυνόδευτων ανηλίκων στην Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (ΚΕΔ) της Σάμου, μετά από αίτηση που κατέθεσε ο δικηγόρος Δημήτρης Χούλης⁷⁸.

⁷⁷https://www.efsyn.gr/ellada/dikaionomata/468485_diki-emprismoy-morias-anilikoi-fylakistikan-epi-35-hronia-eno-itan-athooi

⁷⁸https://thepressproject.gr/nea-parembasi-tou-evropaikou-dikastiriou-gia-tis-synthikes-diavios-is-45-asynodefton-anilikon-sti-samo/?fbclid=IwY2xjawKaBZpleHRuA2FlbQIxmABicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR7i7A8AXsyPgEKUyznGF5j2l8CljvwIbZj4Ld1D1LZ8Iqvc_nc1neHRGjAiA_w_aem_VFf8iB7FfjIFsCX3BqtuRQ

Από το Σεπτέμβριο του 2024 στην “ασφαλή ζώνη” της κλειστής ελεγχόμενης δομής Σάμου (κόστος κατασκευής 45 εκατομμύρια, κόστος λειτουργίας περί τα 55 εκατομμύρια για 4 χρόνια) πολλοί ασυνόδευτοι ανήλικοι βιώνουν ένα ανείπωτο δράμα.

Επί πολλούς μήνες οι υπεύθυνοι κατάφεραν να κρατάνε κρυφή την κατάσταση. Όταν τον Ιανουάριο του 2025 καταφέραμε να μάθουμε τι συμβαίνει από λίγους ανήλικους κάναμε ασφαλιστικά μέτρα στο ΕΔΔΑ και έγιναν δεκτά. Τότε το δικαστήριο χρειάστηκε 15 ημέρες ανταλλαγής απόψεων με την κυβέρνηση μέχρι να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα παραβιάζει τις υποχρεώσεις της και έπρεπε να απομακρυνθούν οι συγκεκριμένοι ανήλικοι.

Τότε η δικαιολογία της κυβέρνησης, της ΚΕΔΝ, του υπουργείου και όσων συνεργάζονται με την κυβέρνηση ήταν ότι σε χώρο για 200 άτομα είχαν 500 και ήταν μια έκτακτη ανάγκη.

Έκτοτε με πολύ πίεση και δικαστικούς αγώνες από τα 500 άτομα έχουν μείνει λιγότερα από 200. Θα περίμενε κανείς τη βελτίωση των συνθηκών αλλά μάταια γιατί ο λόγος που οι συνθήκες είναι απάνθρωπες δεν είναι υπερπληθυσμός αλλά είναι γιατί οι υπεύθυνοι δεν τους θεωρούν ανθρώπους.

Έτσι αυτή τη φορά στην καινούρια αίτηση ασφαλιστικών μέτρων για 45 ανήλικα που δεν αντέχουν πλέον αυτήν την απάνθρωπη κατάσταση, μέσα σε 2 μέρες το δικαστήριο έκρινε ότι η Ελλάδα παραβιάζει τις βασικές της υποχρεώσεις για την ασφάλεια και τη σωστή μεταχείριση αυτών των παιδιών.

Πλέον στην νέα απόφαση δεν έχουν μεγάλες απαιτήσεις από την Ελλάδα αλλά έφτασαν στο σημείο να μας ζητάνε να τους δώσουμε επαρκές νερό, λες και δεν είναι αυτόνομο.

Από τα 45 ανήλικα η μέση κράτησή τους είναι 142 ημέρες. Η μέγιστη 189 ημέρες. Η νόμιμη κράτηση είναι 25 ημέρες.

Από τους 45, οι 39 έχουν δερματικές παθήσεις, ανοιχτές πληγές από την ψώρα.

25 από τους 45 δεν έχουν βγει από τη δομή από την ημέρα που ήρθαν.

Αρκετοί κοιμούνται ακόμα στο πάτωμα. Η πρόσβαση σε γιατρούς είναι μηδαμινή και κυρίως τυπική (για να συμπληρωθεί η καρτέλα τους).

Δεν πάνε σε κάποιο σχολείο ή κάποια δραστηριότητα. Παιδί από την Αίγυπτο ελληνορθόδοξο, που ήταν διάκονος στην Αίγυπτο ζητάει να πάει εκκλησία να προσευχηθεί και δεν τον άφησαν ούτε καν για το Πάσχα.

Σε διαμαρτυρία που έκαναν είχαν ταμπέλα που έλεγε «δεν είμαστε σκυλία» και λένε ότι νιώθουν σα ζώα (αν δουν πως ζουν τα γατάκια και σκύλος, μου θα ήθελαν να είναι ζώα).

Παντού έχει κοριούς και κατσαρίδες. Τους δίνουν ρούχα χρησιμοποιημένα και άπλυτα. Δεν έχουν είδη υγιεινής. Μερικά καταγγέλλουν ότι δεν έχουν πλύνει τα δόντια τους από όταν έφτασαν. Στο Καμπ όσοι εργάζονται εκεί τους ξέρουν μόνο με νούμερα που έχουν δοθεί σε κάθε ανήλικο (όπως έκαναν οι ναζί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης) γεγονός που εξυπηρετεί την απανθρωποίηση τους. Έχουν νερό για μια ώρα την ημέρα.».

17.Παρουσίαση των προβλημάτων των Ρομά από τον ερευνητή και επιστημονικό διευθυντή της οργάνωσης ActRom

Σε συνέντευξή του προς την ιστοσελίδα Ieidiseis.gr, που δημοσιοποιήθηκε στις 4 Μαρτίου 2025, ο Χρήστος Ηλιάδης, επιστημονικός διευθυντής της οργάνωσης ActRom και ερευνητής στο έργο «Birthing Others, raising citizens? Maternity care, reproductive justice, and intersectional justice», που υποστηρίχθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ), δεν εξεπλήγη από όσα ανέφερε κατά την επίσκεψή του στη χώρα μας, ο Michael O’Flaherty.⁷⁹ Το Φεβρουάριο του 2025 ο ευρωπαίος επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, Michael O’Flaherty, στο πλαίσιο επίσημης επίσκεψης που πραγματοποίησε στην Ελλάδα, παρευρέθηκε και σε καταυλισμό Ρομά στο Χαλάνδρι. Βάσει όσων δήλωσε αργότερα ο ίδιος, οι συνθήκες στις οποίες ζουν οι Ρομά «είναι ελεεινές», αντιμετωπίζουν διακρίσεις κι ως αποτέλεσμα, όλοι οι Ευρωπαίοι θα πρέπει «να σεβαστούμε τα ανθρώπινα δικαιώματά τους». Παρόλα αυτά, η κοινωνική ενσωμάτωση των Ρομά στη χώρα μας, εξακολουθεί να φαντάζει όνειρο απατηλό.

Σύμφωνα με όσα σχολίασε ο Χρήστος Ηλιάδης στο iEidiseis, «ο επίτροπος είδε έναν καταυλισμό όπου γίνονται προσπάθειες από την τοπική αρχή για την ενσωμάτωση των Ρομά. Αυτό από μόνο του αποδεικνύει ότι τα προβλήματα είναι ευρύτερα και δομικά. Επομένως, δεν προκάλεσαν καμία έκπληξη όσα ανέφερε ο επίτροπος».

Ο ίδιος, στο πλαίσιο ενός ερευνητικού προγράμματος στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, επισκέφθηκε τον τελευταίο ενάμιση χρόνο πολλές κοινότητες Ρομά στην Αττική. Όπως διαπίστωσε, «κάθε κοινότητα αντιμετωπίζει διαφορετικά προβλήματα. Για παράδειγμα, στο Χαλάνδρι, έχουμε αρκετές οικογένειες Ελλήνων Ρομά, που δεν έχουν έγγραφα, επειδή οι πρόγονοί τους δεν πολιτογραφήθηκαν στις μαζικές πολιτογραφήσεις της δεκαετίας του 1960. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούν να ενταχθούν σε κανένα πρόγραμμα, όπως αυτό της επιδότησης ενοικίου».

Σε αυτούς τους καταυλισμούς, οι άνθρωποι συχνά «ζουν σε αυτοσχέδιες παράγκες, με λίγες δυνατότητες απασχόλησης, καθώς δεν είχαν την ευκαιρία να φοιτήσουν στο σχολείο. Άλλωστε, ακόμη και σήμερα υπάρχουν περιστατικά για ρατσιστική

⁷⁹https://www.ieidiseis.gr/ellada/435806/fakelos-roma-100-000-stin-ellada-se-athlies-synthike-s-se-kataylismoys-oi-thetikes-protovoylies-kai-ta-provlimata/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR1BR9UrYp00_MkgZJ8YsWac102VhhXMsXDqFiSwA3LktQpxk7vRBbwF-OU_aem_y0INoxfchx4we-EA3CfXcQ

συμπεριφορά από τις εκπαιδευτικές αρχές. Επικρατεί πλήρης εξαθλίωση. Οι άνθρωποι ζουν εντελώς περιθωριοποιημένοι και αποκλεισμένοι. Ως αποτέλεσμα, το μόνο που τους απομένει, είναι να συλλέγουν παλιοσίδερα και να δουλεύουν στην ανακύκλωση. Στο Χαλάνδρι, υπάρχει το θετικό παράδειγμα όπου ο δήμος έχει εντάξει αρκετούς Ρομά στην τοπική καθαριότητα του δήμου».

Ο ίδιος κρίνει πως τα τελευταία χρόνια, σε ότι αφορά «την κοινωνική συμπερίληψη και τις συνθήκες διαβίωσης των Ρομά, η κατάσταση είναι στάσιμη, αν όχι χειρότερη».

Σχετικά με τον πληθυσμό των Ρομά στην Ελλάδα, ο κ. Ηλιάδης ανέφερε ότι «δεν υπάρχει επίσημη καταγραφή, όμως μιλάμε για περίπου 200.000 σε όλη τη χώρα. Οι μισοί εξ αυτών ζουν σε καταυλισμούς».

Πάντως, περιοχές όπως «το Μενίδι και τα Λιόσια στη δυτική Αττική, τις ακούμε μόνο εξαιτίας των αστυνομικών επιχειρήσεων που γίνονται στους καταυλισμούς. Υπάρχει μεγάλη έλλειψη μηχανισμών στήριξης του κοινωνικού κράτους. Δεν προωθείται η κοινωνική ενσωμάτωση των ανθρώπων».

Υπάρχουν όμως και θετικά παραδείγματα: «Το ένα αφορά συγκεκριμένη χριστιανική εκκλησία, που έχει ραγδαία επέκταση σε κοινότητες Ρομά στην Αττική -και όχι μόνο- τα τελευταία χρόνια. Αυτή η εκκλησία καταφέρει και δημιουργεί συνθήκες συμπερίληψης, όπως δεν καταφέρνουν οι κρατικές πολιτικές για τους Ρομά: τυπώνει φυλλάδια στη γλώσσα τους, τα Ρομανί. Η λειτουργία γίνεται επίσης στα Ρομανί. Ακόμη και οι μη Ρομά μαθαίνουν τη Ρομανί». Ως αποτέλεσμα, «οι Ρομά εντάσσονται σε μια ισότιμη κοινότητα, που να μην είναι χριστιανική, όμως βοηθάει και υποχρεώνει τα μέλη της να είναι νόμιμα. Και μάλιστα τους υποστηρίζει προκειμένου να πετύχουν αυτή τη νομιμότητα ή να ενταχθούν στην εργασία. Οι Ρομά βρίσκουν μια συνεχή στήριξη ώστε να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους, γεγονός που δεν κατάφερναν εξαιτίας της φτώχειας και του αναλφαριθμητισμού τους. Πέρα από το θρησκευτικό υπόβαθρο, αυτό δείχνει ότι όταν οι Ρομά δεν αντιμετωπίζονται με έχθρα και καχυποψία, αλλά λαμβάνουν υποστήριξη, προσπαθούν και οι ίδιοι να ενταχθούν».

Ακόμη ένα θετικό παράδειγμα είναι ότι «η έλλειψη εργατικών χεριών τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας της φυγής πολλών μεταναστών, έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς Έλληνες Ρομά να εργαστούν εποχικά στον τουρισμό και την αγροτική παραγωγή σε όλη την Ελλάδα. Αυτό δεν είναι αποτέλεσμα κάποιας επιτυχημένης πολιτικής. Ακόμη κι έτσι όμως, πρόκειται για κάτι που δείχνει ότι αυτοί οι άνθρωποι αναζητούν ευκαιρίες εργασίας και όταν αυτές τους δίνονται, ανταποκρίνονται».

Παρά τα λιγοστές θετικές πρωτοβουλίες, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά είναι αμέτρητα:

«Πολλοί καταυλισμοί είναι σαν σκουπιδότοποι. Δεν είναι μόνο ότι υπάρχει κρατική αδιαφορία να μαζευτούν τα σκουπίδια στους καταυλισμούς των Ρομά. Υπάρχουν περιστατικά όπου οι υπηρεσίες καθαριότητας δέχονται επιθέσεις από τους Ρομά. Προφανώς και οι Ρομά δεν θέλουν να ζουν μέσα στα σκουπίδια. Όμως, τέτοια

περιστατικά αναδεικνύουν τη βαθιά καχυποψία που υπάρχει στους Ρομά για τις κρατικές υπηρεσίες».

Σχετικά με το ζήτημα της εκπαίδευσης, ο κ. Ηλιάδης επεσήμανε ότι «η Ελλάδα είναι από τις τελευταίες χώρες στην Ε.Ε. αναφορικά με την ένταξη των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή. Οι ελάχιστες προσπάθειες που γίνονται προς αυτή την κατεύθυνση τα τελευταία χρόνια, δεν έχουν αποδώσει συγκεκριμένα αποτελέσματα. Άλλωστε, στήνονται χωρίς την απαραίτητη τεχνογνωσία και μελέτη για το πως θα είναι αποτελεσματικές».

Άλλωστε, σύμφωνα με τον ίδιο, «υπάρχει έλλειψη ποιοτικής εκπαίδευσης των Ρομά. Ακόμη κι όταν πηγαίνουν σχολείο. Προφανώς υπάρχουν εκπαιδευτικοί που δείχνουν ενδιαφέρον, όμως αυτό δεν ισχύει πάντα. Κι έτσι, τα παιδιά τελειώνουν το Δημοτικό Σχολείο με τέλειους βαθμούς, αλλά χωρίς να γνωρίζουν να μιλάνε και να γράφουν Ελληνικά. Αναλφάβητα. Ως αποτέλεσμα, δεν συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους και αρχίζουν να εργάζονται. Όπως άλλωστε έκαναν και αρκετοί Έλληνες πριν δύο γενιές».

Ο κ. Ηλιάδης πραγματοποίησε πρόσφατα μια έρευνα αναφορικά με τις αναφορές που υπάρχουν για τους Ρομά στα σχολικά βιβλία. Κι όσα διαπίστωσε τον εντυπωσίασαν: «σε 12 χρόνια εκπαίδευσης, είναι ελάχιστες οι αναφορές για τους Ρομά. Ακόμη χειρότερα, δεν αναφέρονται ποτέ ως Ρομά που είναι η επίσημη ονομασία τους, αλλά ως “τσιγγανάκια” και “γυφτάκια”, τα οποία “κάθονται στην άκρη με βρώμικα ρούχα”. Απίστευτα αναχρονιστικά στερεότυπα, ενώ εκλείπει οποιοδήποτε θετικό παράδειγμα, όπως Ρομά που ζουν σε σπίτια, σπουδάζουν ή εργάζονται. Όλες οι αναφορές εστιάζουν στην αρνητική πλευρά του αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης».

Ακόμη ένα ζήτημα σύμφωνα με τον ίδιο, είναι «ότι στην Ελλάδα, όπως και σε άλλες χώρες, υπάρχει θεσμικός ρατσισμός. Σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύθηκε πριν από δύο χρόνια από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, η Ελλάδα σε όλες τις ερωτήσεις συγκαταλεγόταν στις τελευταίες θέσεις αναφορικά με την πρόσβαση των Ρομά σε κοινωνικά δικαιώματα, και τον ρατσισμό -και θεσμικό- που αντιμετωπίζουν».

Ο θεσμικός ρατσισμός μπορεί να λάβει πολλές μορφές. Όπως σημείωσε ο κ. Ηλιάδης, τέτοια παραδείγματα μπορεί να είναι, «αρνητικές συμπεριφορές που δέχονται οι Ρομά από ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό ή από την ΕΛ.ΑΣ, που βλέπει όλους τους Ρομά ως πιθανούς θύτες εγκληματικών πράξεων».

Αναφορικά με το φαινόμενο του αντιτσιγγανισμού στην Ελλάδα, ο ίδιος σημείωσε πως «στην Ελλάδα υπάρχει ένας διάχυτος και εν πολλοίς κρυφός αντιτσιγγανισμός. Προφανώς και δεν είναι όλοι οι Έλληνες αντιτσιγγάνοι, όπως δεν είναι όλοι ρατσιστές. Υπάρχει η καχυποψία ότι οι Ρομά προτιμούν το περιθώριο και βολεύονται με την παραβατικότητα. Υπάρχουν πάρα πολλές περιπτώσεις Ρομά που προσπάθησαν να ξεφύγουν από τις άσχημες συνθήκες διαβίωσης, το περιθώριο ή την οικογένειά τους. Σπανίως όμως αυτοί οι άνθρωποι συνάντησαν στον δρόμο τους ανθρώπους που τους βοήθησαν. Συνήθως συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο».

Ο ίδιος συμπλήρωσε πως «οι δικηγόροι της οικογένειας του Νίκου Σαμπάνη που δολοφονήθηκε από αστυνομικούς το 2021, κατήγγειλαν ότι οι Αρχές εξαφάνισαν το αυτοκίνητο στο οποίο επέβαινε και το οποίο είχε δεχθεί δεκάδες πυροβολισμούς. Εξαφάνισαν δηλαδή ένα τεκμήριο εγκλήματος. Αυτό ακριβώς καταγγέλλουν ότι συνέβη και οι συγγενείς των οικογενειών των θυμάτων στα Τέμπη. Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για συγκάλυψη σε μια υπόθεση όπως τα Τέμπη, φανταστείτε τι συμβαίνει σε τόσα περιστατικά αστυνομικής βίας προς τους Ρομά, τα οποία ακόμη και σήμερα δεν έχουν διερευνηθεί. Και νομίζω δεν είναι τυχαίο ότι το σύνθημα “Δικαιοσύνη” που έγραψε ανορθόγραφα σε ένα πανό η οικογένεια του Σαμπάνη, έγινε τώρα το σύνθημα όλη της Ελλάδας για τα Τέμπη».

Αναφορικά με το ζήτημα της εγκληματικότητας, ο ίδιος σχολίασε ότι «παραβατικότητα υπάρχει σε κάθε περιθωριοποιημένη κοινότητα παγκοσμίως. Το θέμα είναι να δούμε τι συμβαίνει με τους υπόλοιπους που δεν παραβατούν, οι οποίοι είναι πολύ περισσότεροι».

Για παράδειγμα, στον Ασπρόπυργο, «προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι πυρήνες παραβατικότητας που υπάρχουν, γίνονται συνεχώς τα ξημερώματα επιδρομές ειδικών δυνάμεως της αστυνομίας. Σε καταυλισμούς όπου οι άνθρωποι ζουν σε σκηνές, αυτό έχει αρνητικές συνέπειες για όλους. Προφανώς και υπάρχει εγκληματικότητα, το θέμα είναι να δημιουργηθούν οι συνθήκες προκειμένου οι άνθρωποι να αρχίσουν να έχουν εργασιακή προοπτική και να πηγαίνουν σχολείο. Κάτι τέτοιο όμως δεν συμβαίνει».

Η έλλειψη κρατικού σχεδίου δεν σταματάει εκεί: «το 2017 το αρμόδιο υπουργείο υποσχέθηκε ότι θα μετεγκαταστήσει μια κοινότητα Ρομά στην Κατερίνη μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης. Υπήρχαν διαθέσιμα 5 εκατομμύρια ευρώ. Έπειτα από χρόνια και σωρεία μελετών αποφασίστηκε η ακύρωση της μετεγκατάστασης. Μέρος του χρηματικού ποσού απορροφήθηκε από μελετητές και εργολάβους και δεν έφτασε καθόλου στην κοινότητα που πλέον ζει σε ακόμη χειρότερες συνθήκες. Άλλωστε, συνήθως μικρό μέρος της όποιας χρηματοδότησης φτάνει στις κοινότητες, αλλά απορροφάται από συμβούλους, εργολάβους, ειδικούς και δήμους».

18.Πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη για το ναυάγιο της Πύλου, με επίρριψη ευθυνών στο Λιμενικό Σώμα

Σειρά σοβαρών και επίμεπτων παραλείψεων στα καθήκοντα έρευνας και διάσωσης καταλόγισε στο Λιμενικό Σώμα το πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη, που ήρθε στο φως της δημοσιότητας στις 3 Φεβρουαρίου 2025, μετά την ολοκλήρωση της έρευνας για το πολύνεκρο ναυάγιο της Πύλου⁸⁰.

⁸⁰https://www.documentonews.gr/article/nayagio-pyloy-rapisma-gia-to-limeniko-to-porisma-to-y-synigoroy-toy-politi/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawINx6JleHRuA2FlbQlXMQABHfLR3rI9n2M5gTIAsooyf-fw-R7qB4SGLAWyOZKIK7bMEB2j4UnjovS8Fg_aem_XN4Pn1wuZmTzd1TEB5g6bQ#Echobox=1738595642

Στο πόρισμά του ο Συνήγορος του Πολίτη αναφέρει πως οι παραλείψεις που διαπιστώνει συνιστούν σαφείς ενδείξεις για τη στοιχειοθέτηση της θανατηφόρου έκθεσης, καθώς και της έκθεσης σε κίνδυνο ζωής, υγείας και σωματικής ακεραιότητας των επιβαινόντων στο αλιευτικό Adriana, κατά το άρθρο 306 Π.Κ, κατά τη διαχείριση του περιστατικού την 13η και 14η Ιουνίου 2023.

Το πόρισμα της Ανεξάρτητης Αρχής καταλήγει σε σαφείς ενδείξεις για οκτώ ανώτερους αξιωματικούς του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. ως προς την εκ μέρους τους γνώση και παράβλεψη του κινδύνου για τη ζωή, την υγεία και τη σωματική ακεραιότητα των επιβαινόντων αλλοδαπών στο αλιευτικό Adriana.

Όπως καταγγέλλει η Αρχή, «Εν προκειμένω, κρίσιμα αποδεικτικά στοιχεία δεν γνωστοποιήθηκαν στην Αρχή, παρά τα σχετικά αιτήματά της, ιδίως τα δεδομένα από το κινητό τηλέφωνο του πλοιάρχου Λ.Σ. του σκάφους αυτού, τα οποία διαθέτει το Ναυτοδικείο Πειραιά, και όλες οι συνομιλίες του πλοιάρχου με το Ε.Κ.Σ.Ε.Δ. του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. μέχρι την ανατροπή του αλιευτικού, για τις οποίες το Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. ενημέρωσε, ότι δεν κατεγράφησαν ψηφιακά, παρά τις περί του αντιθέτου προβλεπόμενες διατάξεις. Ομοίως, δεν τέθηκε υπόψη της Αρχής το καταγραφικό υλικό από τις κάμερες του σκάφους του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., για το οποίο υλικό η ενημέρωση του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. ήταν, ότι ήταν εκτός λειτουργίας, λόγω βλάβης. Η αξιολόγηση του ανωτέρω αποδεικτικού υλικού κρίνεται καθοριστική για την θεμελίωση ευθυνών για πρόκληση ναυαγίου».

Το πόρισμα της Ανεξάρτητης Αρχής διαβιβάστηκε στον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής για την εκ μέρους του άσκηση πειθαρχικής δικαιοδοσίας, και παράλληλα στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή του Ναυτοδικείου Πειραιά, για την αξιολόγηση της αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης των σχετικών ποινικών αδικημάτων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, Ανδρέας Ποττάκης δήλωσε ότι, για την Ανεξάρτητη Αρχή, η διαφάνεια της διοικητικής δράσης και η απόδοση ευθυνών, όπου υπάρχουν, για το πολύνεκρο ναυάγιο της Πύλου αποτελεί στοιχειώδες δικαιοκρατικό αίτημα, άρρηκτα συνδεδεμένο με το σεβασμό στο κράτος δικαίου, όπως και η ενδελεχής διερεύνηση από τη διοίκηση κάθε άλλου περιστατικού που συνδέεται με προσβολή του δικαιώματος στη ζωή, την υγεία και τη σωματική ακεραιότητα.

Ο Συνήγορος υπενθύμισε τις αρχές της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), το οποίο, στην υπόθεση του ναυαγίου του Φαρμακονησίου

επισήμανε ότι οι αρχές «δεν έλαβαν, στο πλαίσιο των εξουσιών τους, τα μέτρα που μπορούσαν να θεωρηθούν, ευλόγως, ικανά να αποτρέψουν τον κίνδυνο».

19.Σκληρή κριτική προς την ελληνική κυβέρνηση από την έκθεση του Στέιτ Ντηπάρτμεντ για ζητήματα όπως το προσφυγικό άσυλο και το μεταναστευτικό

Σοβαρές επισημάνσεις για τους χειρισμούς της Κυβέρνησης στο μεταναστευτικό και στο προσφυγικό εκφράζει η ετήσια έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα το 2024 που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 20 Αυγούστου 2025⁸¹.

Για την πρόσβαση στο άσυλο, η Έκθεση παραθέτει αναφορές ΜΚΟ για κενά στις υπηρεσίες διερμηνείας και υγειονομικής περίθαλψης τα οποία «εμπόδισαν την πρόσβαση σε αξιολογήσεις ευαλωτότητας και καθυστέρησαν την παροχή προστασίας και φροντίδας». «Τον Ιούνιο, ο Σύλλογος Υπαλλήλων Υπηρεσίας Ασύλου και Αρχής Προσφυγών και το Σωματείο Συμβασιούχων Υπαλλήλων Υπηρεσίας Ασύλου εξέδωσαν ανακοίνωση με την οποία κατήγγειλαν ότι οι υπηρεσίες διερμηνείας διακόπηκαν λόγω της αποτυχίας της κυβέρνησης να πληρώσει τον ανάδοχο διερμηνείας»

«Διεθνείς οργανισμοί, ΜΚΟ και μέσα ενημέρωσης συνέχισαν να υποστηρίζουν ότι οι επαναπροωθήσεις στερούσαν από πιθανούς αιτούντες άσυλο την πρόσβαση σε αξιολογήσεις ευαλωτότητας και ευρύτερα στη διαδικασία ασύλου».

Για τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων ατόμων που αιτούνται άσυλο, η έκθεση τους Στέιτ Ντιπάρτμεντ αναφέρει μεταξύ άλλων την υπόθεση των 36 Αιγύπτιων, επιζώντων του ναυαγίου στην Πύλο, «που παρέμεναν κρατούμενοι για δύο μήνες στην Κόρινθο, παρά την έκκληση του Συνηγόρου του Πολίτη για την απελευθέρωσή τους τον Φλεβάρη του 2024». «Η ΜΚΟ Equal Rights Beyond Borders δήλωσε ότι μετά την έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, αστυνομικοί πραγματοποίησαν σωματικές έρευνες και έρευνες στα δωμάτια των κρατουμένων, κάτι που η ΜΚΟ ερμήνευσε ως προσπάθεια εκφοβισμού τους», τονίζεται.

Ακολούθως επισημαίνονται περιστατικά βασανιστηρίων, σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, ατόμων. Η έκθεση επικαλείται «αναφορές για κακομεταχείριση και κακοποίηση από την αστυνομία και το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή, συμπεριλαμβανομένων περιστατικών εναντίον μελών φυλετικών και εθνοτικών μειονοτήτων, μεταναστών χωρίς χαρτιά, αιτούντων άσυλο, κρατουμένων, διαδηλωτών και Ρομά».

Ενδεικτικά αναφέρει «στις 21 Σεπτεμβρίου, ένας υπήκοος Πακιστάν, ηλικίας 37 ετών, πέθανε ενώ βρισκόταν υπό κράτηση της αστυνομίας στην Αθήνα, κατηγορούμενος για φθορά ξένης ιδιοκτησίας. Η αστυνομία ανέφερε ότι το θύμα είχε τραυματιστεί πριν από την κράτησή του και τραυματίστηκε περαιτέρω κατά τη διάρκεια συμπλοκής με άλλους κρατουμένους. Η έρευνα παρέμενε σε εκκρεμότητα μέχρι το τέλος του έτους». Σημειώνεται πως ο άνδρας είχε δηλωθεί ως εξαφανισμένος από τις 13 Σεπτέμβρη και είχε μεταφερθεί σε 4 διαφορετικά Α.Τ., ενώ βρέθηκε νεκρός με εμφανείς κακώσεις και τραυματισμούς σε όλο του σώμα.

⁸¹https://www.documentonews.gr/article/steit-ntipartment-ekthesi-kolafos-kata-mitsotaki-gia-logokrisia-sta-mme-kai-aitountes-asylo/?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawMSyBjleHRuA2FlbQIxMQABHmUd6JkF-x8sBUUYL5RBdCCwr5Y2a2CzYeMNIslqOyr5DXXsafj78n5zqHn9v_aem_7eAp-LrnXgSmiSlLxZNu8A#Echobox=1755695826

20.Υπόμνημα του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τις επαναπροωθήσεις και την κακομεταχείριση των προσφύγων στην Ελλάδα

Τις πρακτικές επαναπροωθήσεων από τις Αρχές, τόσο σε στεριά όσο και σε θάλασσα, αναδεικνύει υπόμνημα του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, Michael O’Flaherty, που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 6/5/2025, μετά από επίσκεψη του στην Ελλάδα, καλώντας τις ελληνικές αρχές να λάβουν μέτρα για τον τερματισμό αυτών των πρακτικών και την ενίσχυση της λογοδοσίας⁸². Στο υπόμνημά του αναφέρονται επιπλέον οι καταγγελίες για σωματική και σεξουαλική βία σε βάρος προσφύγων από τις δυνάμεις επιβολής του νόμου, καθώς και ακατάλληλες συνθήκες κράτησης, ιδιαίτερα για ανήλικα προσφυγόπουλα. Τονίζεται ότι οι καταγγελίες για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σπάνια οδηγούν σε έρευνες και οι μηχανισμοί λογοδοσίας αμφισβητούνται για την αξιοπιστία τους, όπως συνέβη στο ναυάγιο της Πύλου. Τονίζει ακόμη ότι ο νομικός ορισμός της διακίνησης μεταναστών είναι προβληματικός οδηγώντας σε ποινικοποίηση ανθρωπιστικών οργανώσεων και μεταναστών, ενώ επισημαίνει την επιμονή της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, Γεωργίας Αδειλίνη να αρνείται πεισματικά τις επαναπροωθήσεις, παρά τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ.

Πιο συγκεκριμένα, ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, Michael O’Flaherty, δημοσίευσε σήμερα υπόμνημα για τη μετανάστευση και τον έλεγχο των συνόρων στην Ελλάδα, κατόπιν της επίσκεψής του στη χώρα από τις 3 έως τις 7 Φεβρουαρίου 2025.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, ο Επίτροπος συζήτησε ζητήματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση με τον τότε Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, Νικόλαο Παναγιωτόπουλο, τον τότε Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Χρήστο Στυλιανίδη, την Υφυπουργό Εξωτερικών, Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου, την ελληνική αντιπροσωπεία στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, την Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, Γεωργία Αδειλίνη, και την αναπληρώτριά της, τον Συνήγορο του Πολίτη, Ανδρέα Ποττάκη και την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Επίσης, συναντήθηκε με εκπροσώπους της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Frontex, καθώς και με αρκετούς ειδικούς, νομικούς επαγγελματίες και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Ο Επίτροπος συναντήθηκε επίσης με αρκετούς επιζώντες του ναυαγίου της Πύλου τον Ιούνιο του 2023 και με θύματα άλλων παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα ελληνικά σύνορα, ακούγοντας τις μαρτυρίες τους.

Στις 10 Φεβρουαρίου, ο Επίτροπος συναντήθηκε επίσης διαδικτυακά με τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, Μιχάλη Χρυσοχοΐδη. Στις 18 Φεβρουαρίου, η ομάδα του

⁸²<https://thepressproject.gr/epitropos-anthropinon-dikaiomaton-symvouliou-tis-evropis-i-ellad-a-na-deixei-mideniki-anochi-se-epanaproothiseis-kai-kakometacheirisi-prosfygon/>

έλαβε δεδομένα μέσω email από το Γραφείο του Διοικητή της Ελληνικής Ακτοφυλακής. Στις 28 Φεβρουαρίου, η ομάδα του συναντήθηκε διαδικτυακά με τον Ειδικό Αξιωματούχο Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.

Στο υπόμνημα αναφέρει ότι η Ελλάδα «έχει δεχθεί ιδιαίτερα μεγάλη πίεση από αφίξεις μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα, περιλαμβανομένων αιτούντων άσυλο», με τον Επίτροπό να σημειώνει ότι «αναγνωρίζει τη δυσκολία του επιχειρησιακού περιβάλλοντος που αντιμετωπίζουν οι αρχές ασφαλείας στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα», εκφράζοντας ωστόσο έντονη ανησυχία για «τις επίμονες αναφορές σχετικά με τη συνεχιζόμενη πρακτική των επαναπροωθήσεων, τόσο στη στεριά όσο και στη θάλασσα».

Συγκεκριμένα στο υπόμνημα αναφέρεται: «Παρά τις πρόσφατες αναφορές για μείωση των επαναπροωθήσεων, κυρίως από τα νησιά του Αιγαίου, τη Λέσβο και τη Σάμο, ο Επίτροπος άκουσε από νομικούς καθώς και από εκπροσώπους οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, εθνικών μηχανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διεθνών οργανισμών, ότι οι αναγκαστικές επιστροφές στην Τουρκία συνεχίζονται. Ο Επίτροπος συνάντησε επίσης υπηκόους τρίτων χωρών που μοιράστηκαν την εμπειρία τους. Μερικοί από αυτούς είχαν επιστραφεί αναγκαστικά πολλές φορές, ακόμη και μετά την άφιξή τους σε ελληνικό έδαφος. Ορισμένοι από αυτούς κατάφεραν τελικά να καταθέσουν αίτηση ασύλου στην Ελλάδα, ενώ άλλοι όχι. Ο Επίτροπος άκουσε επίσης καταγγελίες για αχρείαση ή υπερβολική χρήση βίας και για σεξουαλική βία από μέλη των δυνάμεων επιβολής του νόμου στο πλαίσιο αυτών των επιχειρήσεων.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής Περιστατικών Ανεπίσημων Υποχρεωτικών Επιστροφών, που ιδρύθηκε το 2021, κατέγραψε 50 περιστατικά το 2022 και 45 το 2023. Ο Επίτροπος κατανοεί ότι αυτά τα δεδομένα δεν παρέχουν πλήρη εικόνα, καθώς εκείνοι που δέχονται καταγγελίες για αναγκαστικές επιστροφές, κυρίως οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, δεν έχουν πάντα την ικανότητα και τους πόρους να καταγράψουν αυτά τα περιστατικά με συνέπεια και αρκετή λεπτομέρεια ώστε να καταχωρηθούν. Σύμφωνα με δεδομένα που μοιράστηκε με τον Επίτροπο η Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), η υπηρεσία έλαβε πληροφορίες για 248 περιστατικά συνοπτικών επιστροφών που φέρονται να συνέβησαν στο πρώτο εξάμηνο του 2024 και έχει αξιολογήσει και καταγράψει 166 από αυτά ως τεκμηριωμένα (38 στα χερσαία σύνορα και 128 στα θαλάσσια σύνορα). Αυτά τα περιστατικά επηρέασαν τουλάχιστον 4.229 άτομα, κυρίως προερχόμενα από το Αφγανιστάν, τη Συρία, την Παλαιστίνη, την Τουρκία και το Ιράκ, και περιλάμβαναν ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με ιατρικές ανάγκες και έγκυες γυναίκες.

Κατά την περίοδο της επίσκεψης του Επιτρόπου στην Ελλάδα, σχεδόν 50 αιτήσεις που περιείχαν καταγγελίες για επαναπροωθήσεις είχαν κοινοποιηθεί στην ελληνική κυβέρνηση από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Όπως θυμίζει το υπόμνημα, στην απόφαση που εκδόθηκε στις 7 Ιανουαρίου 2025 στην υπόθεση A.R.E. κατά Ελλάδας, το Δικαστήριο ανέφερε ότι υπήρχαν ισχυρές ενδείξεις για την ύπαρξη μιας συστηματικής πρακτικής «pushback» υπηκόων τρίτων χωρών από τις ελληνικές αρχές, από την περιοχή του Έβρου στην Τουρκία. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι η Κυβέρνηση δεν κατάφερε να αντικρούσει τα εν λόγω στοιχεία, παρέχοντας μια ικανοποιητική και πειστική εναλλακτική εξήγηση. Όσον αφορά τα θαλάσσια σύνορα, το Δικαστήριο βρήκε επίσης, σε ξεχωριστή απόφαση, ότι υπήρχαν ισχυρές ενδείξεις για την ύπαρξη μιας συστηματικής πρακτικής αναγκαστικών επιστροφών από τα ελληνικά νησιά στην Τουρκία.

Όπως τονίζει, «η επιστροφή προσώπων χωρίς προηγούμενη ατομική ταυτοποίηση στερεί από τα κράτη-μέλη τη δυνατότητα να εξακριβώσουν αν οι επιστρεφόμενοι κινδυνεύουν να υποστούν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες επιστροφής τους». Συμπληρώνει ότι «μια τέτοια πρακτική ενδέχεται να συνιστά παραβίαση του Άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και άλλων διεθνών και ευρωπαϊκών νομικών υποχρεώσεων που δεσμεύουν την Ελλάδα».

Παρόλο που κατά τη διάρκεια της επίσκεψης ο Επίτροπος δεν επικεντρώθηκε ειδικά στις συνθήκες κράτησης και υποδοχής των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών, σχετικές πληροφορίες και ενημερώσεις του παρασχέθηκαν από πολλούς εμπλεκόμενους φορείς σχετικά με την κατάσταση των ασυνόδευτων παιδιών που κρατούνται για παρατεταμένες περιόδους σε de facto συνθήκες κράτησης σε ακατάλληλες και υπερπλήρεις εγκαταστάσεις, ιδιαίτερα στη Σάμο, καθώς και σχετικά με την αυξημένη αριθμητική ροή ανθρώπων που φθάνουν στη Ρόδο και στην Κρήτη και αδυνατούν να λάβουν αξιοπρεπή βοήθεια εκεί λόγω της έλλειψης εγκαταστάσεων υποδοχής.

Ο Επίτροπος καλεί τις ελληνικές αρχές να διασφαλίσουν ότι οι ενέργειες ελέγχου των συνόρων πραγματοποιούνται πάντοτε με πλήρη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και άλλες σχετικές πηγές δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για το σκοπό αυτό, η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να:

Υιοθετήσει μηδενική ανοχή απέναντι στις επαναπροωθήσεις, την κακομεταχείριση, την αυθαίρετη κράτηση και άλλες σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διασφαλίζοντας ότι τέτοιες παραβιάσεις θα σταματούν άμεσα και αποτελεσματικά, αναγνωρίζοντας την μακροχρόνια ύπαρξή τους στα θαλάσσια και χερσαία σύνορα της Ελλάδας και την ανάγκη παροχής κατάλληλης αποζημίωσης στα θύματα.

Διασφαλίσει ότι οι καταγγελίες για επαναπροωθήσεις, κακομεταχείριση και άλλες συναφείς καταχρήσεις θα διερευνώνται άμεσα, αμερόληπτα, εξαντλητικά και αποτελεσματικά, σύμφωνα με την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, από φορείς που διαθέτουν ικανοποιητικό βαθμό ανεξαρτησίας από τις αρχές που είναι το αντικείμενο της διερεύνησης. Οι αρμόδιες

αρχές θα πρέπει να προχωρούν άμεσα στη διαπίστωση όλων των σχετικών γεγονότων και στην αναγνώριση και, αν είναι απαραίτητο, την τιμωρία των υπευθύνων, ενώ τα θύματα και οι συγγενείς τους θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις σχετικές διαδικασίες και να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη αποζημίωση.

Διασφαλίσει ότι όλα τα άτομα που υπόκεινται σε επιχειρήσεις ελέγχου των συνόρων έχουν επαρκή πρόσβαση σε ατομικές διαδικασίες για την υποβολή αιτημάτων προστασίας, καθώς και σε αποτελεσματικά ένδικα βοηθήματα.

Όπου δεν υπάρχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις στον τόπο άφιξης, να ληφθούν άμεσα μέτρα για τη μεταφορά σε άλλες τοποθεσίες όπου υπάρχουν επαρκείς εγκαταστάσεις, επιδεικνύοντας ιδιαίτερη προσοχή στην περίπτωση ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλων ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Ο Επίτροπος εκφράζει επίσης ανησυχία για τα εμπόδια στην απόδοση ευθυνών για τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα. «Παρά τις θετικές ενέργειες που έχουν γίνει για την ενίσχυση της λογοδοσίας, εξακολουθούν να υπάρχουν αδυναμίες στις έρευνες, όπως επιβεβαιώνουν και πρόσφατες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», αναφέρει. Καλεί τις ελληνικές αρχές να επανεξετάσουν τους υφιστάμενους μηχανισμούς λογοδοσίας που είναι αρμόδιοι για τη διερεύνηση περιστατικών εις βάρος προσφύγων, αιτούντων άσυλο και μεταναστών, και να προχωρήσουν σε διορθωτικές ενέργειες για να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα και την ανεξαρτησία τους.

Συγκεκριμένα, όπως θυμίζει, «μετά τον πνιγμό 11 παιδιών και γυναικών μεταναστών κοντά στο ελληνικό νησί Φαρμακονήσι το 2014, στο πλαίσιο επιχείρησης που διαχειριζόταν το Λιμενικό Σώμα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διαπίστωσε ότι υπήρξαν ελλείψεις στις διαδικασίες και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι εθνικές αρχές δεν είχαν πραγματοποιήσει ενδελεχή και αποτελεσματική έρευνα που να ρίχνει φως στις συνθήκες κάτω από τις οποίες βυθίστηκε το σκάφος.

Όπως παρατηρεί ο Επίτροπος, όσον αφορά τις εσωτερικές έρευνες, φαίνεται ότι οι καταγγελίες για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα θαλάσσια σύνορα που αφορούν το λιμενικό σπάνια οδηγούν σε εσωτερικές έρευνες από τη Γενική Επιθεώρηση του Λιμενικού Σώματος, και όταν συμβαίνει αυτό, οι έρευνες οδηγούν συστηματικά σε συμπεράσματα που απαλλάσσουν το προσωπικό από οποιαδήποτε ευθύνη. Ο Επίτροπος σημειώνει ότι ο Συνήγορος του Πολίτη εντόπισε ελλείψεις στις εσωτερικές διοικητικές έρευνες, όπως η «αποτυχία εξέτασης του φερόμενου θύματος και σημαντικών μαρτύρων, οι κρίσεις σχετικά με τον ρόλο των κρατικών αρχών ή οι αναφορές αλλοδαπών που παραβιάζουν την αρχή της απόστασης, η αποτυχία καταγραφής της σύλληψης των θυμάτων (που συχνά χρησιμοποιούνται ως απόδειξη της απαγόρευσης επαναπροώθησης) κλπ.» Η ίδρυση ενός μηχανισμού καταγγελιών από τον Αξιωματούχο Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου μπορεί να θεωρηθεί ένα θετικό βήμα, αλλά ο Επίτροπος κατανοεί ότι ο

Αξιωματούχος Θεμελιωδών Δικαιωμάτων δεν έχει εντολή ούτε τα κατάλληλα μέσα για να διεξάγει σωστές έρευνες, και ότι καμία από τις 139 καταγγελίες που υποβλήθηκαν κατά την επίσκεψη του Επιτρόπου δεν αφορούσε καταγγελίες για επαναπροωθήσεις.

Σχετικά με το «εξωτερικό μη δικαστικό επίπεδο», ο Επίτροπος παρατηρεί ότι, κατά τον χρόνο της επίσκεψής του, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ) είχε δημοσιεύσει μία έκθεση σχετικά με καταγγελίες για επαναπροωθήσεις από την Ελλάδα, η οποία αφορούσε περιορισμένο αριθμό περιστατικών και αρνούνταν οποιαδήποτε εμπλοκή δημόσιων λειτουργιών.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε, στην απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση A.R.E. κατά Ελλάδας, ότι η έκθεση της ΕΑΔ δεν έθεσε υπό αμφισβήτηση την αξιοπιστία των αναφορών και παρατηρήσεων του Συνηγόρου του Πολίτη και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, οι οποίες κατέληγαν στο συμπέρασμα ότι υφίσταται συστηματική πρακτική επαναπροώθησης από την Ελλάδα στην Τουρκία.

Ο Επίτροπος παρατηρεί επίσης ότι η έλλειψη ουσιαστικής ανεξαρτησίας της ΕΑΔ είχε επισημανθεί από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, ενώ ο Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για τους Υπερασπιστές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων θεώρησε ότι η ΕΑΔ δεν είναι “εξοπλισμένη ώστε να διεξάγει ανεξάρτητες έρευνες για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.”

Σε δικαστικό επίπεδο, ο Επίτροπος παρατηρεί ότι οι εισαγγελικές αρχές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο για τη διασφάλιση αποτελεσματικής λογοδοσίας. Ωστόσο, πολλοί από τους συνομιλητές του ανέφεραν ότι η απροθυμία των εισαγγελέων να διεξάγουν αποτελεσματικές έρευνες αποτελεί εμπόδιο για τη διασφάλιση της λογοδοσίας για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα. Η ταχεία απόρριψη καταγγελιών και η περάτωση προκαταρκτικών εξετάσεων χωρίς ακρόαση των θυμάτων ή βασικών μαρτύρων, καθώς και χωρίς συλλογή κρίσιμων αποδεικτικών στοιχείων, αναφέρθηκαν ως παράγοντες που παρεμποδίζουν τη διαπίστωση των γεγονότων και την καταπολέμηση της ατιμωρησίας.

Ο Επίτροπος συζήτησε το ζήτημα αυτό με την Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, Γεωργία Αδειλίνη και την Αναπληρώτρια της, οι οποίες επεσήμαναν ότι οι εισαγγελείς έχουν σαφείς εντολές να διασφαλίζουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ότι όλες οι καταγγελίες για παραβιάσεις στα σύνορα πρέπει να ερευνώνται επαρκώς. Αν και ο Επίτροπος χαιρετίζει τις οδηγίες προς τους εισαγγελείς, σημειώνει την κατηγορηματική άρνηση της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου σχετικά με την ύπαρξη συστηματικών πρακτικών επαναπροωθήσεων από την Ελλάδα, η οποία έρχεται σε αντίθεση με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο Επίτροπος τονίζει ότι η έλλειψη αποτελεσματικής διερεύνησης

τέτοιων καταγγελιών ενδέχεται να οδηγήσει σε νέες προσφυγές στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ο Επίτροπος σημειώνει ότι οι θεσμοί και οι οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της διαχείρισης της μετανάστευσης και του ελέγχου των συνόρων στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης χρηματοδότησης και προσωπικού της ΕΕ. Αυτό αυξάνει την ευθύνη των σχετικών ευρωπαϊκών φορέων να ενεργοποιούν τους διαθέσιμους μηχανισμούς λογοδοσίας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η συνεργασία τους δεν συμβάλλει άμεσα ή έμμεσα σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο Επίτροπος αναγνωρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προσπαθήσει επί μακρόν να πείσει τις ελληνικές αρχές να συμμορφωθούν με τα σχετικά πρότυπα, και ότι κάποιες βελτιώσεις που έχουν καταγραφεί με την πάροδο του χρόνου μπορούν να αποδοθούν σε αυτές τις παρεμβάσεις. Ωστόσο, παρά την συνεχιζόμενη συχνότητα σοβαρών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα, δεν έχουν κινηθεί διαδικασίες επί παραβάσει κατά των ελληνικών αρχών όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών υποχρεώσεων στα σύνορα ή στα κέντρα κράτησης. Επιπλέον, εξακολουθεί να παρέχεται υποστήριξη σε επιχειρήσεις διαχείρισης συνόρων που φαίνεται να μην πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το σχετικό δίκαιο της ΕΕ.

Σε αυτό το πλαίσιο, έρευνα του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή, η οποία ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2025, πρότεινε τρόπους βελτίωσης του τρόπου με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί τη χρήση των ευρωπαϊκών κονδυλίων, προκειμένου να διασφαλίζεται ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο των επιχειρήσεων ελέγχου των συνόρων. Αυτές οι προτάσεις περιλαμβάνουν:

την καθιέρωση κατευθυντήριων γραμμών για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα θεμελιώδη δικαιώματα,

την καθιέρωση διαφανών κριτηρίων για τον προσδιορισμό των περιπτώσεων κατά τις οποίες η Επιτροπή θα αναστείλει ή θα διακόψει τη χρηματοδότηση σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με θεμελιώδη δικαιώματα, και

την αξιολόγηση του κατά πόσον το όριο αυτό έχει ξεπεραστεί στην περίπτωση της Ελλάδας, ενόψει αξιόπιστων καταγγελιών για παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων από τις ελληνικές αρχές.

Ο Επίτροπος συνιστά στις ελληνικές αρχές:

Να προχωρήσουν σε εις βάθος επανεξέταση των υφιστάμενων μηχανισμών λογοδοσίας που είναι αρμόδιοι για τη διερεύνηση και την αντιμετώπιση παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά προσφύγων και μεταναστών, και να λάβουν αποφασιστικά μέτρα για την αντιμετώπιση των συστημικών ελλείψεων που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα και την ανεξαρτησία τους.

Να διασφαλίσουν ότι τα εθνικά όργανα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαθέτουν την αναγκαία ικανότητα να παρακολουθούν και να αναφέρουν την κατάσταση των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών στα σύνορα και ότι οι συστάσεις τους εφαρμόζονται άμεσα.

Να διασφαλίσουν ότι οι νέοι μηχανισμοί που θα δημιουργηθούν στο πλαίσιο του Συμφώνου της ΕΕ για το Άσυλο και τη Μετανάστευση είναι αποτελεσματικοί, και ειδικότερα ότι η ανεξαρτησία τους και το πεδίο δράσης τους συνάδουν με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφερόμενος στο πολύνεκρο ναυάγιο του πλοιαρίου Andrianna, που μετέφερε περίπου 750 άτομα και βυθίστηκε σε διεθνή ύδατα ανοιχτά της Πύλου στις 14 Ιουνίου 2023, ο Επίτροπος σημειώνει ότι η Γενική Επιθεώρηση του Λιμενικού Σώματος δεν διεξήγαγε καμία έρευνα για ενδεχόμενες παρατυπίες από μέλη του Λιμενικού, παρά τους ισχυρισμούς επιζώντων ότι η απόπειρα ρυμούλκησης του σκάφους από το Λιμενικό – το οποίο παρακολουθούσε το πλοίο για αρκετές ώρες πριν και κατά τη διάρκεια της βύθισής του – προκάλεσε το ναυάγιο, καθώς και παρά τα ερευνητικά δημοσιεύματα που υποστηρίζουν και τεκμηριώνουν τους ισχυρισμούς αυτούς.

Σε εξωτερικό μη δικαστικό επίπεδο, ο Επίτροπος παρατηρεί ότι η υπόθεση δεν έχει παραπεμφθεί στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας. Ωστόσο, μετά τη ρητή άρνηση του Λιμενικού Σώματος να διεξαγάγει εσωτερική πειθαρχική έρευνα, την οποία είχε ζητήσει ο Συνήγορος του Πολίτη από τον Ιούνιο του 2023. Ο Συνήγορος αποφάσισε τον Νοέμβριο του 2023 να ξεκινήσει δική του έρευνα, βάσει της ειδικής αρμοδιότητάς του ως Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Αυθαίρετων Περιστατικών. Ο Επίτροπος χαιρετίζει αυτή την πρωτοβουλία της ανεξάρτητης αρχής, καθώς και την πρόσφατη ολοκλήρωση της σχετικής έκθεσης, η οποία κοινοποιήθηκε στην κυβέρνηση και στις αρμόδιες δικαστικές αρχές.

Αν και οι αρχές δεν δημοσίευσαν την έκθεση, δελτίο Τύπου που εκδόθηκε από τον Συνήγορο του Πολίτη στις 3 Φεβρουαρίου 2025 αναφέρει ότι: «η έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ενέργειες και οι παραλείψεις των εμπλεκόμενων αξιωματικών κατά τη διαχείριση του περιστατικού στις 13 και 14 Ιουνίου 2023 συνιστούν τα αδικήματα της θανατηφόρας έκθεσης σε κίνδυνο, καθώς και της έκθεσης σε κίνδυνο της ζωής, της υγείας και της σωματικής ακεραιότητας των επιβαινόντων στο αλιευτικό πλοίο Adriana, τα οποία τιμωρούνται με βάση το άρθρο 306 του Ποινικού Κώδικα.» Ο Επίτροπος εκφράζει την ανησυχία του για αυτά τα πορίσματα, καθώς και για το γεγονός ότι δεν δόθηκε πρόσβαση σε ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία στον Συνήγορο του Πολίτη, παρά τις επανειλημμένες αιτήσεις του. Η έλλειψη συνεργασίας αυτή δημιουργεί αδικαιολόγητα εμπόδια στο έργο της ανεξάρτητης έρευνας. Η αντίδραση

του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής στην έκθεση αυτή θεωρείται ατυχής από τον Επίτροπο.

Ο Επίτροπος σημειώνει ότι η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη έχει διαβιβαστεί στον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής για την άσκηση πειθαρχικής εποπτείας, καθώς και στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή του Ναυτοδικείου Πειραιά, για την αξιολόγηση των σχετικών ποινικών αδικημάτων που προσδιορίζονται.

Σε δικαστικό επίπεδο, ξεκίνησαν δύο παράλληλες έρευνες για το ναυάγιο στην Πύλο. Η πρώτη διεξήχθη από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Καλαμάτας λίγο μετά την τραγωδία και οδήγησε στην απαγγελία κατηγοριών εναντίον εννέα Αιγυπτίων επιζώντων για διακίνηση, παράνομη είσοδο, συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση και πρόκληση ναυαγίου. Οι κατηγορίες αυτές τελικά αποσύρθηκαν από την Εισαγγελέα και το Πλημμελειοδικείο Καλαμάτας τον Μάιο του 2024, απαλλάσσοντας τους κατηγορούμενους από κάθε ευθύνη.

Ο Επίτροπος ενημερώθηκε ότι άλλη έρευνα διενεργήθηκε από τον Αντεισαγγελέα του Ναυτοδικείου Πειραιά, ο οποίος αποφάσισε να κλείσει την προκαταρκτική εξέταση τον Δεκέμβριο του 2024. Οι δικηγόροι και οι οργανώσεις που εκπροσωπούν και στηρίζουν τα θύματα του ναυαγίου εξέφρασαν στον Επίτροπο την ανησυχία τους για την απόφαση αυτή, καθώς θεωρούν ότι δεν διεξήχθη εις βάθος έρευνα για τις ευθύνες των αρμόδιων οργάνων έρευνας και διάσωσης και της ηγεσίας του Λιμενικού Σώματος. Τόνισαν συγκεκριμένα ότι «η αρμόδια Εισαγγελία δεν κάλεσε για εξηγήσεις, έγγραφες ή άλλες, τα αρμόδια πρόσωπα για τις αποτυχίες και παραλείψεις στη διαδικασία Έρευνας και Διάσωσης, δηλαδή τα αρμόδια όργανα του Εθνικού Κέντρου Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης, το Κέντρο Επιχειρήσεων και τους ιεραρχικά προϊστάμενους τους, ήτοι την ηγεσία του Λιμενικού Σώματος.»

Ο Επίτροπος σημειώνει ότι το πλοίο *Adriana* παρακολουθείτο από τις αρχές για 13 ώρες πριν από τη βύθισή του, χωρίς να του παρασχεθεί επαρκής βοήθεια, παρά τις πληροφορίες που υπήρχαν από διάφορες πηγές, όπως αεροφωτογραφίες και μηνύματα από επιβάτες, τα οποία τεκμηριώναν την κατάσταση κινδύνου και τον υπερπληθυσμό του σκάφους. Έχει ενημερωθεί ότι ο Αντεισαγγελέας του Ναυτοδικείου Πειραιά αποφάσισε να ανοίξει ‘συμπληρωματική προκαταρκτική εξέταση’, στο πλαίσιο της οποίας ενδέχεται να διερευνηθούν περαιτέρω οι ρόλοι και οι ευθύνες όλων των εμπλεκομένων.

Ο Επίτροπος συστήνει στις ελληνικές αρχές:

Να διασφαλίσουν ότι θα αποδοθούν ευθύνες για οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη που ενδέχεται να συνέβαλε στο ναυάγιο της Πύλου, σύμφωνα με τα πρότυπα που καθορίζονται στην απόφαση *Safi*, μέσω άμεσων, ανεξάρτητων, αμερόληπτων, εις βάθος και αποτελεσματικών ερευνών και διώξεων, με επαρκή συμμετοχή των θυμάτων και των συγγενών τους, οι οποίες θα είναι ικανές να οδηγήσουν στην αναγνώριση και, εφόσον ενδείκνυται, στην τιμωρία των υπευθύνων σε όλα τα επίπεδα.

Να αποφύγουν τη χρήση ρητορικής που υπονομεύει το κύρος του Συνηγόρου του Πολίτη.

Να ανταποκριθούν άμεσα και κατάλληλα στην έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το ναυάγιο της Πύλου, συμπεριλαμβανομένης της επιβολής των κατάλληλων πειθαρχικών μέτρων σε σχέση με όσους κριθεί ότι ευθύνονται για παρατυπίες ή παραλείψεις, σε όλα τα επίπεδα.

Να προχωρήσουν σε διεξοδική αναθεώρηση των επιχειρησιακών σχεδίων και ρυθμίσεων που ισχύουν για την ανταπόκριση σε θαλάσσιες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, με στόχο την έγκαιρη αναγνώριση των καταστάσεων κινδύνου και τον κατάλληλο συντονισμό των επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης. Αυτό συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, την άμεση αποστολή κατάλληλων μονάδων έρευνας και διάσωσης για την παροχή βοήθειας σε άτομα σε κίνδυνο στη θάλασσα – ανεξαρτήτως εθνικότητας, καθεστώτος ή συνθηκών εύρεσής τους – και την έκδοση εντολών στις μονάδες που βρίσκονται επί τόπου να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την ασφάλεια των ενδιαφερόμενων προσώπων και να αποφύγουν ενέργειες που θα μπορούσαν να επιδεινώσουν την κατάστασή τους ή να αυξήσουν τις πιθανότητες τραυματισμού ή απώλειας ζωής.

Ακόμη, όπως αναφέρεται στο υπόμνημα, πολλοί από τους μη κρατικούς συνομιλητές του περιέγραψαν έναν ανησυχητικό συνδυασμό δυσκίνητων διοικητικών διαδικασιών, ποινικών διώξεων σε βάρος υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μελών ή εθελοντών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, αρνητικής ρητορικής που ταυτίζει τις ΜΚΟ με εγκληματικές οργανώσεις, καθώς και φθίνουσας κάλυψης των θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τα μεγάλα ελληνικά μέσα ενημέρωσης.

Ο Επίτροπος συζήτησε το ζήτημα της ποινικοποίησης των μεταναστών και της δικαστικής παρενόχλησης των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τις αρχές, οι οποίες εξέφρασαν την ανησυχία τους για την υποτιθέμενη εγγύτητα ορισμένων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με δίκτυα διακίνησης ανθρώπων. Ο Επίτροπος αναγνωρίζει ότι τα εγκλήματα που διαπράττονται από εγκληματικά δίκτυα, τα οποία αποκομίζουν κέρδη από την ανθρώπινη δυστυχία, πρέπει να αντιμετωπίζονται με το πλήρες εύρος του νόμου. Ωστόσο, τονίζει ότι οι αιτούντες άσυλο, οι μετανάστες και οι υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων που τους στηρίζουν δεν πρέπει να συγχέονται με τους διακινητές.

Όπως τόνισε και στο 2ο Διεθνές Συνέδριο για τη Διακίνηση Μεταναστών, η δίωξη ανθρωπιστικών και υπερασπιστικών δράσεων εγείρει ζητήματα που σχετίζονται με τον τρόπο που ορίζεται η έννοια της διακίνησης. Η δίωξη ανθρώπων –συμπεριλαμβανομένων μεταναστών και αιτούντων άσυλο– που δεν έχουν διαπράξει κάποιο έγκλημα, έχει καταστεί δυνατή μέσω χαλαρών νομικών ορισμών της διακίνησης, οι οποίοι δεν περιλαμβάνουν ως συστατικό στοιχείο του εγκλήματος το οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος, το οποίο όμως αποτελεί κεντρικό στοιχείο του ορισμού της διακίνησης στο Πρωτόκολλο του Παλέρμο.

Τον Μάρτιο του 2023, η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τους υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 2022, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι:

«Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προωθούν και προστατεύουν τα δικαιώματα μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων – συμπεριλαμβανομένων δικηγόρων, ανθρωπιστικών εργαζομένων, εθελοντών και δημοσιογράφων – έχουν υποστεί δυσφημιστικές εκστρατείες, μεταβαλλόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον, απειλές και επιθέσεις, καθώς και κατάχρηση του ποινικού δικαίου σε βαθμό σοκαριστικό».

Η στοχοποίηση δημοσιογράφων που καλύπτουν ζητήματα προσφύγων και μεταναστών στην Ελλάδα επισημάνθηκε επίσης στον Επίτροπο από επαγγελματίες του Τύπου, οι οποίοι ανέφεραν ότι αρκετοί έχουν δεχθεί ύβρεις, συκοφαντίες και παρενόχληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης εξαιτίας των ρεπορτάζ τους, συμπεριλαμβανομένων ρεπορτάζ για επαναπροωθήσεις.

Ο Επίτροπος συστήνει στις ελληνικές αρχές να:

Αναγνωρίσουν τον ρόλο και το έργο της κοινωνίας των πολιτών και των μέσων ενημέρωσης και να στηρίζουν τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προστατεύουν τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος στο οποίο οι δημοσιογράφοι, οι ακτιβιστές και τα άλλα μέλη της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να ασκούν το έργο τους ελεύθερα και χωρίς εμπόδια.

Διασφαλίσουν ότι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, και ιδιαίτερα όσες διαθέτουν άμεση γνώση της κατάστασης των αιτούντων άσυλο και μεταναστών και των συναφών ανησυχιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμμετέχουν επαρκώς στις διαδικασίες παρακολούθησης και λογοδοσίας.

Τερματίσουν κάθε μορφή ποινικοποίησης ή καταστολής των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που παρέχουν βοήθεια σε αιτούντες άσυλο και μετανάστες, να απέχουν από εμπρηστική ή στιγματιστική ρητορική σχετικά με τον ρόλο τους και να επικοινωνούν δημόσια ότι η άσκηση κριτικής στις κυβερνητικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης της υπεράσπισης, των δημόσιων εκστρατειών και της δικαστικής προσφυγής, αποτελεί απολύτως νόμιμη δραστηριότητα σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Τερματίσουν κάθε μορφή ποινικοποίησης των αιτούντων άσυλο και μεταναστών, μεταξύ άλλων μέσω της υιοθέτησης ενός ορισμού της διακίνησης που να συμμορφώνεται με το Πρωτόκολλο του Παλέρμο.

Διασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία της ελευθερίας του Τύπου, να αποτρέπουν τη χρήση δικαστικών διαδικασιών για εκφοβισμό ή φίμωση των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης και να προάγουν ανοιχτό διάλογο με τα μέσα ενημέρωσης, με πλήρη σεβασμό της ανεξαρτησίας τους.

21.Ειδικό και εμπεριστατωμένο υπόμνημα του Επίτροπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σχετικά με την κατάσταση των δικαιωμάτων των Ρομά στην Ελλάδα

Υπόμνημα για την κατάσταση των δικαιωμάτων των Ρομά στην Ελλάδα έδωσε στη δημοσιότητα στις 3 Ιουνίου 2025 ο Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Michael O' Flaherty⁸³.

Ο Επίτροπος συνιστά στις ελληνικές αρχές να επιταχύνουν την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021-2030, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των πιο ευάλωτων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, των παιδιών, των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων.

Σημειώνει το σημαντικό έργο της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, καθώς και των περιφερειακών και τοπικών αρχών για την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής και τον κρίσιμο ρόλο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην ενδυνάμωση των κοινοτήτων Ρομά και στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

Παρατήρησε, όμως, ότι πολλά εμπόδια και διαρθρωτικά προβλήματα εξακολουθούν να εμποδίζουν την ένταξη των Ρομά στην ελληνική κοινωνία, εμποδίζοντας την πλήρη και αποτελεσματική απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

Η πρόσβαση σε επαρκή στέγαση και συναφείς βασικές υπηρεσίες είναι ιδιαίτερα δύσκολη σε ένα πλαίσιο όπου οι περισσότεροι Ρομά ζουν σε κακές συνθήκες σε οικισμούς ή σε de facto διαχωρισμένες γειτονιές.

Ο συντονισμός των προσπάθειών των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών για την εφαρμογή των υφιστάμενων πολιτικών θα πρέπει να ενισχυθεί και οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να παρακολουθούν καλύτερα την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων όλων των δήμων στον τομέα της στέγασης, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα Τοπικά Σχέδια Δράσης τους εφαρμόζονται αποτελεσματικά σε συνεννόηση με τις κοινότητες και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Προτρέπει επίσης τις αρχές να διασφαλίσουν ότι όλοι οι οικισμοί των Ρομά είναι συνδεδεμένοι με τα δίκτυα ύδρευσης και ηλεκτρικής ενέργειας και να απέχουν από την βίαιη έξωση των Ρομά από τους οικισμούς τους χωρίς την παροχή βιώσιμων και επαρκών εναλλακτικών λύσεων στέγασης.

⁸³<https://www.reporter.gr/oles-oi-eidhseis/641485-systaseis-tou-symvouliou-tis-evropis-stin-ellada-gia-tous-roma?fbclid=IwY2xjawKsWi9leHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1dXA2RWswTkhuOTBZMVFEAR7qLdgidQJorMZM9tferJR5Q01a MC-5VC6zNPNjSkFr I5LSQS1jXwQDzka aem dajiOeUd YVr6AKpl-NNUCg>

Ενώ σημειώνει αρκετές θετικές εξελίξεις στον τομέα της καταπολέμησης των διακρίσεων, οι πληροφορίες που έλαβε ο Επίτροπος κατά την επίσκεψή του δείχνουν ότι το πρόβλημα της αστυνομικής βίας κατά των Ρομά υπερβαίνει μια σειρά μεμονωμένων περιστατικών. Ο Επίτροπος συνιστά στις ελληνικές αρχές να διασφαλίσουν άμεσες και αποτελεσματικές έρευνες για όλους τους ισχυρισμούς βίας, ρατσισμού και διακρίσεων κατά των Ρομά, συμπεριλαμβανομένων εκείνων από μέλη των αρχών επιβολής του νόμου, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη οποιοδήποτε πιθανό ρατσιστικό κίνητρο. Τους καλεί επίσης να ενισχύσουν την εκπαίδευση των αστυνομικών και της δικαστικής εξουσίας σχετικά με την αστυνόμευση που συμμορφώνεται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και να συλλέγουν και να δημοσιεύουν δεδομένα σχετικά με τις πειθαρχικές και ποινικές έρευνες για ισχυρισμούς φυλετικού χαρακτηρισμού, αστυνομικής βίας με φυλετικά κίνητρα και υπερβολικής χρήσης βίας από μέλη των αρχών επιβολής του νόμου.

Ο Επίτροπος ζητά, τέλος, την υιοθέτηση πολιτικής μηδενικής ανοχής όσον αφορά τον ρητορικό μίσους και τις στιγματιστικές αφηγήσεις που στοχεύουν τους Ρομά, συμπεριλαμβανομένων των εκλεγμένων αξιωματούχων, και την περαιτέρω υποστήριξη της ειδικής εντολής του Συνηγόρου του Πολίτη ως Μηχανισμού για τη Διερεύνηση Αυθαίρετων Περιστατικών.

22.Απαγόρευση απέλασης προσφύγων από την Ερυθραία, εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, έως ότου έχουν πρόσβαση σε διαδικασίες για το άσυλο

Στις 29 Αυγούστου 2025 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) εξέδωσε ασφαλιστικά μέτρα υπέρ τεσσάρων προσφύγων από την Ερυθραία⁸⁴. Έτσι, υποχρεώνει τη χώρα μας να μη προχωρήσει σε απέλαση τεσσάρων προσφύγων από την Ερυθραία που κρατούνται στο κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας από τα μέσα Ιουλίου, αν δεν υπάρξει πρόσβαση σε διαδικασίες υποβολής αιτήσεων ασύλου.

Σύμφωνα με το δελτίο τύπου της οργάνωσης «Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο» (RSA), η έκδοση των παραπάνω ασφαλιστικών μέτρων γίνεται σε συνέχεια των ασφαλιστικών μέτρων που έβγαλαν οι δικαστές του ΕΔΔΑ στις 14 Αυγούστου, όταν οκτώ Σουδανοί πρόσφυγες έπεσαν «θύματα» της τρίμηνης αναστολής του δικαιώματος στον άσυλο. Για τέσσερις από τους εν λόγω πρόσφυγες εκδόθηκε προσωρινή διαταγή και από το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών κατά της απέλασής τους

Αναλυτικά η ανακοίνωση της οργάνωσης έχει ως εξής :

84

https://www.efsyn.gr/kosmos/eyropi/483504_neo-ohi-apo-edda-stin-kybernisi-gia-tin-apelasi-prosfygon-apo-tin-erythraia

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) εξέδωσε νέα διαταγή ασφαλιστικών μέτρων στις 29 Αυγούστου, υποδεικνύοντας στην Ελληνική Κυβέρνηση να μην απελάσει τέσσερις πρόσφυγες από την Ερυθραία που κρατούνται στο κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας από τα μέσα Ιουλίου, προτού τους δοθεί πρόσβαση σε διαδικασίες ασύλου.

Οι τέσσερις πρόσφυγες εκπροσωπούνται από την Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) και έχουν υποβάλει αιτήματα ασύλου, τα οποία ωστόσο δεν δέχονται να καταγράψουν οι ελληνικές αρχές, επικαλούμενες την τρίμηνη αναστολή της πρόσβασης στο άσυλο που ισχύει από τα μέσα Ιουλίου. Οι προσφυγές τους κατά των αποφάσεων επιστροφής σε βάρος τους, στις οποίες επανέλαβαν τον κίνδυνο που διατρέχουν σε περίπτωση απέλασής τους, κρίθηκαν εκπρόθεσμες και απορρίφθηκαν από την Ελληνική Αστυνομία χωρίς να εξεταστούν.

Η διαταγή ασφαλιστικών μέτρων του ΕΔΔΑ αποτελεί κρίσιμο και απαραίτητο δίχτυ προστασίας για τους ανθρώπους, μέχρι να καταγραφούν και να εξεταστούν τα αιτήματά τους για άσυλο στην Ελλάδα.

Αντίστοιχη απόφαση ασφαλιστικών μέτρων εξέδωσε το ΕΔΔΑ στις 14 Αυγούστου στην υπόθεση οκτώ Σουδανών προσφύγων στους οποίους έχει επίσης εφαρμοστεί η αναστολή του δικαιώματος στο άσυλο. Για τέσσερις από αυτούς, ακολούθησε προσωρινή διαταγή του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, που απαγορεύει την απέλασή τους μέχρι να εκδικαστούν οι αιτήσεις αναστολής που έχουν ασκήσει κατά των αποφάσεων επιστροφής τους. Για τους άλλους τέσσερις, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, εξετάζοντας τις αντιρρήσεις τους κατά της διοικητικής κράτησης υπό την οποία τελούν, απαγόρευσε την απομάκρυνσή τους από το ελληνικό έδαφος μέχρι να καταγραφούν και εξεταστούν οι αιτήσεις ασύλου τους.

Η πρόσβαση στο άσυλο και στη νομική συνδρομή είναι αναφαίρετες και αυτονόητες εγγυήσεις για όλες και για όλους. Θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε και να εκπροσωπούμε τους εντολείς μας στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους και να αγωνιζόμαστε για τη διασφάλιση της νομιμότητας και του κράτους δικαίου.

23. Παραπομπή επτά αστυνομικών για δολοφονία από πρόθεση του Ρομά Νίκου Σαμπάνη

Μια κομβική εξέλιξη σημειώθηκε την 1^η Οκτωβρίου 2025 στην υπόθεση της δολοφονίας του Νίκου Σαμπάνη, του 18χρονου Ρομά, τον Οκτώβριο του 2021 στο Πέραμα⁸⁵. Η αρμόδια εισαγγελική λειτουργός πρότεινε την παραπομπή επτά

⁸⁵https://www.rosa.gr/koinonia/dolofonia-sabani-parapobi-epta-astynomikon-gia-anthropoktonia-apo-prothesi/?fbclid=IwY2xjawNjwm1leHRuA2FlbQIxMABicmlkETFud0IzTzB5QUZHrmj6emduAR54Wa49rRO9MiRdvupHs2WFFL8X-ucoc8h1o7j-u_cOrL70twq5kOBjwXXvQ_aem_j03tg_LRsgQROydkGMpbEg

αστυνομικών της ομάδας ΔΙ.ΑΣ. σε δίκη για το κακούργημα της ανθρωποκτονίας από πρόθεση με ενδεχόμενο δόλο.

Η εισαγγελική πρόταση αναγνωρίζει ότι οι κατηγορούμενοι υπερέβησαν το αναγκαίο μέτρο της άμυνας κατά τη διάρκεια της καταδίωξης, πυροβολώντας «αδιάκριτα» προς το όχημα.

Η δολοφονία εκτυλίχθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2021, όταν αστυνομικοί της ΔΙ.ΑΣ. καταδίωξαν ένα λευκό Hyundai Accent, εκτιμώντας ότι είχε κλαπεί. Σύμφωνα με μαρτυρίες και βίντεο, το αυτοκίνητο σταμάτησε για να αποφύγει τη σύγκρουση με λεωφορείο και τότε οι αστυνομικοί το πρόλαβαν και άνοιξαν πυρ.

Στο σημείο έπεσαν συνολικά 36 σφαίρες. Ο Νίκος Σαμπάνης έχασε τη ζωή του, ενώ ένας ακόμη ανήλικος Ρομά, ο Ε.Μ., τραυματίστηκε σοβαρά στην πλάτη και στην κοιλιά, επιβιώνοντας μετά από πολύωρο χειρουργείο.

Η υπόθεση έφτασε στη δεύτερη ανάκριση, καθώς το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Πειραιά είχε εντοπίσει σημαντικές παραλείψεις και αντιφάσεις στην πρώτη έρευνα, ζητώντας να διερευνηθούν εκ νέου κρίσιμα ζητήματα.

Το σκεπτικό της εισαγγελικής πρότασης ήταν το εξής :

Στο σκεπτικό της, η εισαγγελική λειτουργός τονίζει ότι οι αστυνομικοί «πυροβόλησαν συντονισμένα» προς το όχημα, ενώ βρίσκονταν σε «ήρεμη ψυχή κατάσταση». Παρόλο που τελούσαν σε κατάσταση άμυνας για να αποτρέψουν κίνδυνο για συναδέλφους τους, η αντίδρασή τους κρίνεται υπερβολική.

Χαρακτηριστικά αναφέρει:

Υπέρβαση αναγκαίου μέτρου: «Θα έπρεπε να διενεργηθούν λιγότεροι πυροβολισμοί, οι οποίοι να στοχεύσουν στα λάστιχα του αυτοκινήτου».

Πυρά «Αδιάκριτα»: Οι αστυνομικοί πυροβόλησαν «αδιάκριτα και σε σημεία του αυτοκινήτου που είχαν αυξημένο κίνδυνο να πληγούν και οι επιβαίνοντες».

Ενδεχόμενος δόλος: Το γεγονός ότι δεν σκοτώθηκε και άλλος επιβάτης «είναι αποτέλεσμα που επιτεύχθηκε από λόγους ανεξάρτητους της θέλησης των κατηγορούμενων».

Πρόθεση: Οι κατηγορούμενοι «με πρόθεση ενεργώντας σκότωσαν άλλον... έχοντας αποφασίσει σε ήρεμη ψυχική κατάσταση να εκτελέσουν τα κακούργηματα της ανθρωποκτονίας με δόλο... καθ' υπέρβαση του αναγκαίου μέτρου της κατάστασης άμυνας».

24.Καταδίκη της Ελλάδας τον Οκτώβριο του 2025 από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με το ναυάγιο στο Αγαθονήσι που είχε γίνει το 2018

Στις 14/10/2025 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) καταδίκασε την Ελλάδα για το θάνατο δεκαέξι προσφύγων σε ναυάγιο που συνέβη κοντά στο Αγαθονήσι τον Μάρτιο του 2018⁸⁶. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι ελληνικές αρχές γνώριζαν εγκαίρως πως μια βάρκα με πρόσφυγες κινδύνευε, αλλά δεν έδρασαν για να τους σώσουν.

Η τραγωδία είχε ξεκινήσει όταν συγγενείς των επιβατών, που βρίσκονταν στη Σάμο, ενημέρωσαν τις αρχές και έδωσαν τις ακριβείς συντεταγμένες του σκάφους. Παρ' όλα αυτά, η επιχείρηση διάσωσης δεν ξεκίνησε ποτέ και το σκάφος τελικά βυθίστηκε. Από τους επιβαίνοντες, δεκαέξι άνθρωποι πνίγηκαν και μόνο τρεις κατόρθωσαν να επιβιώσουν.

Το Λιμενικό Σώμα ισχυρίστηκε αργότερα ότι το περιστατικό συνέβη την επόμενη μέρα, προσπαθώντας έτσι να μειώσει την ευθύνη του.

Ωστόσο, το Δικαστήριο του Στρασβούργου απέρριψε αυτόν τον ισχυρισμό και τόνισε ότι το ελληνικό κράτος παραβίασε το δικαίωμα στη ζωή, αφού δεν έκανε ό,τι μπορούσε για να αποτρέψει τους θανάτους.

Επιπλέον, το Δικαστήριο κατηγόρησε την Ελλάδα και για τον τρόπο που ερεύνησε την υπόθεση. Η έρευνα κρίθηκε ανεπαρκής και μη ανεξάρτητη, επειδή διενεργήθηκε από τις ίδιες αρχές που κατηγορούνταν για αμέλεια. Υπήρξαν επίσης παραλείψεις, όπως η μη αξιοποίηση σημαντικών στοιχείων και η ελλιπής ιατροδικαστική εξέταση.

Η συγκεκριμένη απόφαση δεν είναι μεμονωμένη· αποτελεί συνέχεια μιας σειράς καταδικαστικών αποφάσεων κατά της Ελλάδας για παρόμοιες περιπτώσεις ναυαγίων στο Αιγαίο, όπου το ΕΔΔΑ έχει επισημάνει ξανά ελλείψεις στη διάσωση και στην απονομή δικαιοσύνης.

Σημειώνεται ότι η οργάνωση “Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο” (RSA) εκπροσώπησε τις οικογένειες 14 θυμάτων.

Η ανακοίνωση της οργάνωσης RSA έχει ως εξής :

«Η καταδίκη του Δικαστηρίου αναφέρεται στην παραβίαση του άρθρου 2 της ΕΣΔΑ (παραβίαση του δικαιώματος στη ζωή). Σύμφωνα με το ΕΔΔΑ, οι ελληνικές αρχές δεν έπραξαν τα απαραίτητα για να διασώσουν τους ανθρώπους, μολονότι όφειλαν να γνωρίζουν ότι υπήρχε άμεσος κίνδυνος ήδη από τα ξημερώματα της 16ης Μαρτίου, όταν ενημερώθηκαν για το περιστατικό από τον συγγενή των θυμάτων. Το Λιμενικό Σώμα δεν εφάρμοσε κατάλληλο σχέδιο για να εντοπίσει ανθρώπους που είχαν ήδη πέσει στη θάλασσα, και ολοκλήρωσε σύντομα την επιχείρηση έρευνας και διάσωσης μολονότι οι άνθρωποι δεν είχαν εντοπιστεί, χωρίς μάλιστα να ενημερώσει τον συγγενή τους.

⁸⁶<https://www.documentonews.gr/article/edda-katadiki-tis-elladas-gia-to-navagio-sto-agathonisi-to-2018/>

Περαιτέρω, το Δικαστήριο καταδίκασε την Ελλάδα λόγω της αναποτελεσματικότητας της ποινικής έρευνας του περιστατικού από την Εισαγγελία Ναυτοδικείου Πειραιά, η οποία έθεσε την υπόθεση στο αρχείο. Έκρινε ότι η έρευνα που διεξήχθη από όργανα του Λιμενικού Σώματος (Λιμεναρχείο Σάμου, Τμήμα Εσωτερικών Υποθέσεων) δεν ήταν ανεξάρτητη, λόγω της ύπαρξης ιεραρχικών και θεσμικών δεσμών μεταξύ των υπόπτων και των αρμόδιων αρχών. Θεώρησε, δε, ισχυρή ένδειξη έλλειψης ανεξαρτησίας το γεγονός ότι εκδόθηκε δελτίο τύπου του Λιμενικού Σώματος που διέκρινε τις δύο ημερομηνίες των ναυαγίων ενώ εκκρεμούσε ακόμη η έρευνα. Παράλληλα, το ΕΔΔΑ τόνισε κρίσιμες ελλείψεις στην εξέταση του αποδεικτικού υλικού, λόγω της αναιτιολόγητης μη λήψης υπόψη του ηχητικού μηνύματος μίας εκ των θυμάτων προς τις αρχές, αλλά και των σοβαρών πλημμελειών στις ιατροδικαστικές εκθέσεις των θυμάτων.

Η απόφαση ακολουθεί μία σειρά από καταδίκες της χώρας στο Δικαστήριο του Στρασβούργου για παραβίαση του δικαιώματος στη ζωή και για αδυναμία διερεύνησης των περιστατικών στην Εισαγγελία Ναυτοδικείου, από το πολύνεκρο ναυάγιο του Φαρμακονησίου (Safi κατά Ελλάδας) μέχρι τους θανάτους προσφύγων από πυρά λιμενικών στην Ψέριμο (Alkhatib κατά Ελλάδας) και τη Σύμη (Almukhlas κατά Ελλάδας)».

25. Ποινική δίωξη στον αρχηγό του Λιμενικού Σώματος για το ναυάγιο της Πύλου

Την ποινική δίωξη του σημερινού αρχηγού του Λιμενικού Τρύφωνα Κοντιζά για κακουργήματα σχετικά με το πολύνεκρο ναυάγιο της Πύλου ζήτησε στις 6 Νοεμβρίου 2025 από την Εισαγγελέα του Ναυτοδικείου Πειραιά η Αντεισαγγελέας του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, κάνοντας πλήρως δεκτή την προσφυγή δικηγόρων που εκπροσωπούν επιζώντες και συγγενείς των θυμάτων⁸⁷.

Η Αντεισαγγελέας ζήτησε επίσης τη δίωξη άλλων τριών ανώτερων αξιωματικών του Λιμενικού που την ημέρα του ναυαγίου είχαν επιτελική θέση στο Ενιαίο Κέντρο Επιχειρήσεων Έρευνας και Διάσωσης και συμμετείχαν στις συσκέψεις και στις αποφάσεις. Ο κ. Κοντιζάς είχε επίσης επιτελική θέση στο σώμα την ημέρα του ναυαγίου ως διευθυντής του Κλάδου Ασφάλειας και Αστυνόμευσης του Λιμενικού.

Οι τέσσερις διώκονται για ανθρωποκτονία από αμέλεια με παράλειψη κατά συρροή και για έκθεση κατά συρροή σε κίνδυνο από παράλειψη με νομική υποχρέωση διάσωσης και κατάστασης προσώπων αβοήθητων η οποία προκάλεσε θάνατο.

⁸⁷https://www.efsyn.gr/ellada/dikaionomata/490049_poiniki-dioxi-ston-arhigo-toy-limenikoy-gia-nayagio-tis-pyloy

Η αναβάθμισή του κ. Κοντιζά στη θέση του αρχηγού του Λιμενικού τον περασμένο Μάρτιο θεωρήθηκε θεσμικό απόπημα της κυβέρνησης και δημιούργησε εντυπώσεις συγκάλυψης και περιφρόνησης της Δικαιοσύνης.

Το όνομα του κ. Κοντιζά και άλλων επτά ανώτερων αξιωματικών περιλαμβανόταν στο πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη, ο οποίος διαπίστωνε ενδείξεις ενοχής και ζητούσε τη διενέργεια ΕΔΕ εναντίον τους, ενώ ενημέρωνε την Εισαγγελία του Ναυτοδικείου για περαιτέρω ενέργειές της.

Τον Μάιο του 2025 είχε γίνει γνωστή και η απόφαση της Εισαγγελέα του Ναυτοδικείου να ασκήσει ποινική δίωξη για βαριές κακουργηματικές κατηγορίες στον Γιώργο Αλεξανδράκη, αρχηγό του Λιμενικού την ημέρα του ναυαγίου, και άλλους 16 αξιωματικούς του Λιμενικού.

Τότε, με χωριστή διάταξη, η εισαγγελέας απάλλαξε τον σημερινό αρχηγό του Λιμενικού και τους άλλους τρεις ανώτερους αξιωματικούς. Ωστόσο τον Ιούνιο οι δικηγόροι που εκπροσωπούν επιζώντες και συγγενείς των θυμάτων κατέθεσαν προσφυγή στο Αναθεωρητικό Δικαστήριο, ζητώντας να ασκηθεί ποινική δίωξη και κατά των τεσσάρων, αίτημα που έκανε πλήρως δεκτό η Αντεισαγγελέας του Δικαστηρίου.

6. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Α) Κρούσματα παραβιάσεων του δικαιώματος σε υγεία και Πρόνοια

1. Αιφνίδιος θάνατος Αιγύπτιου στο κέντρο κράτησης της Δράμας

Πρόσφυγας Αιγυπτιακής καταγωγής που κρατούνταν στο κέντρο κράτησης στο Παρανέστι της Δράμας βρήκε αιφνίδιο θάνατο την Παρασκευή 28 Μαρτίου 2025, σύμφωνα με πληροφορίες από κρατούμενους που επικοινωνήσαν με την κουρδόφωνη ενημερωτική ιστοσελίδα Pishti-news, ενώ στο κέντρο επικρατεί αναβρασμός και ορισμένοι έχουν προχωρήσει σε απεργία πείνας⁸⁸.

Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι ο θάνατος του Αιγύπτιου κρατούμενου οφείλεται πιθανότατα σε καρδιακό επεισόδιο. Αναφέρουν ότι το τελευταίο διάστημα ο μετανάστης ένιωθε πολύ πιεσμένος, καθώς παρέμενε σε κράτηση για οκτώ μήνες, από τη στιγμή της σύλληψής του σε βάρκα προσφύγων που προερχόταν από τη Λιβύη, όπου επικρατούν εφιαλτικές καταστάσεις για τους πρόσφυγες. Ο κρατούμενος είχε πληροφορηθεί ότι μπορεί να κρατούνταν άλλους δέκα μήνες στις ακατάλληλες συνθήκες των ελληνικών προαναχωρησιακών κέντρων, ενώ στη συνέχεια θα απελαυνόταν στην Αίγυπτο.

Ο αιφνίδιος θάνατός του αναδεικνύει τα αδιέξοδα της ελληνικής πολιτικής που καθιστά τη διοικητική κράτηση πρώτη και συχνά μόνη επιλογή, κατά παράβαση του ευρωπαϊκού δικαίου που θέλει την κράτηση τελευταίο μέτρο, αφού απορριφθούν οι εναλλακτικές. Αναδεικνύει επίσης τις τεράστιες ελλείψεις ιατρικού προσωπικού και υπηρεσιών στα κέντρα κράτησης, όπου την ιατρική περίθαλψη την έχει αναλάβει η Ανώνυμη Εταιρεία Μονάδων Υγείας (AEMY). Η ΕΛ.ΑΣ., στην αρμοδιότητα της οποίας υπάγονται τα κέντρα κράτησης, θα πρέπει να απαντήσει αν είχε ο κρατούμενος επαρκή πρόσβαση σε γιατρό και σε ιατρικές εξετάσεις, όπως και αν υπήρξε η προβλεπόμενη ιατρική κινητοποίηση και αν ακολουθήθηκε το ιατρικό πρωτόκολλο όταν εκδηλώθηκε το περιστατικό.

Έκθεση της οργάνωσης Mobile Info Team και των δικτύων The Border Violence Monitoring Network και Border Criminologies που δημοσιοποιήθηκε το Δεκέμβριο

⁸⁸https://www.efsyn.gr/ellada/dikaionomata/467636_zitoyntai-apantiseis-gia-ton-thanato-aigypti-oy-sto-kentro-kratiseis-tis

2024 επισήμαινε ότι το Νοέμβριο για τους 303 κρατούμενους στο Παρανέστι δεν υπήρχε κανένας γιατρός, κανένας ιατρικός επισκέπτης και κανένας διερμηνέας, ενώ υπήρχαν 3 νοσηλευτές

και ένας ψυχολόγος. Επισήμαινε επίσης αστυνομική βία, κακομεταχείριση και ρατσιστικές προσβολές σε κρατούμενους, ιδίως όταν ζητούν κάτι ή όταν διαμαρτύρονται. Κατέγραφε επιπλέον αναφορές για μεταφορά κρατουμένων σε μυστικά δωμάτια, από τα οποία επέστρεφαν με μώλωπες και πληγές, ενώ οι κρατούμενοι καταφεύγουν συχνά σε απεργία πείνας, καθώς δεν λειτουργούν οι προβλεπόμενοι μηχανισμοί καταγγελιών.

2.Ανθυγιεινές συνθήκες διαβίωσης στη Δομή Προσφύγων της Σάμου

Σύμφωνα με δημοσίευμα που είδε το φως της δημοσιότητας στις 10 Μαρτίου 2025, εκατοντάδες ανήλικα κρατούνται επ' αόριστον στην Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή Σάμου, χωρίς πρόσβαση σε καθαρό νερό, ρούχα, φάρμακα και σχολική εκπαίδευση, ενώ παράλληλα αρρωσταίνουν από μεταδοτικές δερματικές ασθένειες⁸⁹. Για πρώτη φορά, ένα από αυτά τα παιδιά κατάφερε να κερδίσει την ελευθερία του στα δικαστήρια. Ένας 16χρονος Αιγύπτιος, που έφτασε ασυνόδευτος στην Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (ΚΕΔ) Σάμου τον Δεκέμβριο του 2024, τέθηκε υπό περιορισμό για πέντε ημέρες, προκειμένου να περάσει από τη διαδικασία υποδοχής και ταυτοποίησης. Στη συνέχεια, ο περιορισμός του παρατάθηκε για άλλες 20 ημέρες, ώστε να ολοκληρωθεί η διαδικασία καταγραφής. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, η παραμονή των ανηλίκων αιτούντων άσυλο στη συγκεκριμένη δομή θα πρέπει να είναι μεταβατική και να μην υπερβαίνει τις 25 ημέρες. Μετά από αυτό το διάστημα, θα μετακινηθούν σε κατάλληλες δομές

Ο εγκλεισμός του 16χρονου αιτούντα άσυλο εντός της ΚΕΔ Σάμου, διήρκεσε, εντέλει, 64 ημέρες, σύμφωνα με τον φάκελο της υπόθεσης που είδε το NEWS24/7. Δεν αποτελεί εξαίρεση, καθώς είναι πολλές οι περιπτώσεις ανηλίκων που μένουν εγκλειστοί σε εξευτελιστικές συνθήκες διαβίωσης στην ΚΕΔ Σάμου ακόμα και για περισσότερο από 3 μήνες. Η περίπτωση του 16χρονου, διαφέρει, όμως, γιατί αποτελεί την πρώτη δικαστική απόφαση που καθορίζει πως η παραμονή ανηλίκων στην ασφαλή ζώνη για διάστημα μεγαλύτερο των 25 ημερών, συνιστά στέρηση ελευθερίας και ουσιαστικά ισοδυναμεί με φυλάκιση.

Επομένως, είναι παράνομη. Ασφαλής Ζώνη ΚΕΔ Σάμου HRLP Η ασφαλής ζώνη (safe zone) της Κλειστής Δομής Σάμου που προορίζεται να φιλοξενήσει προσωρινά ασυνόδευτα ανήλικα έχει δυναμικότητα 200 ατόμων. Στα τέλη του 2024 έφτασε να φιλοξενεί έως και 500 παιδιά. Η απότομη αύξηση του πληθυσμού των ασυνόδευτων

⁸⁹https://www.kar.org.gr/2025/03/10/psora-kai-64-meres-kratisis-stin-ked-samoy-o-anilikos-poy-kerdiso-tin-eleytheria-toy/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR2OZRHfxvVRySxc_IK-iVPAMoh79ZK3SBKvnZuze2K5Lw2CGxPaDfO3y2k_aem_DKx12dHGkRN1M-GNHLrdsg

ανηλίκων στη δομή αποδίδεται σε ένα κύκλωμα trafficking που έφερνε ανήλικα στην Ελλάδα. “Αντί αυτή η κατάσταση να λειτουργήσει υπέρ τους, καθώς είναι θύματα trafficking και θα έπρεπε να προστατεύονται περισσότερο, τώρα χρησιμοποιείται ρητορικά εναντίον τους, λέγοντας ότι δεν πρόκειται για πρόσφυγες, επειδή δεν προέρχονται από προσφυγικές χώρες, αλλά κυρίως από την Αίγυπτο. Είναι ξεκάθαρο ότι ήρθαν εδώ αναζητώντας δουλειά”, δήλωσε στο NEWS24/7 ο δικηγόρος Δημήτρης Χούλης, που έχει την έδρα του στο νησί.

Οι συνθήκες διαβίωσης στην ασφαλή ζώνη επιδεινώνουν δραματικά τη σωματική και ψυχική υγεία των ήδη ευάλωτων ατόμων. Δεν έχουν πρόσβαση σε τρεχούμενο νερό, καθαρά ρούχα και κλινοσκεπάσματα, ενώ πολλά από αυτά κοιμούνται στο πάτωμα ή πάνω σε χαρτόκουτα, γιατί έχει ξεπεραστεί κατά πολύ η χωρητικότητα. Σε αυτές τις υγειονομικές συνθήκες ευνοείται η εξάπλωση μεταδοτικών δερματικών ασθενειών, όπως η ψώρα και ο σταφυλόκοκκος, που πλέον έχουν επικρατήσει στην ασφαλή ζώνη της ΚΕΔ Σάμου, καθιστώντας σχεδόν αναπόφευκτο για ένα ανήλικό να νοσήσει.

Ο 16χρονος ήρθε σε επαφή με τη Human Rights Legal Project (HRLP), μία οργάνωση νομικής βοήθειας με έδρα τη Σάμο. Ο Δημήτρης Χούλης, δικηγόρος και μέλος της HRLP, εξήγησε στο NEWS24/7 ότι ακόμα και για όσους ζουν στο νησί, υπάρχει ένα πέπλο μυστηρίου και σιωπής που καλύπτει τα τεκταινόμενα στην ασφαλή ζώνη της Κλειστής Δομής Σάμου, γιατί απαγορεύεται η είσοδος σε όλους (πχ μέλη ΜΚΟ, δικηγόρους, δημοσιογράφους), ενώ ταυτόχρονα απαγορεύεται και η έξοδος των ανήλικων αιτούντων άσυλο. Η HRLP εκπροσώπησε, επίσης, τέσσερα ανήλικα 14 και 15 ετών που θεωρούνταν από τα νεαρότερα, πιο μικρόσωμα και ευάλωτα άτομα της ασφαλούς ζώνης. Έπεφταν θύματα παραβιαστικών συμπεριφορών από μεγαλύτερα παιδιά και συχνά αναγκάζονταν για μείνουν νηστικά, γιατί τους έκλεβαν το φαγητό. Ταυτόχρονα, λόγω των άθλιων συνθηκών στις τουαλέτες της ασφαλούς ζώνης, τα παιδιά φοβόντουσαν να τις χρησιμοποιήσουν και, αναγκασμένα από τις συνθήκες, ουρούσαν σε πλαστικά μπουκάλια.

“Επισκεφτήκαμε την ΚΕΔ Σάμου για να μας υπογράψει εξουσιοδοτήσεις η διοίκηση, ώστε να εκπροσωπήσουμε νομικά τα πέντε παιδιά. Μας βεβαίωσαν το γνήσιο της υπογραφής χωρίς κανένα πρόβλημα, παρά το γεγονός ότι τα παιδιά δεν είχαν Επίτροπο” είπε ο Δημήτρης Χούλης. “Όταν συναντήσαμε αυτά τα παιδιά τον Ιανουάριο, ήταν με τα ίδια ρούχα που βγήκαν πριν καιρό από τη βάρκα και ξυπόλητα” ανέφερε ο δικηγόρος. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), στις 5 Φεβρουαρίου 2025, έκανε δεκτά τα ασφαλιστικά μέτρα για τους τέσσερις ασυνόδευτους ανήλικους που διέμεναν στο safe zone της Κλειστής Δομής Σάμου, υποδεικνύοντας στην Ελληνική Κυβέρνηση να τους προστατεύσει από κακομεταχείριση και να διασφαλιστεί η γρήγορη μεταφορά τους σε μια κατάλληλη δομή φιλοξενίας.

Λαμβάνοντας την απόφαση του ΕΔΔΑ υπόψη, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Σύρου, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που είδε το NEWS24/7, έκρινε ότι η κράτηση του 16χρονου ανήλικου για τόσο μεγάλο διάστημα δεν είναι νόμιμη. Το δικαστήριο τόνισε

την ευαλωτότητα του παιδιού λόγω της ηλικίας και της υγείας του, που απαιτούν ιδιαίτερη φροντίδα και ιατρική περίθαλψη. Επιπλέον, σημείωσε ότι η παρατεταμένη κράτηση, που ξεπερνά τις 64 μέρες, δεν δικαιολογείται από καθυστερήσεις που δεν οφείλονται στον ίδιο. Έτσι, αποφασίστηκε η μεταφορά του σε κατάλληλη δομή φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους και η άμεση τοποθέτηση Επιτρόπου, όπως προβλέπεται από το νόμο.

Η Human Rights Legal Project είναι πλέον σε επαφή με 38 ασυνόδευτα ανήλικα που κρατούνται παράνομα στην ασφαλή ζώνη. Η κράτηση τους διαρκεί από 54 έως και 124 ημέρες, που δεν έχουν βγει από τον βρώμικο και δύσοσμο χώρο και δεν έχουν πάει σχολείο. Από τους 38, οι 30 πάσχουν από μεταδοτικές δερματικές παθήσεις, όπως ψώρα, ανεμοβλογιά και σταφυλόκοκκο. Από τους 27 που πλέον κοιμούνται σε κρεβάτι, τουλάχιστον 19 κοιμόντουσαν στο πάτωμα μέχρι και 81 ημέρες. Η οργάνωση νομικής βοήθειας, HRLP, εξήγησε ότι μετά τη δημοσιοποίηση της απόφασης, η διοίκηση της Κλειστής Δομής Σάμου σταμάτησε να δίνει εξουσιοδοτήσεις στους δικηγόρους για να κάνουν δικαστικές ενέργειες προς όφελος των ανηλίκων, λέγοντας πως αυτό είναι αρμοδιότητα του Επιτρόπου. Βέβαια, παρά την υποχρέωση της Ελληνικής Πολιτείας να διαθέτει Επιτρόπους Ανηλίκων, αυτή τη στιγμή στη Δομή δεν υπάρχει κανένας αρμόδιος για την προστασία και νομική εκπροσώπησή τους. Πλέον, μερικές εβδομάδες μετά τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ και του Διοικητικού Πρωτοδικείου Σύρου, τα παιδιά στη δομή έχουν μειωθεί στο μισό και υπολογίζονται περίπου σε 230. Επισπεύσθηκε, επομένως, η μετεγκατάσταση εκατοντάδων παιδιών που είχε καθυστερήσει για μήνες.

2.Ρατσιστικός αποκλεισμός επιβάτη από τα ΚΤΕΛ Κηφισού

Ένα εξαιρετικά σοβαρό επεισόδιο ρατσιστικής συμπεριφοράς δημοσιοποίησε στις 3 Σεπτεμβρίου 2025 ο βουλευτής της Νέας Αριστεράς Νάσος Ηλιόπουλος, μετά από καταγγελία που έκαναν μάρτυρες του περιστατικού στα ΚΤΕΛ Κηφισού⁹⁰. Σύμφωνα με την καταγγελία, σε δρομολόγιο του ΚΤΕΛ Θεσσαλονίκης από τον Κηφισό, το μεσημέρι της Τετάρτης 3/9/25, άνδρας αφρικανικής καταγωγής επιθυμούσε να κόψει εισιτήριο για να ταξιδέψει, αλλά οι εργαζόμενοι ισχυρίζονταν πως το λεωφορείο είναι πλήρες και δεν υπήρχαν θέσεις, ενώ αστυνομικός ήταν παρών στο επεισόδιο.

Ωστόσο, τρεις επιβάτες που ήταν μάρτυρες του περιστατικού, είδαν ότι το λεωφορείο ήταν σχεδόν άδειο και αντέδρασαν. Απευθύνθηκαν στους εργαζόμενους του ΚΤΕΛ και τον αστυνομικό, ρωτώντας να μάθουν με ποια δικαιολογία αποκλείεται ένας επιβάτης από το δρομολόγιο.

Απαντώντας στις αντιδράσεις, ο αστυνομικός είπε κυνικά: «Για την ασφάλεια σας οι αλλοδαποί ταξιδεύουν βράδυ», σύμφωνα με την καταγγελία.

⁹⁰<https://www.flash.gr/apisteyti-kataggelia-gia-ratsistiko-apokleismo-epivati-sta-ktel-kifisoy-all-odapoi-mono-to-vrady-1020508>

Ο βουλευτής Νάσος Ηλιόπουλος τόνισε, στην ανάρτηση του στα social media: «Μάλλον κάποιοι νομίζουν ότι βρίσκονται στον αμερικανικό νότο στα μέσα του προηγούμενου αιώνα. Ευτυχώς όμως υπάρχουν ακόμα πολίτες που δεν ανέχονται τον ρατσισμό και υπήρξε η δημόσια καταγγελία του περιστατικού».

Σύμφωνα με πληροφορίες που μετέφερε η εκπομπή «Ωρα Ελλάδος» του OPEN, το περιστατικό φαίνεται να μην είναι μεμονωμένο. Αντίθετα, στα ΚΤΕΛ φαίνεται να υπάρχουν πρακτικές που θυμίζουν άλλες εποχές.

Συγκεκριμένα, αναφορές κάνουν λόγο για δρομολόγια που αφορούν μόνο αλλοδαπούς και κυρίως μετανάστες με τη δικαιολογία ότι «έτσι μπορεί να υπάρξει καλύτερος έλεγχος».

Ο πρόεδρος του ΚΤΕΛ Θεσσαλονίκης υποστηρίζει ότι δεν ισχύει κάτι τέτοιο και ότι δεν υπάρχει φυλετική διάκριση μεταξύ των επιβατών.

B) Καλές πρακτικές

1.Δράσεις πρόληψης και αγωγής υγείας για τους Ρομά στη Φωκίδα

Στο πλαίσιο του προγράμματος Αγωγής Υγείας του Υπουργείου Υγείας, υλοποιήθηκε στις 17 Ιουνίου 2025 στον καταυλισμό στην τοποθεσία Κάμινος η δράση «Ευαισθητοποίηση και Ενημέρωση για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία – Είμαι έφηβη, τι μου συμβαίνει», με τη συμμετοχή κοριτσιών Ρομά ηλικίας 12-18 ετών⁹¹. Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε με προσαρμογή στις ηλικιακές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των εφήβων και επικεντρώθηκε σε θέματα σεξουαλικής ωρίμανσης, έμφυλων σχέσεων και αναπαραγωγικής υγείας. Μέσα από βιωματική προσέγγιση και διάλογο, ενισχύθηκε η δυνατότητα των εφήβων να αναγνωρίζουν, να σέβονται και να φροντίζουν τις ανάγκες τους με ασφάλεια και υπευθυνότητα.

Συμμετείχαν από την Τ.Ο.Μ.Υ., ο κ. Ματσίκας (Παιδίατρος) και οι κ.κ. Ταλαρούγκα (Κοινωνική Λειτουργός) και Παπαϊωάννου (Νοσηλεύτρια).

2.Εμβολιασμός των παιδιών Ρομά του Οικισμού Αγίας Σοφίας

Στις 8/7/2025 ολοκληρώθηκε με απόλυτη επιτυχία ο εμβολιασμός των παιδιών Ρομά του Οικισμού Αγίας Σοφίας κατά της ιλαράς, από κινητή μονάδα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ)⁹².

Η δράση εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο πρόληψης και προαγωγής της δημόσιας υγείας, με στόχο την ενίσχυση της εμβολιαστικής κάλυψης των ευάλωτων πληθυσμών. Παράλληλα με τον εμβολιασμό, πραγματοποιήθηκε και λεπτομερής έλεγχος των βιβλιαρίων υγείας των παιδιών, προκειμένου να διαπιστωθεί το επίπεδο εμβολιαστικής τους επάρκειας και να προγραμματιστούν τυχόν συμπληρωματικές ενέργειες.

Το Κέντρο Κοινότητας Δήμου Δέλτα με παράρτημα Ρομά με τη συνεργασία κινητής μονάδας του ΕΟΔΥ, συνέβαλε καθοριστικά στην επιτυχή υλοποίηση της παρέμβασης, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη της κοινότητας προς τις υπηρεσίες υγείας και προάγοντας την ισότιμη πρόσβαση όλων των παιδιών σε βασικές προληπτικές παρεμβάσεις.

⁹¹<https://www.fokidanews.gr/112827/seira-drason-prolipsis-kai-agogis-ygeias-gia-tin-koinotita-ton-roma/>

⁹²<https://kampanianews.gr/%CE%B5%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%B1%CE%83%CE%BC%CE%8C%CE%82-%CE%84%CE%89%CE%BD-%CE%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%8E%CE%BD-%CE%81%CE%BF%CE%BC%CE%AC-%CE%84%CE%BF%CE%85-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%B9/>

3.Παιδιατρική εξέταση σε 53 παιδιά στον καταυλισμό Ρομά του Πέλεκα

Παιδιατρική εξέταση σε 53 παιδιά στον καταυλισμό Ρομά του Πέλεκα διενεργήθηκε στις 27 Ιουνίου 2025 στο πλαίσιο της αγωγής συνεργασίας του Παραρτήματος Ρομά Δ. Κατερίνης και της 4ης ΤΟΜΥ⁹³.

Κατά τη διάρκεια της εξέτασης (16,17 & 20 Ιουνίου), στην οποία συμμετείχαν: 1 παιδίατρος, 2 επισκέπτριες υγείας, 2 νοσηλεύτριες, εκδόθηκαν 53 ΑΔΥΜ.

Ο Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Προστασίας, Σάββας Καρυπίδης, ο οποίος ήταν παρών στην εξέταση των παιδιών τόνισε: «Όπως είναι γνωστό, μέσα στα στενά όρια της κοινότητας των Ρομά του Πέλεκα, ο κλοιός της κοινωνικής απομόνωσης γίνεται ακόμη πιο ασφυκτικός. Ο αποκλεισμός που υφίστανται λόγω των διαδεδομένων στερεοτύπων για την πολιτισμική τους καταγωγή, αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός. Για αυτό και προτεραιοποιούμε την προαγωγή υγείας και της πρόληψης που είναι καθοριστικός παράγοντας κοινωνικής ένταξης». Τέλος, ευχαρίστησε το προσωπικό της 4ης ΤΟΜΥ και του Παραρτήματος Ρομά.

⁹³<https://olympiobima.gr/dimos-katerinis-dienergeia-paidiatrikis-exetasis-ston-katavlistmo-roma-tou-peleka-apo-tin-4i-tomy/>

ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

για τον Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία

Διεύθυνση: Πτολεμαίων 29Α, 546 30,
Θεσσαλονίκη, Ελλάδα

Τηλέφωνο: 2310 285 688
email: info@antigone.gr